

Kultur, medier,
trossamfund och
fritid

Förslag till statens budget för 2020

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	9
Diagramförteckning	15
1 Förslag till riksdagsbeslut	17
2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	21
2.1 Omfattning.....	21
2.2 Utgiftsutveckling	22
2.3 Skatteutgifter.....	23
2.4 Mål.....	25
2.5 Resultatredovisning.....	26
2.5.1 Gemensamma bedömningsgrunder för kulturområdet	26
2.5.2 Sammanfattande resultatbedömningar	26
2.6 Politikens inriktning	31
2.6.1 Kultur	31
2.6.2 Medier.....	34
2.6.3 Ungdomspolitik.....	35
2.6.4 Trossamfund	36
2.6.5 Politik för det civila samhället	36
2.6.6 Folkbildning.....	39
2.6.7 Spelmarknaden.....	40
3 Kulturområdesövergripande verksamhet	41
3.1 Omfattning.....	41
3.2 Utgiftsutveckling	41
3.3 Mål.....	42
3.4 Resultatredovisning.....	42
3.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	42
3.4.2 Resultat.....	42
3.4.3 Analys och slutsatser	54
3.5 Budgetförslag.....	55
3.5.1 1:1 Statens kulturråd.....	55
3.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	55
3.5.3 1:3 Skapande skola	57

	3.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	58
	3.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	58
	3.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	59
	3.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	61
4		Teater, dans och musik	63
	4.1	Omfattning	63
	4.2	Utgiftsutveckling	63
	4.3	Mål	64
	4.4	Resultatredovisning	64
	4.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	64
	4.4.2	Resultat	64
	4.4.3	Analys och slutsatser	69
	4.5	Budgetförslag	69
	4.5.1	2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	69
	4.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	71
	4.5.3	2:3 Statens musikverk	73
5		Litteraturen, läsandet och språket	75
	5.1	Omfattning	75
	5.2	Utgiftsutveckling	75
	5.3	Mål	76
	5.4	Resultatredovisning	76
	5.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	76
	5.4.2	Resultat	76
	5.4.3	Analys och slutsatser	80
	5.5	Budgetförslag	80
	5.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	80
	5.5.2	3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	82
	5.5.3	3:3 Institutet för språk och folkminnen	83
6		Bildkonst, arkitektur, form och design	85
	6.1	Omfattning	85
	6.2	Utgiftsutveckling	85
	6.3	Mål	86
	6.4	Resultatredovisning	86
	6.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	86
	6.4.2	Resultat	86
	6.4.3	Analys och slutsatser	89
	6.5	Budgetförslag	89
	6.5.1	4:1 Statens konstråd	89
	6.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	90
	6.5.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	90
	6.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet	91
	6.6	Förslag	93
	6.6.1	Upphävande av riksdagsbindning avseende Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet	93
7		Kulturskaparnas villkor	95

7.1	Omfattning.....	95
7.2	Utgiftsutveckling	95
7.3	Mål.....	96
7.4	Resultatredovisning.....	96
	7.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	96
	7.4.2 Resultat.....	96
	7.4.3 Analys och slutsatser	98
7.5	Budgetförslag.....	99
	7.5.1 5:1 Konstnärsnämnden.....	99
	7.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	100
7.6	Förslag	101
	7.6.1 Upphävande av riksdagsbindning avseende bidragsförordningar.....	101
8	Arkiv.....	103
8.1	Omfattning.....	103
8.2	Utgiftsutveckling	103
8.3	Mål.....	104
8.4	Resultatredovisning.....	104
	8.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	104
	8.4.2 Resultat.....	104
	8.4.3 Analys och slutsatser	106
8.5	Budgetförslag.....	106
	8.5.1 6:1 Riksarkivet	106
9	Kulturmiljö.....	107
9.1	Omfattning.....	107
9.2	Utgiftsutveckling	107
9.3	Mål.....	108
9.4	Resultatredovisning.....	108
	9.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	108
	9.4.2 Resultat.....	108
	9.4.3 Analys och slutsatser	114
9.5	Budgetförslag.....	114
	9.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet	114
	9.5.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	115
	9.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	116
	9.5.4 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	117
10	Museer och utställningar.....	119
10.1	Omfattning.....	119
10.2	Utgiftsutveckling	119
10.3	Mål.....	120
10.4	Resultatredovisning.....	120
	10.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	120
	10.4.2 Resultat.....	120
	10.4.3 Analys och slutsatser	122
10.5	Den årliga revisionens iakttagelser.....	123
10.6	Budgetförslag.....	124
	10.6.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter	124
	10.6.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser	126
	10.6.3 8:3 Bidrag till vissa museer	126

	10.6.4	8:4 Forum för levande historia	127
	10.6.5	8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	128
11		Trossamfund	129
	11.1	Omfattning	129
	11.2	Utgiftsutveckling	129
	11.3	Mål	130
	11.4	Resultatredovisning	130
	11.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	130
	11.4.2	Resultat	130
	11.4.3	Analys och slutsatser	131
	11.5	Budgetförslag	132
	11.5.1	9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	132
	11.5.2	9:2 Stöd till trossamfund	132
12		Film	135
	12.1	Omfattning	135
	12.2	Utgiftsutveckling	135
	12.3	Mål	136
	12.4	Resultatredovisning	136
	12.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	136
	12.4.2	Resultat	137
	12.4.3	Analys och slutsatser	141
	12.5	Budgetförslag	141
	12.5.1	10:1 Filmstöd	141
13		Medier	143
	13.1	Omfattning	143
	13.2	Utgiftsutveckling	143
	13.3	Mål	144
	13.4	Resultatredovisning	144
	13.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	144
	13.4.2	Resultat	144
	13.4.3	Analys och slutsatser	150
	13.5	Budgetförslag	151
	13.5.1	11:1 Sändningar av TV Finland	151
	13.5.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	151
	13.5.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	152
	13.5.4	11:4 Statens medieråd	153
	13.5.5	11:5 Stöd till taltidningar	153
	13.5.6	Public service	154
14		Ungdomspolitik	157
	14.1	Omfattning	157
	14.2	Utgiftsutveckling	157
	14.3	Mål	158
	14.4	Resultatredovisning	158
	14.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	158
	14.4.2	Resultat	158

	14.4.3	Insatser inom politikområdet	163
	14.4.4	Analys och slutsatser	168
14.5		Budgetförslag.....	169
	14.5.1	12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	169
	14.5.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	170
	14.5.3	12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken.....	171
15		Politik för det civila samhället	173
	15.1	Omfattning.....	173
	15.2	Utgiftsutveckling	173
	15.3	Mål för politiken för det civila samhället.....	174
	15.4	Resultatredovisning.....	174
	15.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	174
	15.4.2	Resultat.....	175
	15.4.3	Analys och slutsatser	180
	15.5	Mål för idrottspolitiken	181
	15.6	Resultatredovisning för idrottspolitiken	181
	15.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	181
	15.6.2	Resultat.....	181
	15.6.3	Analys och slutsatser	185
	15.7	Mål för friluftslivspolitiken	186
	15.8	Resultatredovisning för friluftslivspolitiken	186
	15.8.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	186
	15.8.2	Resultat.....	187
	15.8.3	Åtgärder för friluftsliv.....	188
	15.8.4	Analys och slutsatser	190
	15.9	Budgetförslag.....	190
	15.9.1	13:1 Stöd till idrotten	190
	15.9.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	191
	15.9.3	13:3 Stöd till friluftslivsorganisationer.....	192
	15.9.4	13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	193
	15.9.5	13:5 Insatser för den ideella sektorn.....	194
16		Folkbildning.....	197
	16.1	Omfattning.....	197
	16.2	Utgiftsutveckling	197
	16.3	Mål.....	198
	16.4	Resultatredovisning för folkbildningspolitiken	198
	16.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	198
	16.4.2	Resultat.....	199
	16.4.3	Analys och slutsatser	203
	16.5	Budgetförslag.....	205
	16.5.1	14:1 Bidrag till folkbildningen	205
	16.5.2	14:2 Bidrag till tolkutbildning.....	206
	16.5.3	14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	207
	16.5.4	14:4 Särskilt utbildningsstöd.....	208
17		Spelmarknaden.....	209
	17.1	Omfattning.....	209

17.2	Mål	209
17.3	Resultatredovisning	209
17.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	209
17.3.2	Resultat	209
17.3.3	Analys och slutsatser.....	212
17.4	Budgetförslag	212
17.4.1	15:1 Spelinspektionen	212

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	18
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	19
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	22
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	22
Tabell 2.3	Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	22
Tabell 2.4	Skatteutgifter inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	23
Tabell 2.5	Beräknade utgiftsförändringar kulturområdet	33
Tabell 2.6	Kulturbudgetens utveckling	34
Tabell 2.7	Anslagsutveckling för medieområdet samt medelstilldelning till radio och tv i allmänhetens tjänst	35
Tabell 3.1	Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet	41
Tabell 3.2	Statliga medel till kulturverksamheter, fördelat per län och per invånare 2016–2018	43
Tabell 3.3	Fördelning av statliga medel 2018 till regionala kulturverksamheter, kultursamverkansmodellen	44
Tabell 3.4	Fördelning av utvecklingsbidrag per län 2018	45
Tabell 3.5	Hyreskostnader för vissa kulturinstitutioner 2016–2018	47
Tabell 3.6	Skapande skola 2014–2018	49
Tabell 3.7	Anslag 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	52
Tabell 3.8	Medel från EU:s program Kreativa Europa 2015–2018	53
Tabell 3.9	Medel från EU:s struktur- och investeringsfonder till svenska projekt med kulturanknytning 2015–2018	53
Tabell 3.10	Anslagsutveckling 1:1 Statens kulturråd	55
Tabell 3.11	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Statens kulturråd	55
Tabell 3.12	Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	55
Tabell 3.13	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	56
Tabell 3.14	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	57
Tabell 3.15	Anslagsutveckling 1:3 Skapande skola	57
Tabell 3.16	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Skapande skola	57
Tabell 3.17	Anslagsutveckling 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	58
Tabell 3.18	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	58
Tabell 3.19	Anslagsutveckling 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	58
Tabell 3.20	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	59

Tabell 3.21	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler.....	59
Tabell 3.22	Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	59
Tabell 3.23	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	60
Tabell 3.24	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	61
Tabell 3.25	Anslagsutveckling 1:7 Myndigheten för kulturanalys.....	61
Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:7 Myndigheten för kulturanalys	61
Tabell 4.1	Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik	63
Tabell 4.2	Antal besök (föreställningar) 2014–2018	66
Tabell 4.3	Bidragsgivning till scenkonstområdet	67
Tabell 4.4	Andel anställda per kön	68
Tabell 4.5	Anslagsutveckling 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner.....	69
Tabell 4.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner.....	70
Tabell 4.7	Sammanställning av medelstilldelningen 2019 och 2020 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater, Unga Klara och Voksenåsen.....	70
Tabell 4.8	Anslagsutveckling 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	71
Tabell 4.9	Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	72
Tabell 4.10	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	73
Tabell 4.11	Anslagsutveckling 2:3 Statens musikverk	73
Tabell 4.12	Sammanställning över avgiftsintäkter till Statens musikverk	73
Tabell 4.13	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:3 Statens musikverk	73
Tabell 5.1	Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket	75
Tabell 5.2	Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter, bibliotek och läsfrämjande 2015–2018 (beviljade medel).....	78
Tabell 5.3	Anslagsutveckling 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	80
Tabell 5.4	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	81
Tabell 5.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	82
Tabell 5.6	Anslagsutveckling 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier.....	82
Tabell 5.7	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	82
Tabell 5.8	Anslagsutveckling 3:3 Institutet för språk och folkminnen	83
Tabell 5.9	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:3 Institutet för språk och folkminnen.....	83
Tabell 6.1	Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design	85
Tabell 6.2	Beviljade bidrag inom bild- och formkonstområdet 2014–2018.....	87
Tabell 6.3	Anslagsutveckling 4:1 Statens konstråd	89

Tabell 6.4	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:1 Statens konstråd.....	90
Tabell 6.5	Anslagsutveckling 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	90
Tabell 6.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	90
Tabell 6.7	Anslagsutveckling 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	90
Tabell 6.8	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	91
Tabell 6.9	Anslagsutveckling 4:4 Bidrag till bild- och formområdet	91
Tabell 6.10	Beställningsbemyndigande för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet.....	92
Tabell 6.11	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet.....	92
Tabell 7.1	Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor	95
Tabell 7.2	Anslagsutveckling 5:1 Konstnärsnämnden.....	99
Tabell 7.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 5:1 Konstnärsnämnden	99
Tabell 7.4	Anslagsutveckling 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	100
Tabell 7.5	Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	100
Tabell 7.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	101
Tabell 8.1	Utgiftsutveckling inom Arkiv.....	103
Tabell 8.2	Normering och tillsyn av arkiv.....	104
Tabell 8.3	Mottagning av arkivmaterial.....	105
Tabell 8.4	Tillgång till arkiv.....	105
Tabell 8.5	Anslagsutveckling 6:1 Riksarkivet	106
Tabell 8.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:1 Riksarkivet	106
Tabell 9.1	Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö.....	107
Tabell 9.2	Beslutade medel anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	108
Tabell 9.3	Andel av befolkningen 16–85 år som under 2017 besökt kulturmiljöer	111
Tabell 9.4	Anslagsutveckling 7:1 Riksantikvarieämbetet.....	114
Tabell 9.5	Avgiftsbelagd verksamhet.....	115
Tabell 9.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:1 Riksantikvarieämbetet	115
Tabell 9.7	Anslagsutveckling 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	115
Tabell 9.8	Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	116
Tabell 9.9	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	116
Tabell 9.10	Anslagsutveckling 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	116
Tabell 9.11	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	117
Tabell 9.12	Anslagsutveckling 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	117
Tabell 9.13	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	117
Tabell 10.1	Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar	119
Tabell 10.2	Anslagsutveckling 8:1 Centrala museer: Myndigheter	124

Tabell 10.3	Sammanställning över medelstilleddning till Centrala museer: Myndigheter.....	124
Tabell 10.4	Sammanställning över avgiftsintäkterna till Centrala museer: Myndigheter	124
Tabell 10.5	Arkeologisk uppdragsverksamhet	125
Tabell 10.6	Uppdragsverksamhet Cosmonova	125
Tabell 10.7	Uppdragsverksamhet Vasamuseet	125
Tabell 10.8	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:1 Centrala museer: Myndigheter	125
Tabell 10.9	Anslagsutveckling 8:2 Centrala museer: Stiftelser	126
Tabell 10.10	Sammanställning över medelstilleddning för Centrala museer: Stiftelser.....	126
Tabell 10.11	Sammanställning över avgiftsintäkterna till Centrala museer: Stiftelser.....	126
Tabell 10.12	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:2 Centrala museer: Stiftelser	126
Tabell 10.13	Anslagsutveckling 8:3 Bidrag till vissa museer.....	126
Tabell 10.14	Sammanställning över medelstilleddning för Bidrag till vissa museer	127
Tabell 10.15	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:3 Bidrag till vissa museer	127
Tabell 10.16	Anslagsutveckling 8:4 Forum för levande historia	127
Tabell 10.17	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:4 Forum för levande historia.....	128
Tabell 10.18	Anslagsutveckling 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	128
Tabell 10.19	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	128
Tabell 11.1	Utgiftsutveckling inom Trossamfund	129
Tabell 11.2	Anslagsutveckling 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	132
Tabell 11.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	132
Tabell 11.4	Anslagsutveckling 9:2 Stöd till trossamfund	132
Tabell 11.5	Beställningsbemyndigande för anslaget 9:2 Stöd till trossamfund	133
Tabell 11.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:2 Stöd till trossamfund	133
Tabell 12.1	Utgiftsutveckling inom Film	135
Tabell 12.2	Nyckeltal för stöd till svensk filmproduktion (lång spelfilm) 2014–2018.....	137
Tabell 12.3	Svensk film på biograf 2009–2018	138
Tabell 12.4	Digitalisering och tillgängliggörande av filmarvet 2014–2018.....	139
Tabell 12.5	Andel kvinnor respektive män på nyckelpositioner 2014–2018.....	140
Tabell 12.6	Anslagsutveckling 10:1 Filmstöd.....	141
Tabell 12.7	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 10:1 Filmstöd.....	142
Tabell 13.1	Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17	143
Tabell 13.2	Stöd fördelat på antal tidningar 2016–2018.....	145
Tabell 13.3	Antal taltidningar och prenumeranter 2014–2018.....	145

Tabell 13.4	Sveriges Radios sändningar i marknätet per programkategori 2014–2018.....	146
Tabell 13.5	Sveriges Televisions sändningar i marknätet per programkategori (exklusive barnprogram) 2014–2018.....	146
Tabell 13.6	Icke-tillståndspliktig sändningsverksamhet och beställ-tv-tjänster 2015–2018	148
Tabell 13.7	Antalet diarieförda granskningsärenden 2014–2018.....	148
Tabell 13.8	Utgången i granskningsärenden 2014–2018.....	149
Tabell 13.9	Anslagsutveckling 11:1 Sändningar av TV Finland.....	151
Tabell 13.10	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:1 Sändningar av TV Finland	151
Tabell 13.11	Anslagsutveckling 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	151
Tabell 13.12	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	152
Tabell 13.13	Anslagsutveckling 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	152
Tabell 13.14	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	152
Tabell 13.15	Anslagsutveckling 11:4 Statens medieråd.....	153
Tabell 13.16	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:4 Statens medieråd.....	153
Tabell 13.17	Anslagsutveckling för 11:5 Stöd till taltidningar.....	153
Tabell 13.18	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:5 Stöd till taltidningar	153
Tabell 13.19	Medelstildelning för SR, SVT och UR 2020	154
Tabell 14.1	Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik.....	157
Tabell 14.2	Antal organisationer som ansökt och beviljats organisationsbidrag samt antal bidragsgrundande medlemmar, efter kön.....	165
Tabell 14.3	Antal organisationer som ansökt och beviljats projektbidrag.....	165
Tabell 14.4	Anslagsutveckling 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.....	169
Tabell 14.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.....	170
Tabell 14.6	Anslagsutveckling 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	170
Tabell 14.7	Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	171
Tabell 14.8	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	171
Tabell 14.9	Anslagsutveckling 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitik	171
Tabell 14.10	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitik.....	172
Tabell 15.1	Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället.....	173
Tabell 15.2	Vissa bidrag 2015–2019.....	181
Tabell 15.3	Idrotter med flest deltagartillfällen, fördelat på pojkar och flickor, 2017	182
Tabell 15.4	Kvinnor och män som ordförande respektive generalsekreterare i specialidrottsförbunden (SF) 2017.....	183

Tabell 15.5	Friluftorganisationer som fått bidrag 2018 av Svenskt Friluftsliv	187
Tabell 15.6	Anslagsutveckling 13:1 Stöd till idrotten	190
Tabell 15.7	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:1 Stöd till idrotten	191
Tabell 15.8	Anslagsutveckling 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	191
Tabell 15.9	Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	192
Tabell 15.10	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	192
Tabell 15.11	Anslagsutveckling 13:3 Stöd till friluftorganisationer	192
Tabell 15.12	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:3 Stöd till friluftorganisationer	192
Tabell 15.13	Anslagsutveckling 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	193
Tabell 15.14	Beställningsbemyndigande för anslaget 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	194
Tabell 15.15	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	194
Tabell 15.16	Anslagsutveckling 13:5 Insatser för den ideella sektorn	194
Tabell 15.17	Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Insatser för den ideella sektorn	195
Tabell 15.18	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:5 Insatser för den ideella sektorn	196
Tabell 16.1	Utgiftsutveckling inom Folkbildning	197
Tabell 16.2	Syften och indikatorer	199
Tabell 16.3	Anslagsutveckling 14:1 Bidrag till folkbildningen	205
Tabell 16.4	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:1 Bidrag till folkbildningen	206
Tabell 16.5	Anslagsutveckling 14:2 Bidrag till tolkutbildning	206
Tabell 16.6	Beställningsbemyndigande för anslaget 14:2 Bidrag till tolkutbildning	207
Tabell 16.7	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:2 Bidrag till tolkutbildning	207
Tabell 16.8	Anslagsutveckling 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	207
Tabell 16.9	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	208
Tabell 16.10	Anslagsutveckling 14:4 Särskilt utbildningsstöd	208
Tabell 16.11	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:4 Särskilt utbildningsstöd	208
Tabell 17.1	Den reglerade spelmarknadens omsättning efter utbetalda vinster	209
Tabell 17.2	Anslagsutveckling 15:1 Spelinspektionen	212
Tabell 17.3	Offentligrättslig verksamhet	212
Tabell 17.4	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 15:1 Spelinspektionen	213

Diagramförteckning

Diagram 5.1	Antal lån till användare och bibliotek	77
Diagram 8.1	Leverans av statligt arkivmaterial 2010–2018	104
Diagram 8.2	Utveckling av antal unika webbesök 2010–2018.....	105
Diagram 9.1	Andel av medel till anläggningar och landskap som betalats ut till objekttyper som saknar skydd enligt lag	109
Diagram 9.2	Antal projekt som fått statsbidrag för kulturarvsarbete.....	110
Diagram 9.3	Antal arrangemang under Kulturarvsdagen och Arkeologidagen	112
Diagram 9.4	Besökande barn och unga vid besöksmålen Glimmingehus och Gamla Uppsala	112
Diagram 12.1	Jämställdhet 2000–2018 (andel kvinnor på nyckelpositioner).....	140
Diagram 13.1	Totalt utbetalat stöd till tidningar 2016–2018	144
Diagram 13.2	Utbetalat driftsstöd per tidningskategori 2016–2018.....	144
Diagram 13.3	Antal kvinnor, män och övriga som prenumererar på taltidningar 2014–2018.....	145
Diagram 14.1	Andel som varken arbetar eller studerar i åldern 15–24 år, efter kön.....	159
Diagram 14.2	Andel som varken arbetar eller studerar i åldern 15–24 år, efter kön och inrikes eller utrikes född.....	159
Diagram 14.3	Andel unga som inte studerar och som saknar gymnasieutbildning (minst 2-årig) i åldern 16–24 år, efter kön samt inrikes och utrikes född.....	159
Diagram 14.4	Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa, i åldern 16–24 år, antal dagar, efter kön samt inrikes och utrikes född.....	160
Diagram 14.5	Andel som bor kvar i föräldrahemmet i åldern 20–24 år, efter kön samt svensk och utländsk bakgrund	160
Diagram 14.6	Andel som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra i åldern 16–24 år, efter kön.....	161
Diagram 14.7	Andel unga som anger att de har besvär av ångslan, oro eller ångest, i åldern 16–24 år.....	161
Diagram 14.8	Andel som är medlemmar i en förening i åldern 16–25 år, efter kön samt inrikes och utrikes född.....	161
Diagram 14.9	Andel unga som besöker fritidsgård eller ungdomens hus varje månad, i åldern 16–25 år, efter kön	162
Diagram 14.10	Andel som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti eller förbund, efter ålder	162
Diagram 14.11	Andel som anger mycket eller ganska stort förtroende för regeringen, i åldern 16–29 år och för samtliga.....	162
Diagram 14.12	Andel som anger mycket eller ganska stort förtroende för riksdagen, i åldern 16–29 år och för samtliga	163
Diagram 17.1	Spelmarknaden 2018, inkl. aktörer utan svenskt tillstånd	210

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret till Kungliga Operan AB för investeringar i vissa byggnadsanknutna inventarier som ägs av Kungliga Operan AB och för projektering inför renovering och ombyggnad som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 126 000 000 kronor (avsnitt 4.5.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret till Kungliga Dramatiska teatern AB för investeringar i ett nytt övermaskineri som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 70 000 000 kronor (avsnitt 4.5.1).
3. Riksdagens tidigare ställningstagande i fråga om Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet ska inte längre gälla (avsnitt 6.6.1).
4. Riksdagens tidigare ställningstagande i frågor som rör Konstnärsnämndens stödordningar till konstnärer och kulturskapare ska inte längre gälla (avsnitt 7.6.1).
5. Riksdagen godkänner medelstillelningen för 2020 från public service-kontot till Sveriges Radio AB med 3 077 100 000 kronor, till Sveriges Television AB med 5 041 200 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio AB med 445 100 000 kronor (avsnitt 13.5.6).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 från public service-kontot tillföra 35 000 000 kronor i stiftelsekapital till Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 13.5.6).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2020 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att täcka ett underskott på public service-kontot som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 13.5.6).
8. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt tabell 1.1.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Statens kulturråd	56 717
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	533 084
1:3	Skapande skola	176 465
1:4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 852
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 518 605
1:7	Myndigheten för kulturanalys	16 533
2:1	Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 104 748
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	213 614
2:3	Statens musikverk	119 490
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	180 735
3:2	Myndigheten för tillgängliga medier	125 957
3:3	Institutet för språk och folkminnen	68 760
4:1	Statens konstråd	31 753
4:2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42 947
4:3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 714
4:4	Bidrag till bild- och formområdet	40 069
5:1	Konstnärsnämnden	22 481
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	476 031
6:1	Riksarkivet	411 006
7:1	Riksantikvarieämbetet	285 382
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	270 542
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
7:4	Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	1 347 035
8:2	Centrala museer: Stiftelser	268 714
8:3	Bidrag till vissa museer	75 519
8:4	Forum för levande historia	49 301
8:5	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9:1	Myndigheten för stöd till trossamfund	13 085
9:2	Stöd till trossamfund	81 919
10:1	Filmstöd	553 444
11:1	Sändningar av TV Finland	9 721
11:2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 392
11:3	Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	483
11:4	Statens medieråd	23 320
11:5	Stöd till taltidningar	48 856
12:1	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	51 656
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	240 680
12:3	Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	2 000
13:1	Stöd till idrotten	1 974 311

13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164
13:3	Stöd till friluftorganisationer	50 785
13:4	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
13:5	Insatser för den ideella sektorn	171 758
14:1	Bidrag till folkbildningen	4 319 683
14:2	Bidrag till tolkutbildning	59 331
14:3	Särskilda insatser inom folkbildningen	150 000
14:4	Särskilt utbildningsstöd	193 158
15:1	Spelinspektionen	76 247
Summa		16 061 280

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	25 000	2021
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 000	2021–2022
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	30 000	2021–2022
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	167 000	2021–2022
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	40 000	2021–2022
4:4	Bidrag till bild- och formområdet	14 000	2021
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	196 000	2021–2030
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	90 000	2021–2023
9:2	Stöd till trossamfund	23 000	2021–2022
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	212 000	2021
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	40 000	2021–2023
13:4	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	2021
13:5	Insatser för den ideella sektorn	65 000	2021–2025
14:2	Bidrag till tolkutbildning	140 000	2021–2025
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		1 066 000	

2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Politik för det civila samhället
- Folkbildning
- Spelmarknaden

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Kulturområdesövergripande verksamhet	2 375	2 279	2 254	2 356	2 059	2 096
Teater, dans och musik	1 399	1 413	1 409	1 438	1 408	1 416
Litteraturen, läsandet och språket	387	347	348	375	369	372
Bildkonst, arkitektur, form och design	118	126	126	126	106	107
Kulturskaparnas villkor	473	489	484	499	499	499
Arkiv	418	403	387	411	417	424
Kulturmiljö	1 004	1 013	1 007	1 024	1 025	1 030
Museer och utställningar	1 659	1 725	1 714	1 741	1 752	1 775
Trossamfund	97	95	94	95	95	95
Film	567	562	562	553	553	553
Medier	83	81	81	86	88	91
Ungdomspolitik	363	296	288	294	295	296
Politik för det civila samhället	2 227	2 241	2 238	2 264	2 109	2 086
Folkbildning	4 781	4 710	4 707	4 722	4 698	4 690
Tillsyn över spelmarknaden	60	74	71	76	77	79
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16 010	15 853	15 771	16 061	15 551	15 608

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	15 782	15 782	15 782
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	98	190	278
Beslut	165	-438	-469
Varav BP20 ³	233	385	357
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Varav BP20 ³			
Övrigt	17	17	17
Ny ramnivå	16 061	15 551	15 608

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2020
Transfereringar ¹	12 005
Verksamhetsutgifter ²	4 025
Investeringar ³	31
Summa ramnivå	16 061

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2018 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom ett visst skatteslag. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. Beräkningarna av skatteutgifternas storlek kan dock inte användas som en exakt offentligfinansiell effekt för den möjliga intäktsförstärkningen om en viss skatteutgift skulle slopas. Om t.ex. en skattebas förväntas minska när en skatteutgift slopas, innebär det att den faktiska intäktsförstärkningen blir mindre än den redovisade skatteutgiften. Vissa skatteutgifter kan inte heller slopas då det t.ex. kan finnas unionsbestämmelser eller andra internationella överenskommelser som förhindrar detta. En utförlig beskrivning av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter (skr. 2018/19:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 17.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	Prognos 2019	Prognos 2020
Bidrag till Tekniska museet	0	0
Ersättning till idrottsutövare	- ¹	-
Försäljning av konstverk för mindre än 300 000 kr/år	-	-
Tidningar och tidskrifter	2 270	2 480
Böcker och broschyrer	1 450	1 600
Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar	1 850	1 930
Förevisning av naturområden	320	330
Kommersiell idrott	2 870	2 910
Upphovsrätter	380	390
Entré till djurparker	90	90
Försäljning av konstverk för minst 300 000 kr/år	20	20
Omsättning i ideella föreningar	270	270
Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet	250	250
Totalt för utgiftsområde 17	9 770	10 270

¹ Ett "-" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas.

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet

Enligt 16 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, får avdrag göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare får från en skattebefriad ideell förening som har till ändamål att främja idrott och som under året inte uppgår till ett halvt prisbasbelopp är enligt 2 kap. 19 § socialavgiftslagen (2000:980) undantagen från socialavgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk för mindre än 300 000 kronor/år

Vid försäljning av konstverk för under 300 000 kronor per år är enligt 1 kap. 2 a § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt under förutsättning att upphovsmannen eller dennes dödsbo vid försäljningen äger konstverket. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Tidningar och tidskrifter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för tidningar och tidskrifter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller även radiotidningar för synskadade och andra varor som gör skrift tillgänglig för personer med nedsatt läsförmåga. Nedsättningen gäller även när sådana produkter tillhandahålls på elektronisk väg. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Böcker och broschyrer

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för böcker, broschyrer, häften, musiknoter, kartor och liknande alster nedsatt till 6 procent. Detta gäller även bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn. Nedsättningen gäller även när sådana produkter tillhandahålls på elektronisk väg. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till konserter, cirkus-, teater-, opera- och balettföreställningar eller liknande alster nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Förevisning av naturområden

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten på förevisning av naturområden utanför tätort samt av nationalparker, naturreservat, nationalstadsparker och Natura 2000-områden nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Kommersiell idrott

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för omsättning av tjänster inom idrottsområdet där verksamheten bedrivs kommersiellt, t.ex. i bolagsform, nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Upphovsrätter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för upphovsrätter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller för upplåtelse eller överlåtelse av vissa upphovsrättsligt skyddade litterära eller konstnärliga verk. Nedsättningen gäller inte för upplåtelse eller överlåtelse av fotografier, reklamprodukter, system och program för automatisk databehandling eller film eller

liknande upptagning av information. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entré till djurparker

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till djurparker nedsatt till 6 procent. Nedsättningen gäller även för guidning till djurparker. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk för minst 300 000 kronor/år

Enligt 7 kap. 1 § ML är skattesatsen för försäljning av konstverk nedsatt till 12 procent. Detta gäller om omsättningen medför skattskyldighet och konstverket ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Av 4 kap. 8 § ML följer att omsättning av vara eller tjänst i en ideell förening inte räknas som ekonomisk verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för inkomsten av verksamheten. Det innebär att föreningen inte är skattskyldig för denna omsättning. Detta ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Fysiska personer som ger gåvor till vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som godkänts av Skatteverket kan få en skattereduktion motsvarande 25 procent av gåvans värde som dras av mot slutgiltig skatt. Gåvunderlaget som berättigar till skattereduktion får uppgå till högst 6 000 kronor per person och år, vilket innebär att skattereduktionen får uppgå till högst 1 500 kronor per person och år. Bestämmelserna om skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare finns intagna i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, förordningen (2019:456) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt i 67 kap. 20–26 §§ IL.

2.4 Mål

Kultur

Riksdagen beslutade i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145) om nationella kulturpolitiska mål. Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Det finns även riksdagsbundna mål inom kulturområdesövergripande verksamhet, inom litteratur och läsfrämjande, inom film, arkitektur, form och design, inom arkivområdet samt inom kulturmiljöområdet. Dessa mål anges i respektive underindelad avsnitt där resultaten för dessa områden redovisas.

Medier

Målen för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15: KrU6, rskr. 2014/15:96).

Trossamfund

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt

inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Ungdomspolitik

Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354).

Politik för det civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

Idrott

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitik (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09: KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget till idrotten är att ge möjligheter för alla i Sverige att motionera och idrotta, att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge alla i Sverige positiva upplevelser av idrott som underhållning. Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till

sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

Friluftslivspolitik

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

Tio mätbara mål har redovisats till riksdagen (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278). Målen är följande:

- Tillgänglig natur för alla
- Starkt engagemang och samverkan
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet

De tio målen har preciseringar som förtydligar innebörden av målen. Preciseringarna är ett stöd i genomförande av åtgärder. De är också underlag för att kunna mäta och följa upp målen samt för att kunna fortsätta utveckla friluftslivspolitikerna.

Folkbildning

Målet för folkbildningspolitiken fastställdes genom riksdagens beslut i fråga om regeringens proposition Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Målet är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Målet avspeglar folkbildningens idémässiga grund, särskilda pedagogik och självständighet.

Spelmarknaden

Målet för området är en sund och säker spelmarknad under offentlig kontroll som värnar intäkterna till det allmänna och som ger goda förutsättningar för allmännyttig ideell verksamhet att erhålla finansiering genom intäkter från spel. De negativa konsekvenserna av spelande ska minskas och det ska råda hög säkerhet i spelen. Spel om pengar ska omfattas av ett starkt konsumentskydd och inte kunna missbrukas för kriminell verksamhet (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:94).

2.5 Resultatredovisning

Nedan redovisas de bedömningsgrunder som är gemensamma för kulturområdet som helhet. Övriga resultatindikatorer och bedömningsgrunder framgår av respektive underindelade avsnitt i anslutning till övriga delar av resultatredovisningen.

2.5.1 Gemensamma bedömningsgrunder för kulturområdet

Gemensamma bedömningsgrunder för kulturområdet är:

- Barns och ungas tillgång till kultur
- Jämställdhet
- Tillgänglighet
- Förnyelse och utveckling av verksamheten

2.5.2 Sammanfattande resultatbedömningar

Kultur

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på kulturområdet utgör ett viktigt bidrag till att uppnå de kulturpolitiska målen. Utmaningar finns dock, bl.a. när det gäller att uppnå målet om allas möjlighet till kulturdeltagande. Med utgångspunkt i Myndigheten för kulturanalys rapport Kulturanalys 2019 – En lägesbeskrivning till de kulturpolitiska målen gör regeringen bedömningen att det finns utmaningar i att uppnå målet om allas möjlighet till kulturdeltagande. I

rapporten konstateras att kulturpolitiken på bland annat detta område inte fört kulturområdet närmare de nationella kulturpolitiska målen, samtidigt som kulturvanor har att göra med samhälleliga mönster och mekanismer som är svåra att förändra endast med kulturpolitiska verktyg.

Att skapa möjligheter i hela landet för fler barn och unga att ta del av kultur spelar en central roll i att uppnå målen. Statens stöd till bl.a. den kommunala kulturskolan och till Skapande skola spelar en viktig roll för att uppnå detta.

En mångfald av konstnärliga uttryck utgör grunden för ett dynamiskt kulturliv. Regeringen bedömer att bidragsgivningen inom kulturområdet bidrar till att uppnå detta. Den statligt stödda scenkonsten bedöms arbeta väl med att nå en bred publik i hela landet i syfte att främja allas möjlighet till kulturupplevelser. Regeringen bedömer att satsningen Stärkta bibliotek har bidragit till att öka tillgängligheten vid bibliotek i hela landet.

Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna har bidragit till att uppfylla ett antal av de mål som har fastställts för filmpolitiken. Det är dock ännu för tidigt att göra en helhetsbedömning av den nya filmpolitiken som började gälla 2017.

De statliga insatserna för kulturskaparnas villkor förstärktes under 2018. Insatserna på detta område, häribland stipendier, ersättningar samt analys och kunskapsförmedling, bidrar till att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.

På området museer och utställningar har statens styrning under den aktuella perioden förändrats och renodlats på ett sätt som främjat en dynamisk utveckling. Med införandet av en museilag, som bl.a. ger tydligare mandat att verka som självständiga kunskapsinstitutioner, och genom att Riksantikvarieämbetet fått ansvar för att främja och stödja utveckling på museiområdet, har förutsättningarna för att bedriva högkvalitativ museiverksamhet förbättrats.

Det statliga museernas publika verksamhet har under 2018 varit omfattande och sammantaget gett en mångfald av perspektiv på kulturarv, konst, historia och samtid i utställningar och programverksamhet. Museerna har under perioden i många fall arbetat strategiskt med samlingsförvaltning, trots det finns det brister i förutsättningarna för långsiktigt bevarande av vissa samlingar, vilket även Riksrevisionen uppmärksammat. Vidare har museerna inom det

allmänna museiväsendet gjort omfattande insatser för ny kunskap.

Regeringen bedömer att kulturmiljöarbetet under 2018, särskilt genom insatser som främjar tillgänglighet och som ökar möjligheterna för ideellt kulturarvsarbete, har bidragit till att uppnå de mål som finns på området. På arkivområdet bedömer regeringen att avskaffandet av avgifter för att ta del av digitala arkivhandlingar vid Riksarkivet aktivt bidragit till ökad tillgänglighet och att arkivmaterialets potential som källa till information och kunskap kunnat realiseras.

Regeringen framhåller vikten av att främja nationella minoriteters kultur och satsningarna som gjordes 2018 bedöms ha bidragit till detta. Insatserna för jämställdhetsintegrering bedöms att ha gett goda resultat. Redan under 2018 har den nya politiken för gestaltad livsmiljö fått genomslag bland statliga myndigheter och andra aktörer.

Det internationella kulturutbytet och samarbetet är väsentligt för kulturens vitalitet, förnyelse och Sverigefrämjandet. Under året har viktiga insatser gjorts inom ramen för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Regeringen bedömer att det arbete som bedrivs inom ramen för internationella organisationer och genom de utsända kulturråden är viktigt för kulturområdets utveckling och Sveriges samverkan med omvärlden.

Medier

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på medieområdet har bidragit till att målen för mediepolitiken i stort uppnås.

Ett nytt teknikneutralt stöd för lokal journalistik i svagt bevakade områden och innovation parallellt med förstärkt presstöd samt införandet av sänkt mervärdesskatt på e-publikationer väntas bidra till yttrandefrihet och mångfald. Även de villkor som meddelats för public service-företagen – SR, SVT och UR – och som följs upp av granskningsnämnden för radio och tv bidrar till att stärka tillgången till oberoende kvalitativ journalistik i hela landet. Nationella tillstånd för analog kommersiell radio som är i kraft sedan den 1 augusti 2018 bidrar också till de mediepolitiska målen.

Statens medieråds arbete med medie- och informationskunnighet samt fastställande av åldersgränser för film på bio skyddar barn och

unga från skadlig mediepåverkan. Avskaffandet av avgiften för fastställande av åldersgränser för film på bio, samt utvidgningen av ledsagarregeln till femton år, som trädde i kraft i mars 2017, bidrar till ett större utbud av film på bio för barn och unga.

Myndigheten för tillgängliga mediers insatser för att öka antalet taltidningar bedöms bidra till det mediepolitiska målet om mediers tillgänglighet.

Trossamfund

Regeringen bedömer att politikområdet har utvecklats positivt och att allt fler församlingar får stöd. Vid utgången av 2018 var totalt 22 trossamfund och samverkansorgan statsbidragsberättigade. Enligt statistik från Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) var den 31 december 2017 totalt 845 146 personer betjänade i de trossamfund som får statligt stöd. Detta är en ökning med drygt 25 000 personer från året innan. De fem största statsbidragsberättigade trossamfunden är Romersk-katolska kyrkan, Equmeniakyrkan, Pingströrelsen, Evangeliska Frikyrkan och Sveriges muslimska förbund. Huvuddelen av stödet, drygt 59 miljoner kronor, har betalats ut till trossamfunden i form av organisationsbidrag.

SST har arbetat som en expertmyndighet vilket skapat ökad kunskap hos många kommuner och statliga myndigheter som i sin tur bidrar till en större förståelse kring frågor som rör religion och trossamfund. Under 2018 har SST genomfört en kompetensinsats för trossamfundsledare kring frågor kopplade till demokrati och föreningsjuridik. SST har också fortsatt att prioritera insatser för att stärka kvinnliga ledare inom trossamfunden. Totalt deltog 142 personer i någon av SST:s utbildningar under 2018 och av dessa var 79 kvinnor. I arbetet med det hat och hot som riktas mot troende och mot religiösa byggnader utbetalades det under 2018 totalt 9 159 018 kronor i säkerhetsbidrag till tio olika trossamfund varav 5 257 256 kronor (57 %) gick till Judiska Centralrådet. I en redovisning till regeringen beskriver Kammarkollegiet att beviljade medel har innefattat kostnad för bevakningspersonal samt fysiska åtgärder och att det bidragit till en tryggare och säkrare miljö för

de som vistas i lokalerna samt att det har en bra förebyggande effekt (Ku2019/00806/CSM).

Trossamfunden har också spelat en viktig roll vid krisberedskapsarbete under året. I samband med skogsbränder och torka under sommaren 2018 involverades flera trossamfund i det lokala arbetet. Många samfund bedriver, likt andra organisationer i det civila samhället verksamhet som kompletterar det offentliga åtagandet. Det handlar bl.a. om biståndsverksamhet, social och karitativ verksamhet samt samfundens olika sociala verksamheter.

Ungdomspolitik

Målet för ungdomspolitiken är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Regeringen bedömer att politikområdet har utvecklats positivt men att det kvarstår flera utmaningar. Arbetsmarknadsläget för unga har generellt sett utvecklats positivt men mediantiden i arbetslöshet för utrikes födda har ökat. Andelen unga som varken arbetar eller studerar har minskat generellt. För utrikes födda kvinnor är dock andelen oförändrad. Hälsan är överlag god bland ungdomar men det finns tydliga tecken på att den psykiska ohälsan ökar. Andelen som anger att de har besvär med ångslan och oro eller ångest och med nedsatt psykiskt välbefinnande ökar bland ungdomar och i synnerhet för unga kvinnor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ska verka för att det ungdomspolitiska målet ska uppfyllas genom att ta fram, samla och sprida kunskap, bidra till samordning av insatser, samverka med andra statliga myndigheter samt att fördela statsbidrag. Regeringen bedömer att MUCF är en viktig aktör för att det ungdomspolitiska målet ska kunna uppfyllas. MUCF har verkat genom lokalt stöd till organisations- och verksamhetsutveckling så att förutsättningar skapas för att ge unga som varken arbetar eller studerar ett tidigt och samordnat stöd. MUCF är en viktig aktör på fritidsområdet och verkar för att ungdomar har meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter. MUCF beviljar också statsbidrag för att stödja barn och ungas självständiga organisering och inflytande i samhället. Organisationsbidragen har en stor eller direkt avgörande betydelse för att kunna bedriva en långsiktig verksamhet. Då

ungdomspolitiken är sektorsövergripande behövs även insatser inom andra politikområden för att målet ska uppnås.

Politik för det civila samhället

Regeringen gör bedömningen att statens insatser på civilsamhällesområdet har bidragit till att uppfylla målet för politiken, som är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Målet ska uppfyllas i dialog med civilsamhällets organisationer. Enligt principen om självständighet och oberoende fördelas statsbidrag till organisationerna med inriktningen att andelen generella bidrag ska öka. År 2018 uppgick de generella bidragen till 92 procent, vilket är en ökning från 88 procent för 2017. Principen om dialog kännetecknar förhållandet mellan regeringen och det civila samhället. Under 2018 fanns i Regeringskansliet ett 50-tal fasta forum för samråd med det civila samhällets organisationer. Utöver dessa anordnade Regeringskansliet också under 2018 drygt 90 tjänstemannamöten för samråd med det civila samhällets organisationer i specifika frågor. Av dessa möten var 15 sakråd varav tio EU-sakråd. Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) bildades 2018 genom en överenskommelse mellan regeringen och organisationer som samlar riksorganisationer inom det civila samhället (Ku2018/00245/D). Principen om kvalitet handlar bl.a. om civilsamhällets organisationer i rollen som utförare och när de ingår partnerskap med det offentliga. Statistiska Centralbyrån (SCB) har i rapporten *Det civila samhället 2016*, bl.a. visat att det civila samhället under 2016 bidrog med verksamheter till ett värde av 136 miljarder kronor (förädlingsvärde), vilket utgör 3,1 procent av Sveriges totala BNP. År 2016 fanns 251 000 organisationer i det civila samhället varav 95 000 var ekonomiskt aktiva. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har regeringens uppdrag att samlar och sprida kunskap om det civila samhället och driver ett nätverk bestående av 27 statliga myndigheter för att sprida kunskap hos det offentliga om det civila samhället. MUCF har initierat ett arbete för att inhämta kunskap om samverkansformen Idéburet offentligt

partnerskap (IOP). Regeringen har 2018 och 2019 förstärkt MUCF:s arbete i syfte att öka och sprida kunskapen om det civila samhället. Principen om långsiktighet handlar om att det civila samhällets organisationer ska ha goda och stabila förutsättningar och att villkoren för det civila samhället ska vara långsiktiga och förutsebara. Cirka en femtedel av statsbidrag som delas ut till civila samhällets organisationer beviljas för två år eller mer. Enligt principen om öppenhet och insyn har Regeringskansliet gett MUCF i uppdrag att sprida Europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocesser. Samrådsformen remissförfarande används ofta för att inhämta synpunkter från det civila samhällets organisationer. Regeringskansliets interna uppföljning visar att totalt 172 remisser har skickats ut till nästan 3 000 organisationer inom det civila samhället under 2018. Drygt hälften av organisationerna svarade på remisserna. Uppföljningen av principen om mångfald handlar bl.a. om att redogöra för befolkningens deltagande i det civila samhället, insatser för att underlätta mångfaldsarbete samt förutsättningar för det civila samhällets aktörer att verka inom olika samhällsområden. I den rapportering MUCF enligt uppdrag lämnat (U2017/01398/UF, U2017/02966/UF, U2017/03289/UF m.fl.) redogör myndigheten för vanliga hinder för underrepresenterade grupper att delta i det civila samhället, där brister i individers resurser, motivation och rekryterande nätverk pekas ut.

Idrott

En av utgångspunkterna för statens stöd till idrotten är att idrotten, såväl i verksamheten som i beslutande församlingar, ska vara öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, trosuppfattning, funktionsnedsättning eller social, etnisk och kulturell bakgrund. Trots detta är det många grupper som i liten utsträckning deltar i verksamheten inom föreningsidrotten.

Regeringen noterar att det statliga stödet till idrotten i större utsträckning behöver nå ut där det bäst behövs och att stödet därigenom bidrar till att förverkliga statens mål för idrottspolitiken. I den frihet som idrottsrörelsen har att fördela statens stöd till idrotten ingår således ett

betydande ansvar för att bidragsreglerna utformas så att de medverkar till att förverkliga detta, bl.a. för att motverka att bidragens fördelning bekräftar och stärker ojämlikhet i samhället, på de grunder som nämns ovan, till förmån för socioekonomiskt starka områden på bekostnad av socioekonomiskt utsatta områden eller till förmån för pojkers idrottande på bekostnad av flickors idrottande. En förutsättning för att få del av statens stöd till idrotten är att idrottsverksamheten för barn och unga bedrivs ur ett barnrättsperspektiv.

Regeringen följer noga Riksidrottsförbundets interna översyn av fördelningen av statens stöd till idrotten och vill även betona vikten av att statens stöd till idrotten får ett tydligare resultat och redovisning utifrån de mål som regering och riksdag beslutat om.

Friluftslivspolitik

Under förra mandatperioden gjorde regeringen omfattande satsningar på friluftslivet. Genom att anslagen ökats kraftigt har många friluftslivsorganisationer kunnat genomföra en mängd aktiviteter, utöver ordinarie verksamhet. De höjda statsbidragen från och med 2016 har särskilt resulterat i stora satsningar på verksamheter med fokus på barn och unga, hälsoaspekter, mångfald och integration.

Friluftslivsorganisationerna skapar intresse och möjligheter för barn, unga och vuxna att utöva friluftslivsaktiviteter, motionera och uppleva naturen. Organisationerna skapar också mötesplatser i naturen för människor med olika bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen.

Friluftslivspolitik kan också vara av betydelse för den sociala sammanhållningen lokalt. Friluftslivspolitiken har positiv effekt på jämställdhet eftersom många verksamheter aktivt främjar ett jämställt deltagande och engagemang i friluftslivsaktiviteterna.

Friluftslivspolitiken har även en del i det nationella genomförandet av FN:s Agenda 2030-mål för hållbar utveckling. Framför allt berör friluftslivspolitiken målet om främjandet av psykisk hälsa och välbefinnande.

Folkbildning

Statens stöd till folkbildningen har fyra syften, varav ett är att bidra till att stärka och utveckla demokratin. Folkbildningen har bidragit till att skapa lärandemiljöer som stimulerar till handling och engagemang såväl inom som utom verksamhetens väggar. Folkbildningen är tillgänglig i hela landet och erbjuder utbildningsmöjligheter för en mångfald av människor och är viktiga aktörer för grupper som ofta har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Varje år rapporterar studieförbund och folkhögskolor mer än en miljon unika deltagare. Statens stöd till folkbildningen syftar också till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Folkbildningen, särskilt folkhögskolorna, har en lång tradition av att genomföra verksamhet för grupper med kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt. Folkbildningen bidrar därigenom även till att utjämna utbildningsklyftor i samhället. Utbildningsformen folkhögskola är bl.a. viktig för att fler människor ska ges möjlighet att läsa in grundläggande behörighet för vidare studier. Folkbildningen är ett alternativ till det reguljära utbildningssystemet. Statens stöd till folkbildningen ska vidare bidra till att bredda kulturintresset i samhället och till att öka delaktigheten i kulturlivet. Inom de flesta studieförbund är kulturen den största verksamheten. Studieförbunden är även genom sin geografiska spridning i landet en länk mellan civilsamhället och andra aktörer lokalt och regionalt. Statskontorets utvärdering av folkbildningen, En folkbildning i tiden (2018:10), bekräftar att syftena uppfylls.

Tillsyn över spelmarknaden

De statliga insatser som genomförts på spelområdet har gett positiva effekter på ett flertal områden. Regeringen bedömer att Spelinspektionens informationsverksamhet utvecklas i en positiv riktning. I jämförelse med tidigare år har spelmarknaden och myndigheten uppmärksammas i större utsträckning i media, vilket sannolikt har medfört att allmänhetens kunskap om spelmarknaden och spelregleringen har ökat. Myndigheten har vidare utövat en systematisk

och kontinuerlig tillsyn av att den reglerade marknaden agerar i enlighet med föreskrivna krav och att illegalt spel, särskilt på illegala spelautomater, motverkas. Den ökande andelen oreglerat spel som tillhandahållits svenska konsumenter, framför allt online, visar dock att omregleringen av spelmarknaden var nödvändig.

Regeringen bedömer att omregleringen hittills varit lyckad genom att i princip alla aktörer som tidigare tillhandahållit spel i Sverige utan tillstånd antingen har ansökt om licens eller lämnat den svenska spelmarknaden, vilket t.ex. ökar möjligheten att skydda barn och unga från spel, samtidigt som skyddsåtgärder i form av bl.a. självavstängningssystemet har gett önskvärd effekt.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Kultur

En av de avgörande kulturpolitiska frågorna de närmaste åren, i Sverige och i övriga världen, är hur vi garanterar konstnärlig frihet. Kulturen kan bidra till många samhällsmål som hållbarhet, jämställdhet och mångfald, men kulturpolitiken får aldrig bli instrumentell. Det offentliga stödet till kulturen ska ske i former som bl.a. främjar kulturlivets oberoende.

En kulturskola för alla

Den kommunala kulturskolan når en stor andel barn och unga och bidrar till att lägga grunden för deras kulturella, sociala och intellektuella utveckling genom att de får ta del av och utöva en rad olika konstformer. Kulturskolan har stor betydelse inte bara för enskilda barn och unga, utan också bildningsnivån i hela samhället vilket gör den till en nationell angelägenhet.

En av kulturskolans främsta utmaningar är att vara relevant för alla oavsett bakgrund. Nya medel möjliggör för huvudmännen att prova nya inriktningar och nya arbetsmetoder för att bredda utbudet och nå nya grupper. En tillgänglig och jämlik kulturskola ger fler barn och unga möjlighet att uttrycka sig kreativt. Det statliga bidraget till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet bör därför förlängas. För

2020–2022 beräknar regeringen att bidragets nivå är 100 miljoner kronor årligen.

Barns och ungas läsning

Läsdelegationens betänkande Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57) visar på fortsatt behov av att insatser på det läsfrämjande området för att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsupplevelser. Betänkandet har remitterats. (Se även utg.omr. 16 avsnitt 3.6 Politikens inriktning). Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Stiftelsen Bergmancenter på Fårö

Regeringen beräknar att tillföra Stiftelsen Bergmancenter på Fårö 1,5 miljoner kronor i årligt stöd fr.o.m. 2020 för fortsatt arbete med att förvalta Ingmar Bergmans konstnärskap.

Förstärkning av biblioteksersättningen

Under 2019 har en överenskommelse mellan Kulturdepartementet och upphovsmännens organisationer ingåtts om en ny höjd nivå på biblioteksersättnings grundbelopp för 2020 och 2021. Till följd av detta beräknas den totala biblioteksersättningen 2020 uppgå till cirka 177,4 miljoner kronor, vilket är en höjning med 5,7 miljoner kronor jämfört med 2019. Höjningen av biblioteksersättningen innebär en satsning på förbättrade villkor för författare, översättare, tecknare och fotografer.

Fortsatt fri entré vid vissa statliga museer

Det gemensamma kulturarvet är en stor resurs för bildning, kunskap och konstnärliga upplevelser. Fri entré på museer möjliggör att fler kan ta del av det gemensamma kulturarvet. Regeringen föreslår därför att medel även fortsatt avsätts för detta. Vid införandet av fri entré 2016 tillfördes berörda museimyndigheter 80 miljoner kronor.

I och med reformen ökade antalet besökare stort till de berörda museerna. I regeringens uppföljning av reformen har det framkommit att den stora ökningen besökare även inneburit

högre kostnader för säkerhet och underhåll av lokaler, vilket på sikt kan påverka museernas möjligheter att bedriva nödvändig utveckling av verksamheten. Fri entré-reformen föreslås därför stärkas med ytterligare 10 miljoner kronor utöver ursprunglig nivå om 80 miljoner kronor. Regeringen beräknar att de berörda museimyndigheterna tillförs totalt 90 miljoner kronor årligen för 2020–2022 för att fortsatt kunna erbjuda fri entré och en högkvalitativ verksamhet.

Nya Nationalmuseum

Renoveringen av Nationalmuseum syftade bl.a. till att öka tillgängligheten och öppenheten till museet och dess samlingar, som är en del av vårt gemensamma kulturarv. För att kompensera för ytterligare kostnader till följd av renoveringen, beräknar regeringen att tillföra Nationalmuseum 11 miljoner kronor fr.o.m. 2020.

Ett museum om Förintelsen

Ett nytt museum ska inrättas för att bevara och föra vidare minnet av Förintelsen. Mot denna bakgrund har regeringen tillsatt en utredning som ska lämna förslag om den nya museiverksamhetens uppdrag och organisation (dir. 2019:36). Utredningen ska lämna sitt förslag nästa år och först därefter kan beslut fattas om att inleda själva uppbyggnaden av verksamheten.

Ombyggnation och renovering av Kungliga Operan

Kungliga Operans (Operan) byggnad från slutet av 1800-talet är i stort behov av renovering och ombyggnad för att kunna möta kraven på en modern opera som är tillgänglig för alla och har en fungerande arbetsmiljö. Regeringen gav därför Operan och Statens fastighetsverk (SFV) i december 2016 i uppdrag att projektera (Ku2016/01899/KO resp. Fi2016/04278/SFÖ) inför en renovering och ombyggnad av Operabyggnaden vid Gustav Adolfs Torg inom ramen för projektet Ny Opera i Operan (NOIO).

I april 2019 inkom SFV med en hemställan till regeringen (Fi2019/01565/ESA) om ett bemyndigande att inom en investeringsram om

3,5 miljarder kronor i kostnadsläge 2013 genomföra projektet i enlighet med den samtidigt inlämnade slutrapporten avseende projektet. Investeringsramen är beräknad på ett genomförande av projektet på det sätt som anges i den slutrapport som SFV lämnade i samband med hemställan. Operan har i maj 2019 inkommit med en hemställan avseende Operans egna investeringar och projektkostnader (Ku2019/00268-12/KO) som uppgår till 690 miljoner kronor i 2013 års kostnadsläge och som är en del av den totala investeringsramen som anges ovan. Hanteringen av hemställan från Statens fastighetsverk respektive Operan bereds i Regeringskansliet (se även UO2 avsnitt 6.4).

Regeringen föreslår att Operan fortsatt tilldelas en låneram om 126 miljoner kronor, inklusive tidigare upplåning, i Riksgäldskontoret samt beräknar att Operan tillförs 3 miljoner kronor för 2020 och 9 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2021 för investeringar och kostnader i samband med ombyggnationen och renoveringen av operabyggnaden.

Förstärkning för statistik inom kulturområdet

Regeringen bedömer att statistiken inom kulturområdet är eftersatt. För att kunna följa utvecklingen av den numer helstatligt finansierade filmpolitiken bör också film göras till ett officiellt statistikområde. Regeringen avser att ge Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att utveckla filmstatistiken. För detta, och för att med utgångspunkt i kulturdatabasen kunna utveckla statistiken inom kulturområdet, beräknar regeringen att Myndigheten för kulturanalys tillförs 2 miljoner kronor fr.o.m. 2020.

Internationellt samarbete inom kulturområdet

För en positiv utveckling på de områden som kulturpolitiken verkar i krävs ett än närmare samarbete mellan länder – på global, europeisk och nordisk nivå. Genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling är också en viktig utgångspunkt för arbetet.

Ett viktigt verktyg för att främja kulturens roll i internationella sammanhang är de utsända svenska kulturråden som fortsatt ska främja och

stärka strategisk samverkan mellan de kulturpolitiska, de utrikespolitiska och de näringspolitiska målen.

Regeringen anser att kulturen och kulturdiplomatin, inklusive Sveriges utsända kulturråd, spelar en viktig roll för internationellt och interkulturellt relationsskapande, dialog och utvecklingssamarbetet. Kulturlivets aktörer är ofta förändringsaktörer och demokratins röstbärare vilka verkar för mänskliga rättigheter och en inkluderande och hållbar samhällsutveckling. Statens kulturråds och Konstnärsnämndens internationella arbete för att främja dessa aktörers roll för yttrandefrihet och demokrati bör fortsätta och utvecklas.

Det internationella arbetet med att stärka möjligheterna för konstnärer att verka fritt är allt viktigare. Bland annat inom Unesco verkar Sverige för att stärka konstnärers yttrandefrihet. Stödet för att ge fristadskonstnärer möjlighet att bo och verka i Sverige är också en viktig komponent i detta arbete.

Inom EU pågår förhandlingarna om en flerårig budgetram för perioden 2021–2027, bl.a. avseende medie- och kulturprogrammet Kreativa Europa. Regeringen kommer fortsatt verka för att programmet ges ett ändamålsenligt innehåll.

Regeringen avser att fortsätta arbetet mot illegal handel med och förstörelse av kulturföremål. Sverige är för perioden 2017–2021 invald i kommittén för 1970-års Unesco-konvention om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlåtelse av äganderätten till kulturogendom.

I arbetet med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet avser regeringen att fortsätta verka för att främja det civila samhällets förutsättningar för engagemang och delaktighet.

Sammanfattning av reformer och finansiering

Tabell 2.5 Beräknade utgiftsförändringar kulturområdet

Miljoner kronor

	2020	2021	2022
Statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet	100	100	100
Fri entré vid vissa statliga museer	90	90	90
Nationalmuseum: tillskott till följd av renovering och ombyggnad	11	11	11
Kungliga Operan AB	3	9	9
Myndigheten för kulturanalys: förstärkning statistik	2	2	2
Omprioritering från Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	-0,6	-0,6	-0,6
Omprioritering från Skapande skola	-0,6	-0,6	-0,6
Omprioritering från Filmstöd	-1,2	-1,2	-1,2
Summa	203,6	209,6	209,6

Kulturbudgetens utveckling

Förslagen som lämnas i denna proposition, inklusive tidigare aviserade anslagsförändringar, innebär en ökning av kulturbudgeten med cirka 292 miljoner kronor, varav pris- och löneomräkningen utgör cirka 94 miljoner kronor, i jämförelse med den av riksdagen beslutade budgeten för 2019 (exklusive ändringsbudgetar). Sedan 2014 har budgeten ökat med 1 670 miljoner kronor. Till kulturbudgeten räknas områdena Kulturområdesövergripande verksamhet, Teater, dans och musik, Litteraturen, läsandet och språket, Bildkonst, arkitektur, form och design, Kulturskaparnas villkor, Arkiv, Kulturmiljö, Museer och utställningar samt Film.

Tabell 2.6 Kulturbudgetens utveckling*Miljoner kronor*

Budgetår	Kulturbudget
2010	6 415
2011	6 488
2012	6 593
2013	6 729
2014	6 853
2015	6 825
2016	7 184
2017	7 593
2018	8 338
2019	8 231
2020	8 523

2.6.2 Medier

En mångfald av starka och oberoende medier i hela landet är en förutsättning för en väl fungerande demokrati.

Vid internationella jämförelser ligger Sverige tillsammans med övriga nordiska länder i topp när det gäller graden av press- och yttrandefrihet, människors nyhetskonsumtion och medborgarnas kunskap om politiska skeenden. Den svenska mediemarknaden kännetecknas av en kombination av ett starkt public service och en mångfald av livskraftiga privata medier.

Medielandskapet har under 2000-talet dominerats av två trender: digitalisering och globalisering. Tillsammans har dessa omformat medielandskapet. De har luckrat upp gränserna mellan traditionella medieformer och revolutionerat förutsättningarna för att publiken ska kunna nås. För mediebranschen innebär det stora möjligheter men också en rad utmaningar. Det är därför centralt för regeringen att fortsatt skapa goda förutsättningar för mediemarknaden.

Journalistik i hela landet

Förstärkt mediestöd

Under 2019 infördes ett nytt mediestöd för lokal journalistik i svagt bevakade områden och för innovation, samtidigt som det befintliga presstödet förlängdes. En höjning av distributionsstödet samt av driftstödet för hög- och medelfrekventa tidningar gjordes samtidigt inom presstödet. Anslaget förstärktes också med 55 miljoner kronor fr.o.m. 2019, och beräknades

tillföras ytterligare 55 miljoner kronor fr.o.m. 2020. Denna satsning har fyllt ett viktigt behov i mediebranschen.

Nyhetsmedier är under starkt ekonomiskt tryck p.g.a. fallande upplagor och minskande reklamintäkter, vilket också resulterar i stor efterfrågan på press- och mediestöd. Flera stora tidningar har beviljats presstödet i form av driftsstöd för första gången 2019 och mot bakgrund av bl.a. dagspressens sjunkande upplagor kommer den utvecklingen troligtvis att fortsätta. Att flera stora tidningar har beviljats presstödet under 2019 innebär att utrymmet för stöd till lokal journalistik och innovations- och utvecklingsstöd blivit mindre än avsett. Regeringen anser att det är angeläget att de tidningar som kommer ut en till två gånger per vecka får goda förutsättningar.

För att främja bl. a. lokal journalistik i landets svagt bevakade områden beräknar regeringen att tillföra anslaget ytterligare 85 miljoner kronor 2020 och 55 miljoner kronor årligen för 2021 och 2022.

Ett modernt public service nära publiken

I juni lämnade regeringen propositionen Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025 (prop. 2018/19:136) till riksdagen. I propositionen lämnas förslag om villkor och riktlinjer för den verksamhet som bedrivs av Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio kommande tillståndperiod.

I propositionen föreslås även tilldelning av avgiftsmedel till företagen för tillståndperioden 2020–2025. I enlighet med förslaget föreslås i denna proposition att Sveriges Radio tilldelas 3 077,1 miljoner kronor, Sveriges Television 5 041,2 miljoner kronor och Sveriges Utbildningsradio 445,1 miljoner kronor från public service-kontot för 2020.

Public service-företagen ägs av Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. I syfte att garantera en långsiktigt hållbar ekonomisk situation för stiftelsen föreslås, i enlighet med bedömningen i propositionen Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025, att stiftelsekapitalet förstärks med 35 miljoner kronor från public service-kontot.

Anslagsutveckling och medelstillelning till radio och tv i allmänhetens tjänst

Förslagen som lämnas i denna proposition, inklusive tidigare aviserade anslagsförändringar, innebär att anslagen inom medieområdet summerar till cirka 887 miljoner kronor för 2020. Detta innebär en ökning av anslagen inom medieområdet med cirka 145 miljoner kronor i jämförelse med budgeten för 2019. Pris- och löneomräkningen för 2020 uppgår till cirka 1,5 miljoner kronor. Till medieområdets anslag räknas 8:1 *Presstöd* och 8:2 *Myndigheten för press, radio och tv* (utg. omr. 1), 11:1 *Sändningar av TV Finland*, 11:2 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen*, 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet*, 11:4 *Statens medieråd* och 11:5 *Stöd till taltidningar*. Medelstillelningen från public service-kontot till Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB beräknas till cirka 8 563 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med cirka 167 miljoner kronor jämfört med 2019.

Tabell 2.7 Anslagsutveckling för medieområdet samt medelstillelning till radio och tv i allmänhetens tjänst

Miljoner kronor

Budgetår	Anslag inom medieområdet	Radio och tv i allmänhetens tjänst ¹
2010	759	6 986
2011	765	7 125
2012	754	7 368
2013	753	7 413
2014	724	7 613
2015	693	7 765
2016	692	8 035
2017	705	8 193
2018	692	8 234
2019	742	8 396
2020	887	8 563

¹ Avser medelstillelningen från rundradiorörelsen till Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB och granskningsnämnden för radio och tv.

Internationellt samarbete inom medieområdet

Sverige är ett av de mest pådrivande länderna för ökad press- och yttrandefrihet, för journalisters säkerhet och mot straffrihet inom bland annat Europarådet och Unesco. Sverige ska, såsom aviserats i regeringens handlingsplan Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och

konstnärer, i dessa och andra multilaterala fora, fortsatt lyfta frågor om yttrandefrihet och pressfrihet, samt journalisters och konstnärers säkerhet. Regeringen avser att särskilt synliggöra frågor om kvinnliga journalisters säkerhet, inklusive utsatthet för hot och hat.

2.6.3 Ungdomspolitik

Insatser inom ungdomspolitiken syftar till att bidra till att ungdomar har goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Regeringen avser att under mandatperioden återkomma med en mer utförlig redovisning inom området i samband med en skrivelse och ett handlingsprogram om ungdomspolitiken. Analyserna ska genomgående ha ett jämställdhetsperspektiv.

Förstärkning av bidragshanteringen och förbättrad långsiktighet vid Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor (MUCF) fördelar årligen en stor mängd statsbidrag och EU-bidrag till det civila samhället. För att MUCF ska kunna fortsätta sitt utvecklingsarbete och stärka bidragshanteringen behöver medel tillföras. Vikten av att ytterligare stärka MUCF:s arbete med bidragshandling har lyfts fram av Statskontoret i en myndighetsanalys av MUCF (Statskontoret 2017:13).

Mot denna bakgrund beräknar regeringen att tillföra MUCF 2,3 miljoner kronor fr.o.m. 2020 genom flytt av medel från anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* till anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor*.

Regeringen bedömer vidare att det finns behov av att stärka långsiktigheten i finansieringen av MUCF:s kärnverksamhet. Detta är även något som Statskontoret påpekat i sin myndighetsanalys av MUCF (Statskontoret 2017:13).

Mot denna bakgrund beräknar regeringen att tillföra MUCF 6,7 miljoner kronor fr.o.m. 2020 genom flytt av medel från anslaget 12:3 *Särskilda insatser inom ungdomspolitiken* till anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor*.

Genomförandet av Europeiska unionens ungdomsstrategi

Under 2018 antog EU:s medlemsstater en ny ungdomspolitisk strategi för 2019–2027, vilken

fungerar som ett övergripande ramverk för insatser och prioriteringar inom ungdomsområdet. Den nya ungdomspolitiska skrivelse som regeringen avser att lämna till riksdagen under mandatperioden kommer att utgöra ett underlag till genomförandet av Europeiska unionens ungdomsstrategi.

2.6.4 Trossamfund

Insatser inom politikområdet syftar till att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktig religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Arbetet med att minska polariseringen i samhället är en viktig demokratifråga och en central fråga för regeringen under mandatperioden.

En aktiv åtgärd som visat sig fungera väl för att motverka polarisering är när trossamfund gör insatser tillsammans över religionsgränser, vilket bidrar till att skapa samförstånd och minska spänningar i samhället. Exempelvis lyfter Brå i sin rapport om Antisemitiska hatbrott (2019:4) upp interreligiös dialog som åtgärd som har effekt för att minska antisemitismen i samhället.

Regeringen fortsätter arbetet med att säkerställa att statsbidragen till trossamfunden inte går till organisationer eller verksamheter som inte lever upp till grundläggande demokratiska värderingar. Inga offentliga medel ska utbetalas till religiösa samfund som genomför barnvigsjar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet. Betänkandet Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18) har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

2.6.5 Politik för det civila samhället

Det civila samhället är en omistlig del av vår demokrati.

Regeringens övergripande mål för politikområdet är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras.

Regeringen fortsätter arbetet med att underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva och utveckla sin verksamhet och därigenom bidra till demokrati och ett hållbart samhälle. Ambitionen är att göra detta med

organisationernas självständighet och oberoende bevarat och med inriktningen att skapa långsiktiga villkor för det civila samhällets organisationer. Det är av stor betydelse för självständigheten att staten prioriterar mindre styrande bidrag såsom organisationsbidrag och verksamhetsbidrag, i förhållande till riktade bidrag såsom projektbidrag.

Regeringen fortsätter arbetet med att säkerställa att statsbidragen till det civila samhällets organisationer lämnas till organisationer som i sin verksamhet respekterar demokratins idéer, inkl. principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering. Inga offentliga medel ska utbetalas till föreningar eller religiösa samfund som genomför barnvigsjar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet. Betänkandet Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35) utgör underlag för det fortsatta arbetet. Förtydligade regler och rutiner för bidrag är en del av att skapa långsiktiga och tydliga förutsättningar för civilsamhället. Regeringen anser också att administrationen för det civila samhällets organisationer bör underlättas och vill verka för att minska hinder för engagemang och delaktighet i det civila samhället.

Dialogen med det civila samhällets organisationer är fortsatt prioriterad. Dialogformer såsom sakråd och Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) är viktiga instrument i det arbetet. Det är även fortsatt angeläget med ökad kunskap hos offentliga aktörer om det civila samhällets organisationer och villkor och den satsning som pågår för detta genom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Motverka ofrivillig ensamhet bland äldre

Regeringen anser att ofrivillig ensamhet bland äldre bör motverkas och en satsning där civila samhället tillförs medel pågår t.o.m. 2021.

Långsiktigt forskningsprogram

Vetenskapsrådets forskningsprogram om det civila samhället bidrar till ökad kunskap om det civila samhällets villkor och stärker även forskningsmiljöer i Sverige med inriktning mot civilsamhället. Regeringen anser att det är angeläget att fortsätta med programmet och avser att förlänga det med fem år.

Idrott

En utgångspunkt för statens idrottspolitik är en stark och självständig idrottsrörelse, en folkrörelse som engagerar många och är en betydelsefull del i vår gemensamma välfärd. Det är viktigt att idrotten är inkluderande och öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, trosuppfattning, funktionsnedsättning eller social, etnisk och kulturell bakgrund.

Regeringens målsättning är att fler människor ska ha ett hälsosamt förhållningssätt till fysisk aktivitet där idrott och motion oavsett formerna för detta har en betydande roll. Fysisk aktivitet är en av grunderna för en god folkhälsa. Det finns en betydande del av befolkningen som rör på sig för lite. Det socioekonomiska mönstret, att andelen inaktiva minskar i takt med stigande utbildningsnivå, är värt att notera och behöver vägas in i statens folkhälso- och idrottspolitiska arbete. Regeringen välkomnar idrottsrörelsens strävan att bredda verksamheten för att stimulera ett livslångt idrottande i föreningslivet. Likaledes är andra aktörers insatser för att tillhandahålla verksamhet t.ex. vid gym- och träningsanläggningar betydelsefullt. Centrum för idrottsforskningens redovisning av en ojämlik idrott visar på behov av att bättre än för närvarande fördela statens stöd till idrotten så att det kommer fler människor till del.

Det är avgörande att det statliga stödet till idrotten når ut där det bäst behövs och att stödet därigenom bidrar till att förverkliga statens mål för idrottspolitiken. I den frihet som idrottsrörelsen har att fördela statens stöd till idrotten ingår således ett betydande ansvar att utforma bidragsreglerna så att de medverkar till att statens mål med stödet förverkligas. De nuvarande bidragsreglerna har medfört en bidragsfördelning som bekräftar och stärker ojämlikhet i samhället till förmån för socioekonomiskt starka områden på bekostnad av områden med socioekonomiska utmaningar, till förmån för pojkars idrottande på bekostnad av flickors idrottande.

Statens stöd till idrotten har under senare år ökat och ger svensk idrott goda förutsättningar att utveckla verksamheten till nytta för både de människor som redan är med och de som står utanför och vill vara med i idrottsverksamheten.

Regeringen anser att den pågående översynen av bidragsreglerna inom Riksidrottsförbundet

(RF) behöver påskyndas och leda till förändring. Regeringen avser därför att föra en nära dialog med RF så att behövliga förändringar av bidragsreglerna genomförs utan dröjsmål, förändringar som ska medföra ökad jämlikhet och jämställdhet i statens bidragsgivning till idrottsverksamhet.

Jämställd idrott ska vara en självklarhet

Regeringen verkar i hela sin politik för en jämn fördelning av makt och inflytande mellan könen och förväntar sig att idrottsrörelsen på olika nivåer ökar sina ansträngningar att nå en jämställd idrott – en idrott där aktiva och personer i beslutande ställning på alla nivåer inom idrotten ges samma möjlighet att förverkliga sitt intresse att delta, oberoende av kön. Regeringen välkomnar att RF beslutat om tydliga insatser för att säkerställa en framtida jämställd representation i ledande organ inom idrottsrörelsen på nationell nivå.

Idrotten ska vara till för alla barn och unga

En utgångspunkt för regeringen är att stärka barnrättsperspektivet inom idrotten och att attrahera barn och unga från grupper som i dag är underrepresenterade inom föreningsidrotten. Det är viktigt att alla unga får samma möjligheter att delta och vara en del av idrottsrörelsen. Idrotten ska vara till för alla, oavsett bakgrund, funktionsnedsättning, ambitionsnivå och andra förutsättningar. I det ingår att större möjlighet ges att påbörja idrottandet högre upp i åldrarna. Regeringen vill betona vikten av att idrotten eftersträvar ett normkritiskt betraktelsesätt som synliggör normer i verksamheten kopplat till bl.a. hbtq- och genusfrågor.

Idrott som resurs för nyanländas etablering

En betydande andel av de nyanlända som kom till Sverige för några år sedan har etablerat sig och blir stegvis alltmer delaktiga i det svenska samhället. Regeringen anser att de insatser och det engagemang som idrottsföreningar och olika aktörer i civilsamhället gör till stöd för detta är av stor betydelse.

Ett livslångt idrottande bidrar till en god hälsa

Idrott och fysisk aktivitet bör vara ett livslångt engagemang som även kan bidra till bättre hälsa och minskad ensamhet bland äldre. Regeringen anser att ett livslångt idrottande genom insatser för att förbättra tillgänglighet till idrott för äldre

är angeläget. Regeringen har inom anslaget beräknat medel för detta.

Kommunerna har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för ett livslångt idrottande och fysisk aktivitet bland medborgarna i alla åldrar. I det ingår bl.a. att i planarbetet skapa utrymme för fritid och rekreation, att anlägga och underhålla gång- och cykelvägar samt fritids- och idrottsanläggningar. Regeringen avser att tillsammans med idrottsrörelsen och skolor fortsätta den pågående kraftsamlingen kring idrott, rörelse och utveckling av rörelseförståelse inom ramen för skoldagen som bedrivs i satsningen på samling för daglig rörelse.

En god etik inom idrotten

Regeringens utgångspunkt är att god etik ska genomsyra alla delar av idrottsrörelsen, både i idrottsutövandet och i styrelserummen, såväl nationellt som internationellt. Regeringen vill se en ökad samordning av de resurser som staten ger till antidopning. Det är viktigt att svensk idrotts antidopningsarbete är förenligt med Sveriges åtaganden i internationella antidopningskonventioner och Världsantidopningskodens bestämmelser. Regeringen bedömer att det är viktigt att fortsätta arbetet med att bekämpa uppgjorda matcher inom idrotten.

Internationellt samarbete

Regeringens internationella arbete på idrottsområdet utgår från principen om en fri och självständig idrottsrörelse som även internationellt har ett betydande eget ansvar. Den internationella idrottens ansvarstagande för framför allt mänskliga rättigheter, arbetsrätt, antikorrupcion, jämställdhet och miljö är enligt regeringen viktig.

Inom EU-arbetet kommer regeringen även fortsättningsvis att betona närhetsprincipen och vikten av att gemensamma insatser på området ska ha ett tydligt mervärde av att genomföras på unionsnivå. Regeringen följer aktivt arbetet inom EU med att förhandla om hur en anslutning till den internationella konventionen om manipulerade resultat inom idrotten som antagits i Europarådet kan ske.

Arbetet mot dopning inom idrotten är även fortsatt prioriterat internationellt främst inom ramen för regeringar och idrottsorganisationers samarbete i Världsantidopningsbyrån (WADA).

Friluftsliv

Friluftslivspolitik

Friluftsliv är en hörnsten i naturvårdspolitiken. Människans tillgång till natur som en grund för goda livsmiljöer är viktig och tillgänglighetsaspekter ska fortsatt lyftas. Landskapets natur- och kulturvärden, men även möjligheter till jakt- och fiske, är grundläggande förutsättningar för de företag som utvecklar natur-, kultur- och ekoturismen i landet. Samtidigt finns synergier att hämta genom ökad helhetssyn på samspelet mellan natur- och kulturmiljön och människans användning av naturresurser.

Regeringen anser att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv bör fortsätta att utvecklas. Tillgång till friluftsliv kan bidra positivt till att nå flera av miljömålen inklusive generationsmålet och de tio friluftslivsmålen. Staten har tillsammans med kommunerna ett ansvar att ge förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv, tex i förvaltningen och planeringen av land och vattenområden.

Grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv i alla delar av landet är inte enbart allemansrätten och en rik tillgång till mångfald av natur, utan också individens intresse och ideella organisationers engagemang.

Friluftslivsorganisationernas verksamhet är mycket viktig för möjligheten att bedriva friluftsliv. Regeringen bedömer att bidraget till friluftslivsorganisationer, som fördelas av Svenskt Friluftsliv, ger goda effekter för samhället.

Tillgänglighet genom information, föreningsliv och guidning

Alla människor oavsett förutsättningar ska ha möjlighet att vistas i natur och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.

Regeringen anser att arbetet med att underlätta friluftslivet genom bl.a. fysisk tillgänglighet till skyddade naturområden, tillgång till information och upprustning av statliga ledsystemet i fjällen ska fortsätta.

Regeringen anser att geografiska kunskapsunderlag om natur, kulturmiljöer och andra områden viktiga för friluftslivet fortsatt behöver förbättras. Användarvänlig information kan öka tillgängligheten i skyddade områden. Information om allemansrätten är viktig och ska beakta jämställdhet och mångkulturella perspektiv.

Regeringen anser att kunskap om allemansrätten behöver upprätthållas kontinuerligt av

Naturvårdsverket och andra myndigheter och organisationer.

Staten och kommunerna är viktiga aktörer

Nationalparker och naturreservat är viktiga besöksmål och bidrar till utveckling och tillväxt, både lokalt och regionalt. I betänkandet Ett land att besöka (SOU 2017:95) betonas bl.a. betydelsen av statens egendomar för utvecklingen av natur- och kulturbaserad turism ().

Förvaltningen av statliga besöksmål, skyddade naturområden som nationalparker och naturreservat, bör spegla potentialen i att utveckla naturturism på statlig mark. Exempelvis är de av Sveaskog utsedda ekoparkerna områden där ekologiska värden är överordnade ekonomiska värden.

En fortsatt utveckling av natur- och kulturbaserad turism är en betydelsefull del av en hållbar turism och besöksnäring. Det är viktigt att skyddade natur- och kulturområden, på både land och vatten, inklusive nationalparker, ekoparker, världsarv och biosfärområden kan användas för utveckling av natur- och kulturturism för inhemska och inkommande besökare.

Sambällsplanering för friluftsliv

Regeringen anser att den tätortsnära naturen är av stor betydelse för goda livsmiljöer, social sammanhållning och hållbar lokal och regional utveckling. Det finns behov av strategisk planering och förvaltning av tätortsnära natur för att bevara den biologiska mångfalden och kulturmiljön samt förbättra förutsättningarna för friluftsliv.

Regeringen anser att skogens sociala värden är viktiga och bör fortsätta uppmärksammas i Skogsstyrelsens arbete. Målbilderna för god hänsyn till friluftsliv och rekreation har en viktig roll i detta sammanhang.

Kommunernas arbete med fysisk planering är mycket viktigt som ett bidrag till att nå miljökvalitets-, friluftsliv- och kulturmiljömålen.

En hög andel av friluftslivet utövas bostads- och tätortsnära. Att bibehålla en grön infrastruktur i och omkring städer och tätorter, vilket även fyller andra värdefulla funktioner, är därför av stor vikt, inte minst i kommuner med stark bebyggelseutveckling. Ansvaret för att se till att friluftslivet har goda förutsättningar är delat mellan stat och kommun, och mellan många myndigheter. Fortsatt god samordning är viktigt.

Regeringen följer myndigheternas arbete med friluftslivsmålen. Regeringen anser att det behövs

en fortsatt hög ambitionsnivå för att nå friluftslivsmålen och avser att fortsätta utveckla friluftslivspolitikerna. Regeringen avser också att följa effekten av de höjda statsbidragen till friluftslivsorganisationerna. Förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftslivsorganisationer tillkom 2010.

2.6.6 Folkbildning

Målet för folkbildningspolitiken är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Folkbildningen i Sverige har en särställning som en bred arena för utbildning, bildning och delaktighet. Folkbildningen är viktig i arbetet med en rad samhällsutmaningar, till exempel att stärka ett aktivt deltagande i samhället, att ge människor fler möjligheter att utbilda sig eller att byta bana mitt i livet, att ge nyanlända möjlighet till etablering i arbetsliv och samhälle samt att tillhandahålla ett rikt och inkluderande kulturliv. För individer som av olika anledningar inte har fullföljt en gymnasieutbildning utgör folkbildningen en viktig väg tillbaka till en gymnasieexamen.

Folkhögskolan en del av regeringens kunskapslyft

Folkhögskolan är som utbildningsform unik eftersom den når deltagare som andra skolformer inte når. Med en pedagogik som bygger på samtal och erfarenhetsutbyte i mindre studiegrupper och genom möjligheten att anpassa studietakt och innehåll till individen är folkhögskolorna bra på att stödja studerande, som inte har lyckats inom andra skolformer, att komma vidare till arbete eller studier. Folkhögskolans utbildningar kan därmed erbjuda en väg ut ur arbetslöshet och passivitet. Utbildningarna inom folkhögskola har ofta många sökande. Regeringens utbyggnad av folkhögskolans allmänna och särskilda kurs under förra mandatperioden motsvarar ca 8 000 utbildningsplatser. Regeringen har också utökat medlen till särskilt utbildningsstöd.

Att bygga ut antalet platser innebär inte bara en möjlighet utan även en utmaning för landets folkhögskolor. Andelen deltagare med funktionsnedsättning eller som är utrikes födda har

sedan en tid ökat. Den förändrade deltagarsammansättningen ställer större krav på tillgång till personal och specialkompetens för att deltagarna ska kunna få det stöd i undervisningen som de behöver. Platsutbyggnaden på folkhögskolan behöver åtföljas av satsningar på utbildningens kvalitet och attraktivitet samt på folkhögskollärarnas profession. Regeringen föreslår därför att medel tillförs folkhögskolorna för att kvaliteten i undervisningen ska kunna bibehållas.

Folkhögskolorna erbjuder också kurser i samarbete med Arbetsförmedlingen. Regeringen bedömer att dessa kurser utgör en viktig rekryteringskanal till vidare studier, inom t.ex. allmän kurs, och till etablering på arbetsmarknaden.

Studieförbunden bidrar till etableringen av utrikes födda

Studieförbunden finns i hela landet, har omfattande kontakter med det övriga civila samhället och har lång erfarenhet av att arbeta uppsökande. Denna breda representation och erfarenhet är en tillgång i arbetet med etableringen av utrikes födda personer. Regeringen har tillfört medel för att främja uppsökande och motiverande verksamhet riktad till utrikes födda kvinnor. Regeringen föreslår nu att medel tillförs studieförbunden för att utrikes födda föräldralediga ska kunna lära sig svenska och på så vis påskynda etableringen i samhället. Studieförbundens insatser ska förstärka redan pågående insatser och vara ett komplement till de offentliga aktörernas insatser.

Folkbildningsinsatser för asylsökande

Folkbildningen är en viktig aktör inom ramen för regeringens satsning på tidiga insatser för asylsökande. De tidiga insatserna är betydelsefulla för att ta tillvara asyltiden och underlätta en framtida etablering för de personer som beviljas uppehållstillstånd. Regeringens satsning Svenska från dag ett har varit framgångsrik – fler än ca 170 000 unika deltagare har fått grundläggande språkträning och samhällsinformation via folkbildningen. Svenska från dag ett föreslås även fortsatt tilldelas medel.

2.6.7 Spelmarknaden

Efter omregleringen av spelmarknaden har statens möjligheter att kontrollera det spel som riktas till svenska konsumenter ökat avsevärt. Regeringens politik på spelområdet syftar till att uppnå målen med omregleringen. Det är i det avseendet avgörande att säkerställa att tillsynen över spelmarknaden är ändamålsenlig och att omregleringens effekter kontinuerligt följs upp. Regeringen bedömer att det är särskilt angeläget att se över behovet av ytterligare begränsningar för marknadsföringen av spel.

Manipulation av idrottsresultat, s.k. matchfixning, är ett allvarligt hot mot idrotten. I samband med omregleringen av spelmarknaden stärktes arbetet mot matchfixning, bl.a. genom införandet av ett nytt spelfuskbrott och inrättandet av ett särskilt råd mot matchfixning vid Spelinspektionen. Regeringen följer utvecklingen och kommer att överväga behovet av ytterligare åtgärder för att effektivisera arbetet mot matchfixning.

3 Kulturområdesövergripande verksamhet

3.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det ingår:

- bidrag till regional kulturverksamhet,
- Skapande skola,
- bidrag till den kommunala kulturskolan,

- bidrag till allmänskulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte,
- forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet,
- stöd till icke-statliga kulturlokaler.

I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet inklusive internationellt samarbete.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Kulturområdesövergripande verksamhet</i>						
1:1 Statens kulturråd	54	56	57	57	57	58
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	584	481	475	533	308	308
1:3 Skapande skola	184	177	175	176	176	176
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	43	45	45	45	45	45
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	8	10	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 486	1 495	1 478	1 519	1 446	1 481
1:7 Myndigheten för kulturanalys	15	15	15	17	17	17
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	2 375	2 279	2 254	2 356	2 059	2 096

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

3.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat om.

När det gäller de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan har riksdagen antagit att det övergripande målet ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar (prop. 2017/18:164, bet. 2017/18:KrU9, rskr. 2017/18:312).

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen för kulturområdesövergripande verksamheter omfattar följande bedömningsgrunder:

- kultur i hela landet, bl.a. hur bidrag inom kultursamverkansmodellen fördelas per län respektive konst- och kulturområde och regional fördelning av statliga kulturutgifter,
- kultur av och för fler, bl.a. hur barn och unga och andra målgrupper får bättre möjligheter till eget skapande och tillgång till kultur,
- utvärdering av kultur och fördelning av medel till forskning och utvecklingsinsatser, och
- kulturens internationalisering, bl.a. i fråga om att främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

Sedan 2017 har i stort sett samtliga statliga myndigheter och institutioner som tilldelas statligt stöd direkt från regeringen haft i uppdrag att verka för kultur i hela landet. Insatsernas genomslag beror på många olika faktorer, såsom bl.a. geografi, befolkning, förekomsten av institutioner samt fria kulturlivets aktörer och verksamheter.

För att kulturen ska fortsätta vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft är det centralt att den kommer alla till del. Även målen om

kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet är kopplade till denna fråga.

Resultatredovisningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder som är gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

Huvuddelen av resultatinformationen grundar sig på återrapporteringar, uppföljningar och utvärderingar från statliga myndigheter och institutioner. Resultaten av statens insatser kan vara svåra att avgränsa från andra offentliga insatser inom kulturområdet.

3.4.2 Resultat

Kultur i hela landet

Regional fördelning av statens insatser

Vartannat år redovisar Statens kulturråd det regionala utfallet av 28 statliga myndigheters och institutioners verksamheter och bidrag som kan härledas och fördelas per län.

Tabell 3.2 Statliga medel till kulturverksamheter, fördelat per län och per invånare 2016–2018

Tusental kronor

Län	2016	Kr/inv	2017	Kr/inv	2018	Kr/inv
Stockholm	2 206 632	972	2 331 565	1 010	2 619 371	1 117
Uppsala	148 543	411	154 541	419	170 453	453
Södermanland	83 701	291	87 060	299	97 139	330
Östergötland	180 763	400	193 167	422	214 392	464
Jönköping	69 956	198	75 917	213	95 489	265
Kronoberg	58 798	302	61 696	312	77 241	386
Kalmar	60 657	250	69 279	284	82 033	335
Gotland	199 069	3 432	189 848	3 240	226 270	3 819
Blekinge	74 290	469	89 909	564	98 922	619
Skåne	397 388	300	431 435	321	479 377	352
Halland	60 295	188	67 539	208	70 395	214
Västra Götaland	623 880	373	642 618	380	700 869	410
Värmland	88 670	317	97 353	347	115 518	410
Örebro	67 136	228	72 767	243	94 317	312
Västmanland	65 728	246	66 278	244	73 935	270
Dalarna	72 681	255	76 943	269	99 396	346
Gävleborg	81 628	287	87 712	307	151 682	529
Västernorrland	137 779	561	145 684	592	169 483	690
Jämtland	68 587	533	68 932	531	89 045	683
Västerbotten	141 875	534	134 459	501	152 861	566
Norrbottnen	96 474	385	105 366	419	112 481	449
Internationellt	78 440	-	77 051	-	85 802	-
Totalt härlett	5 062 972	507	5 327 119	526	6 076 471	594
Totalt i kulturbudgetens utfall för ingående poster	6 312 095	632	6 636 390	656	7 401 431	723

Kultursamverkan

Kultursamverkansmodellen är en viktig del i regeringens arbete för kultur i hela landet. Det statliga stödet inom modellen bidrar till att stärka den kulturella infrastrukturen i län och kommuner.

Kultursamverkansmodellen ger sysselsättning som totalt motsvarar cirka 5 700 årsarbetskrafter, varav 56 procent är kvinnor.

Genom kultursamverkansmodellen får cirka 240 olika kulturverksamheter, bl.a. länsteatrar, regional musikverksamhet, dans, orkestrar,

museer och bibliotek del av statligt stöd som fördelas av landstingen. Stödet fördelas även till filmkulturell verksamhet, enskilda arkiv, främjande av hemslojd samt bild och form. Inom dessa områden kan konst- och kulturfrämjande verksamheter också stödjas.

De statliga medlens fördelning på de olika konst- och kulturområdena samt fördelningen per län framgår av tabell 3.3 nedan. De tre största områdena scenkonsten, museerna och biblioteksverksamheten har tillsammans tilldelats drygt 93 procent av de statliga medlen i modellen.

Tabell 3.3 Fördelning av statliga medel 2018 till regionala kulturverksamheter, kultursamverkansmodellen

Län	Medel i tkr	Enskilda arkiv	Film-kulturell verksamhet	Främjande av hemslojd	Konst- och kultur-främjande	Bibliotek, litteratur- och läsfrämjande	Museer/kulturmiljö /	Professionell teater, dans och musik	Professionell bild och form
Blekinge	17 889	3,1	A	3,6	5,7	14,0	26,6	47,0	--
Dalarna	36 316	1,3	3,5	1,8	2,9	7,0	15,8	67,0	0,7
Gotland	23 665	0,0	3,9	B	0,8	5,8	38,4	51,1	--
Gävleborg	41 472	3,5	2,5	0,9	5,2	6,0	23,6	58,5	--
Halland	29 060	1,7	0,0	0,0	11,7	8,1	23,2	55,2	--
Jämtland	31 441	1,2	2,8	2,1	0,0	6,9	28,9	53,4	4,6
Jönköping	34 072	0,9	1,2	1,9	5,1	7,2	20,3	63,3	--
Kalmar	31 273	1,1	4,0	2,2	1,0	6,7	31,9	53,2	--
Kronoberg	36 664	0,0	A	1,8	1,7	2,5	19,5	74,5	--
Norrbottnen	45 765	0,8	2,6	1,4	0,0	7,4	10,1	74,8	2,9
Skåne	200 720	0,8	2,1	1,2	2,7	2,0	22,3	68,9	--
Södermanland	28 435	3,0	2,3	2,4	1,6	7,7	19,4	63,7	--
Uppsala	40 971	1,0	1,0	B	1,6	5,3	13,0	78,1	--
Värmland	53 103	0,9	2,3	1,2	0,6	5,1	12,3	77,6	--
Västerbotten	84 053	0,6	1,4	0,8	1,4	3,2	9,1	83,5	--
Västernorrland	45 856	2,1	0,0	1,7	1,9	4,8	11,2	78,3	--
Västmanland	31 694	1,5	2,0	2,0	2,2	6,6	14,3	71,4	--
Västra Götaland	319 716	0,5	0,2	0,0	5,5	0,8	13,6	78,5	0,8
Örebro	40 196	1,1	1,2	1,2	1,5	6,0	15,1	73,9	--
Östergötland	71 036	0,7	1,1	0,8	0,8	3,8	9,1	83,7	--
Totalt	1 243 397	1,0	1,4	1,0	3,0	3,9	16,8	72,6	0,4
Stockholm (utanför modellen)	95 544	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	5,8	90,5	0

Källa: Statens kulturråds årsredovisning 2018 (Tabellen utgår från preliminära uppgifter).

A. se Kalmar län

B se regional museiverksamhet

Inom kultursamverkansmodellen och till Stockholms län fördelar Statens kulturråd även tidsbegränsade utvecklingsbidrag. Det länsvisa utfallet av denna fördelning framgår av tabell 3.4 nedan.

Tabell 3.4 Fördelning av utvecklingsbidrag per län 2018

Tusental kronor

Län	2015	2016	2017	2018
Blekinge	0	800	900	2 400
Dalarna	2 390	590	950	650
Gotland	580	700	580	0
Gävleborg	300	150	1 765	250
Halland	300	0	0	500
Jämtland	1 300	425	550	120
Jönköping	1 050	1 540	2 000	650
Kalmar	1 420	945	895	400
Kronoberg	250	0	200	650
Norrbottnen	3 070	1 800	1 750	950
Skåne	2 240	2 725	1 895	1 200
Södermanland	500	700	2 010	1 810
Uppsala	1 100	700	1 300	300
Värmland	500	800	1 150	1 450
Västerbotten	2 150	2 320	2 041	400
Västernorrland	1 600	450	550	950
Västmanland	1 400	1 600	400	900
Västra Götaland	2 100	1 950	1 690	1 400
Örebro	250	850	1 640	1 490
Östergötland	750	2 000	1 900	2 000
Interregionala projekt	5 600	2 965	9 896	5 700
Stockholm	1 150	2 535	4 590	0
Totalt summa riket	25 250	23 230	38 652	24 660

Källa: Statens kulturråd.

Uppföljning och utvärdering

Under 2018 har Statens kulturråd, enligt regeringens uppdrag, haft särskilda rundabords-samtal med landstingen om arbetet mot sexuella trakasserier. Myndigheten har även följt upp hur institutioner inom kultursamverkansmodellen tillämpar avtalet om medverkan och ersättning vid utställning av konstverk (MU-avtalen). Uppföljningen visar bl.a. att 59 procent av utställningsarrangörerna uppgav att alla upphovs-personer fick ersättning på eller över MU-avtalets lägstanivå (se avsnitt 7). När det gäller uppdraget att särskilt främja urfolket samer och nationella minoriteter har Statens kulturråd 2018 inom kultursamverkansmodellen bl.a. beviljat totalt 1 miljon kronor i utvecklingsbidrag.

2018 års dialog mellan Kulturdepartementets politiska ledning och kulturpolitiskt ansvariga politiker i landstingen fokuserade bl.a. på gestaltad livsmiljö och konstnärers villkor.

Statens kulturråd har i en uppföljningsrapport 2016–2017 (Ku2018/02280/KO) redovisat modellens finansiering och utfall. Uppföljningen innehåller besöks- och deltagarstatistik för fyra av de sju konst- och kulturområdena: scenkonsten, museer, arkiven och hemslojden. Totalt uppgår besöks- och deltagarstatistiken för dessa tre områden till dryga 8,7 miljoner besökare eller deltagare. Myndigheten bedömer att kultursamverkansmodellen motsvarat de förväntningar som kan ställas.

Med anledning av Statskontorets översyn av uppföljnings- och utvärderingssystemet 2018 (Ku2018/01364/KO) har både Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys vidareutvecklat formerna för sina respektive uppföljnings- och utvärderingssystem för att göra systemet mer ändamålsenligt och enklare för berörda parter.

Våren 2019 har regeringen gett Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att inom ramen för sin löpande utvärdering av kultursamverkansmodellen göra en översyn av filmområdets roll och utveckling i hela landet.

Myndigheten för kulturanalys har i sin årsrapport 2019 bl.a. belyst behov av dialog med den regionala nivån för att samordna mål och prioriteringar inom modellen i relation till andra örönmärkta statliga bidrag. Myndigheten för kulturanalys bedömer också att omprioriteringar och nedskärningar på regional nivå innebär påfrestningar på statliga system som kultursamverkansmodellen.

Äga rum

År 2018 var det sista året för Äga rum, regeringens treåriga satsning på konst och kulturverksamhet i områden med socio-ekonomiska utmaningar eller lågt valdeltagande, men de olika initiativ som påbörjats genom satsningen fortgår.

I Äga rums första delsatsning Konst händer har de situationer och platser som formulerades av civilsamhället gestaltats i konstverk i 15 miljonprogramsområden över hela Sverige. Projekten lever vidare på olika sätt genom att civilsamhället har bjudits in i kommunens arbete,

genom att några av konstprojekten växer vidare inom Konstrådets arbete med stadsutveckling och genom att kunskapen, t.ex. kring metoder för invånarinflytande, tas tillvara i Statens konstråds fortsatta arbete.

I Äga rums andra delsatsning Kreativa platser, beviljade Statens kulturråd (Kulturrådet) i den sista av tre stödomgångar nästan 29 miljoner kronor till 23 projekt fördelade på tio län. Kulturrådet bedömer att Kreativa platser har stärkt kulturen på flera platser runtom i landet genom att fungera som brobyggare mellan den offentligt finansierade kulturen och de som vanligtvis inte deltar i den. Flera projekt beskriver själva att de genom Kreativa platser fått en möjlighet att visa upp sin ort eller sitt område och den kreativa energi som finns hos invånarna.

Långsiktighet har stått i fokus i båda delsatsningarna. Bland annat har flera projekt inom Kreativa platser upprättat en dialog med kommunen om projektets fortsättning. Såväl Konstrådet som Kulturrådet redovisar att flera satsningar lett till långsiktiga effekter och kommer att tas vidare i olika former.

Kulturinstitutioners hyror

Samtliga statliga myndigheter och institutioner som tilldelas statligt stöd ansvarar självständigt för sin lokalförsörjning. Hyreskostnaderna har minskat för flertalet av kulturinstitutionerna under 2017–2018. Hyreskostnadernas andel av de statliga anslagen/bidragen varierar betydligt mellan 6 till 53 procent vid kulturinstitutionerna, vilket framgår av tabell 3.5 nedan.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1 punkt 2, rskr. 2009/10:140). Enligt tillkännagivandet bör regeringen bl.a. överväga de särskilda problem som systemet med ändamålsfastigheter och kostnadshyra har lett till inom kulturområdet (punkt 2). I augusti 2018 beslutade regeringen om direktiv (dir. 2018:98) för att se över hyresmodellen för vissa kulturfastigheter. I uppdraget ingår att föreslå nya hållbara alternativa hyresmodeller för de fem institutioner som sedan 2001 omfattas av en kostnadsbaserad hyresmodell för sina huvudbyggnader. Utredaren ska även värdera och bedöma om de föreslagna modellerna kan tillämpas på andra motsvarande fastigheter som

rymmer kulturverksamheter och som förvaltas av Statens fastighetsverk. Det är angeläget att värdefulla verksamheter inom det kulturpolitiska området fortsatt kan bedrivas på sina ursprungsplatser och i lokaler som ursprungligen formats för dessa specifika ändamål. Regeringen beslutade den 5 juni 2019 om tilläggsdirektiv till utredningen med innebörden att utredningstiden förlängs till den 31 oktober 2020. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

De fem kulturinstitutioner som sedan 2001 har kostnadshyra (Kungl. Dramatiska Teatern AB, Kungl. Operan AB, Historiska museet, Naturhistoriska riksmuseet och Nationalmuseum) hade 2018 hyreskostnader som uppgick till cirka 106 miljoner kronor. Dessa hyror betalas till Statens fastighetsverk, se vidare utgiftsområde 2 avsnitt 6.3.2.

Tabell 3.5 Hyreskostnader för vissa kulturinstitutioner 2016–2018

Tusental kronor

Myndighet/institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Förvaltningsanslag/bidrag			Hyreskostnad, uppvärmning och el, andel av förvaltningsanslag/bidrag			Förändring i procentenheter 2016–2018 ¹
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
Riksteatern	16 248	15 741	15 958	262 912	263 403	270 452	6,2 %	6,0 %	5,9 %	-0,3
Kungliga Operan AB	52 862	52 883	53 812	452 284	465 525	495 051	11,7%	11,4%	10,9%	- 0,8
Kungliga Dramatiska teatern AB	35 125	35 400	36 416	229 442	230 967	244 925	15,3%	15,3%	14,9%	-0,4
Dansens Hus	9 419	9 670	9 795	23 605	23 775	24 109	39,9 %	40,7 %	40,6 %	+0,7
Riksarkivet	108 469	112 385	114 240	375 402	378 688	397 785	28,9 %	29,7%	28,7%	-0,2
Institutet för språk och folkminnen	5 622	6 171	7 160	58 876	65 930	67 045	9,5 %	9,4 %	10,7 %	+1,2
Riksantikvarie-ämbetet ²	43 652	45 960	47 976	208 373	213 550	259 946	21 %	21,5%	18,4%	-2,6
Statens historiska museer ³	32 509	32 493	46 477	99 523	104 712	162 507	32,7 %	31,0 %	28,6 %	-4,1
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet ³	12 031	12 167	–	55 783	57 725	–	21,6%	21,1 %	–	-
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	40 039	35 192	53 853	153 986	149 662	220 477	26,0%	23,5%	24,4%	-1,6
Naturhistoriska riksmuseet	53 732	54 360	51 751	177 896	180 566	182 507	30,0 %	30,0	28,3	-1,7
Statens museer för världskultur	64 130	65 192	67 425	167 335	174 601	187 492	38,3 %	37,3 %	35,9 %	-2,4
Statens maritima och transporthistoriska museer	76 192	76 047	89 981	131 514	133 311	182 544	57,9 %	57,0 %	49,3 %	-8,6
Statens centrum för arkitektur och design	14 527	14 617	14 793	55 112	55 591	58 780	26,4 %	26,3 %	25,2 %	-1,2
Statens musikverk	26 761	27 394	28 836	86 209	87 108	91 767	31,0%	31,4 %	31,4 %	0,4
Statens försvars-historiska museer	38 810	39 394	39 449	101 833	101 791	120 584	38,1%	38,7 %	37,8 %	-0,3
Moderna museet	48 800	49 700	50 200	145 584	146 129	157 114	33,5%	34,0%	32,0%	-1,5
Nordiska museet	30 220	34 433	42 544	115 881	117 605	118 640	26,0%	29,3%	35,9%	+9,9
Tekniska museet	16 261	16 068	18 962	47 393	47 900	48 323	34,3 %	33,5%	39,2%	+4,9
Arbetets museum	2 217	2 161	2 210	15 388	15 566	18 202	14,4 %	13,8 %	12,1 %	-2,3
Dansmuseet	5 448	5 587	5 557	10 240	10 352	10 454	53,0 %	54,0 %	53,2 %	+0,2
Drottningholms Slottsteater	461	454	447	12 304	12 369	12 573	3,7%	3,7 %	3,6 %	-0,1
Forum för levande historia	5 263	5 478	5 685	48 454	45 379	45 926	10,9 %	12,1 %	12,4 %	+1,5

Källa: Uppgifter från respektive myndighet/institution.

¹ Hyreskostnadernas andel av anslag/bidrag.² Anslag avser Riksantikvarieämbetets anslag 7:1 ap. 1 Riksantikvarieämbetet. Den 1 juni 2017 inordnades vissa uppgifter från Riksställningar i Riksantikvarieämbetet. Samtidigt upphörde myndigheten Riksställningar. Från och med 2018 har tidigare anslag 8:4 Riksställningar införlivats i Anslag 7:1 Riksantikvarieämbetet.³ Myndigheten Statens historiska museer (SHMM) och myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) gick samman till myndigheten Statens historiska museer (SHM) den 1 januari 2018. Samtidigt upphörde LSH som myndighet. De uppgifter som anges för Statens historiska museer år 2018 avser den nya sammanslagna myndigheten.

Stöd till icke-statliga kulturlokaler

År 2018 fördelade Boverket 9,65 miljoner kronor till totalt 16 icke-statliga kulturlokaler. Lokalerna finns i 13 län. Söktrycket var stort – 47 ansökningar inkom om sammanlagt cirka 58 miljoner kronor. 5 av de 16 bidragsmottagarna får även bidrag inom kultursamverkansmodellen.

Stödet till icke-statliga kulturlokaler har sedan 2015 årligen uppgått till cirka 10 miljoner kronor. Boverket fördelar även stöd till allmänna samlingslokaler, som bl.a. fördelas till kulturaktörer, se avsnitt 15, anslag 13:2.

Kulturella och kreativa näringar

Under 2018 presenterade Tillväxtverket en statistisk analys av de kulturella och kreativa näringarna i Sverige utifrån det under föregående år framtagna statistikverktyget Kreametern. Arbetet är resultat av ett uppdrag inom ramen för regeringens exportstrategi. Genom detta arbete är det nu möjligt att uppskatta de kulturella och kreativa näringarnas omfattning samt göra jämförelser över tid, såväl nationellt som regionalt. Analysen kan användas till att identifiera nödvändig verksamhetsutveckling för att stärka den svenska produktionen inom kulturella och kreativa näringar.

Kultur av och för fler

Barn och unga

Statens kulturråd stödjer, samordnar och driver frågor om barn och unga samt tar hänsyn till detta

perspektiv. Under 2018 hade 59 procent av verksamheterna som fick bidrag barn och unga som målgrupp.

I juni 2018 fick myndigheten i uppdrag av regeringen att fördela tio miljoner kronor till kultur för barn och unga. I uppdraget ingick att nå breda och nya målgrupper i hela landet. Medlen har fördelats till 46 projekt inom samtliga konstområden som på olika sätt främjar barn och ungas möjligheter att ta del av konst och kultur i hela landet.

De allra flesta statligt finansierade kulturverksamheterna har under 2018 erbjudit ambitiösa och anpassade program och aktiviteter för den yngre målgruppen. Från skaparverkstäder till specifika temautställningar, eller särskilda spår i mer generellt framtagna produktioner. På många kulturinstitutioner erbjuds barnvagnsvisningar. Många institutioner arbetar också mer specifikt mot förskolan och skolan med anpassat pedagogiskt material och med utgångspunkt i läroplanerna.

Skapande skola

Under 2018 har myndigheten prioriterat ansökningar från områden där tillgången till kultur är ojämlik. Samtidigt vill flera av huvudmännen inkludera fler elever eftersom satsningen ses som en demokratifråga. Flera av ansökningarna är kopplade till rättighetsperspektiv och arbete med nationella minoriteters kultur. En granskning som myndigheten gjorde visade att antalet av professionella verksamma konstnärer som utför aktiviteter inom Skapande skola är mycket hög. Av sammanlagt 350 kulturaktörer var endast 20 icke-professionella.

Tabell 3.6 Skapande skola 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal beviljade ansökningar	376	422	439	551	463
varav Skapande förskola	-	18	20	75	96
Antal kommunala huvudmän som beviljats bidrag	259	273	273	272	261
Antal enskilda/statliga huvudmän som beviljats bidrag	103/1	128/0	120/2	124/2	125/2
Andel beviljade kommuner i procent	89	94	94	94	90
Beviljat belopp	181 195	189 939	183 499	187 208	190 346
varav beviljat belopp Skapande förskola	-	10 290	12 254	10 086	10 428
Antal elever som planeras ta del av aktiviteterna	773 381	830 780	885 243	885 758	868 502

Källa: Statens kulturråd.

Fr.o.m. 2015 ingår även förskolan.

Den kommunala kulturskolan

Våren 2018 antog riksdagen regeringens proposition En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna (prop. 2017/18:164, rskr 2017/18:312, bet. 2017/18:KrU9). Statens kulturråd har 2016–2018 fördelat 100 miljoner kronor årligen i statligt bidrag till kommuner som bedriver musik- och kulturskola. Myndigheten har prioriterat verksamhet riktad till målgrupper som musik- och kulturskolorna inte annars når, liksom ansökningar som syftar till att utvidga verksamheten för att öka jämlikheten inom kulturskolan. Myndigheten har även sett en ökning av ansökningar som syftar till att möjliggöra för barn och unga att delta oavsett funktionsförmåga. För att nå nya målgrupper samverkar de kommunala kulturskolorna ofta med andra kommunala verksamheter såsom fritidsgård, skola och bibliotek men även med civilsamhällets aktörer som exempelvis Svenska för invandrare (SFI), trossamfund och flyktingboenden.

Redovisningar som inkommit under året till Statens kulturråd visar att kulturskolorna har nått nya målgrupper och förbättrat möjligheten för barn och unga att delta, bland annat genom att bredda eller förnya kulturskolans utbud och arbetssätt.

Under 2018 har myndigheten inrättat ett nationellt kulturskolecentrum. Centrets uppgift

är, förutom att fördela statliga bidrag, att ansvara för statistik och uppföljning, följa och sprida forskning, identifiera utbildnings- och utvecklingsbehov samt att främja samverkan mellan kommuner som bedriver kulturskola. Kulturskolecentrum har under året inlett arbetet genom att ha en omfattande dialog med relevanta aktörer i syfte att förankra uppdraget och inhämta kunskap. Underlag till ny nationell statistik har arbetats fram och utvecklingsbehoven har kartlagts.

I februari 2018 fick Statens kulturråd tillsammans med Universitets- och högskolerådet (UHR) i uppdrag att under 2018–2020 kartlägga och informera om högskoleutbildning som är relevant för den kommunala kulturskolan. En delredovisning av uppdraget lämnades till regeringen i december 2018 där en kartläggning av kulturskoleverksamheternas behov gjordes på kort och lång sikt.

En slutredovisning lämnades i mars 2019 i rapporten En kulturskola i rörelse – kartläggning av kulturskolans kompetensbehov (U2018/04719/UH). Kartläggningen visar ett generellt behov av att tillgodogöra sig såväl konstnärlig som pedagogisk kompetens för att kunna bredda och utveckla verksamheten. Men såväl uttryckta behov som möjligheterna att tillgodogöra sig kompetens skiljer sig, bland annat beroende på olika geografiska förutsättningar. Även behovet av kompetens och kapacitet att leda en verksamhet i förändring är påtagligt.

Det samiska folkets och de nationella minoriteternas kultur

För 2018 höjdes anslaget för bidrag till samisk kultur med 2,5 miljoner kronor till 17,9 miljoner kronor. För 2018 beviljade Sametingets kultur nämnd 29 procent av det totala ansökta beloppet för projektbidrag och 54 procent av det totala ansökta beloppet för verksamhetsbidrag (se vidare under utg.omr. 1 avsnitt 8.4).

Genom ett riktat projekt- och verksamhetsbidrag fördelar Statens kulturråd särskilda medel till nationella minoriteters kulturverksamhet. År 2018 fördelades merparten av dessa medel som verksamhetsstöd, motsvarande mellan 10 och 52 procent av dessa verksamheters totala intäkter (se också utg.omr. 1 avsnitt 12.4).

Vidare delade myndigheten under året ut 515 000 kronor i stöd till fyra olika romska kulturaktörer i enlighet med regeringsuppdrag 2016–2018 (Ku2016/01437/DISK). Myndigheten bedömer att stödet möjliggjort för de sökande att i samverkan med kulturinstitutioner stärka, utveckla och synliggöra romska kulturuttryck och språk.

Myndigheten fördelade också 1,8 miljoner kronor i stöd till de nationella minoriteternas litteratur 2018 (se vidare i avsnitt 5 Litteraturen, läsandet och språket). Svenska Filminstitutet har i uppdrag att främja film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken (se vidare i avsnitt 12 Film).

Jämställdhet, lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck

Statens musikverk, Konstnärsnämnden, Statens kulturråd och Statens konstråd slutförde under 2018 uppdraget som rör jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM). Myndigheterna har under året deltagit i erfarenhetsutbyten och samtal kring hur arbetet kan tas vidare. Av myndigheternas årsredovisningar framgår att myndigheterna har arbetat systematiskt med jämställdhetsintegrering inom sina ordinarie verksamhetsgrenar och uppdrag.

Statens kulturråd var under 2018 sammankallande för regeringens hbtq-strategiska myndigheter. Under året arrangerade myndigheten tillsammans med flera av de andra strategiska myndigheterna konferensen Inkluderande ledarskap i praktiken #hbtq.

Arbete mot sexuella trakasserier inom kulturområdet

Regeringen har genomfört ett antal åtgärder mot sexuella trakasserier och andra former av diskriminering inom kulturområdet. Exempelvis samlades representanter från statliga myndigheter, stiftelser, institutioner och nämnder som ligger under Kulturdepartementet till en konferens under 2018, för att dela erfarenheter av arbetet efter metoo och även ta del av gemensam information om nuvarande lagstiftning och hur det påverkar den egna verksamheten.

Regeringen har gett uppdrag till scener med nationella uppdrag att synliggöra sitt förebyggande och främjande arbete för att

motverka sexuella trakasserier och andra former av diskriminering, se avsnitt 4.4.2.

Svenska Filminstitutet ska särskilt redovisa arbetet med att stärka jämställdheten och motverka sexuella trakasserier i filmbranschen. Under 2018 har utbildningar om diskrimineringslagstiftningen genomförts i samarbete med bl.a. Teaterförbundet och Film- och tv-producenterna, se även avsnitt 12.4.2.

Statens kulturråd hade 2018 i uppdrag att särskilt lyfta frågan om sexuella trakasserier i dialogen med landstingen inom arbetet med kultursamverkansmodellen, vilket myndigheten har gjort bl.a. genom ett särskilt rundabords-samtal. Statens Kulturråd och Konstnärsnämnden arrangerade under året en konferens om konstnärlig frihet, som också omfattade jämställdhet i kölvattnet av metoo.

Ett mer tillgängligt kulturliv för personer med funktionsnedsättning

Statens kulturråd har under året genomfört ett samråd med den nationella funktionshindersrörelsen i vilket bl.a. kulturskolorna togs upp. Statens kulturråd har även fortsatt tillämpa krav på tillgänglighet i bidragsgivningen och genomfört dialoger med landsting kring hur de arbetar för att uppfylla funktionshinderspolitiken. Statens kulturråd har även deltagit i referensgrupp till styretredningen för funktionshinderspolitiken.

Riksantikvarieämbetet har under 2018 följt upp i vilken utsträckning anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* används för att göra kulturmiljöer öppna och tillgängliga. Uppföljningen visar på utvecklingsmöjligheter för ett mer strategiskt arbete med bidragsgivningen.

Samverkan med civila samhället

Flertalet statliga stöd inom kulturområdet omfattar aktörer inom det civila samhället. Inom Statens kulturråds bidragsgivning 2018 gick cirka 319 miljoner kronor till aktörer inom det civila samhället, bl.a. till satsningen Äga rum, arrangörer, bygdegårdar och läsfrämjande verksamheter. Statens musikverk fördelade 10 miljoner kronor till det civila samhället och Kulturbryggan och Konstnärsnämndens bidrag till det civila samhället uppgick till 7 miljoner

kronor. Riksantikvarieämbetet fördelade drygt 20 miljoner kronor till arbetslivsmuseum och organisationer inom kulturmiljö.

Främjande av fristadssystemet

Statens kulturråd har under 2018 fördelat 1 792 000 kronor i projektbidrag till insatser som har syftat till att främja fristadskonstnärers publika arbete och möjlighet att ta del av det offentliga kulturlivet. Kulturrådet har även beviljat bidrag till en nationell samordning av fristadssystemet under 2018.

Det finns i dag 25 fristäder i Sverige, dvs. kommuner eller landsting som är anslutna till det internationella nätverket ICORN (The International Cities Of Refuge Network). Det innebär att Sverige i dag är det land med flest antal fristäder i världen. Under 2018 fanns det ca 13 fristadsförfattare- och konstnärer i landet.

Ingmar Bergman 100 år

Under 2018 uppmärksammades att en av Sveriges mest kända och betydelsefulla konstnärer, Ingmar Bergman, skulle ha fyllt 100 år. Regeringen tilldelade totalt 8 miljoner kronor till satsningar under jubileumsåret.

Stiftelsen Ingmar Bergman fick medel (1,28 miljoner kronor 2017 och 3 miljoner kronor för 2018) för att samordna och sprida information kring jubileumsåret. Cirka 800 evenemang med koppling till jubileumsåret har genomförts på 500 platser i 90 länder och 72 orter i Sverige. För att uppfylla uppdragets mål att nå ut till nya målgrupper genomfördes bl.a. insatser riktade till gymnasieskolor.

Teaterregissören Ingmar Bergmans 100-årsjubileum uppmärksammades inom ramen för Kungliga Dramatiska teaterns återkommande Bergmanfestival med både egna föreställningar och internationella gästspel. Årets festival var den största hittills och slog publikrekord med nästan 17 000 besökare till de 71 föreställningarna. Gästspel kom från nio länder och fjorton språk talades från scenerna. Scenkonstmuseet visade utställningen Bergman – lögn och sanning.

Stiftelsen Bergmancenter på Fårö fick 2 miljoner kronor av regeringen för att uppmärksamma Ingmar Bergmans koppling till Fårö och Gotland.

Svenska Filminstitutets arbete med filmarvet fick en tryggad grund genom regeringens långsiktiga insats i Ingmar Bergmans namn, se även avsnitt 12.4.2.

Bergman 100 år var även i fokus för Svenska institutet som tog fram informationsmaterial om Ingmar Bergman och en filmbox som använts av de svenska utlandsmyndigheterna. De utsända kulturråden har arrangerat filmvisningar, teateruppsättningar, utställningar, seminarier och panelsamtal.

Utvärdering av kultur och fördelning av medel till forskning

Utvärdering av kultur

Myndigheten för kulturanalys har under 2018 omlokaliserats till Göteborg. Myndighetens rapport om vuxnas kulturvanor, Kulturvanor 1989–2017 (Myndigheten för kulturanalys 2018:2), har fördjupats med en av myndigheten publicerad forskningsrapport, Rummet av kultur- och medievanor (Myndigheten för kulturanalys 2018:3). Rapporten pekar på att det finns en risk för polarisering mellan olika grupper då debatt och samtal inte förs gemensamt utan snarare i skilda grupperingar. Kulturanalys Norden, som myndigheten ansvarar för på uppdrag av Nordiska ministerrådet, har bland annat genomfört en förstudie som går igenom befintliga nordiska undersökningar av barns och ungas kulturvanor.

Fördelning av medel till forskning inom kulturområdet

Förutom den forskning som finansierats via universitet och högskolor uppgick statens stöd till forskning och utveckling inom kulturområdet 2018 till ca 44,9 miljoner kronor, se tabell 3.7 Anslag 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområde. Medel som tidigare fördelats av Statens kulturråd till de centrala museerna fördelas fr.o.m. 2018 av Riksantikvarieämbetet.

Tabell 3.7 Anslag 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Miljoner kronor

Myndighet	2016	2017	2018
Institutet för språk och folkminnen	1,2	1,3	1,3
Naturhistoriska riksmuseet	7,0	7,1	7,3
Riksarkivet	10,7	10,9	10,8
Riksantikvarieämbetet	16,0	16,2	20,5
Statens centrum för arkitektur och design	-	-	5,0
Statens kulturråd	3,6	4,0	-
Totalt	38,5	39,5	44,9

Källor: Institutet för språk och folkminnen, Naturhistoriska riksmuseet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens centrum för arkitektur och design och Statens kulturråd.

Institutet för språk och folkminnen har 2018 fördelat medlen internt till åtta pågående forsknings- och utvecklingsprojekt.

Riksantikvarieämbetet har 2018 fördelat anslag inom ramen för fyra teman: Kulturarv och hållbar utveckling, Samverkan och dialog, Hållbart bevarande och förvaltning samt Kulturarvsarbetets förutsättningar. Totalt har drygt 17 miljoner kronor fördelats till 28 projekt. Fyra projekt beviljades vid de centrala museerna omfattande drygt 2 miljoner kronor sammanlagt.

Riksarkivet har fördelat ca 11,1 miljoner kronor till ett tiotal projekt för bl.a. arkivguider, forskningsinfrastrukturer, digitala format och bevarandeproblematik kring fysiskt material.

Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes) har under 2018 anpassat organisation och intern struktur för att hantera de medel som tillfördes 2018. ArkDes har förbrukat ca 2,4 miljoner kronor och bl.a. initierat en satsning på gästforskare i syfte att tillföra ny kunskap till ArkDes ämnesområden.

Kulturlivets internationalisering och internationellt samarbete

Samtliga kulturmyndigheter främjar internationalisering

Statens kulturråd har i uppdrag att verka för att ökat internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan inom hela kulturområdet. Under 2018 har verksamhetsbidrag fördelats till 12 organisationer som har som huvuduppgift att främja internationellt eller interkulturellt kulturutbyte. Myndigheten gav även stöd till 17 internationella nätverk.

Under 2018 har Statens kulturråd fördelat bidrag för kulturexport. Bidraget har funnits mellan 2016–2018 och har varit ett samarbete mellan Tillväxtverket och Statens kulturråd. Syftet med bidraget har varit att främja internationaliseringen av mellanledets aktörer, t.ex. agenter, producenter, gallerier och förlag. Myndigheten menar att detta stöd lett till att ett stort antal aktörer kunnat delta i internationella sammanhang som annars inte hade varit möjligt. Riksantikvarieämbetet har bl.a. arrangerat ett forum med fokus på efterkrigstidens och det sena 1900-talets byggda kulturarv. Inom ramen för det nordiska samarbetet har myndigheten medverkat i insatser mot internationell kulturarvsbrottslighet, tillsammans med bl.a. Polismyndigheten, Tullverket och Svenska Unescorådet.

Stöd till kultur och kulturlivets aktörer utgör bl.a. en del av det strategiska stödet till förändringsaktörer som verkar för mänskliga rättigheter, demokratisering och en inkluderande och hållbar samhällsutveckling. Statens kulturråd och Konstnärsnämnden arbetar i internationella sammanhang för att främja kulturens roll för yttrandefrihet och demokratisering och verkar för synergier mellan kulturpolitiska och biståndspolitiska insatser.

De utsända kulturråden

De utsända kulturråden har under 2018 bl.a. strävat efter att bedriva projekt utanför huvudstäderna för att nå ut brett. I vissa länder där konstnärlig frihet och mänskliga rättigheter inte är en självklarhet har satsningar på kultur varit ett sätt att ta upp svåra ämnen och samhällsfrågor. Kulturråden hade som ambition att täcka alla konstområden. Mångfalds-, jämställdhets- samt barns och ungas perspektiv genomsyrar all verksamhet. Kulturråden har haft en mängd samarbeten med nordiska ambassader för att få större genomslag. Statens kulturråd har under 2018 fördelat drygt en miljon kronor till projekt som bedrivs av de utsända kulturråden.

Europeiska unionen

I maj presenterade kommissionen förslag till flerårig budgetram för EU för perioden 2021–2027. Som en del av denna presenterades också ett förslag för EU:s program för de kulturella och

kreativa näringarna, Kreativa Europa 2021–2027. Under året inleddes förhandlingarna om programmet.

Under hösten antog rådet en ny arbetsplan för kultur 2019–2022. I arbetsplanen anges vad rådet ska fokusera sitt arbete på under perioden, inklusive de arbetsgrupper som ska arbeta enligt den öppna samordningsmetoden, de s.k. OMC-grupperna.

Svenskt deltagande i EU:s program för de kulturella och kreativa sektorerna

Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet följer årligen upp utfallet av medel som fördelas från Kreativa Europa, EU:s program för de kulturella och kreativa sektorerna, till projekt med svenska deltagare.

Tabell 3.8 Medel från EU:s program Kreativa Europa 2015–2018

Tusental euro

	2015	2016	2017	2018
Delprogrammet Media	4 557	5 027	4 390	3 863
Delprogrammet Kultur	6 349	3 861	13 476	15 270
Sektorsövergripande programområde	*	970	*	1 500
Totalt	10 906	9 858	17 886	20 633

Källa: Svensk medverkan i EU-programmet Kreativa Europa 2018, Statens kulturråd
*ingen utlysning skedde 2015 och 2017.

År 2018 tilldelades projekt som har svensk medverkan totalt dryga 20 miljoner euro, vilket är det högsta beloppet sedan programperioden inleddes 2014. Totalt beviljades 73 projekt med svensk medverkan.

EU:s struktur- och investeringsfonder

Projekt med kulturanknytning har 2018 tilldelats stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder med totalt 336 miljoner kronor, se tabell 3.9 nedan. Fondernas medel ska skapa nya jobb och investera i en hållbar och sund europeisk ekonomi och miljö.

Tabell 3.9 Medel från EU:s struktur- och investeringsfonder till svenska projekt med kulturanknytning 2015–2018

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Regionala strukturfondsprogram och Nationella regionalfondsprogrammet	163 281	31 416	59 580	40 177
Europeiskt territoriellt samarbete	54 276	157 291	86 658	141 059
Socialfondsprogrammet	6 059	8 967	13 438	6 532
Landsbygdsprogrammet	-	42 964	22 501	64 050
Lokalt ledd utveckling ¹	-	11 374	38 475	84 322
Totalt	223 616	252 013	220 653	336 140

Källa: Projekt med kulturanknytning i EU:s struktur- och investeringsfonder 2018, Statens kulturråd.

¹ Omfattar alla fyra europeiska struktur- och investeringsfonder.

Nordiska ministerrådet, Europarådet och Unesco

Nordiska ministerrådet

Det svenska ordförandeskapet för Nordiska ministerrådets kultursamarbete 2018 fokuserade på frågor om yttrandefrihet och öppenhet på olika plan. Detta gjordes bland annat genom en internationell konferens om fristäder för förföljda konstnärer och författare, ett symposium om ungas nyhetskonsumtion och en workshop om kulturens roll för språkrevitalisering. Den senare har tagits vidare i form av en större nordisk satsning på kultur och utbildning för revitalisering av små språk i Norden.

Tillsammans med Skåne läns landsting, Sveriges kommuner och landsting samt Nordisk kulturfond arrangerade regeringen ett kulturpolitiskt toppmöte i Malmö som var det första i sitt slag. Under toppmötet samlades 160 representanter från lokal, nationell och nordisk nivå för att behandla framtida kulturpolitiska utmaningar och frågor kring flernivåstyrning. Under toppmötet antog de nordiska kulturministrarna ett gemensamt uttalande om metoo i kultursektorn och beslutade om framtida erfarenhetsutbyte.

Under 2018 lanserades den svenska ordförandeskapssatsningen Främjande av nordiska hållbarhetslösningar, där plattformen Sustainordic kommer att under tre år

internationellt främja nordiska arkitektur- och designlösningar för hållbar produktion och konsumtion.

Europarådet

Arbetet i Europarådet och dess styrkommitté för kultur, kulturarv och landskap (CDCPP) har under året särskilt fokuserat på att göra Europarådets europeiska kulturarvsstrategi mer tillgänglig för att öka samarbetet med och finansiering från EU. Vidare har fokus i arbetet varit att sprida kunskap om den nya konventionen Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property (Nicosia 2017). Ministerkommittén har bl.a. antagit en rekommendation om kulturens bidrag till att stärka internet som en frigörande kraft. I februari 2018 beviljades Sverige observatörskap i Europarådets avtal för programmet Cultural routes.

Unesco

År 2018 har Sverige delat ut 3 miljoner kronor (från utg.omr. 16 anslag 4:2) till arbetet med tre av Unescos kulturarvskonventioner. Sverige är invalt i den mellanstatliga kommittén för Unescos konvention om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlåtelse av äganderätt till kulturogendom för perioden 2017–2021.

Vid det trettonde kommittémötet för konventionen om trygghet av det immateriella kulturarvet under 2018 upptogs Sagobygden i Unescos register över goda exempel på arbete med att föra vidare det immateriella kulturarvet. Sagobygden drivs av föreningen Berättarnätet Kronoberg och verksamheten syftar till att hålla den muntliga berättartraditionen levande.

3.4.3 Analys och slutsatser

De resultat som redovisas under rubriken Kultur av och för fler visar att statens insatser når ut till hela landet. En god samordning mellan statens, landstingens och kommunernas insatser kan vara en viktig förutsättning för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen.

Med utgångspunkt i Myndigheten för kulturanalys rapport Kulturanalys 2019 – En lägesbedömning till de kulturpolitiska målen gör regeringen bedömningen att det finns utmaningar i att uppnå målet om allas möjlighet till kulturdeltagande. I rapporten konstateras att

kulturpolitiken på bland annat detta område inte fört kulturområdet närmare de nationella kulturpolitiska målen, samtidigt som kulturvanor har att göra med samhällliga mönster och mekanismer som är svåra att förändra endast med kulturpolitiska verktyg. Det civila samhällets aktörer har stor betydelse för ett levande och vitalt kulturliv i hela landet.

Regeringen bedömer att barn och ungas kultur spelar en central roll i att uppnå detta och att de statliga insatserna bidrar till att denna grupp får en bättre tillgång till kultur. Det gäller riktade insatser som görs inom exempelvis kulturskolan och Skapande skola, men även som en integrerad del av annan bidragsgivning. Särskilt bedöms insatserna inom ramen för kulturskolan ha bidragit till att fler barn och unga fått möjlighet till undervisning av hög kvalitet med fokus på både bredd och spets.

Många av initiativen under satsningen Ägarum, som formellt avslutades 2018, har potential att få positiva effekter för deltagande och kreativitet under lång tid framöver. De lärdomar som gjorts under satsningen stärker även det fortsatta arbetet för bättre möjligheter till eget skapande och tillgång till kultur.

Regeringen bedömer vidare att den ökning av kulturbudgeten som gjordes 2018 för det samiska folkets och de nationella minoriteternas kultur har lett till en stärkning av deras kulturliv och därmed hela Sveriges. Vidare bedöms att forskning på kulturområdet fortsatt är viktigt. Statens stöd på detta område möjliggör ökad kunskap inom sektorn och bidrar därmed till att uppfylla de nationella målen. Regeringen ser också behov av ytterligare statistik inom kulturområdet för att kunna följa utvecklingen av den offentligt finansierade kulturpolitiken.

Jämställdhetsperspektivet spelar en viktig roll i att säkra att de kulturpolitiska målen uppnås. Det arbete som görs mot sexuella trakasserier inom kulturområdet måste fortgå och stärkas. Regeringen bedömer att förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet kontinuerligt förbättrats, men att det fortfarande finns brister och att arbetet därför behöver fortgå.

Internationellt utbyte och samarbete är en förutsättning för att de kulturpolitiska målen ska uppnås. Regeringen gör bedömningen att det arbete som bedrivs i internationella sammanhang som EU, Europarådet, det nordiska samarbetet och FN inklusive Unesco är viktigt för såväl

kulturområdets utveckling som för Sveriges samverkan och utbyte med omvärlden. De svenska ordförandeskapssatsningarna i Nordiska ministerrådet 2018 har potential att ge långsiktiga effekter inom områdena för yttrandefrihet och hållbarhet i och utanför Norden.

Regeringen bedömer att de utsända kulturrådets förmåga att arbeta integrerat med andra politikområden och utifrån stationeringsländernas specifika förutsättningar och behov bidrar till att främja internationellt och interkulturellt utbyte.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 3.10 Anslagsutveckling 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	54 311		2 435
2019	Anslag	55 822 ¹	Utgifts-prognos	56 823
2020	Förslag	56 717		
2021	Beräknat	57 410 ²		
2022	Beräknat	58 072 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 56 717 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 56 717 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens kulturråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	55 822	55 822	55 822
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	895	1 588	2 250
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	56 717	57 410	58 072

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 56 717 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 57 410 000 kronor respektive 58 072 000 kronor.

3.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	584 284		4 999
2019	Anslag	480 684 ¹	Utgifts-prognos	475 145
2020	Förslag	533 084		
2021	Beräknat	308 084		
2022	Beräknat	308 082		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2021.

Skälen för regeringens förslag: De aktörer som får bidrag inom ramen för detta anslag har behov av att kunna planera sin verksamhet för kommande år. Ett bemyndigande möjliggör en mer långsiktig planering. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2021.

Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Tabell 3.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	9 955	10 535	25 000	
Nya åtaganden	10 535	25 000	25 000	
Infriade åtaganden	-9 955	- 10 535	-25 000	-25 000
Utestående åtaganden	10 535	25 000	25 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	25 000	25 000	25 000	

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	430 684	430 684	430 684
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	102 400	-122 600	-122 600
Varav BP20	99 400	99 400	99 400
Statsbidrag till kulturskoleverksamhet	100 000	100 000	100 000
Omprioriteringar	-600	-600	-600
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			-2
Förslag/beräknat anslag	533 084	308 084	308 082

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 100 miljoner kronor för 2020–2022 för att återinföra det statliga bidraget till de kommunala kulturskolorna. Från och med 2020 beräknas anslaget minskas med 0,6 miljoner kronor för omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 533 084 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 308 084 000 kronor respektive 308 082 000 kronor.

3.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

2018	Utfall	184 350	Anslags-sparande	3 475
2019	Anslag	177 065 ¹	Utgifts-prognos	175 024
2020	Förslag	176 465		
2021	Beräknat	176 465		
2022	Beräknat	176 464		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Skapande skola för barn i förskola, förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Anslaget får även användas för statsbidrag till andra verksamheter som syftar till att stärka kultur i skolan. Anslaget får även användas för utgifter för administration, främjande, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	187 065	187 065	187 065
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-10 600	-10 600	-10 600
Varav BP20	-600	-600	-600
Omprioriteringar	-600	-600	-600
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			-1
Förslag/beräknat anslag	176 465	176 465	176 464

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 10 miljoner kronor. Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 600 000 kronor för omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 176 465 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 176 465 000 kronor respektive 176 464 000 kronor.

3.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	42 655		2 276
2019	Anslag	45 153 ¹	Utgifts-prognos	44 571
2020	Förslag	45 153		
2021	Beräknat	45 153		
2022	Beräknat	45 153		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	45 153	45 153	45 153
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	45 153	45 153	45 153

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 45 153 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2020.

För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 45 153 000 kronor respektive 45 153 000 kronor.

3.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	7 817		2 035
2019	Anslag	9 852 ¹	Utgifts-prognos	9 738
2020	Förslag	9 852		
2021	Beräknat	9 852 ²		
2022	Beräknat	9 852 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 852 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 852 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till icke-statliga kulturlokaler för ändring, tillbyggnad och handikappanpassning av sådana lokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: Projekt som ryms inom stödet till icke-statliga kulturlokaler kan sträcka sig över flera kalenderår. Stöd betalas ut när projekten är avslutade. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 3.20 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	8 401	9 000	9 000		
Nya åtaganden	4 249	5 000	5 000		
Infriade åtaganden	-3 650	-5 000	-5 000	-5 000	-4 000
Utestående åtaganden	9 000	9 000	9 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000		

Regeringens överväganden

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	9 852	9 852	9 852
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 852	9 852	9 852

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 9 852 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 9 852 000 kronor respektive 9 852 000 kronor.

3.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2018	Utfall	1 486 258		110
2019	Anslag	1 495 187 ¹	Utgifts-prognos	1 477 930
2020	Förslag	1 518 605		
2021	Beräknat	1 445 717 ²		
2022	Beräknat	1 481 022 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 405 194 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 405 194 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till regionala och lokala kulturverksamheter inom följande områden:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,
- bibliotek-, läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
- professionell bild- och formverksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet, och
- främjande av hemslojd.

Anslaget får användas för utgifter för tidsbegränsade utvecklingsinsatser samt för bidrag till det civila samhället och de professionella kulturskaparnas medverkan i

arbetet med att ta fram och genomföra regionala kulturplaner. Anslaget får även användas för Kungl. bibliotekets genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet samt för Statens kulturråds arbete med bedömning, uppföljning och främjande inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: De aktörer som får bidrag inom ramen för detta anslag har behov av att kunna planera sin verksamhet för kommande år. Ett bemyndigande på anslaget minskar antalet beslut som behöver fattas och möjliggör en mer långsiktig planering för mottagare av stödet. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 3.23 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	0	0	55 000		
Nya åtaganden	0	55 000	15 000		
Infriade åtaganden	0	0	-40 000	-15 000	-15 000
Utestående åtaganden	0	55 000	30 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	55 000	55 000	30 000		

Regeringens överväganden

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 501 187	1 501 187	1 501 187
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	23 740	67 716	106 029
Beslut ³	-6 322	-123 186	-126 195
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 518 605	1 445 717	1 481 022

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar som inneburit att tidsbegränsade medel som ursprungligen avsåg arbetet med den nationella biblioteksstrategin förlängdes över 2019 innebär att anslaget minskar med 6,3 miljoner kronor fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår att 1 518 605 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 445 717 000 kronor respektive 1 481 022 000 kronor.

3.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

År	Utfall	Utvald värde	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	15 013		133
2019	Anslag	14 858 ¹		15 242
2020	Förslag	16 533		
2021	Beräknat	16 799 ²		
2022	Beräknat	17 066 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 533 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 532 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för kulturanalys förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	14 858	14 858	14 858
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	238	481	725
Beslut	2 000	2 032	2 065
Varav BP20 ³	2 000	2 000	2 000
Förstärkning för statistik på kulturområdet	2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-563	-572	-581
Förslag/beräknat anslag	16 533	16 799	17 066

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 2 miljoner kronor för att utveckla filmstatistiken och för att utveckla statistiken inom kulturområdet med utgångspunkt i Kulturdatabasen.

Regeringen föreslår att 16 533 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 16 799 000 kronor respektive 17 066 000 kronor.

4 Teater, dans och musik

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska Teatern AB, Riksteatern, Stiftelsen Dansens Hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater, Voksenåsen AS och Unga Klara. Vidare omfattas även det Statens kulturråds stöd till den fria scenkonsten och Statens musikverk.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Teater, dans och musik</i>						
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 071	1 082	1 082	1 105	1 075	1 082
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	214	214	211	214	212	212
2:3 Statens musikverk	114	118	116	119	121	123
Summa Teater, dans och musik	1 399	1 413	1 409	1 438	1 408	1 416

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom teater, dans och musik utgår från

- utbud, besökssiffror, antal föreställningar, beläggning samt de statliga kulturinstitutionernas verksamhet riktad till barn och unga.
- fördelning av statliga bidrag till den fria scenkonsten bl.a. med avseende på olika verksamheter, barn och unga samt kön, och
- fördelade bidrag och insatser kring internationell och interkulturell verksamhet.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1)

4.4.2 Resultat

Tillgänglighet och verksamhetsutveckling

Nationalscenerna Kungliga Operan AB (Operan) och Kungliga Dramatiska Teatern AB (Dramaten) har under året arbetat intensivt med en rad olika fastighetsprojekt.

Operan har fortsatt arbetet med projektet Ny Opera i Operan (NOIO) tillsammans med Statens fastighetsverk utifrån den förstudie som lämnades till regeringen i maj 2015. Ett nytt övermaskineri har installerats under sommaren 2018 som en del av projektet, vilket har effektiviserat verksamheten och förbättrat arbetsmiljön.

Dramaten har arbetat med förberedelser inför byte av övermaskineriet på Stora scenen samt ett stambyte i Thalia-huset som kommer att genomföras under 2019.

Operan och Dramaten har tillsammans arbetat vidare i sökandet efter ett nytt produktionscenter till mitten av 2021 då nuvarande hyresavtal för verkstäder och ateljéer i Gäddviken avslutas.

Riksteatern avyttrade under året verksamheten och fastigheten Södra Teatern, för att fokusera resurserna på Riksteaterns arrangörer i hela landet och den konstnärliga utvecklingen för scenkonstinstitutionen.

Med utgångspunkt i den kartläggning kring den samtida cirkusens situation som Kulturrådet genomförde 2017, har myndigheten under 2018 genomfört dialogmöten om områdets utveckling med landsting, kommuner och relevanta intressenter i Skåne, Göteborg och Stockholm samt informerat om kartläggningen inom kultursamverkansmodellen.

Besöksutveckling

Den statligt stödda scenkonsten drar en stor publik med ca 5,6 miljoner besök varje år.

Besöksutvecklingen på de nationella och regionala scenerna är relativt jämn över åren. Riksteaterns publiksiffror har minskat något under senare år på grund av omprioriteringar från sommarverksamhet till andra kulturpolitiskt prioriterade satsningar. Även Dansens Hus visar på något lägre publiksiffror för 2018, vilket till viss del kan förklaras av att ett fåtal produktioner har stått för en stor andel av de höga publiksiffrorna för 2016 och 2017.

På grund av att besök kan redovisas av både arrangörer och producenter, kan besöks-siffrorna vara delvis överlappande för flera kategorier i tabellen, vilket innebär att det totala antalet besök blir överskattat. Besöks-siffrorna ger således ingen heltäckande bild av unika besök inom scenkonsten, men de ger ändå en antydning om det stora antal besökare som scenkonsten når.

Drottningholms Slottsteater har under året haft en beläggningsgrad på 91 procent. Antalet besökare på visningar minskade till ca 27 000 för 2018 jämfört med ca 30 000 för 2017. Minskningen kan till stor del förklaras av den varma sommaren.

Operan uppvisar fortsatt och över tid höga publiksiffror med en snittbeläggning om 91 procent under året på stora scenen. Satsningen

på en yngre publik genom familjeföreställningar har fortsatt och utgjorde 19 procent av Operans totala antal besökare. Den återkommande kundundersökningen som genomfördes på Operan 2018 gav höga siffror. Även Dramaten har ökat antal besökare samt snittbeläggningen som gått från 76 procent till 84 procent. Unga Dramaten har under året slagit publikrekord och utgjorde 24 procent av Dramatens totala verksamhet.

Båda Operan och Dramaten har under året haft en rad olika aktiviteter och program för att öppna upp och nå en ny och breddad publik, både i teaterhusen men även på andra platser i det offentliga rummet. Som exempel kan nämnas Operans heldagsevent i Hagaparken på nationaldagen som lockade många besökare varav flera mötte opera- och balettkonsten för första gången. Genom Bergman bortom filmen fick publik möta Dramatens skådespelare och Ingmar Bergmans texter på bibliotek runtom i landet.

Tabell 4.2 Antal besök (föreställningar) 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Kungliga Dramatiska Teatern AB	303 785	274 058	266 625	272 200	280 555
Kungliga Operan AB	237 971	296 807	286 064	297 103	290 500
Regionala scenkonstinstitutioner (Stockholm och Kultursamverkansmodellen)	3 414 030	3 356 064	3 404 521	3 463 933	3 393 762
Fria scenkonsten (Statens kulturråd) ¹	1 957 260	1 782 210	1 628 631	-	-
Dansens Hus	60 039	50 608	68 851	72 773	47 558
Drottningholms Slottsteater	8 786	5 555	8 482	6 879	6 699
Riksteatern ²	-	526 205	528 721	486 063	471 515
Unga Klara ³	-	-	-	-	17 836

¹Kulturrådet utreder ett nytt systemstöd och nya arbetsätt för att säkrare kunna granska och redovisa data från de fria grupperna, därav finns inte jämförbara siffror fr.o.m. 2017

²På grund av att Riksteatern har utvecklat redovisningen finns inte jämförbara siffror för 2014.

³Unga Klara finns med i redovisningen fr.o.m. 2018.

Bidragsgivning

Staten lämnar ett stöd till scenkonsten på ca 2,3 miljarder kronor årligen. Statens kulturråd fördelade 2018 ca 1,4 miljarder kronor i bidrag till teater-, dans- och musikändamål, varav 989 miljoner kronor har fördelats inom kultursamverkansmodellen och till Stockholm. Teater-, dans- och musikområdets andel av de statliga medlen av kultursamverkansmodellen uppgick 2018 till nära 73 procent. Se även avsnitt 3.4.2 Kulturområdesövergripande verksamhet.

Under 2018 beviljade Kulturrådet nära 202 miljoner kronor i bidrag till fria aktörer inom teater, dans, musik och övrig scenkonst samt samverkan med komponister. Utöver detta fördelade myndigheten 20 miljoner kronor till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse.

Den förstärkning om 25 miljoner kronor som tillfördes Kulturrådet inför 2018 har inom teater, musikteater, opera, performance och övriga uttryck främst använts till att höja verksamhetsbidragen. Inom dans- och cirkusområdena förstärktes i högre grad projektbidragen. Bidragen till dansområdet har ökat med drygt 8 miljoner kronor. Inom musikområdet har förstärkningen främst använts till musikarrangörer, både till nya aktörer och för höjda verksamhetsbidrag.

År 2018 beviljade Statens kulturråd 1,9 miljoner kronor till Dansnät Sveriges parter, som under året mottog 13 svenska och internationella kompanier till 23 orter med 90 speltillfällen och ett stort antal publikaktiviteter.

Under 2018 fördelades totalt 26,8 miljoner kronor till 166 projekt inom ramen för Musikplattformens bidragsgivning. Cirka 58 procent av bidragen fördelades till aktörer i Stockholms län, Skåne län eller Västra Götalands län. Musikplattformen har under året stöttat flera strukturprojekt, bl.a. till musikexport, ett producentprogram och till nationella turnéstrukturer.

Tabell 4.3 Bidragsgivning till scenkonstområdet

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
Bidrag till Kungl. Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater, Voksenåsen och Unga Klara ¹	978,9	977,7	989,4	1006,6	1071
Kultursamverkansmodellen och Stockholms län (teater, dans och musik)	950,5	939,4	961,5	1038	989,2
Fria aktörer inom teater, dans, musik och övrig scenkonst (Statens Kulturråd)	170,7	176,9	173,0	174,0	201,7
Scenkonstallianser	62,1	82,1	88,5	75,1	82,3
Statens musikverk (samverkansprojekt)	25	25	25	25	25
Konstnärsnämnden (enskilda konstnärer)	38,4	45,4	44,6	40,2	50,6
Total bidragsgivning	2225,6	2246,5	2282,0	2358,9	2419,8

¹Unga Klara är medräknad i bidragsgivningen fr.o.m. år 2018.

Jämställdhet inom scenkonstområdet

Inom ramen för Statens kulturråds bidragsgivning hade verksamhetsbidraget för fria musikgrupper under 2018 för första gången över 40 procent kvinnliga musiker bland de beviljade grupperna. Bidraget till samverkan med komponister är jämställt, liksom turnébidraget till fria musikgrupper, men musikutgivningsbidraget domineras fortfarande av män.

Operan har inom ramen för sin hållbarhetsredovisning fastslagit ett resultatmål för 2018–2021 om att uppnå en jämn könsfördelning i konstnärliga team med fokus på kvinnliga regissörer, koreografer, dirigenter och scenografer. Målet för 2018 har uppnåtts totalt sett. Operan förklarar att den stora obalansen sett till könsfördelning över tid beror på den låga personalomsättningen.

På Dramaten har det skett en klar förbättring inom samtliga kategorier gällande könsfördelningen sedan föregående år. Den totala könsfördelningen är över åren jämn, men kvinnor är dock underrepresenterade bland dramatiker och regissörer. Bland scenografer och kostymörer finns en kvinnlig överrepresentation.

Operan, Dramaten och Riksteatern har fortsatt arbetet för att motverka sexuella trakasserier och andra former av diskriminering bl.a. genom uppdatering av handlingsplaner, policys, medarbetarundersökningar samt andra åtgärder, såsom workshops, samtal och kunskapshöjande insatser.

Inom ramen för Musikplattformens bidragsgivning uppgick 55 procent av de bidragsbeviljade projekten till män och 45 procent till kvinnor.

Tabell 4.4 Andel anställda per kön*Konstnärlig personal*

Andel män/ Andel kvinnor i %	2014	2015	2016	2017	2018
Kungliga Operan AB	68/32	73/27	70/30	64/36	52/48
Kungliga Dramatiska Teatern AB	53/47	49/51	49/51	50/50	55/45

Samverkan och internationellt

Under 2018 har två internationellt kända och betydelsefulla konstnärskap uppmärksammats på nationalscenerna. Teaterregissören Ingmar Bergmans 100-årsjubileum uppmärksammades inom ramen för Dramatens återkommande Bergmanfestival, se avsnitt 3.4.2 Kulturområdesövergripande verksamhet.

På Operan firades operasångerskan Birgit Nilssons hundraårsdag med en jubileumskonsert som också spelades in och sändes, dels av Folkets hus och Parkers biografier via 42 biografier runt om i landet och dels på storskärm i Kungsträdgården i Stockholm. Konserten sändes även på Opera Vision som är Opera Europas plattform för streaming av opera. I operahuset presenterades även en utställning om Birgit Nilsson under hela 2018.

Operan och Dramaten har under året samverkat med en rad olika aktörer, både vad gäller föreställningsverksamhet med andra teatrar men även med bl.a. Stockholms konstnärliga högskola, Sveriges radio och Sveriges Television.

Dansens Hus har presenterat ett stort antal internationella gästspel. Under 2018 visades verk av upphovspersoner från bl.a. USA, Syrien, Japan, Italien, Kanada, Kina och Israel. Därutöver samverkar Dansens Hus internationellt i flera nätverk och plattformar, som exempel ICE HOT, ett nordiskt samarbetsprojekt som syftar till att föra ut den främsta nordiska samtida dansen i världen.

Barn och unga

Under 2018 har Statens kulturråd fördelat ca 34 procent av den totala bidragsgivningen till barn och unga inom scenkonstområdet. Till de extra medel om 10 miljoner kronor till kultur för barn och unga som regeringen beslutade om i april 2018 som ett komplement till övriga bidragsgivningen till barn och unga, har Kulturrådet tillfört cirka 6,7 miljoner kronor. Av den totala

summan om cirka 16,7 miljoner kronor beviljades 39 procent till scenkonstverksamheten.

Unga Klara har fr.o.m. 2018 fått i uppdrag att verka som nationell teaterinstitution för barn och unga. I detta ingår att nå en yngre publik och att samverka med andra berörda aktörer i hela landet. Teatern har under året både gjort egna produktioner men också samproducerat med andra teatrar i landet. Unga Klara har fortsatt sitt konstnärliga undersökande metodarbete i nära dialog med sin publik under hela skapandeprocessen.

Inom ramen för Musikplattformens bidragsgivning var barn och unga huvudsaklig målgrupp för 31 procent av de bidragsbeviljade projekten, att jämföra med 17 procent under 2017.

Det statliga bolaget Voksenåsen AS har under 2018 koncentrerat sin verksamhet kring fyra tematiska områden; Historia, Sanning och politik, Voksenåsens scen, Kursverksamhet inom språk och musik samt De viktigaste nordiska samtalen ur ett svensk-norskt perspektiv.

Allas lika tillgång till scenkonsten

Det pågår ett omfattande teknik- och digitaliseringsarbete inom hela scenkonst-branschen i syfte att nå fler och nya publikgrupper. I detta arbetet finns också ett stort fokus på att hitta lösningar som säkerställer att rättigheterna för upphovsmännen respekteras.

Regeringen har tilldelat Operan, Dramaten och Riksteatern ett extra tillskott över en treårsperiod 2018–2020 i syfte att digitalt sprida scenkonst i hela landet. Dessa medel har under 2018 bidragit till att fler och nya grupper i hela landet och även internationellt har kunnat ta del av teaternas föreställningar. Som exempel kan nämnas att Operan utökat antal produktioner som sänts över det digitala biografnätverket Folkets hus och parker runt om i Sverige (från 2 produktioner 2017 till 4 produktioner 2018). Under året direktsändes Aida, Askungen, Birgit Nilsson 100 år och Rigoletto. Dramaten har under året arbetat

med förberedelser och investerat i teknik för kommande digitala sändningar under året.

Riksteatern har under året fortsatt arbetet med att implementera den jämlikhetsstrategi som styrelsen har beslutat, som t.ex. i form av piloter kopplade till publikarbete och kommunikation. Riksteatern har även påbörjat en utveckling av webbplattformen Scenrum, med ambitionen att plattformen även ska kunna vända sig till externa användare eller en publik för information om tillgänglighet.

Under året har antalet förfrågningar till Musikverkets arkiv och bibliotek minskat från 15 200 till 14 538. En förklaring är att myndigheten aktivt arbetat med att användare själva ska hitta material på webbplatsen. Antalet utlån på biblioteket har ökat till 30 453, jämfört med 28 012 år 2017 och 29 499 år 2016. Möjligheten att dela musiken via strömnings- och nedladdningstjänster har underlättat Caprice Records möjligheter att nå ut till fler. Under 2018 uppgick antalet sålda album, nedladdningar och strömningar till nästan 10 miljoner. Elektronmusikstudion har fortsatt haft ett högt bokningstryck under 2018. Bland de totala studiotimmarna var 47,1 procent kvinnor.

4.4.3 Analys och slutsatser

Den fria scenkonsten bidrar till ett brett utbud av olika uttryck och är en grund för ett dynamiskt kulturliv. Inom scenkonstområdet märks ett kreativt och nyskapade arbete för den yngre målgruppen. Repertoaren spänner inom ett brett fält där ett levande barn- och ungdomsperspektiv syns på många scener. Regeringen bedömer att Unga Klara är en viktig scenkonstaktör för barn och unga och att det finns potential att utöka samverkan och närvaro i hela landet.

Regeringen bedömer att Statens kulturråds stöd till de fria aktörerna inom scenkonstområdet bidrar till förnyelse av och tillgång till scenkonst i hela landet och att särskilt den fria danskonsten och samtida cirkusen stärkts.

Regeringen bedömer att arrangörsnätverket Dansnät Sverige har en stor betydelse för tillgången till danskonst i hela landet.

Det statliga stödet inom kultursamverkansmodellen utgör ett väsentligt bidrag för både scenkonstinstitutionerna, det fria kulturlivet och publiken runt om i hela landet. De statliga

bidragen möjliggör även samarbeten och samproduktioner regioner emellan.

Det regionala utbudet av scenkonst erbjuder variation och olika konstnärliga perspektiv.

Både Operan och Dramaten har höga publiksiffror och hög beläggningsgrad. Det är viktigt att teatrarna fortsätter sitt arbete med att nå en bred publik i hela landet i syfte att vara en angelägenhet för alla. Riksteatern har genom sitt arbete med att genomföra sin jämlikhetsstrategi bidragit till att göra kulturen tillgänglig för fler.

Det pågår ett aktivt arbete för ökad jämställdhet och mot sexuella trakasserier hos kulturinstitutioner och statliga myndigheter. Den del av musikområdet som omfattas av Statens kulturråds bidragsgivning har blivit mer jämställd under senare år. Bidragsgivningen från Musikplattformen uppvisar en fortsatt god könsfördelning. Vidare måste jämställdhetsarbetet intensifieras på alla nivåer. Detta för att säkra en sund och säker arbetsmiljö samt för att kvinnor och män ska få lika möjligheter som konstnärliga upphovspersoner.

De möjligheter digitaliseringen innebär för att sprida scenkonsten har utvecklats genom det tillskott Operan, Dramaten och Riksteatern fått för ändamålet.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner

Tabell 4.5 Anslagsutveckling 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner

Tusental kronor				
2018	Utfall	1 071 049	Anslags- sparande	
2019	Anslag	1 081 676 ¹	Utgifts- prognos	1 081 676
2020	Förslag	1 104 748		
2021	Beräknat	1 074 990 ²		
2022	Beräknat	1 081 540 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 068 667 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 068 668 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska

teatern AB, Riksteatern (ideell förening), Stiftelsen Dansens hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater, Unga Klara och Voksenåsen AS. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 084 666	1 084 666	1 084 666
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	17 282	23 802	30 555
Beslut	2 800	-33 478	-33 682
Varav BP20 ³	3 000	9 000	9 000
Förstärkt bidrag Operan	3 000	9 000	9 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			1
Förslag/beräknat anslag	1 104 748	1 074 990	1 081 540

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 3 miljoner kronor för 2020 och med 9 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2021 för investeringar och kostnader i samband med ombyggnation och renoveringen av operabyggnaden.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 33,5 miljoner kronor fr.o.m. 2021.

Regeringen föreslår att 1 104 748 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 074 990 000 kronor respektive 1 081 540 000 kronor.

Tabell 4.7 Sammanställning av medelstilldelningen 2019 och 2020 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater, Unga Klara och Voksenåsen

Tusental kronor

	2019	2020
Operan	498 119	510 475
Dramaten	243 668	248 214
Riksteatern	275 780	280 800
Dansens hus	24 352	24 788
Drottningholms slottsteater	12 642	14 050
Voksenåsen	10 828	11 021
Unga klara	16 287	15 400
Totalt	1 081 676	1 104 748

Lån till Kungliga Operan AB

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret till Kungliga Operan AB för investeringar i vissa byggnadsanknutna inventarier som ägs av Kungliga Operan AB och för projektering inför renovering och ombyggnad som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 126 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett. Regeringen gav i december 2016 Operan klartecken att påbörja projekteringen avseende de fastighetsanknutna inventarierna inför renovering och ombyggnad av byggnaden på Gustav Adolfs torg i Stockholm.

För att möjliggöra investeringarna i inventarierna och projekteringsarbetet bör Operan för dessa ändamål få möjlighet att under 2020 ta ett lån i Riksgäldskontoret. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2020 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 126 000 000 kronor inklusive tidigare upplåning till Operan för investeringar i vissa byggnadsanknutna inventarier som ägs av Kungliga Operan AB och för projektering inför renovering och ombyggnad.

Lån till Kungliga Dramatiska teatern AB

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret till Kungliga Dramatiska teatern AB för investeringar i ett nytt övermaskineri som inklusive tidigare upplåning som uppgår till högst 70 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Under 2019 genomförs installation av ett nytt övermaskineri sedan utredningar visat att ett skyndsamt byte av övermaskineriet på Stora scenen är nödvändigt med hänsyn till arbetsmiljö, driftsäkerhet och ekonomi.

För lån som hänger samman med byte av övermaskineri bör Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) få möjlighet att ta ett lån på högst 70 000 000 kronor i Riksgäldskontoret. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2020 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 70 000 000 kronor inklusive tidigare upplåning till Dramaten för investeringar i ett nytt övermaskineri.

4.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

2018	Utfall	213 551	Anslags- sparande	33
2019	Anslag	213 614 ¹	Utgifts- prognos	211 152
2020	Förslag	213 614		
2021	Beräknat	211 614		
2022	Beräknat	211 614		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det fria kulturlivet, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa andra aktörer av kulturpolitiskt intresse inom teater, dans och musik. Anslaget får även användas för utgifter för

administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 167 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget beviljas bidrag till den fria scenkonsten samt fonogramstöd. För att skapa goda planeringsförutsättningar för de fria grupperna bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utgifter för kommande år. Anslaget används huvudsakligen för bidragsgivning till fria scenkonstgrupper. Dessa grupper är oftast små och har små ekonomiska resurser. Statens andel av deras offentliga finansiering är betydande och en viktig förutsättning för dem att finna övrig finansiering. Grupperna bedriver omfattande turnéverksamhet, både i Sverige och i utlandet, vilket medför behov av goda planeringsförutsättningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 167 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 4.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*Tusental kronor*

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	110 438	116 924	167 000		
Nya åtaganden	116 924	167 000	137 000		
Infriade åtaganden	-110 438	- 116 924	-137 000	-137 000	-30 000
Utestående åtaganden	116 924	167 000	167 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	167 000	167 000	167 000		

Regeringens överväganden

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	213 614	213 614	213 614
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-2 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	213 614	211 614	211 614

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 213 614 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 211 614 000 kronor respektive 211 614 000 kronor.

4.5.3 2:3 Statens musikverk

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

År	Utfall	114 351	Anslags-sparande	-2 085
2018	Utfall	114 351	Anslags-sparande	-2 085
2019	Anslag	117 766 ¹	Utgifts-prognos	116 442
2020	Förslag	119 490		
2021	Beräknat	121 269 ²		
2022	Beräknat	123 069 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 119 489 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 119 490 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens musikverks förvaltningsutgifter och för utgifter för statsbidrag till musiklivet. Anslaget får även användas för utgifter som uppkommer till följd av att Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas, så som pensionskostnader som regleras retroaktivt.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.12 Sammanställning över avgiftsintäkter till Statens musikverk

Tusental kronor¹

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräkn.
Totala intäkter avgiftsbelagd verksamhet	5 266	5 360	4 720

¹ i myndighetens avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	117 766	117 766	117 766
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 724	3 503	5 303
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	119 490	121 269	123 069

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 119 490 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 121 269 000 kronor respektive 123 069 000 kronor.

5 Litteraturen, läsandet och språket

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds och Kungliga Bibliotekets bidragsgivning samt verksamhet som rör bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter. Vidare omfattas Myndigheten för tillgängliga medier och Institutet för språk och folkminnen.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	199	156	154	181	171	171
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	122	123	125	126	128	130
3:3 Institutet för språk och folkminnen	65	68	69	69	70	71
Summa Litteraturen, läsandet och språket	387	347	348	375	369	372

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit följande nationella mål för politiken för litteratur- och läsfrämjande (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117): Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

De riksdagsbundna målen för en nationell språkpolitik (prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89) är följande:

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskans ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

De språkpolitiska målen ligger till grund för språklagen (2009:600).

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet av statens insatser inom området litteraturen, läsandet och språket utgår från

- bidragsgivning till biblioteksverksamhet samt övriga biblioteksfrämjande insatser med utgångspunkt i bl.a. bibliotekslagen (2013:801),
- bidragsgivning till litteratur och kulturtidskrifter och internationellt litteratursamarbete för att främja mångfald, kvalitet

och fördjupning i utgivningen samt spridning och läsning av litteratur och kulturtidskrifter,

- insatser för att främja ett ökat läsande,
- produktion, utlåning och distribution av tillgänglig litteratur och medier, och
- insatser inom språkområdet med utgångspunkt i bl.a. språklagen (2009:600).

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

5.4.2 Resultat

Bibliotek och tillgängliga medier

Bibliotekssamverkan

Kungl. biblioteket överlämnade i mars 2019 förslag till nationell biblioteksstrategi till regeringen. Kungl. biblioteket har inom ramen för arbetet med strategin även redovisat ett antal rapporter under 2018 och 2019, däribland Värdet av Skolbiblioteket – en verksamhet för hållbar utbildning och bildning. Förslaget till nationell biblioteksstrategi har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Under 2018 har Kungl. biblioteket arbetat med att öka mängden upphovsrättsligt fritt material i den nationella databasen Libris. Cirka 4 500 upphovsrättsligt fria titlar har förts in i Libris. Myndigheten har under 2018 fördelat verksamhetsbidrag på 14 miljoner kronor till myndighetens partners i det nationella samverkansuppdraget, däribland till Internationella bibliotekets arbete med mångspråkiga medier.

Under 2018 har 32 nya kommunala biblioteksplaner antagits i kommunal beslutsprocess och ytterligare ett tiotal förväntas antas under 2019. Det innebär att 94 procent av Sveriges kommuner har en aktuell biblioteksplan – att jämföra med 2014 då motsvarande andel var 35 procent.

De regionala biblioteksverksamheterna har tillsammans med Kungl. biblioteket en avgörande

roll i genomförandet av ett digitalt kompetenslyft, inom satsningen Digitalt först, för all personal vid landets folkbibliotek. Ett självskattningsverktyg har tagits fram för att analysera utbildningsbehov och vilka insatser som behöver skapas.

Stärkta bibliotek

Genom satsningen Stärkta bibliotek har regeringen avsatt 250 miljoner kronor årligen 2018–2020. Under 2018 fördelade Statens kulturråd totalt 220,5 miljoner kronor till folkbibliotek över hela landet. Kultursamverkansmodellen har förstärkts med 25 miljoner kronor årligen inom ramen för satsningen. Under 2018 års två ansökningsomgångar var det cirka 94 procent av Sveriges kommuner som sökte bidrag från Stärkta bibliotek. Kulturrådet har initierat uppföljningsstudier inom områden där de har identifierat kunskapsluckor. De kommer bl.a. att ta fram en rapport om folkbibliotekens förutsättningar i glesbygd, och en om folkbibliotekens uppdrag och verksamhet för personer med kognitiva, intellektuella och psykiska funktionsnedsättningar. Kulturrådet har under våren 2019 inkommit med en delrapport om satsningen (Ku2019/00446/KO).

Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek

Under 2018 beviljade Statens kulturråd 241 kommuner stöd för folk- och skolbibliotek för inköp av barn- och ungdomslitteratur eller inköp av vuxenlitteratur som främjar barns och ungas läsintresse. Kulturrådet bedömer ansökningarna utifrån två aspekter: dels antalet barn och ungdomar (0–18 år) som bor i kommunen, dels den läsfrämjandeplan som beskriver kommunens läsfrämjande arbete. De sökande kommunerna måste ha en politiskt antagen och aktuell biblioteksplan, de får inte heller sänka sitt medieanslag om de ska kunna beviljas stöd.

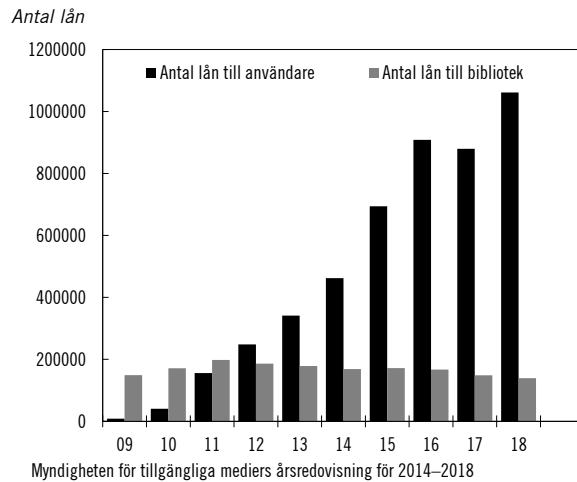
Tillgänglig litteratur och nyhetsförmedling

Under 2018 ökade Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) produktionen av punktskriftsböcker med 62 procent i jämförelse med föregående år.

Tal- och e-textböcker samt teckenspråkig litteratur kan laddas ned via MTM:s bibliotek legimus.se. Under 2018 har det totala antalet digitala lån ökat med cirka 17 procent i jämförelse med 2017. Användarnas digitala lån ökade med cirka 21 procent. Biblioteks nedladdningar stod

för cirka 12 procent av det totala antalet digitala lån, och minskade med 6 procent jämfört med föregående år.

Diagram 5.1 Antal lån till användare och bibliotek

Läsarna väljer att ladda ned talböcker främst via appen Legimus, där antalet nedladdningar har ökat med 25 procent under 2018. Bland användare under 18 år görs 85 procent av nedladdningarna via appen, och där är könsfördelningen relativt jämn. Bland användare över 18 år är det främst kvinnor (68 procent) som använder appen.

Näst störst andel läsare använder webbsidan legimus.se, där antal lån fortsätter att minska. Antal lån via webbspelaren ökade med 72 procent under 2018, där störst andel användare är kvinnor över 18 år. MTM har infört tjänsten Talboken kommer där folkbibliotek förmedlar talböcker via internet till it-ovana låntagare. Antal nedladdningar via Talboken kommer mer än tredubblades för både kvinnor och män under 2018. Den ökade produktionen av punktskrift, den ökade utlåningen av tillgänglig litteratur samt teknikutveckling för att nå olika målgrupper bidrar till kulturpolitikens mål att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning (prop. 2009/10:3).

MTM har också i uppdrag att rikta stöd för lättläst i skolan, vilket bl.a. görs genom nedladdningsbara lektioner för lättlästa böcker och den lättlästa nyhetstidningen 8 sidor. Antalet nedladdade lektioner har ökat med åtta procent i jämförelse med föregående år. Under valåret 2018 har 8 sidor lagt fokus på uppdraget Alla väljare genom att publicera lättlästa nyheter om svensk politik inför riksdagsvalet. Besöken på 8sidor.se har ökat med 28 procent, och en stor del av ökningen uppnåddes under valrörelsen. Alla

väljare är en insats inom demokratipolitikens inriktning för högt och jämlikt valdeltagande (skr. 2013/14:61), vilket bidrar till demokratipolitiska målet för en demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlik möjlighet till inflytande (prop. 2017/18:1).

Litteratur, läsfrämjande och kulturtidskrifter

Under 2018 beviljade Kulturrådet cirka 317 miljoner kronor i bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande. I denna summa ingår även det inköpsstöd som nämns ovan. Av tabell 5.2 framgår fördelning av stöd inom området.

Tabell 5.2 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter, bibliotek och läsfrämjande 2015–2018 (beviljade medel)

	2015	2016	2017	2018
Efterhandsstöd till litteratur (tkr)	37 184	35 099	37 317	35 048
<i>Antal ansökningar</i>	<i>2 339</i>	<i>2 001</i>	<i>2 169</i>	<i>2 041</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>797</i>	<i>761</i>	<i>790</i>	<i>28</i>
Läs- och litteraturfrämjande bidrag (tkr)	18 840	16 999	17 669	17 833
<i>Antal ansökningar</i>	<i>278</i>	<i>198</i>	<i>252</i>	<i>223</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>125</i>	<i>107</i>	<i>140</i>	<i>131</i>
Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek (tkr)	24 100	23 930	23 690	23 850
Internationellt litteratursamarbete (projektbidrag och översättningsstöd) (tkr)	6 996	7 994	7 386	7 605
Kulturtidskrifter (stöd till produktion, utveckling och tidskriftsverkstäder) (tkr) ¹	41 140	22 650	24 810	2 000
Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, ALMA (tkr)	5 000	5 000	5 000	5 000
Övrigt (planerad utgivning och fristadsprogrammet) (tkr)	1 314	1 512	2 546	2 347
Bokstart (tkr)	-	-	8 700	8 485
Stärkta bibliotek (tkr)	-	-	-	22 553
<i>Antal ansökningar</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>427</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>339</i>
Totalt (tkr)	134 422	113 185	127 118	317 365

¹ Beslut om produktionsstöd för kulturtidskrifter fattades i januari 2019 istället för i slutet av 2018.

Läs- och litteraturfrämjande insatser

Under 2018 beviljades cirka 17,8 miljoner kronor till läs- och litteraturfrämjande insatser (inklusive projektstöd för Bokstart), se tabell 5.2. Många ansökningar rörde läsfrämjande projekt i förskolan, vilket enligt Kulturrådet kan hänga samman med att den nya läroplanen för förskolan tar upp högläsningens betydelse. Den geografiska spridningen bland de sökande var stor med 19 län representerade.

Uppdraget att främja litteratur i förskolan, som Kulturrådet fick under 2018, innebär att ett mycket stort antal böcker har distribuerats över hela landet till närmare 10 000 förskolor. En webbtjänst upphandlades där förskolorna har kunnat välja böcker och där bokgåvorna sedan distribuerades direkt till varje förskola.

Informationsmaterial om läsning har även tagits fram i samarbete med Skolverket och inom ramen för Bokstart. Satsningen inkluderar litteratur och informationsmaterial på de nationella minoritetsspråken och en rad andra språk.

Bokstart är ett stöd och en resurs för de personer som arbetar med små barns språkutveckling, med utgångspunkt i familjen. Under 2018 startade Kulturrådet Bokstart Idélabbet, ett utvecklingsprogram för att ge kommuner stöd att förnya arbetet med små barns språk med utgångspunkt i familjens behov och upplevelser. Utvecklingsprogrammet genomförs i samarbete med Innovationsguiden och Sveriges Kommuner och Landsting.

Även inom ramen för kultursamverkansmodellen ska statligt stöd lämnas till litteratur- och läsfrämjande insatser, se avsnitt 3.4.2 Kulturområdesövergripande verksamhet.

Stöd till utgivning av litteratur och kulturtidskrifter

Efterhandsstöd till litteratur är den bidragsform där Kulturrådet tar emot flest ansökningar. Små förlag är i hög grad beroende av litteraturstöd för sin verksamhet. Utöver efterhandsstödet fördelar Kulturrådet även stöd till planerad utgivning av litteratur. Det är ett förhandsstöd för särskilt kostsamma utgivningsprojekt och innehåller särskilda fördelningar som även omfattar nationella minoriteters litteratur. Kulturrådet fördelade totalt 1,8 miljoner kronor i stöd till de nationella minoriteternas litteratur 2018.

För att ytterligare öka spridningen av kvalitetslitteratur stöttar Kulturrådet distributionen av samtliga litteraturstödda titlar till olika

bibliotek. Målet är att titlarna ska användas i bibliotekens läs- och litteraturfrämjande arbete.

Kulturrådet beslutade 2019 om 22,7 miljoner kronor i produktionsstöd till 83 kulturtidskrifter. Av de tidskrifter som beviljats stöd är nio tidskrifter helt eller delvis på annat språk än svenska, och sju tidskrifter behandlar nationella minoriteters språk och kultur. Referensgruppen som bedömer stöd till kulturtidskrifter tar bl.a. särskild hänsyn till mångfalden av röster som kommer till tals.

I budgetpropositionen för 2018 förstärktes anslag 3:1 *Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande*, med drygt 8 miljoner kronor. Medlen fördelades som en förstärkning av stöden till kulturtidskrifter, litteraturstöd och internationellt litteraturutbyte.

Kulturrådet bedömer att fler kvalificerade ansökningar gällande nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter inkom under 2018 än under 2017.

Internationellt litteratursamarbete

Under 2018 arbetade Kulturrådet särskilt för att stärka översättarkåren genom verksamheten Swedish Literature Exchange. På prov infördes ett stöd till provöversättning för att översättare ska kunna arbeta fokuserat med att introducera författarskap till förlag i nya språkområden. 58 ansökningar inkom och 20 beviljades.

Kulturrådet disponerar medel från Nordiska ministerrådet för översättningar från svenska och de nationella minoritetsspråken till andra nordiska språk. Ansökningarna om översättningsstöd från de nordiska förlagen ligger på samma höga nivå som tidigare.

Mottagare av Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) 2018 var den amerikanska författaren Jacqueline Woodson. Syftet med priset, som instiftats av regeringen, är att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteratur i världen.

Läsdelegationen

Läsdelegationen överlämnade sitt betänkande Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57) den 28 juni 2018. I betänkandet beskrivs delegationens utåtriktade arbete. Därutöver lämnas förslag och bedömningar med syftet att bidra till att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser. Betänkandet har remitterats och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Språk och immateriellt kulturarv

Språkpolitik

Inom klarspråksarbetet har Institutet för språk och folkminnen liksom tidigare år hållit ett flertal kunskapshöjande klarspråksseminarier för offentlig förvaltning runtom i landet. Myndighetens språkrådgivning till myndigheter, organisationer och allmänheten är omfattande och har ökat det senaste året.

I september 2018 återrapporterade Institutet för språk och folkminnen hur myndigheten arbetar och fortsatt planerar att arbeta med offentlig terminologi (Ku2018/01882/KL). Institutet för språk och folkminnen och Terminologicentrum (TNC) har under året haft en överenskommelse om TNC:s åtaganden till stöd för den offentliga terminologin och myndigheten har transfererat två miljoner kronor till TNC för arbetet. Våren 2018 beslutade emellertid TNC:s ägare att avveckla TNC, som upphörde den 31 december 2018. Tillgångar till stöd för det fortsatta arbetet har förts över till Institutet för språk och folkminnen, bl.a. databasen Rikstermbanken.

När det gäller flerspråkighet och rätten till språk har Institutet för språk och folkminnen under 2018 i en rapport undersökt utvecklingen av vilka språk kommunerna använder på sina webbplatser. Resultatet visar på en stor ökning av flerspråkig information hos kommunerna där ca 40 språk har tillkommit 2017 jämfört med 2012. Även förekomsten av information på de nationella minoritetsspråken har ökat.

Även Institutet för språk och folkminnens arbete med de nationella minoritetsspråken har stärkts under året, bl.a. genom regeringens satsningar på åtgärder för nationella minoriteter (se utg.omr. 1) och genom myndighetens eget initiativ. Till exempel har en språkvårdare i meänkieli anställts under 2018. Myndigheten fördelar även bidrag till revitaliseringsinsatser (se utg.omr. 1). Vidare har myndigheten under året ökat kunskapen om flerspråkighet i det offentliga rummet genom ett antal pågående forskningsprojekt.

Immateriellt kulturarv

Institutet för språk och folkminnen samordnar arbetet i Sverige med tillämpningen av Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet. I dialog med och efter förslag från ideella organisationer och allmänheten har den nationella förteckningen,

www.levandetraditioner.se, under 2018 utökats med bl.a. hävfisketraditionen i Tornedalen, Vadstenaknyppling, årsfesten Vasilica och allemansrätten, som exempel på immateriella kulturarv i Sverige.

Vid konventionens trettonde kommittémöte antogs Sagobygden till Unescos register över goda exempel på arbete med att föra vidare immateriella kulturarv (se avsnitt 3.4.2).

5.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att de insatser som genomförts på biblioteksområdet bidrar till att främja samverkan och utveckling inom det allmänna biblioteksväsendet. Kungl. biblioteket har genom sitt arbete med den nationella biblioteksstrategin och de rapporter som har publicerats bidragit till fördjupad kunskap inom biblioteksområdet och visat på vilka utmaningar som biblioteken står inför. Satsningen Stärkta bibliotek har nått ut brett bland Sveriges kommuner och har bidragit till att öka tillgängligheten vid bibliotek i hela landet. Det är viktigt att statens insatser även samspelar väl med och kompletterar andra insatser som görs inom kultursamverkansmodellen.

Regeringen bedömer att Myndigheten för tillgängliga mediers arbete med att tillgängliggöra litteratur och samhällsinformation i hög grad bidrar till att uppfylla det nationella målet om att utifrån vars och ens förutsättningar ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Statens kulturråds insatser och bidragsgivning inom litteraturområdet och för läsfrämjande bidrar till att främja mångfald, kvalitet och fördjupning i utgivningen samt spridning och läsning av litteratur och kulturtidskrifter. Läsdelegationens betänkande visar på fortsatt behov av att insatser på det läsfrämjande området både inom kulturområdet, utbildningsområdet och inom det civila samhället. Regeringen delar bedömningen att det är viktigt att insatser inom det läsfrämjande området ses i ett sammanhang och ger avsedd effekt. Sänkt mervärdesskatt på elektroniska publikationer fr.o.m. den 1 juli 2019 (prop. 2018/19:73) syftar bl.a. till att främja ett ökat läsande och stimulera mångfald, kvalitet och fördjupning i utgivningen. Det innebär att alla böcker oavsett distributionssätt omfattas av den reducerade skattesatsen.

Regeringen bedömer att insatserna inom språkvården och språkpolitiken sammantaget har bidragit till att fler får tillgång till språk, vilket ytterst är en fråga om jämlikhet och allas lika rätt till demokratisk delaktighet. Det fortsatta arbetet med offentlig terminologi håller på att hitta sina nya former och regeringen avser att följa utvecklingen.

Regeringen bedömer att arbetet med tillämpningen av konventionen om trygghet av det immateriella kulturarvet i Sverige har utvecklats positivt de senaste åren.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 5.3 Anslagsutveckling 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

2018	Utfall	199 248	Anslags- sparande	6 487
2019	Anslag	155 735 ¹	Utgifts- prognos	153 940
2020	Förslag	180 735		
2021	Beräknat	170 735		
2022	Beräknat	170 735		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning, främjande och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter. För att skapa goda planeringsförutsättningar för aktörerna inom området bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utgifter för kommande år. Statens kulturråd har också behov av att fatta beslut om översättningsstöd i förskott eftersom stödets konstruktion innebär att ingen del av det beslutade bidragsbeloppet betalas ut innan det aktuella stödobjektet (boken) är färdigproducerat. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 5.4 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	27 440	4 148	40 000		
Nya åtaganden	4 148	40 000	35 000		
Infriade åtaganden	-27 440	-4 148	-35 000	-35 000	-5 000
Utestående åtaganden	4 148	40 000	40 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	40 000	40 000	40 000		

Regeringens överväganden

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	160 735	160 735	160 735
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	20 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	180 735	170 735	170 735

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För 2020 och 2021 har 25 miljoner kronor inom anslaget beräknats för bibliotekens arbete med att nå ungdomar från socioekonomiskt svaga miljöer (bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:97). Regeringen anser dock att satsningen Stärkta bibliotek tillgodoser det aktuella behovet och att medlen istället bör användas till läsfrämjande insatser.

Regeringen föreslår att 180 735 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 170 735 000 kronor respektive 170 735 000 kronor.

5.5.2 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tabell 5.6 Anslagsutveckling 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

2018	Utfall	121 881	Anslags-sparande	3 481
2019	Anslag	123 182 ¹	Utgifts-prognos	125 203
2020	Förslag	125 957		
2021	Beräknat	128 036 ²		
2022	Beräknat	130 139 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 125 957 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 125 957 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för tillgängliga mediers förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	123 182	123 182	123 182
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 775	4 854	6 957
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	125 957	128 036	130 139

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 125 957 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 128 036 000 kronor respektive 130 139 000 kronor.

5.5.3 3:3 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 5.8 Anslagsutveckling 3:3 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

2018	Utfall	65 451	Anslags-sparande	2 132
2019	Anslag	67 598 ¹	Utgifts-prognos	68 807
2020	Förslag	68 760		
2021	Beräknat	69 773 ²		
2022	Beräknat	70 775 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 68 760 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 68 760 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för språk och folkminnens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till terminologiskt arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:3 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	67 598	67 598	67 598
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 162	2 175	3 177
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	68 760	69 773	70 775

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 68 760 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Institutet för språk och folkminnen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 69 773 000 kronor respektive 70 775 000 kronor.

6 Bildkonst, arkitektur, form och design

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för konstnärlig gestaltning av gemensamma miljöer. Verksamhet inom bild- och formområdet bedrivs dessutom av Moderna museet, Nationalmuseum och Konstnärnämnden. Moderna museets, Statens centrum för arkitektur och design och Nationalmuseums verksamheter redovisas dels i

detta avsnitt, dels i avsnitt 10 Museer och utställningar. Konstnärnämndens verksamhet redovisas endast i avsnitt 7 Kulturskaparnas villkor. Vidare omfattas Föreningen Svensk Form och Form/Design Center (se även avsnitt 10) samt Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Statliga medel till bildkonst, form och design fördelas också via kultursamverkansmodellen till bl.a. läns museer, konsthallar och andra regionala och lokala organisationer.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design

<i>Miljoner kronor</i>						
	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Bildkonst, arkitektur, form och design</i>						
4:1 Statens konstråd	25	31	32	32	11	11
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42	43	43	43	43	43
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	12	12	12	12	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	40	40	40	40	40	40
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	118	126	126	126	106	107

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen har beslutat.

Riksdagen har även antagit följande nationella mål för arkitektur-, form-, och designpolitiken (prop. 2017/18:118, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316):

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Målet ska uppnås genom att

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids,
- det offentliga agerar förebildligt,
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas tillvara och utvecklas,
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

6.4 Resultatredovisning

6.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultat inom bildkonst, arkitektur, form och design utgår från

- främjande av tillgänglighet till, delaktighet i, intresse för och kunskap om bildkonst, arkitektur, form och design,
- arbete som stärker förutsättningarna för att den gestaltade livsmiljön präglas av kvalitet, hållbarhet, dialog och delaktighet, och
- fördelning av statliga bidrag till aktörer inom bild- och formområdet, bl.a. med avseende på områdets förnyelse och utveckling, barn och unga samt internationell verksamhet.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

6.4.2 Resultat

Tillgängliggörande och främjande av intresse för bildkonst

Utifrån mottot ”Ett öppet museum i en större värld” har Moderna museets program under 2018 fortsatt att undersöka andra geografier än den västerländska. För att öka tillgängligheten och nå nya grupper samarbetar Moderna museet ofta med olika organisationer och intresseföreningar, bl.a. Berättarministeriet. Under året hade museet i Stockholm 45 273 besökare under 19 år, där flertalet deltog i någon av museets aktiviteter för barn och unga.

År 2018 var prestationsmässigt ett intensivt år för Nationalmuseum och även det år då resultatet av myndighetens arbete under de fem åren av renovering och ombyggnation visades för allmänheten. Arbetet inför och under invigningen av nya Nationalmuseum den 13 oktober 2018 följdes av en stor mediebevakning, vilket bidrog till att information om museet och dess verksamhet spreds brett, såväl nationellt som internationellt. Öppningen av museet fick ett mycket gott mottagande av såväl kritiker som besökare. Under de första 2,5 månaderna kom det 311 000 besökare, nästan lika många som under ett helt år innan museet stängde. Myndigheten bedömer också att en hel del nya besökare nåddes. Som ett led i att stärka museets regionala närvaro, invigdes även den nya filialen NM Jamtli i Östersund den 17 juni 2018. Parallellt med öppningarna arbetade Nationalmuseum med en av de största föremålsflyttarna i museets historia, totalt 80 000 magasinerade konstverk och föremål.

Under 2018 avslutade Statens konstråd sitt arbete med uppdraget Konst händer (se avsnitt 3.4.2) och påbörjade arbetet med det nya treåriga uppdraget Kunskapsutveckling för offentlig konst och gestaltning av gemensamma miljöer. Exempelvis har ett antal nätverk och samarbeten på regional och lokal nivå utvecklats för att öka kunskapsutbytet mellan aktörer. Statens konstråd har även i samarbete med Kungl. Konsthögskolan initierat en ny utbildning i skärningspunkten mellan konst och arkitektur. Flera av årets konstprojekt visar på konstens enande kraft, exempelvis minnesvärden efter flodvågskatastrofen i Sydostasien, ”Gravitational Ripples”, som invigdes under året.

I samarbete med Föreningen Svensk Form och Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) tog Statens konstråd under 2018 även fram en policy för ökat synliggörande av samtida svensk bild och form vid utlandsmyndigheter.

Tabell 6.2 Beviljade bidrag inom bild- och formkonstområdet 2014–2018

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
Bild och form/projektbidrag	1 420	2 975	3 157	3 648	10 184
Kollektivverkstäder	1 000	800	800	900	1 000
Konsthantverkskooperativ	2 000	2 000	2 825	1 060	2 300
Organisationer inom bild- och formområdet	13 430	13 480	12 845	13 445	13 645
Verksamhetsbidrag till utställningsarrangörer ¹	9 470	9 420	9 160	9 450	12 175
Totalt	27 320	28 675	28 787	28 503	39 304

Källa: Statens kulturråd.

Statens kulturråds bidragsgivning inom bildkonstområdet

Kulturrådet fördelar både verksamhetsbidrag och projektbidrag inom bild- och formområdet. Medlen fördelas bl.a. till utställningsarrangörer och kollektivverkstäder men det finns också riktade utrustningsbidrag att söka.

Anslaget för bidrag till bild- och formområdet ökade med 12 miljoner kronor under 2018. Till följd av det fick flertalet utställningsarrangörer höjda verksamhetsbidrag, där arrangörernas möjlighet att betala rimliga ersättningar till konstnärer särskilt har beaktats i de beviljade bidragen. Flera av utställningsarrangörerna arbetar med nyproduktion av konstnärliga verk, och några har även utvecklat konstnärarsidens. I verksamhetsbidraget för 2018 ingår minst 2,24 miljoner kronor i utställningsersättning, vilket är en ökning med 135 000 kronor från 2017. Kulturrådet beviljade även projektbidrag för samarbeten, utställningar, främjande insatser och andra aktiviteter i hela landet. Under 2018 beviljades 28 procent av det sökta beloppet inom projektbidraget, vilket är en fördubbling jämfört med 2017. Projektbidraget omfattar minst 1,98 miljoner kronor i utställningsersättning.

Tillgängliggörande och främjande av intresse inom arkitektur, form och design

I juni 2018 invigde Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes) den nya utställningslokalen Boxen inom myndigheten. Boxen är avsedd för

utställningar om samtida arkitektur och design samt för samtal och diskussioner om förhållandet mellan arkitektur, form och design och det omgivande samhället. Även ArkDes huvudutställning Public Luxury, som visades under stora delar av 2018, belyste experimentell arkitektur och design för offentligheten och gav besökarna en ingång i debatten om det offentliga rummet.

Genom publika program vid ArkDes skapas förutsättningar för ökad kunskap och förståelse om arkitektur, form och design. Arbetet har skett i samarbete med bl.a. statliga myndigheter, inklusive universitet och högskolor samt med det civila samhället. Under 2018 har ArkDes genomfört ca 30 programaktiviteter som totalt samlat omkring 2 500 deltagare.

Under 2018 har insatser gjorts för att inventera ArkDes arkitektursamling som omfattar cirka fyra miljoner föremål. Samlingarna bearbetas vetenskapligt och tillgängliggörs digitalt bl.a. via kulturarvsportalen DigitaltMuseum där antalet sidvisningar för samlingen har fortsatt att öka och uppgick 2018 till 1 955 928 visningar (1 615 440 visningar 2017). Samlingsmaterialet tillgängliggörs även fysisk vid myndigheten genom forskarservice, men trenden med sjunkande antal forskarbesök har fortsatt. För 2018 noterades 104 besök (201 besök 2017).

Arbetet med den nya samlingspresentationen på Nationalmuseum har bl.a. haft som mål att öka kunskapen om och intresset för konst och design i samlingarna och i större utsträckning än tidigare blanda de olika konstarterna. Även inredningen i

museets restaurang utgör en del av samlingspresentationerna, till vilken bortåt 100 designföremål har tagits fram.

Nämnden för hemslöjdsfrågor fördelar organisations-, verksamhets- och projektbidrag i syfte att utveckla nya arbetsformer, utforska idéer och att vidga målgruppen. Fokus för nämndens verksamhet under året var bl.a. arbete för att stärka slöjd och hantverksutövande i hela landet, hållbarhetsfrågor samt hantverkets immateriella kulturarv. Myndigheten fördelade drygt 1,6 miljoner kronor i projektbidrag uppdelat på 18 olika projekt som genomfördes under 2018.

Genom kultursamverkansmodellen fördelas statligt stöd till främjande av hemslöjd samt fr.o.m. 2018 även till bild och form i hela landet.

Föreningen Svensk Form är genom sina 13 regionalföreningar en rikstäckande förening. Ung Svensk Form är sedan 1998 en årlig utmärkelse och en utställning som genomförs av Svensk Form. För fjärde gången i ordningen visades Ung Svensk Form på ArkDes 2018, i en utställning som producerats av myndigheten. Svensk Form har därefter gjort en turné med utställningen i både Sverige och utomlands.

Inom ramen för regeringens exportstrategi har V.S. Visit Sweden AB fortsatt arbetet med att främja turism till Sverige genom att marknadsföra svensk design, mode och arkitektur.

Arbete för att främja utvecklingen av den gestaltade livsmiljön

Politiken för gestaltad livsmiljö omfattar hela skalan av arkitektur, form och design, från de minsta föremålen till den fysiska planeringen.

Ett stort antal statliga myndigheter berörs, liksom landets samtliga kommuner. Boverket, Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes), Statens konstråd och Riksantikvarieämbetet har genom sina respektive uppgifter en central roll i genomförandet av politiken.

Boverket bedriver ett samlat arbete med att samordna politiken, bevaka utvecklingen, höja kompetensen och vägleda statliga myndigheter, landsting och kommuner för att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö, i linje med uppdrag från regeringen (N2018/02273/SPN). Under 2018 har Boverket bl.a. samlat kunskap inom området och inriktat sig på att bygga upp nätverk och referensgrupper samt genomfört dialogmöten med berörda målgrupper, i syfte att

få en bild av vilka behov av råd och stöd som finns. Boverket har även tagit fram vägledning, webb utbildning och övriga studier inom området. Som ett led i Boverkets ambition att stärka arbetet har myndigheten under 2018 inrättat en tjänst som riksarkitekt och en ordinarie riksarkitekt tillsattes i januari 2019. Sedan årsskiftet har riksarkitekten även rollen som ordförande för Rådet för hållbara städer, som samlar elva statliga myndigheter, bl.a. Boverket, ArkDes, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd (se vidare utg.omr. 18).

ArkDes uppgift som nationell mötesplats för aktörer inom arkitektur-, form- och designområdet har under det gångna året omstrukturerats och samlats i form av en utåtriktad tankesmedja vid myndigheten, ArkDes Think Tank, bl.a. för att hantera dess roll inom politiken för gestaltad livsmiljö. ArkDes Think Tank utgör en kreativ nod för forskning, samverkan och analysarbete inom arkitektur och design. Under 2018 har myndigheten arbetat tematiskt och genomfört möten med frågor om trygghet i ett stadsbyggnadsperspektiv, med webbplatsen Hållbar stad och med genomförandet av Agenda 2030:s mål 12 om hållbar konsumtion och produktion inom det nordiska samverkansprojektet Sustainordic. Därutöver bidrar forsknings- och utvecklingsinsatser vid ArkDes till kunskapsuppbyggnad kring teman i skärningspunkter mellan arkitektur, konst, design, landskap och det offentliga rummet. En återkommande satsning på gästforskare har initierats under 2018 och vid första utlysningen valdes tre forskare ut utifrån 200 ansökningar.

Under våren 2018 genomförde Statens konstråd tre utlysningar inom ramen för uppdraget Kunskapsutveckling för offentlig konst och gestaltning av gemensamma miljöer. Utlysningen Första gången – steget vidare, riktar sig till kommuner och landsting som har ingen eller liten erfarenhet av att arbeta med offentlig konst. Av 33 ansökningar beviljades 22 från kommuner över hela Sverige. I utlysningen för Lokala konstprojekt, som riktar sig till fria konstnärer som utvecklat metoder för att arbeta i offentliga miljöer och delta i samhällsutveckling, inkom 282 ansökningar varav tolv beviljades. Slutligen inkom 59 ansökningar varav sju beviljades till Konst i stadsutveckling, där kommuner tillsammans med Statens konstråd

arbetar för att integrera konst i stadsutvecklingsprojekt.

Form/Design Center i Malmö har fått ett statligt bidrag för att ytterligare kunna bidra till utveckling inom området gestaltad livsmiljö. Med hjälp av bidraget har Form/Design Center under 2018 påbörjat arbetet med att etablera en regional nod och en mötesplats för södra Sverige för aktörer inom kommuner, landsting, akademi, professioner och branscher. Ett stort antal aktiviteter genomfördes med olika samverkanspartner under året, som Form/Design Habitats, Sharing Cities, Southern Sweden Creatives och redan nämnda Sustainordic.

6.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de statliga verksamheterna inom bildkonstområdet håller hög kvalitet, såväl utifrån ett nationellt som ett internationellt perspektiv och att de upplevs som relevanta och angelägna för många olika besökare, inklusive barn och unga. Utifrån bl.a. den verksamhet som genomförts och det publika deltagandet bedöms statens insatser under året har främjat tillgången till, intresset för och kunskapen om bildkonst samt även bidragit till att stärka Sverige som konstnation och besöksmål.

Regeringen bedömer vidare att insatserna inom bild- och formkonstområdet har främjat ett brett utbud av kvalitativ bild- och formkonst i hela landet. Stöden har bidragit till förbättrade förutsättningar för konstområdets utveckling och förnyelse, bl.a. genom att öka den ekonomiska stabiliteten. De insatser som görs för bild- och formområdet inom ramen för kultursamverkansmodellen fr.o.m. 2018 är också viktiga i sammanhanget.

De statliga insatserna för offentlig konst och gestaltning, t.ex. inom ramen för satsningen på kunskapsuppdraget för offentlig konst, har ökat engagemanget och delaktigheten i konst som en del av samhällsplanering och byggande i hela landet, vilket på sikt kan leda till en ökad tillgänglighet för alla till konsten i våra vardagsmiljöer.

Regeringen bedömer att statens insatser inom arkitektur, form och design har främjat intresset för och kunskapen om området. Redan under 2018 har politiken för gestaltad livsmiljö fått omfattande genomslag bland statliga myndigheter och andra aktörer. Samverkan mellan de

utpekade myndigheterna – en central framgångsfaktor – har inletts och den utvecklingen kommer fortsatt att följas nära av regeringen.

Regeringen ser positivt på den utveckling som skett inom ArkDes genom inrättandet av arbetsgruppen Think Tank som en motor för myndighetens strategiska arbete med gestaltad livsmiljö. De omfattande uppgifter som myndigheten har för att stärka politiken har därmed fått väsentligt förbättrade förutsättningar att fullgöras.

Det regionala arbete som inletts under 2018 i södra Sverige med statligt stöd till Form/Designcenter i Malmö har stärkt engagemanget och synligheten för frågor om den gestaltade livsmiljön genom en föredömligt bred samverkan mellan viktiga aktörer.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 6.3 Anslagsutveckling 4:1 Statens konstråd

<i>Tusental kronor</i>				
2018	Utfall	24 926	Anslags-sparande	5 651
2019	Anslag	31 241 ¹	Utgifts-prognos	31 792
2020	Förslag	31 753		
2021	Beräknat	11 296 ²		
2022	Beräknat	11 499 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 097 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 097 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	31 241	31 241	31 241
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	512	1 081	1 662
Beslut		-21 026	-21 404
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	31 753	11 296	11 499

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 31 753 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 11 296 000 kronor respektive 11 499 000 kronor.

6.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 6.5 Anslagsutveckling 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	41 632		569
2019	Anslag	42 947 ¹	Utgifts-prognos	43 014
2020	Förslag	42 947		
2021	Beräknat	42 947		
2022	Beräknat	42 947		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds utgifter för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	42 947	42 947	42 947
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 947	42 947	42 947

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 42 947 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 42 947 000 kronor respektive 42 947 000 kronor.

6.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 6.7 Anslagsutveckling 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	11 555		86
2019	Anslag	11 651 ¹	Utgifts-prognos	11 593
2020	Förslag	11 714		
2021	Beräknat	11 853 ²		
2022	Beräknat	11 994 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 714 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 714 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund, rikshemslöjdskonsulenternas verksamhet och för projekt inom hemslöjdsområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	11 651	11 651	11 651
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	63	202	343
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 714	11 853	11 994

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 11 714 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 11 853 000 kronor respektive 11 994 000 kronor.

6.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 6.9 Anslagsutveckling 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	40 069		
2019	Anslag	40 069 ¹	39 607
2020	Förslag	40 069	
2021	Beräknat	40 069	
2022	Beräknat	40 069	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom bild- och formområdet, utställare, konsthantverkskooperativ samt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Anslaget får även användas för statsbidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konsthandling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2021.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används till bidrag som fördelas till fria aktörer inom bild och formområdet. Bemyndigandet innebär att dessa aktörer kan ansöka om bidrag vartannat år, vilket minskar den administrativa bördan och skapar bättre planeringsförutsättningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2021.

Tabell 6.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	11 375	11 945	14 000	
Nya åtaganden	11 945	14 000	14 000	
Infriade åtaganden	-11 375	-11 945	-14 000	-14 000
Utestående åtaganden	11 945	14 000	14 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	14 000	14 000	14 000	

Regeringens överväganden

Tabell 6.11 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	40 069	40 069	40 069
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	40 069	40 069	40 069

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 40 069 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 40 069 000 kronor respektive 40 069 000 kronor.

6.6 Förslag

6.6.1 Upphävande av riksdagsbindning avseende Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet

---

Regeringens förslag: Riksdagens tidigare ställningstagande i fråga om Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet ska inte längre gälla.

Skälen för regeringens förslag: Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet fördelas i dag med stöd av tre förordningar: förordningen (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ, förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder samt förordningen (1998:1368) om statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet. Kulturrådet har i en promemoria till regeringen pekat på behovet av en framtida bidragsgivning som är bättre anpassad till rådande utveckling inom bild- och formområdet (Ku2014/00561/KO). I regeringens handlingsplan för bild och form (Ku2017/00686/KO) som presenterades i november 2016, angavs nio punkter för att stärka bild- och formområdet. En av punkterna var moderniserade stöd och ersättningar till bild- och formkonstnärer, där regeringen slog fast att Kulturrådets bidragsförordningar inom bild- och formområdet ska ses över för att i högre grad gynna kvalitativa och nyskapande aktörer inom samtidskonsten. Delar av den aktuella bidragsgivningen har varit föremål för riksdagens ställningstagande (prop. 1997/98:87, bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:303). Genom riksdagens beslut slogs bl.a. fast att ett nytt stöd skulle införas till vissa utställare som huvudsakligen utan vinstsyfte bedriver en fortlöpande utställningsverksamhet av samtida bild- och formkonst. Det dåvarande stödet till organisationer och institutioner inom bild- och formområdet utvidgades till att också omfatta stöd till kollektivverkstäder. För att fullt ut kunna fullfölja arbetet med att skapa moderniserade stöd och ersättningar till bild- och formkonstnärer är det enligt regeringens uppfattning nödvändigt att regeringen har handlingsfrihet i fråga om Statens kulturråds bidragsgivning inom

bild- och formområdet. Förordningarna faller inom regeringens kompetensområde. En modernisering av bidragsförordningarna ökar möjligheterna att bedriva och utveckla en rörlig och effektiv stödverksamhet. Det skulle inte vara ändamålsenligt eller effektivt att fortsatt ha en ordning där riksdagen skulle behöva ta ställning till den typ av förordningsförändringar som efterfrågas. Tidigare riksdagsbindningar bör därför upphävas.

7 Kulturskaparnas villkor

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar de statliga ersättningar och bidrag som i huvudsak riktar sig till kulturskapare och andra insatser som har direkt inverkan på kulturskapares villkor. Området behandlar särskilt Konstnärsnämnden och dess ersättningar, stipendier och bidrag inom bild och form-, musik-, teater-, dans- och filmområdet. I avsnittet behandlas också nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och bevakning av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor.

Vidare omfattas bl.a. Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till litterära upphovsmän, och fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer som den ekonomiska föreningen Bildupphovsrätt i Sverige ansvarar för.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
5:1 Konstnärsnämnden	22	22	22	22	23	23
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	451	467	462	476	476	476
Summa Kulturskaparnas villkor	473	489	484	499	499	499

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

7.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat om.

7.4 Resultatredovisning

7.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom kulturskaparnas villkor utgår ifrån:

- uppgifter om ansökningar samt fördelade bidrag och ersättningar för de olika konstområdena nationellt och internationellt,
- arbete med att bevaka och informera om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

7.4.2 Resultat

Bidrag och ersättningar till konstnärer

Konstnärsnämndens stipendier och bidrag till enskilda konstnärer

Under 2018 betalades 184 miljoner kronor ut i stipendier och bidrag, vilket är en ökning med 33 miljoner kronor jämfört med 2017. De medel som tillfördes myndigheten i budgetpropositionen 2018 har medfört att 23 procent fler ansökningar har kunnat beviljas jämfört med 2017. Antalet ansökningar till Konstnärsnämndens stipendier och bidrag var under 2018 färre än föregående år och uppgick till 7302 stycken (att jämföra med 8540 stycken 2017). Den största andelen ansökningar rör likt föregående år bild- och formområdet (totalt 3879 stycken) följt av musikområdet (totalt 1567 stycken). När det gäller den geografiska spridningen av bidragsgivningen följer fördelningen i stort hur konstnärer bor i landet. Cirka 70 procent av de yrkesverksamma konstnärerna

2014 var bosatta i någon av de större städerna i Sverige.

Konstnärsnämnden har under året bl.a. gjort en uppföljning med utgångspunkt i sin egen bidragsgivning, Utländsk bakgrund – fördelning av stipendier och bidrag till enskilda konstnärer 2016. Uppföljningen visar bl.a. att det på en övergripande nivå är små skillnader i andel ansökningar i relation till andel beviljade stöd för konstnärer med utländsk bakgrund.

Kulturbryggan främjar nyskapande kultur

Under 2018 hade Kulturbryggan två utlysningar som totalt genererade 274 ansökningar, varav 39 beviljades bidrag (219 stycken ansökningar till projektbidrag och 55 till strukturbidrag varav 28 respektive 11 beviljades). Det har skett en minskning av antalet ansökningar jämfört med 2016 då 579 ansökningar mottogs till följd av att villkoren för bidrag hade setts över. Under 2017 inkom 313 ansökningar. Konstnärsnämnden har under året utökat dialogen kring bidragsgivningen och ökat det genomsnittliga beviljade beloppet. Med det nyligen införda strukturbidraget har också Kulturbryggan arbetat aktivt med en omfördelning av medel från storstadsregioner till övriga län. Kombinationen konst, teknik och interaktivitet har varit tongivande när det gäller nya sätt att förmedla inom projektbidragen. En påfallande mängd av projekten behandlat ämnen som genus och identitet, migration och hållbar utveckling. När det gäller strukturbidragen görs bl.a. iakttagelsen att det ofta finns en stark lokal och regional förankring. 90 procent av de sökande till Kulturbryggan har angett att deras projekt inbegriper fler än ett konst- och kulturområde.

Främjande av internationellt kulturutbyte

En viktig del av Konstnärsnämndens verksamhet inom stipendie- och bidragsgivningen är de internationella programmen som omfattar bidrag för resor och internationellt kulturutbyte samt residens och främjandeverksamhet. Det totala antalet ansökningar om bidrag till internationellt kulturutbyte, resor och residens ligger på ungefär samma nivå som föregående år (strax under 3000 ansökningar). Det har dock skett en ökning av antalet ansökningar om man ser tillbaka under en tioårsperiod (2008 var antalet ansökningar cirka 1000). Bidragen till internationella kulturutbyten har resulterat i utbyten med hela världen, men med tyngdpunkt i Europa och därefter i Nordamerika och Asien.

Konstnärsnämnden har uppbyggda internationella program på bild- och formområdet (Iaspis), musikområdet och dansområdet. Även inom teater- och filmområdet fördelas bidrag för resor och internationellt kulturutbyte. Inom ramen för Iaspis (som är det största internationella programmet) har Konstnärsnämnden exempelvis samarbetat med Moderna Museet om aktuella tendenser inom bildkonstscenen i Sverige, vilket resulterat i boken *In and beyond Sweden: På resa genom en konstscen*.

Konstnärsnämnden har under året genomfört en enkätundersökning om internationella residens som omfattat 7800 konstnärer. Några preliminära slutsatser tydliggör vissa tendenser såsom att egen obruten arbetstid och nya influenser är det som värdesätts högst vid residens. För nästan hälften har också möjligheten att ta med en partner eller barn varit avgörande. Intresset är störst för residens i Europa och klimatpåverkan nämns som en orsak till att inte vilja resa längre bort.

Övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare

Inom det kulturpolitiska området finns ett flertal ersättningar som syftar till att ge konstnärer betalt för utfört arbete, men också stödordningar som ska leda till möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap.

Utöver de ersättningar som redovisas nedan fördelas också talboksersättningen till författare och översättare för nyttjande av deras verk i form av talböcker. Ersättningen fördelas av Sveriges Författarförbund och uppgick 2018 till cirka 10,5 miljoner kronor.

Under 2018 fördelades även cirka 5 miljoner kronor i fonogramersättning av STIM och SAMI, vilket är en ersättning till upphovspersoner och utövande konstnärer för att musikaliska verk (både fonogram och i tryckt form) lånas ut på bibliotek.

Bibliotekersättningen

Sveriges författarfond har under 2018 haft cirka 164 miljoner kronor att fördela inom ramen för bibliotekersättningen. Av dessa medel används cirka 8 miljoner kronor till administration. Bibliotekersättningen har både använts till den individuella ersättningen som är kopplad till utlåning av litterära verk vid bibliotek, men också till stipendier och bidrag. Därutöver har

Författarfonden fördelat bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker om cirka 11,5 miljoner kronor. Regeringen har under 2019 godkänt en överenskommelse mellan Kulturdepartementet och upphovsmännens organisationer som innebär en höjning av bibliotekersättningens grundbelopp med 12 öre 2020 och 4 öre 2021.

Individuell visningsersättning

Individuell visningsersättning (IV) fördelas av Bildupphovsrätt i Sverige till bild- och formkonstnärer som ersättning för att deras verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. Under 2018 fördelades ca 54 miljoner kronor i IV. Totalt 4 200 personer (varav 2513 kvinnor) beviljades ersättning under 2018. Den förstärkning som tillfördes anslaget 2018 har möjliggjort att maxnivån på ersättningen höjts till 52 000 kronor och miniminivån minskats till 250 kronor. Det har även möjliggjort att antalet offentliga platser som räknas som IV-grundande breddats och att en inflationsjustering av hela systemet genomförts.

Analys och bevakning av kulturskaparnas villkor

En viktig del av Konstnärsnämndens uppdrag är att analysera och sprida kunskap om konstnärers sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Konstnärsnämnden har under året bl.a. vidareutvecklat Konstnärsguiden (en webbportal med information och råd till konstnärer om skatte- och socialförsäkringssystemen) och uppdaterat deklara-tionsvägledningen. Konstnärsnämnden har också arbetat aktivt för samverkan med Tillväxtverket om bl.a. Kreametern och frågor om Tillväxtverkets webbportal Verksam.se. Det har även inletts ett arbete med att ta fram en skriftserie knuten till Konstnärsguiden där den första skriften Pensionsplanering – för konstnärligt yrkesverksamma gavs ut i början av februari 2019.

Konstnärspolitiska utredningens betänkande

Den konstnärspolitiska utredningen överlämnade sitt betänkande *Konstnär – oavsett*

villkor? (SOU 2018:23) den 28 mars 2018. Betänkandet har remitterats under året till totalt 204 remissinstanser. I betänkandet ges en nulägesbeskrivning av villkoren för professionellt verksamma konstnärer i Sverige i dag. Utredningen beskriver att konstnärer i allt högre grad är frilansande och försörjer sig genom en kombination av olika typer av uppdrag och anställningar. Trygghetssystemen beskrivs i utredningen inte vara anpassade för dessa nya villkor på arbetsmarknaden. Exempel på ytterligare en utmaning är att alla inte har samma förutsättningar att bli konstnärer och att snedrekryteringen till de konstnärliga utbildningarna grundläggs tidigt. Det är också tydligt att de flesta konstnärerna bor i storstäder, så ytterligare en viktig utmaning är att stärka möjligheten att vara professionellt verksam konstnär i hela landet. Betänkandets förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Insatser för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad

Scenkonstallianserna och centrumbildningarna

Under 2018 har 82 miljoner kronor (varav cirka 35 miljoner kronor till teateralliansen, cirka 18 miljoner kronor till dansalliansen och cirka 29 miljoner kronor till musikalliansen) fördelats till de tre allianserna på scenkonstområdet. Allianserna verkar för att öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen.

Centrumbildningarna samlar drygt 10 000 professionella kulturskapare inom olika konstområden i Sverige och har bl.a. en uppdragsförmedlande roll. Statens kulturråd har under 2018 fördelat cirka 26,6 miljoner kronor till 13 stycken centrumbildningar.

Medverkans- och utställningsersättning

Statens kulturråd har i uppdrag att göra det statliga avtalet om medverkans- och utställningsersättning till konstnärer (MU-avtalet) allmänt känt och tillämpat. Under året granskades de regionala kulturplanerna och i samband med uppföljningen hade Kulturrådet dialoger med regionala kulturchefer om MU-avtalet. Myndigheten tog även upp avtalet under uppföljningsmöten med bidragsökande organisationer.

Under 2018 har Kulturrådet följt upp hur MU-avtalet tillämpats hos utställningsarrangörer inom kultursamverkansmodellen. Av de 43 utställningsarrangörer som svarade på uppföljningen (svarsfrekvensen var 91 procent) hade 29 stycken haft en utställning under året med verk som ägs av en nu levande upphovsperson. Enkätsvaren visar att 86 procent av de svarande utställningsarrangörerna tillämpar MU-avtalet, antingen helt eller till viss del. Bland annat angav 17 av 29 utställningsarrangörer att alla upphovspersoner fick ersättning på eller över MU-avtalets lägstanivå.

Insatser för att stärka upphovsrätten

Ett väl fungerande upphovsrättsligt skydd är en förutsättning för att kulturskapare ska kunna leva på sitt arbete. Under året fortlöpte Patent- och registreringsverkets (PRV) arbete för att bl.a. öka förståelsen om upphovsrättens innebörd och utreda insatser som kan underlätta laglig tillgång till digitalt tillgängligt material, såsom film, böcker och musik (N2017/04031/IFK).

Statens Medieråd har inom ramen för sitt uppdrag att informera om upphovsrättsliga rättigheter och skyldigheter lanserat Publicistguiden och Upphovsrätt i MIK för mig.

I april 2019 antogs ett nytt EU-direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden som bl.a. syftar till att stärka kulturskaparnas ställning som avtalspart. Nu påbörjas arbetet med att genomföra direktivet i svensk rätt.

7.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de stipendier och ersättningar som fördelas av Konstnärsnämnden bidrar till konstnärlig utveckling och ökade möjligheter att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap. Stipendierna och ersättningarna är en grund för den statliga konstnärspolitik. Regeringen bedömer också att Konstnärsnämndens arbete med att analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor och att löpande bevaka trygghetssystemets utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet, har betydelse för konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap. När det gäller stödet till internationellt kulturutbyte ser regeringen likt föregående år att Konstnärsnämndens stöd blir allt viktigare.

Regeringen bedömer att stödet bidragit till uppfyllelsen av det kulturpolitiska målet att främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

Regeringen bedömer att Kulturbryggans stöd bidrar till att främja nyskapande kultur. Genom det nya strukturbidraget har också ett aktivt arbete inletts för att främja nyskapande kultur i hela landet.

Det är viktigt att statens insatser på området samspelar väl med och kompletterar de insatser som görs inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Regeringen gör även bedömningen att övriga ersättningar och bidrag till konstnärer såsom biblioteksersättningen och IV-ersättningen är viktiga och bidrar till att konstnärer kan få rimlig ersättning för utfört arbete. Regeringen vill också fortsatt framhålla betydelsen av MU-avtalet och att avtalet fungerar som en förebild för andra offentliga och privata utställare. Vidare utgör de upphovsrättsliga regelverken en grundläggande förutsättning för att kulturskapare ska kunna leva på sitt konstnärliga arbete.

Regeringen bedömer att scenkonstallianserna bidrar till att uppfylla både kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska mål och ökar den sociala och ekonomiska tryggheten hos frilansande scenkonstnärer.

Regeringen gör sammantaget bedömningen att det finns flera utmaningar kopplade till villkoren för professionellt verksamma kulturskapare. Den konstnärspolitiska utredningen *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23) lyfter flera utmaningar som är viktiga för politikområdet att ta sig an.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 5:1 Konstnärsnämnden

Tabell 7.2 Anslagsutveckling 5:1 Konstnärsnämnden

Tusental kronor

2018	Utfall	21 954	Anslags-sparande	645
2019	Anslag	22 131 ¹	Utgifts-prognos	22 217
2020	Förslag	22 481		
2021	Beräknat	22 827 ²		
2022	Beräknat	23 171 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 22 481 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 481 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konstnärsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 5:1 Konstnärsnämnden

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	22 131	22 131	22 131
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	350	696	1 040
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 481	22 827	23 171

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19: FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 22 481 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärsnämnden* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 22 827 000 kronor respektive 23 171 000 kronor.

7.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 7.4 Anslagsutveckling 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	451 252		11 242
2019	Anslag	467 097 ¹	Utgifts-prognos	461 713
2020	Förslag	476 031 ²		
2021	Beräknat	476 031		
2022	Beräknat	476 030		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² 7 083 588 kronor avser beräknad statlig ålderspensionsavgift sedan hänsyn tagits till regleringsbeloppet för 2017 som är 537 299 kronor.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och ersättningar till konstnärer och upphovsmän inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten, inklusive det särskilda beslutsorganet Kulturbryggan.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 196 000 000 kronor 2021–2030.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelar Konstnärsnämnden bidrag och stipendier som sträcker sig upp till tio år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 196 000 000 kronor 2021–2030.

Tabell 7.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2030
Ingående åtaganden	150 188	159 737	196 000			
Nya åtaganden	49 345	81 263	45 000			
Infriade åtaganden	-39 796	-45 000	-45 000	-45 000	-45 000	-106 000
Utestående åtaganden	159 737	196 000	196 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	196 000	196 000	196 000			

Regeringens överväganden

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	467 097	467 097	467 097
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ²	8 934	8 934	8 933
Förslag/beräknat anslag	476 031	476 031	476 030

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19: FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 8 934 000 kronor fr.o.m. 2020 vilket motsvarar den omräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

Regeringen föreslår att 476 031 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 476 031 000 kronor respektive 476 030 000 kronor.

7.6 Förslag

7.6.1 Upphävande av riksdagsbindning avseende bidragsförordningar

Regeringens förslag: Riksdagens tidigare ställningstagande i frågor som rör Konstnärsnämndens stödordningar till konstnärer och kulturskapare ska inte längre gälla.

Skälen för regeringens förslag: Konstnärsnämndens stöd till konstnärer fördelas idag via bl.a. förordningen (1989:500) om vissa särskilda insatser på kulturområdet och förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer. Konstnärsnämnden har till Regeringskansliet lyft behovet av att modernisera bidragsförordningarna och att anpassa dem till rådande utveckling på området.

I november 2016 tillsatte den tidigare regeringen en utredning med uppdrag att göra en översyn av de statliga insatserna och villkoren för professionellt verksamma konstnärer. Utredningen som antog namnet Konstnärspolitiska utredningen lämnade sitt betänkande, *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23), i mars 2018. Utredningen föreslår en uppdatering av bidragsförordningarna för området och lämnar också ett konkret förslag på utformning.

Regeringen har inlett ett arbete med att modernisera bidragsförordningarna. För att fullt ut kunna fullfölja arbetet med att skapa moderniserade stöd och ersättningar till konstnärer är det enligt regeringens uppfattning nödvändigt att regeringen har handlingsfrihet i fråga om Konstnärsnämndens bidragsgivning till konstnärer. Förordningarna faller inom regeringens kompetensområde. En modernisering av bidragsförordningarna ökar möjligheterna att bedriva och utveckla en rörlig och effektiv stödverksamhet. Det skulle inte vara ändamålsenligt eller effektivt att fortsatt ha en ordning där riksdagen skulle behöva ta ställning till den typ av förordningsförändringar som efterfrågas. Regeringen bör fortsatt bestämma i frågor som rör stödordningar till konstnärer och kulturskapare och tidigare riksdagsbindningar bör därför upphävas.

8 Arkiv

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens utgifter för myndigheten Riksarkivet och bidrag till regional arkivverksamhet.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv

<i>Miljoner kronor</i>						
	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Arkiv</i>						
6:1 Riksarkivet	418	403	387	411	417	424
Summa Arkiv	418	403	387	411	417	424

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Arkiv utgör en del av det nationella kulturarvet och för arkivområdet gäller de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen har beslutat, dessa anges i avsnitt 2.4. Syftena med den statliga arkivverksamheten som uttrycks i arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307) är:

- att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial,
- att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling, och
- metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

8.4 Resultatredovisning

8.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen för arkivområdet utgår från resultat inom:

- Riksarkivets särskilda ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet,
- normering, informationshantering och tillsynsverksamhet,
- digitalisering och digital förvaltning, och
- bevarande och tillgängliggörande av arkiv.

Bedömning görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

8.4.2 Resultat

Rätten till att ta del av allmänna handlingar

Under 2018 har Riksarkivets tillsynsobjekt varit arkivbildare nämnda i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), enskilda organ som förvarar allmänna handlingar och myndigheter inom politikområdena finans, näring, miljö och energi, utrikes och social. En metod för mognadsmätning med indikatorer har tagits fram för att kunna mäta förändringar över

tid. Tillsyn genom besök har minskat över längre tid. Uppfyllelsen av gällande föreskrifter har i likhet med tidigare år varit tillfredsställande.

Tabell 8.2 Normering och tillsyn av arkiv

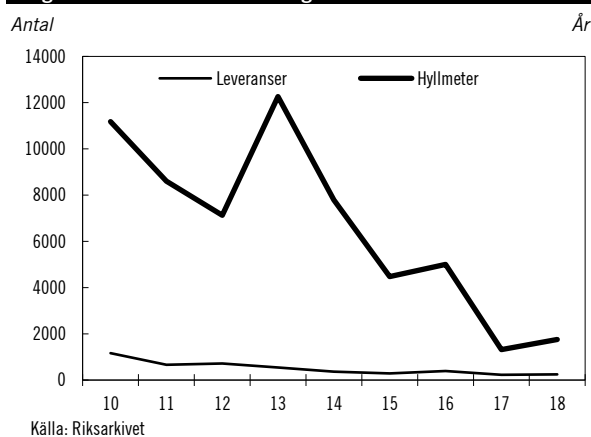
Prestationer 2016–2018, antal

	2016	2017	2018
Inspektioner vid statliga myndigheter	83	78	91
Utfärdande av föreskrifter	59	46	69
Utbildning, kurser	3	10	17

Källa: Riksarkivet

En systematisk översyn av generella föreskrifter har resulterat i flera nya författningar under året. Två nya förvaltningsgemensamma specifikationer för e-arkiv har fastställts.

Diagram 8.1 Leverans av statligt arkivmaterial 2010–2018

Riksarkivet har en restriktiv policy för leverans av pappershandlingar yngre än tjugo år. Mottagning av leveranser av statligt material ligger sedan ett antal år på en relativt låg nivå, se Diagram 8.1. Under 2018 var antalet levererade hyllmeter den högsta på tre år och bestod till huvuddelen av material från den enskilda sektorn. Bland annat ingår äldre handlingar från AB Volvo som har stort industrihistoriskt värde.

Tabell 8.3 Mottagning av arkivmaterial

Prestationer 2016–2018, antal

	2016	2017	2018
Leveranser (staten)	394	228	247
Papper, hyllmeter (staten)	5 003	1 318	1 753
Kartor och ritningar (staten)	1 565	2 290	2 962
Elektroniska arkiv (staten)	44	17	19
Leveranser (enskilda arkiv)	425	653	438
Papper, hyllmeter (enskilda arkiv)	432	607	6 002
Kartor och ritningar (enskilda arkiv)	86	947	173 002

Källa: Riksarkivet

Förvaringsmiljön för Riksarkivets egna bestånd är fortsatt tillfredsställande. Flertalet arkivdepåer är av god eller mycket god kvalitet men några depåer uppfyller inte kraven. Depåerna innehåller ca 79,8 hyllmil pappershandlingar varav knappt tolv procent från den enskilda sektorn. Antalet kartor och ritningar är drygt 5,3 miljoner.

Riksarkivet anger att tillgängligheten till de arkivbestånd som förvaras hos myndigheten sammantaget är tillfredsställande. Mer än 80 procent av arkiven är nu sökbara på volymnivå i arkivinformationssystemet Arkis. Systemet innehåller 206 miljoner skannade handlingar varav 66 miljoner (32 procent) är tillgängliga via internet. Från den 1 februari 2018 är de digitala handlingarna tillgängliga avgiftsfritt. Införandet av dataskyddsförordningen innebar dock att ca 35 miljoner bilder fick avpubliceras från den digitala forskarsalen. Antalet nyskannade handlingar per år har sjunkit under treårsperioden.

Arkiven som källa till information och kunskap

Riksarkivets service till användare av arkivmaterialet har under 2018 förbättrats jämfört med 2017 och bedöms som tillfredsställande. Servicen till forskare i forskarsalarna har varit bra under 2018 med framtagning av beställda handlingar som regel inom trettio minuter. Merparten av de skriftliga förfrågningarna har besvarats inom tio dagar.

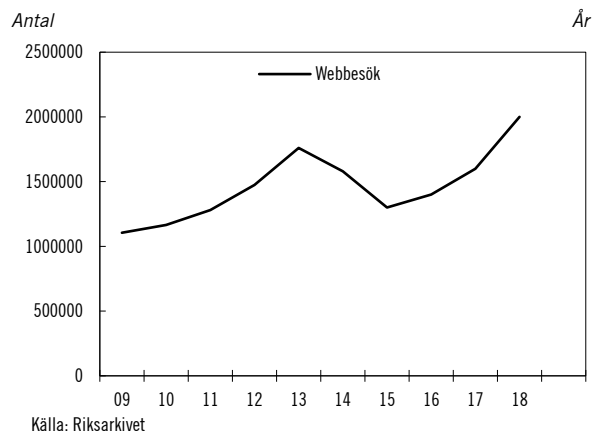
Tabell 8.4 Tillgång till arkiv

Prestationer 2016–2018, antal

	2016	2017	2018
Webbesök (miljoner unika)	1,4	1,6	2,0
Forskarbesök	46 186	44 333	40 221
Framtagna volymer	129 295	101 701	101 954
Skriftliga förfrågningar inkl. folkbokföringsärenden	144 233	135 655	132 055

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.
Källa: Riksarkivet.

Med anledning av Riksarkivets 400-årsjubileum har olika aktiviteter genomförts för att öka allmänhetens, forskarnas och andra myndigheters kunskaper om tillgängliga arkiv i nya sammanhang och platser runt om i landet. Det långsiktiga kunskapsprojektet Det medeltida Sverige har med publikationen av landskapet Värmland under 2018 kommit halvvägs. Projektet publicerar information om den medeltida bebyggelsen fram till år 1570, hittills främst på landsbygden. Informationen används i forskning och i samband med samhällsplanering t.ex. vid regionala infrastrukturprojekt.

Diagram 8.2 Utveckling av antal unika webbesök 2010–2018

Antalet webbesök har ökat, se Diagram 8.2 men forskarbesök är långsiktigt nedåtgående liksom antalet framtagna volymer. Antalet skriftliga förfrågningar har fortsatt minskat under perioden men har på längre sikt mångdubblats. Riksarkivet har genomfört visningar för bl.a. skolor.

Metod- och kunskapsutveckling

Metod och kunskapsutveckling har bl.a. skett inom ramen för två större forskningsinfrastrukturprojekt; SwedPop, där fem stora befolkningsdatabaser samordnas till en gemensam resurs med historisk information om Sveriges befolkning, och TORA, där ett öppet

kartbaserat register över historiska byar och gårdar byggs upp.

I ett språkteknologiskt projekt, SweClarín, utvecklas nya digitala textanalysverktyg. Andra projekt har undersökt förutsättningarna för att använda artificiell intelligens i söksystem för arkiv, utvecklat standarder för lämpliga digitala bevarandeformat och nya metoder för kvalitetskontroller av bildfångande utrustning.

Bidrag till regionala arkivverksamheter

Statens kulturråd har beviljat medel till två utvecklingsprojekt, sammanlagt 420 000 kronor. Omkring 1,0 procent av medlen inom kultursamverkansmodellen har fördelats till regional arkivverksamhet.

År 2018 fördelades ca 12 miljoner kronor i statligt stöd till enskild regional arkivverksamhet inom ramen för kultursamverkansmodellen. Därtill har Riksarkivet fördelat 460 000 kronor till regional arkivverksamhet i Stockholms län. Antalet deltagare vid programaktiviteter och utställningsbesök summerades 2017 till ca 90 000, enligt Statens kulturråds uppföljning 2016–2017.

8.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att förutsättningarna för att tillvarata rätten att ta del av allmänna handlingar inom den statliga förvaltningen är tillfredsställande. Regeringen bedömer att avskaffandet av avgifter för att ta del av digitala arkivhandlingar har bidragit till ökad tillgänglighet och att arkivens förmåga att vara källa till information och kunskap fortsatt är tillfredsställande. Regeringen bedömer att en god och relevant metod- och kunskapsutveckling har bedrivits.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 8.5 Anslagsutveckling 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018	Utfall	417 505		-23 585
2019	Anslag	403 183 ¹	Utgifts- prognos	387 179
2020	Förslag	411 006		
2021	Beräknat	417 490 ²		
2022	Beräknat	423 995 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 411 006 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 411 006 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksarkivets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till restaurering, arkivering och arkivförvaltning av kulturhistorisk, försvarsanknuten film samt för statsbidrag till enskilda arkiv.

Regeringens överväganden

Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	403 183	403 183	403 183
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 823	14 307	20 812
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	411 006	417 490	423 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 411 006 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 417 490 000 kronor respektive 423 995 000 kronor.

9 Kulturmiljö

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar verksamheten vid och statens utgifter för Riksantikvarieämbetet, bidrag till kulturmiljövård, kyrkoantikvarisk ersättning samt bidrag till arbetslivsmuseer. Vidare omfattas

i viss utsträckning det regionala kulturmiljöarbetet som bedrivs av länsstyrelserna och den arkeologiska uppdragsverksamheten vid Statens historiska museer.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Kulturmiljö</i>						
7:1 Riksantikvarieämbetet	266	275	274	285	290	294
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	270	271	265	271	268	268
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8	8	8	8	8	8
Summa Kulturmiljö	1 004	1 013	1 007	1 024	1 025	1 030

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Målen för det statliga kulturmiljöarbetet är att främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser, och
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273).

De nationella målen för kulturmiljöarbetet är ett komplement till de nationella kulturpolitiska målen och de preciseringar rörande kulturmiljön som finns i flera av miljö kvalitetsmålen samt till generationsmålet för miljöarbetet (för mer information om de nationella miljö målen se utg.omr. 20).

9.4 Resultatredovisning

9.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen för kulturmiljöområdet utgår från resultat inom det nationella och regionala kulturmiljöarbetet avseende bl.a.

- bidragsgivning,
- tillämpning av lagstiftning,
- kunskapsuppbyggnad, forskning och utveckling,
- arbete för ökad tillgänglighet, samverkan och samarbete, och
- bidrag till de nationella miljö målen.

Bedömningen baseras där inget annat anges på Riksantikvarieämbetets och länsstyrelsernas uppgifter och resultat från årsredovisningar samt under året redovisade uppdrag och andra

redovisningar. Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till bedömningsgrunderna gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

9.4.2 Resultat

Att främja en mångfald av kulturmiljöer

Bidrag till kulturmiljövård

Det nationella och regionala kulturmiljöarbetet har genom bidragsgivning av anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* resulterat i åtgärder som bevarat och möjliggjort användning och utveckling av kulturmiljön.

Under 2018 beslutades och betalades ca 270 miljoner kronor till kulturmiljövård, en ökning jämfört med föregående år till följd av att anslaget förstärktes med 25 miljoner kronor i enlighet med budgetpropositionen för 2018.

Tabell 9.2 Beslutade medel anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Miljoner kronor utbetalade per aktör och kategori

	2014	2015	2016	2017	2018
Länsstyrelserna	233,3	221,9	225,2	215,1	244,3
Kunskapsunderlag	36	40,2	37,9	32,5	30,7
Vårdinsatser	163,4	147,3	158,3	156,1	181,4
Information och tillgänglighet	25,8	23,2	20	17,1	20,8
Arkeologi	5,6	8,6	6,3	7,1	8,2
Ersättning enl. 2 kap 14 §	2,5	2,6	2,7	2,3	3,2
Riksantikvarie-ämbetet	20,4	27,1	29,3	37,7	25,7
Kulturmiljövård	14,4	19,1	19,3	19,7	15,7
Laponia förvaltning		2	2	2	2
Kulturarvsverksamhet ¹	6	6	8	16	8
Summa bidrag till kulturmiljövård	253,7	249	254,5	252,8	270

¹ För åren 2014–2017 ingår medel till arbetslivsmuseer i summan. Dessa medel återfinns fr.om. 2018 inom det nya anslaget 7:4 *Bidrag till arbetslivsmuseer*.

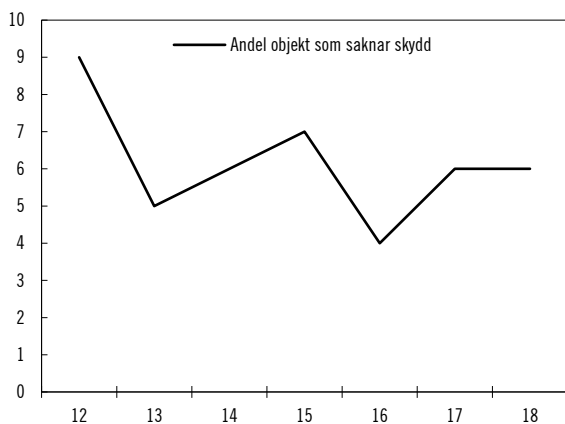
Kulturmiljöer, kulturlandskap och fornlämningar har vårdats och länsstyrelserna redovisar att bidragsgivningen bidragit till att den höga kvaliteten på det bebyggda och vårdade kulturarvet har kunnat bibehållas och att tillgängligheten ökat. Vidare har nya kunskapsunderlag för samhällsplaneringen tagits fram och ideell kulturarvsverksamhet har

bedrivits. Olika historiska perspektiv och livsvillkor har lyfts fram och ny kunskap har framställts bl.a. avseende traditioner och berättelser som rör samisk närvaro. En effekt av bidragsgivningen har varit att kulturarvs-kompetensen i näringslivet kunnat behållas och utvecklas genom hantverkarens arbete med traditionella material och metoder.

Den största delen av anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård*, 185 miljoner kronor, har beviljats för insatser i miljöer skyddade enligt lag, en ökning med 15 miljoner kronor jämfört med 2017. Totalt 13 miljoner kronor har beviljats för insatser i kulturmiljöer som saknar skydd enligt lag, en ökning med 2,4 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Diagram 9.1 Andel av medel till anläggningar och landskap som betalats ut till objekttyper som saknar skydd enligt lag

Andel av totala medel till anläggningar och landskap År

Källa: Riksantikvarieämbetet.

Tillämpning av kulturmiljölagen (1988:950)

Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har bedrivit tillsyn enligt kulturmiljölagen (1988:950). Länsstyrelserna redovisar i årsredovisningarna utmaningar att möta behovet av tillsyn vilket även gäller för handläggning av ärenden inom främst arkeologi och skogsfrågor. Nationellt har arbetet utvecklats bl.a. avseende uppföljning av tillsynsärenden, förtydliganden av förvaltningsansvar samt revidering och beslut om nya skyddsbestämmelser för statliga byggnadsminnen. Nya föreskrifter har antagits bl.a. om byggnadsminnen och avgifter för metallsökare.

Två utvärderingar har genomförts i syfte att öka kvaliteten, rättssäkerheten och effektiviteten i länsstyrelsernas handläggning, dels yttrande över kyrkoantikvarisk ersättning, dels tillämpning av fornminnesbegreppet.

Arbetet med att se över riksintressena har fortsatt. Totalt 70 beslut har fattats, varav de flesta

handlar om revidering av motivtexter och uttryckstexter samt gränsdragningar.

Antalet polisanmälningar om kulturarvsbrott har ökat och flera aktiviteter har genomförts för att informera om kulturarvsbrott och illegal handel med kulturföremål.

Riskhantering och klimatanpassning för bevarande

Såväl Riksantikvarieämbetet som länsstyrelserna har genomfört förebyggande arbete i syfte att bevara kulturmiljöer och minska skadlig påverkan från bl.a. bränder, översvämningar, jordskred och skadeinsekter som följer av ett förändrat klimat. Arbetet har bl.a. resulterat i risk- och sårbarhetsanalyser, seminarier och särskilda projekt. I samband med skogsbränder sommaren 2018 erbjöds stöd och information kring förebyggande åtgärder då kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och museisamlingar hotades.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Svenska kyrkan erhåller s.k. kyrkoantikvarisk ersättning för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena enligt 4 kap. kulturmiljölagen.

Under 2018 har Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet och Statskontoret lämnat en rapport vardera till regeringen, vilka utgjort underlag i arbetet med regeringens skrivelse till riksdagen med anledning av kontrollstationen 2019. Rapporterna är Svenska kyrkans rapport Mötesplatser i tiden, Riksantikvarieämbetets rapport Värde av ett kyrkligt kulturarv och Statskontorets rapport Bättre koll på kulturarvet. Regeringen har under 2018 även haft stöd av en referensgrupp bestående av företrädare för Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Underlagen och gruppens bidrag har sammantaget gett regeringen goda förutsättningar att lämna en samlad bedömning av de resultat som ha uppnåtts sedan systemet infördes vid relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan år 2000. Regeringen lämnade skrivelsen Det kyrkliga kulturarvet till riksdagen i maj 2019 (skr. 2018/19:122).

Att öka delaktigheten i kulturmiljöarbetet

Kulturmiljöarbetet i bred samverkan

Det statliga nationella och regionala kulturmiljöarbetet har präglats av bred samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer.

Anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* har beviljats till civila samhället, enskilda och offentliga verksamheter med resultatet att många aktörer varit delaktiga och tagit ansvar för kulturmiljön.

För att öka delaktigheten och kunskapen hos allmänheten har länsstyrelserna bl.a. i anslutning till vårdåtgärder arrangerat visningar, seminarier och kurser.

Europaåret för kulturarv 2018 har genomförts nationellt och i EU. I Sverige har civila samhället och offentliga aktörer tillsammans arrangerat totalt 663 kulturarvsevenemang.

Kultursamverkan och kulturmiljövård

Regeringen har inom ramen för arbetet med kultursamverkansmodellen fr.o.m. 2018 förtydligat att statligt stöd även omfattar museernas arbete med kulturmiljöfrågor (se även avsnitt 3.4.2).

Ett mer tillgängligt kulturarv

Insatser har genomförts för ökad tillgänglighet till kulturmiljön och resulterat i bl.a. fysiska tillgänglighetsanpassningar, pedagogiska insatser för barn med olika typer av funktionsnedsättning och utveckling av digitala medier. Riksantikvarieämbetet har studerat användningen av medel från anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* och konstaterar att 83 procent går till miljöer som är öppna för allmänheten medan endast 20 procent till kulturmiljöer som är tillgängliga ur ett funktionshindersperspektiv (se även avsnitt 3.4.2).

Knappt 21 miljoner kronor av anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* användes till informations- och tillgänglighetsinsatser, vilket är en ökning med nästan 4 miljoner kronor jämfört med föregående år. Nivån har dock sjunkit kraftigt jämfört med 2012 då 31,5 miljoner kronor gick till ändamålet.

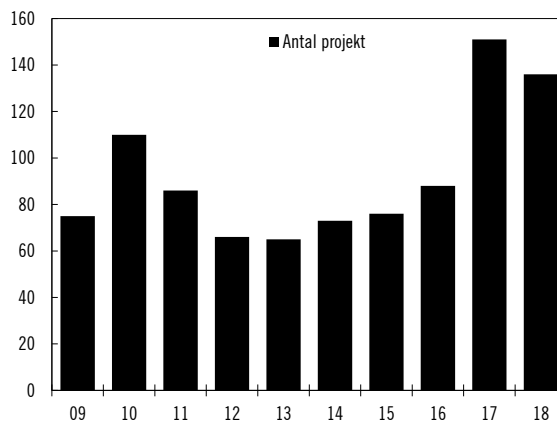
Bidrag till ideellt kulturarvsarbetet

Det ideella kulturarvsarbetet har resulterat i direkta insatser för bevarande, utveckling och informations-spridning om kulturmiljöer och bidragit till engagemang, delaktighet och ansvarstagande i kulturmiljöarbetet.

Statsbidrag till kulturarvsarbete beviljades till arbetslivsmuseer, hembygdsmuseer och övrig ideell kulturverksamhet. Totalt uppgick bidraget till 16 miljoner kronor för 2018, samma som föregående år. Av dessa beslutades 8 miljoner kronor inom ramen för anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* och 8 miljoner kronor från anslag

7:4 *Bidrag till arbetslivsmuseer*. Totalt inkom 360 ansökningar. En mångfald av kulturmiljöer och en breddning av målgruppen har eftersträvat i bidragsgivningen.

Diagram 9.2 Antal projekt som fått statsbidrag för kulturarvsarbete

Anm.: Under 2009–2016 avsåg stödet arbetslivsmuseer. Från 2017 betalades stödet ut i enlighet med förordning (2017:628) om statsbidrag till kulturarvsarbete inom ram för anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård och anslag 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer. Medelstillelningen var 4 miljoner kronor 2009, 6 miljoner kronor per år 2010–2015, 8 miljoner kronor 2016 och 16 miljoner kronor 2017 och 2018. Källa: Riksantikvarieämbetet.

Från anslag 7:1 *Riksantikvarieämbetet* beviljades 4,75 miljoner kronor, samma som föregående år, till ideella organisationer som verkar inom kulturmiljöområdet. Totalt 20 av de 35 organisationer som ansökte tilldelades medel, av dessa var två nya organisationer.

Inkluderande arbetsliv

Inom ramen för anslag 7:1 *Riksantikvarieämbetet* har beslut om 10,3 miljoner kronor till Kulturarvs-it resulterat i att 22 personer anställdes för att arbetsleda 125 personer med lönebidragsanställning. Arbetet som utförts har resulterat i ökad tillgänglighet till samlingarna genom digitalisering och publicering av samlingar i databaser och på hemsidor. Under 2018 har drygt 510 200 poster hanterats, bl.a. fotografier, fotonegativ och textilier. Samverkan och kunskapsutbyte mellan museerna och andra institutioner har ökat. Det sammanlagda sökta beloppet för Kulturarvs-it översteg det disponibla beloppet med drygt 2,7 miljoner kronor, ca 26 procent.

En källa till kunskap, bildning och upplevelser

Kulturvanor

Enligt Myndigheten för kulturanalys kulturvaneundersökning hade 68 procent av befolkningen besökt en historisk sevärdhet eller byggnad och 48 procent ett fornminne under 2017. Vidare hade 64 procent besökt ett naturreservat vilket är relevant då många naturreservat även innehåller höga kulturmiljövärden. Undersökningen visar relativt små skillnader i förhållande till kön men större skillnader avseende utbildningsbakgrund där andelen högutbildade som besöker kulturmiljöer är högre än för lågutbildade. Även var besökaren bor visar på vissa skillnader, i huvudsak mellan boende i storstäderna och boende i mindre tätorter.

Tabell 9.3 Andel av befolkningen 16–85 år som under 2017 besökt kulturmiljöer

Kulturvaneundersökningen

	Historisk sevärdhet eller byggnad	Fornminne	Naturreservat
Kvinnor	70	46	65
Män	66	50	63
Lågutbildade	44	33	39
Medelutbildade	66	46	63
Högutbildade	83	59	79
Ren landsbygd	66	51	63
Mindre tätort	59	41	57
Stad/större tätort	69	48	64
Sthlm/Gbg/Malmö	77	48	71
Totalt	68	48	64

Källa: Myndigheten för kulturanalys.

Ökad tillgänglighet till kunskap

Kunskap om kulturmiljön har tillhandahållits genom digitala och fysiska mötesplatser och genom tjänster till professionella och till allmänheten. Under 2018 har antalet institutioner som publicerar sina samlingar i K-samsök ökat med fem och uppgår till 63 stycken. Antalet objekt tillgängliga via K-samsök uppgår till drygt sju miljoner varav knappt tre miljoner är publicerade i Europeana. Antalet besök på söktjänsten Kringla som är knuten till K-samsök ökade med 26 procent.

Antikvarisk-topografiska arkivet och Vitterhetsakademiens bibliotek är en del av den vetenskapliga infrastrukturen och förvaltar landets största fysiska samling inom kulturmiljöområdet. Den digitala tillgängligheten har

utvecklats, nya säkerhetsrutiner för utlåning har införts och studiebesök och visningar genomförts för att synliggöra de möjligheter som bibliotek och arkiv erbjuder. Bibliotekets digitala publikationer har flyttats till DiVA, där svenska lärosäten, myndigheter och museer samverkar kring vetenskaplig publicering. Tillväxten av arkivsamlingarna har varit större än tidigare år bl.a. genom återtagande av arkivdeposition från Kungl. Myntkabinettet. De fysiska utlåningarna har fortsatt att minska liksom antalet fysiska besök som under året uppgick till 4 600. Av dessa var 42 procent kvinnor.

Inom samverkansrådet för digitalisering inom kulturarvsområdet, Digisam, har kontakten mellan sekretariat och ledningsgrupperna för de medverkande 22 myndigheterna och institutionerna utvecklats. Insatser har gjorts för att stärka digitalt ledarskap och uppnå samsyn om digitala utmaningar. Ett juridiskt råd har inrättats för samverkan kring juridiska frågor och samverkan har skett med Vetenskapsrådet avseende finansiering till digital infrastruktur som stödjer datadriven forskning.

Kulturarvsforskning och utvecklingsarbete

Kunskapen om kulturmiljön och kulturmiljöarbetet nationellt och regionalt har utvecklats. Resultat från FoU-projekt har publicerats i artiklar, rapporter och böcker och diskuterats och spridits genom seminarier, konferenser och workshoppar. Riksantikvarieämbetet har medverkat i Formas framtagande av en forskningsagenda för hållbart samhällsbyggande som bl.a. ska bidra till målen för det statliga kulturmiljöarbetet. Deltagande har även skett inom ramen för EU:s forskningsfinansiering Horisont 2020 och det europeiska samarbetet JPI Cultural Heritage. Ett nytt nationellt nätverk har initierats, Heritage Science Sverige, som bl.a. lett till nytt samarbete med forskningsinfrastrukturerna MAX IV och ESS (för information om medel till forskning se avsnitt 3.4.2). Vid kulturarvslaboratoriet har 14 samarbetsprojekt inom ramen för gästkolleget konceptet genomförts. I det europeiska standardiseringsarbetet har fyra nya standarder publicerats som stöd för bevarandearbetet. En kulturarvsinkubator har etablerats i samarbete med Uppsala universitet i syfte att skapa förutsättningar för företagande inom kulturarvsområdet inriktat på digitala tjänster och produkter. Regionalt har insatser genomförts för

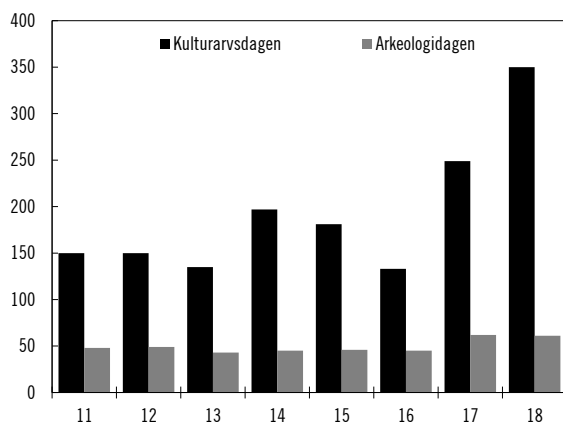
att utveckla kulturmiljöarbetet, dels i samverkan mellan länsstyrelser, dels i samverkan med nationella myndigheter, t.ex. Skogsstyrelsen, och andra aktörer.

Kulturarvsdagen och Arkeologidagen

De två årliga temadagarna Kulturarvsdagen och Arkeologidagen har givit allmänheten möjligheter att ta del av kunskap och uppleva kulturmiljöarbetet. Antalet arrangemang som här genomfördes av olika kulturarvsaktörer i hela landet ökade kraftigt 2018 och uppgick till 350 arrangemang respektive 61 aktiviteter, med drygt 34 000 respektive 7 000 deltagare.

Diagram 9.3 Antal arrangemang under Kulturarvsdagen och Arkeologidagen

Antal arrangemang År

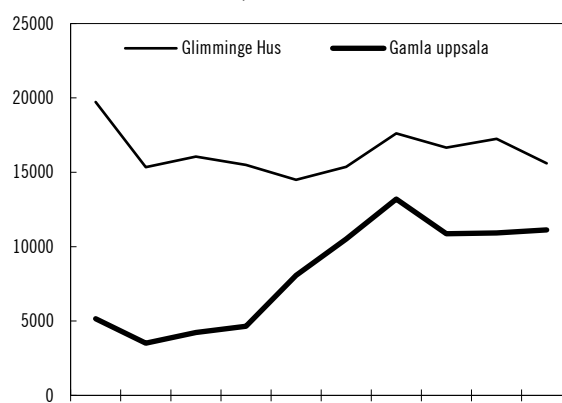

Besöksmålen Gamla Uppsala och Glimmingehus

Riksantikvarieämbetets publika verksamhet vid Glimmingehus och i Gamla Uppsala uppgick till knappt 45 000 respektive drygt 33 000 besökare, totalt en liten minskning från föregående år. Av besökarna utgjorde andelen barn i målsmans sällskap och elever 34 respektive 33 procent. Könsuppdelad statistik är inte tillgänglig.

Diagram 9.4 Besökande barn och unga vid besöksmålen Glimmingehus och Gamla Uppsala

Antal barn i målsmans sällskap och elever År

Källa: Riksantikvarieämbetet

Båda besöksmålen har fortsatt utvecklat arbetet för barn och unga och erbjudit visningar för förskolor, grundskolor, grundsärskolor, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor. Båda besöksmålen har verkat för att öka tillgängligheten för olika grupper, bl.a. genom digital teknik.

Ökad helhetssyn för att tillvarata kulturmiljön i samhällsutvecklingen

Kulturmiljö i arbete med miljömålen

Kulturmiljön utgör en del av flertal miljökvalitetsmål och Generationsmålet, som del av målformulering eller som preciseringar. Riksantikvarieämbetet har ingått i Miljömålsrådet och genomfört egna åtgärder och medverkat i andra rådsmyndigheters åtgärder, bl.a. har en metod för kulturmiljöers känslighet i samband med vattenvårdsåtgärder utarbetats. På regional nivå har länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner medverkat i det regionala arbetet med miljömålen.

I Naturvårdsverkets uppföljning av miljömålssystemet (M2019/00816/S) och i den fördjupade utvärderingen av miljömålen (M2019/00211/S) framkommer fortsatt stora utmaningar för att nå miljömålen kulturmiljödela. Det finns brister bl.a. vad gäller hänsyn, kunskap, inventeringar, uppföljningar och resurser. Detta omfattar bl.a. miljökvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt Levande kust och skärgård, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö och Ett rikt växt och djurliv. Uppföljning av skogsbrukets hänsyn till kulturmiljöer 2018 visar en lägre skadenivå än tidigare. Uppföljningen har skett genom

inventeringen av 494 avverkningar på ytor där det har funnits registrerade lämningar. Jämfört med föregående år har andelen skador och grova skador på forn- och kulturhistoriska lämningar minskat till 13 procent från att tidigare legat på 20 procent. Vidare har 22 procent av lämningarna påverkats negativt. Markberedning är den vanligaste skadeorsaken och nedrisning är det som orsakar den vanligaste negativa påverkan. I de fall länsstyrelserna har skrivit beslut om hänsyn till fornlämningar ligger andelen skadade lämningar på sex procent jämfört med 28 procent där inga beslut tagits. (Se vidare utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.)

En bredd av tvärspektoriell samverkan

För att kulturmiljön ska tillvaratas i samhällsutvecklingen har samverkan mellan kulturmiljömyndigheter och andra berörda myndigheter och aktörer fortsatt att utvecklas bl.a. genom gemensamma seminarier, utbildningar, hänsynsbedömningar och deltagande i arbete med olika planer.

Riksantikvarieämbetet har etablerat ett nytt program för att öka det tvärspektoriella arbetet för att nå kulturmiljömålen, med grund i regeringens uppdrag till tio myndigheter att ta fram strategier för kulturmiljöfrågor (Ku2017/01563/KL). Det tvärspektoriella arbetet har resulterat i bl.a. samverkan med Boverket i seminarier riktade till länsstyrelser och PBL-utbildning för kommuner. Tillsammans med Skogsstyrelsen har arbetet utvecklats för att ensa arbetet med hänsynsbedömningar. Medverkan har skett i Havs- och vattenmyndighetens arbete med att revidera den nationella strategin för skydd av natur- och kulturmiljöer vid vatten, i framtagande av havsplaner samt i plan för omprövning av vattenkraft. Med Naturvårdsverket och Centrum för biologisk mångfald vid Sveriges lantbruksuniversitet har en utbildningsserie för handläggare tagits fram för skötsel av kulturpräglad natur. Nätverket Svenska kulturlandskap har fortsatt drivits i samverkan mellan Riksantikvarieämbetet och Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet.

Utvärderingar som stöd för helhetsperspektiv

Fyra utvärderingar och uppföljningar har publicerats till stöd för kulturmiljöarbetet i samhällsplaneringen. En avser kommunernas hantering av kulturvärden i byggprocesser, med slutsatser om omfattande brister i samband med

ändring av byggnader. Slutsatser och rekommendationer har spridits till kommunala handläggare och antikvarier. Utvärdering har också genomförts inom transportplaneringens tidiga skeden. Slutsatsen är att tillämpningen av åtgärdsvalsstudier i högre grad än i dag kan användas som verktyg för ett proaktivt kulturmiljöarbete.

Stödet till regionalt och lokalt kulturmiljöarbete

Ett fortsatt strategiskt regionalt kulturmiljöarbete har bedrivits med regioner och kommuner för att öka förståelsen för kulturmiljöns värden för en hållbar utveckling och för att tydliggöra hur dessa värden kan tillvaratas inom olika processer.

Under året har arbetet med lokala och regionala kunskapsunderlag som används i samhällsprocesser fortsatt att utvecklas. Totalt har 17 miljoner kronor utbetalats från anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för att ta fram regionala och lokala kunskapsunderlag varav 3 miljoner kronor nyttjades till riksintressen för kulturmiljövården. De medel som fördelas till kulturmiljöprogram har ökat från 1,7 miljoner kronor 2017 till 3,5 miljoner kronor.

Arkeologi och arkeologisk uppdragsverksamhet

Arbetet för en samordnad och tillgänglig fornminnesinformation har resulterat i en ny arkeologisk process som implementerats i samtliga län. En ny process för informationshantering har etablerats med en tydligare rollfördelning och ett nytt it-stöd. Den nya processen innebär bl.a. att informationen digitaliseras direkt när den skapas.

Det pågående utvecklingsarbetet i den arkeologiska uppdragsverksamheten vid Statens historiska museer fortsätter att stärka verksamheten. Under 2018 har myndigheten bl.a. utvecklat verktyg som syftar till att effektivisera arbetet med anbuden. Myndigheten har även fortsatt att utveckla den nya webbplatsen arkeologerna.com med vilken verksamheten nått en större och bredare publik. Under 2018 har antalet unika besökare på webbplatsen mer än fördubblats, 46 112 besökare 2018 att jämföra med 21 542 besökare 2017. För 2018 uppvisar verksamheten även ett positivt ekonomiskt resultat med 0,6 miljoner kronor. Därmed har den arkeologiska uppdragsverksamheten uppvisat ett positivt resultat under tre av de fyra år som verksamheten bedrivits inom myndigheten.

9.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att det saknas tydliga indikatorer som fullt ut kan mäta uppfyllelsen av de nationella målen för kulturmiljöarbetet men anser utifrån bedömningsgrunderna att det nationella och regionala kulturmiljöarbetet har verkat i enlighet med målen och bidragit till dem.

Regeringen bedömer att kulturmiljöarbetet genom bidragsgivning och tillämpningen av kulturmiljölagen bidrar till målet om en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas. Regeringen konstaterar att det i huvudsak är kulturmiljöer som uppbär skydd enligt lag som beviljas medel och att länsstyrelsernas arbete med tillämpning och ärendehantering är ansträngd vilket påverkar möjligheterna att nå målet.

Vidare anser regeringen att det statliga kulturmiljöarbetet, genom arbete i bred samverkan och med insatser som främjar tillgänglighet och som ökar möjligheterna för ideellt kulturarvsarbete, har främjat målet om människors delaktighet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön. Det är dock viktigt att arbeta vidare med tillgänglighetsperspektivet så att kulturmiljöerna kommer alla till del. Det ideella kulturarvsarbetet är av central betydelse för kulturmiljön och bidrar till både social-, ekonomisk- och miljömässig utveckling i hela landet. Det statliga stödet är ett viktigt instrument för att möjliggöra detta.

Regeringen bedömer att målet om kulturmiljön som en källa till kunskap, bildning och upplevelser har främjats genom det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivits och som medfört ny kunskap och synliggörande av nya aspekter av historien och människors livsvillkor. Även den verksamhet vid besöksmålen och de genomförda temadagarna och Europaåret för kulturarv har bidragit till att öka förståelsen och intresset för kulturarv och kulturmiljöer.

Förutsättningarna för kulturmiljön påverkas starkt av utvecklingen inom andra sektorsområden vilket också miljömålsuppföljningen visar på. Med höjd intensitet inom samhällsplanering och miljöfrågor ställs ökade krav på det regionala kulturmiljöarbetet. Behoven är stora avseende bl.a. olika kunskapsunderlag och inventeringar i samband med vattenvårdande åtgärder. Regeringen framhåller vikten av att de statliga insatserna är ändamålsenligt utformade

och kostnadseffektiva för att kunna möta den samlade utvecklingen där kraven på kulturmiljöarbetet ökar. Det är av fortsatt stor vikt att en bred tvärsektorieell samverkan på nationell, regional och lokal nivå fortsätter och att kulturmiljöperspektivet omhändertas tidigt i processerna. Vidare bedömer regeringen att uppföljning av kulturmiljöperspektivet inom miljömålssystemet och kunskapen om kulturmiljöns betydelse för miljön i stort behöver utvecklas.

Regeringen bedömer att kulturmiljöarbetet har bidragit till de kulturpolitiska målen mot bakgrund av resultat kopplat till bl.a. verksamhet vid besöksmålen och insatser som möjliggjorts av anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård*. Detta har medfört att tillgänglighet och barns och ungas tillgång till kultur har främjats. Vidare har kulturmiljöarbetet förnyats och utvecklats bl.a. genom framtagande av ny kunskap, digitalisering, och breda samarbeten. Regeringen bedömer att kulturmiljöarbetet även bidragit i arbetet med de nationella miljömålen främst genom att främja bevarandet av kulturvärden. Vidare har kulturmiljöarbetet bidragit till de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 bl.a. genom att främja sammanhållning och utvecklingen av ett öppet och inkluderande samhälle.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.4 Anslagsutveckling 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor				
2018	Utfall	266 373	Anslags-sparande	2 175
2019	Anslag	274 801 ¹	Utgifts-prognos	273 784
2020	Förslag	285 382		
2021	Beräknat	289 868 ²		
2022	Beräknat	294 363 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 285 382 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 285 382 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksantikvarieämbetets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till organisationer

inom kulturmiljöområdet, till utgifter för statsbidrag till löner för arbetsledare inom ramen för Kulturarvs-IT samt för det svenska bidraget till Europeana. Vidare får anslaget användas för utgifter vid avvecklingen av Riksställningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Riksantikvarieämbetets avgiftsintäkter uppgick under 2018 till ca 30 miljoner kronor. Intäkterna omfattar avgiftsintäkter avseende Svensk museitjänst samt intäkter av försäljning vid besöksmålen.

Tabell 9.5 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Avgiftsbelagd verksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	29 906	26 827	3 079	-4 823
Prognos 2019	32 700	30 600	2 100	-2 723
Budget 2020	30 100	28 200	1 900	-823

Regeringens överväganden

Tabell 9.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	274 801	274 801	274 801
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	10 581	15 067	19 562
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	285 382	289 868	294 363

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 285 382 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 Riksantikvarieämbetet för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 289 868 000 kronor respektive 294 363 000 kronor.

9.5.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 9.7 Anslagsutveckling 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

2018	Utfall	269 932	Anslags-sparande	-2 027
2019	Anslag	270 542 ¹	Utgifts-prognos	265 420
2020	Förslag	270 542		
2021	Beräknat	267 542		
2022	Beräknat	267 542		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kulturmiljövård. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till hembygdsmuseer och ideella kulturarvsverksamheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2021–2023.

Skälen för regeringens förslag: Projekt inom kulturmiljövårdsområdet sträcker sig ofta över flera kalenderår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2021–2023.

Tabell 9.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	68 964	63 359	82 314			
Nya åtaganden	58 496	75 000	77 171			
Infriade åtaganden	-64 101	-56 045	-69 485	-63 000	-19 000	-8 000
Utestående åtaganden	63 359	82 314	90 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	90 000	90 000	90 000			

Regeringens överväganden

Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	270 542	270 542	270 542
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-3 000	-3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	270 542	267 542	267 542

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 270 542 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 267 542 000 kronor respektive 267 542 000 kronor.

9.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 9.10 Anslagsutveckling 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	
2018	460 000			
2019	Anslag	460 000 ¹		460 000
2020	Förslag	460 000		
2021	Beräknat	460 000		
2022	Beräknat	460 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för kyrkoantikvarisk ersättning enligt kulturmiljölagen (1988:950) i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den kyrkoantikvariska ersättningen får användas till kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, och ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 9.11 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	460 000	460 000	460 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

9.5.4 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer

Tabell 9.12 Anslagsutveckling 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	Övrigt
2018	Utfall	8 000			
2019	Anslag	8 000 ¹		7 908	
2020	Förslag	8 000			
2021	Beräknat	8 000			
2022	Beräknat	8 000			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till arbetslivsmuseer.

Regeringens överväganden

Tabell 9.13 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	8 000	8 000	8 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 000	8 000	8 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 8 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:4 *Bidrag till arbetslivsmuseer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 8 000 000 kronor respektive 8 000 000 kronor.

10 Museer och utställningar

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningar. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Moderna museet (se även avsnitt 6), Nationalmuseum (se även avsnitt 6), Naturhistoriska riksmuseet, Statens centrum för arkitektur och design (se även avsnitt 6), Statens försvarshistoriska museer, Statens historiska museer (se även avsnitt 9), Statens maritima och transporthistoriska museer och Statens museer för världskultur. I avsnittet behandlas även Forum för levande historia samt delar av verksamheten inom Statens musikverk (se även avsnitt 4).

Utöver detta ingår statlig bidragsgivning till följande institutioner och föreningar: Stiftelsen

Arbetets museum, Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, Stiftelsen Strindbergs museet, Åjtte – Svenskt fjäll- och samemuseum, Nobelmuseet AB, Stiftelsen Judiska museet i Stockholm, Bildmuseet, Zornsamlingarna, Röhsska museet, Sveriges Fängelsemuseum, Rörelsernas museum, Svensk form (se även avsnitt 6), Prins Eugens Waldemarsudde, Form/Design Center och Riksförbundet Sveriges museer.

Statliga utställningsgarantier och stödet till inköp av vissa kulturföremål omfattas också av detta avsnitt.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Museer och utställningar</i>						
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 279	1 340	1 329	1 347	1 362	1 384
8:2 Centrala museer: Stiftelser	259	263	263	269	269	269
8:3 Bidrag till vissa museer	76	76	76	76	71	71
8:4 Forum för levande historia	45	46	46	49	50	51
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	1	0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 659	1 725	1 714	1 741	1 752	1 775

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

10.4 Resultatredovisning

10.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet avseende museer och utställningsverksamhet utgår bl.a. från arbetet med

- att förvalta samlingar,
- kunskapsuppbyggnad och forskning,
- att tillgängliggöra kunskap genom publik verksamhet, t.ex. utställningar, digital kommunikation, samt skol- och programaktiviteter,
- att främja allas möjlighet att delta i kulturlivet och allas lika tillgång till det gemensamma kulturarvet, och
- att främja samverkan inom sektorn och med övriga samhället.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

10.4.2 Resultat

Kulturarvspolitik för utveckling inom museiområdet

Riksantikvarieämbetet har i en rapport redovisat en uppföljning av hur museilagen (2017:536) tillämpas (Ku2019/00951/KL). I rapporten konstateras bl.a. att museilagen haft en betydande samlad verkan och skapat en grundstruktur för en fortsatt utvecklad innehållslig diskussion för museerna och museiområdet, samt fått en konkret och empiriskt belagd effekt på samlingsförvaltningen.

Statens historiska museer och Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet samlades i en myndighet, Statens historiska museer, den 1 januari 2018 och har resulterat i en genomgripande omorganisation vid

myndigheten med nya arbetsformer och en ny gemensam inriktning. Även vid Statens maritima och transporthistoriska museer har insatser gjorts för att omhänderta uppgifter och verksamheter som överfördes från Trafikverket den 1 januari 2018, bl.a. avseende databaser över de transport-historiska samlingar som inordnats i myndigheten.

Museerna förvaltar, vårdar och berikar samlingar

Samtliga centrala museiinstitutioner har under 2018 fortsatt att arbeta i enlighet med sina långsiktiga planer vad gäller vård, förteckning, vetenskaplig bearbetning och utveckling av samlingarna, alternativt tagit fram nya sådana planer.

För Statens försvarshistoriska museer har samlingsarbetet under 2018 fokuserat på inventering, riskbedömning och utarbetande av planer för registrering av föremål, bl.a. avseende den stora mängd samlingsobjekt som överförs från Försvarsmakten. Myndighetens projekt Farliga föremål har prioriterats för att säkerställa arbetsmiljön och säkra samlingarna.

Moderna museet har genom strategiska förvärv under 2018 utökat sin samling med 142 verk, bl.a. av konstnärer med rötter i Indien, Japan och Brasilien.

För att sprida kunskap om risker och säkerhet genomförde Riksantikvarieämbetet under 2018 en praktisk övningsutbildning i restvärdesräddning för museer i samarbete med Brandskyddsföreningen.

Museerna arbetar med kunskapsuppbyggnad och forskning

Av museiinstitutionernas resultatredovisningar för 2018 framgår att kunskapsuppbyggnad och deltagande i forskning av anställda vid museerna är en central del av museernas arbete som i allt högre grad påverkar både samlingsarbetet och den publika verksamheten.

Naturhistoriska riksmuseet bedriver egen forskning inom bl.a. paleobiologi, taxonomi och isotopgeologi och har under 2018 fortsatt ge viktiga underlag till uppföljning av bl.a. biologisk mångfald, giftfri miljö och hållbar utveckling såväl nationellt som internationellt.

Under 2018 har tolv forsknings- och utvecklingsprojekt pågått vid Statens historiska

museer, varav myndigheten varit huvudman för sju och deltagit i fem. Majoriteten av projekten är externfinansierade och genomförs i samverkan med en rad olika lärosäten i landet.

Nordiska museet har under 2018 genomfört egna undersökningar och samtidsdokumentationer i Sverige och Arktis i nära samarbete med en rad forskare och museer i Sverige, övriga Norden och det arktiska området. Resultaten av undersökningarna kommer att införlivas i samlingarna.

Publik verksamhet

Museerna har under 2018 på en mängd olika sätt tillgängliggjort kulturupplevelser samt kunskap och perspektiv på historia och samtid genom utställningsmediet, digitala kanaler och andra evenemang.

I oktober 2018 öppnade Nationalmuseum efter att ha varit stängt för renovering under fem år. Det nya museet utnyttjar i princip hela museibygnaden för publik verksamhet och visar en större andel av samlingarna. Museets nyöppning har rönt stor uppmärksamhet både nationellt och internationellt och lockade under oktober till december över 300 000 besökare.

Statens museer för världskultur har i sin bredd av publika utbud exempelvis under 2018 visat fragment av världens äldsta papper i utställningen Paper Stories på Östasiatiska museet respektive arbetat med rörligt material via sin Youtubekanal. Antalet visningar i kanalen har femdubblats sedan 2017.

Nordiska museet har under 2018 tagit fram ett särskilt skolprogram med koppling till demokrati med anledning av Demokratiåret 2018.

För Statens centrum för arkitektur och design var 2018 ett händelserikt år avseende myndighetens utställningsarbete, bl.a. genom tillskapandet av ett nytt rum för tillfälliga utställningar och genom utställningen Public Luxury som fick stort medialt genomslag.

Under 2018 har Riksantikvarieämbetet beviljat 36 nya utställningsgarantier, vilket är i ungefärlig nivå med 2017(34). Myndigheten har under året också digitaliserat ansökningsprocessen.

Museerna arbetar för allas lika tillgång till vårt gemensamma kulturarv

Under 2018 tilldelades Marinmuseums projekt Med bilden till språket pris som årets bästa pedagogiska projekt 2017 av Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer, FUISM. Projektet fortsatte med nya deltagare under 2018.

Att göra samlingen tillgänglig för barn och unga var ett centralt uppdrag vid renoveringen och ombyggnationen av Nationalmuseum. I det nyöppnade museet finns en egen utställningssal för barn, som utgör navet i det arbetet. För att stötta barns tillgång till samlingarna har också en konståb och en audioguide för barn producerats.

I syfte att väcka intresse för teknik och naturvetenskap bedriver Tekniska museet flera projekt genom satsningen Maker Tour. På museets och andra intressenters initiativ har museets pedagoger bl.a. gjort 20 platsbesök på torg, köpcenter, mässor och festivaler i olika delar av landet och därigenom lockat ca 10 000 deltagare.

Samverkan ger utveckling och kvalitet

Museerna samverkar med aktörer i det omgivande samhället såsom skolor, universitet och högskolor, civilsamhällets organisationer och näringslivet.

Ett resultat av samverkan under 2018 är Skansens projekt Kyrkhult. Kyrkhultstugan, som har varit stängd i ett antal år på grund av renoveringsbehov, kunde under 2018 genom samarbete och donationer återskapas och därmed åter berätta historien både om Skansens tillblivelse, det som hände i samhället vid denna tid och om livet kring Kyrkhult.

Arbetets museum har inför sin kommande stora utställningsatsning tecknat löpande avtal med kommunerna i museets närområde. Under tre år betalar nästintill samtliga kommuner i Östergötlands län för att elever i årskurs fem ska kunna ta del av utställningen.

Forum för levande historia har i samarbete med flera kommuner utbildat ca 700 lärare och ca 750 andra offentligt anställda om rasism. Uppföljningar visar att en klar majoritet av deltagarna var nöjda med utbildningen som helhet.

Riksantikvarieämbetets dialog med den svenska museisektorn har fortsatt, med syftet att fördjupa kunskapen om vilka utvecklingsinsatser och samarbeten som har potential att bidra till verksamhetsutveckling inom prioriterade områden. Under året har insatser gjorts för att förstärka den löpande kommunikationen och resultatförmedlingen till museerna, bl.a. med en ny struktur och mer målgruppsanpassat innehåll på webben och ett återkommande nyhetsbrev.

Riksförbundet Sveriges museer har medlemsmuseer från samtliga län. Under 2018 har arbetet bl.a. fokuserat på att informera om och skapa diskussion utifrån museilagen.

Bidragsgivningen med statliga medel inom kultursamverkansmodellen möjliggör ökad samverkan mellan museer och andra kulturverksamheter i länen. Under 2018 fördelades drygt 209 miljoner kronor inom modellen till regional museiverksamhet i hela landet samt ytterligare 4,8 miljoner kronor till Stockholms län vars verksamhet inte ingår i kultursamverkansmodellen.

Besöksutveckling

Myndigheten för kulturanalys redovisar i rapporten Besöksutveckling för de centrala museerna att det under 2018 registrerades sammanlagt 7,5 miljoner besök på de centrala museerna, Forum för levande historia och Riksantikvarieämbetets besöksmål. Könsuppdelad statistik saknas för denna uppgift. Det innebär en minskning med ca 200 000 besökare jämfört med 2017. Jämfört med året före fri entré infördes vid vissa statliga museer är det en ökning med 1,1 miljoner besök, vilket motsvarar 17 procent.

Några museer som uppfyller strikt ställda metodkrav vad gäller mätningen av verksamhetsbesök och genomförandet av publikundersökningar ingår i en särskild analys av förändrade besöksmönster i förhållande till fri entré. Verksamhetsbesök avser de besök som görs i de delar av museets verksamhet som traditionellt är avgiftsbelagd för vuxna besökare. Vad gäller besöksmönster på museerna med avseende på kön, ålder och geografisk hemvist varierar förändringarna mellan museer och det är svårt att se några mönster mellan besökskategorier eller museer med fri entré respektive inte fri entré. Dock verkar antalet relativt ovana museibesökare öka hos två av tre museer med fri entré.

10.4.3 Analys och slutsatser

Genom propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) och museilagen (2017:563) har statens styrning på området museer och utställningar renodlats. Med en utpekad ansvarig myndighet för att främja och stödja all utveckling på museiområdet, och en museilag som ger museerna ett tydligt mandat att verka självständigt, bedömer regeringen att förutsättningarna för att bedriva kvalitativ och professionsstyrd museiverksamhet har förbättrats.

Regeringen bedömer att museerna under 2018 i huvudsak arbetat strategiskt med att förvalta, vårda och berika samlingarna med många goda resultat. De senaste åren syns en utveckling där digitalisering och digitalt tillgängliggörande blivit en självklar del av samlingsförvaltningen. Detta främjar allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning. Samtidigt har kraven på information och vad som ska ingå i en kvalitativt digitaliserad samlingspost generellt höjts. Trots aktiva vård- och förvaltningsplaner framgår i musei-institutionernas redovisningar för 2018 att det finns brister i förutsättningarna för ett långsiktigt bevarande av samlingarna på ett flertal museer. Många av de nuvarande lokalerna för samlingsförvaring är inte optimala för ändamålet. Regeringen konstaterar även att Riksrevisionen uppmärksammat detta i en granskningsrapport (RIR 2019:5).

Regeringen kan konstatera att museerna inom det allmänna museiväsendet har gjort omfattande insatser för tillkomsten av ny kunskap under 2018 inom såväl humanistiska och samhällsvetenskapliga som naturvetenskapliga ämnen.

Museernas publika utbud under 2018 i form av kulturupplevelser och kunskapsförmedling var omfattande och mångfacetterat. Regeringen bedömer att museerna i sin utåtriktade verksamhet sammantaget ger allmänheten en mångfald av perspektiv på kulturarv, konst, historia och samtid i allt från utställningar till skol- och programverksamhet. Dessa insatser och resultat bidrar till att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning och ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Av verksamheternas resultatredovisningar från 2018 kan regeringen konstatera att verksamheterna särskilt uppmärksammar barn och ungas rätt till kultur, vilket är ett av de kulturpolitiska målen. Regeringen bedömer vidare att museernas

resultat under verksamhetsåret 2018 går i riktning mot målet att kunna erbjuda alla lika tillgång till det gemensamma kulturarvet.

Resultatet av museiinstitutionernas arbete visar med tydlighet att museer är kunskapsinstitutioner som befinner sig i ständig samverkan med en mångfald av aktörer. Regeringen bedömer att denna samverkan snarare än ett resultat i sig är en förutsättning för kvalitativ verksamhet och i linje med målet att bl.a. kreativitet och mångfald ska prägla samhällets utveckling.

Regeringen konstaterar att för att nå de nationella kulturpolitiska målen är det viktigt att statens insatser på museiområdet är ändamålsenliga och kompletterar de insatser som görs inom ramen för kultursamverkansmodellen.

10.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har avgivit en revisionsberättelse med upplysning av särskild betydelse för Statens historiska museer. Riksrevisionen fäster uppmärksamhet på Statens historiska museers redovisning av de negativa ackumulerade resultaten av myndighetens avgiftsbelagda verksamheter samt de åtgärder som Statens historiska museer har vidtagit för att på längre sikt uppnå en ekonomisk balans.

Riksrevisionen gör i revisionsberättelsen avseende Moderna museets årsredovisning för 2018 en reservation. Riksrevisionen skriver följande: ”Av Moderna museets årsredovisning sidan 34 framgår att myndigheten, med hänvisning till Washington-principerna, beslutat om och restituerat ett konstverk med betydande värde. Avyttring av statlig egendom ska ske enligt förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom. Förordningen förutsätter och reglerar enbart försäljning eller byte av lös egendom, varför vi bedömer att Moderna museet borde haft ett särskilt medgivande från regeringen för att restituera konstverket. Sådant medgivande saknas och myndigheten har därmed agerat utanför sin befogenhet.”

Regeringen har vid flera tillfällen uttalat att Sverige och svenska myndigheter bör följa Washington-principerna och Terezin-deklarationen. År 2018 gav regeringen Riksantikvarieämbetet i uppdrag att utarbeta en vägledning för identifiering och repatriering eller restitution av

föremål i museernas samlingar där det kan finnas särskilda etiska skäl för återlämnande. Uppdraget ska genomföras i samråd med de centrala museerna och redovisas i början av 2020. Frågor om restitution i enlighet med Washington-principerna och Terezin-deklarationen är komplicerade och kräver omfattande utredningar bl.a. om vem som ska anses ha bättre rätt till föremålet. Som ett komplement till det tidigare uppdraget har Riksantikvarieämbetet fått i uppdrag att bedöma om det finns behov av åtgärder för att tydliggöra och underlätta den svenska efterlevnaden av Washington-principerna och Terezin-deklarationen. Uppdraget ska redovisas senast den 16 oktober 2020.

Nationalmuseum har fått en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2018. Myndigheten har av regeringen beviljats en låneram för verksamhetsåret 2018 på 95 miljoner kronor. I samband med upptagande av lån i november 2018 översteg myndighetens anskaffade anläggningstillgångar den beviljade låneramen med 2 miljoner kronor. Det överstigande beloppet finansierades därför inte med lån i Riksgäldskontoret, vilket är i strid med 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210). Vid årsskiftet översteg värdet på de anläggningstillgångar som myndighetens ska finansiera med lån den beviljade låneramen med ca 11 miljoner kronor, vilket är i strid med 2 kap. 2 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210). Frågan följdes upp vid den årliga myndighetsdialogen.

10.6 Budgetförslag

10.6.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 10.2 Anslagsutveckling 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	1 278 725	-9 451	
2019	Anslag	1 339 793 ¹		1 329 220
2020	Förslag	1 347 035		
2021	Beräknat	1 361 651 ²		
2022	Beräknat	1 383 910 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 339 642 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 339 643 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för följande centrala museer som är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Statens maritima och transport-historiska museer, Statens centrum för arkitektur och design, Statens försvarshistoriska museer och Moderna museet. Anslaget får även användas av nämnda myndigheter för utgifter för statsbidrag till ändamål inom museiområdet. Vidare får anslaget användas för utgifter vid avvecklingen av myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet.

Tabell 10.3 Sammanställning över medelstilldelning till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

Myndighet	2019 ¹	2020 ²
Statens historiska museer	166 092	170 533
Nationalmuseum	264 224	244 132
Naturhistoriska riksmuseet	185 627	189 260
Statens museer för världskultur	191 384	194 305
Statens maritima och transporthistoriska museer	186 246	194 447
Statens centrum för arkitektur och design	59 683	60 819
Statens försvarshistoriska museer	123 394	125 434
Moderna museet	163 143	168 105
Summa	1 339 793	1 347 035

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Fördelningen av medel för 2020 är preliminär.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.4 Sammanställning över avgiftsintäkterna till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

Myndighet	2017	2018
Statens historiska museer ¹	14 690	26 356
Nationalmuseum ²	26 261	19 863
Naturhistoriska riksmuseet ³	32 548	33 973
Statens museer för världskultur	12 492	13 471
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet ⁴	14 002	-
Statens maritima och transporthistoriska museer ⁵	31 584	34 835
Statens centrum för arkitektur och design	6 136	1 539
Statens försvarshistoriska museer	15 622	13 400
Moderna museet	47 167	37 502
Summa	200 772	180 939

Anm.: I myndigheternas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

¹ Intäkterna för Arkeologisk uppdragsverksamhet redovisas separat i tabell 10.5.

² Myndigheten hette tidigare Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

³ Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas separat i tabell 10.6.

⁴ Myndigheten avvecklades och upphörde den 31 december 2017 och dess uppgifter inordnades den 1 januari 2018 i Statens historiska museer.

⁵ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas separat i tabell 10.7.

Inom den arkeologiska uppdragsverksamheten pågår ett strategiskt utvecklingsarbete för att uppnå en ekonomi som på längre sikt är i balans. Under tre av de fyra år som verksamheten bedrivits inom Statens historiska museer har verksamheten uppvisat ett positivt resultat. Regeringen noterar det ackumulerade underskottet i den arkeologiska uppdragsverksamheten och följer myndighetens arbete med detta.

Tabell 10.5 Arkeologisk uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	126 282	125 693	589	-52 525
(varav tjänsteexport)	2 063			
Prognos 2019	117 560	117 600	-40	-52 565
(varav tjänsteexport)				
Budget 2020	121 087	120 978	109	-52 456
(varav tjänsteexport)				

Källa: Statens historiska museer

Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	16 010	16 010	0	-424
Prognos 2019	16 100	16 000	100	-324
Budget 2020	16 100	16 000	100	-224

Källa: Naturhistoriska riksmuseet

Tabell 10.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	152 543	159 783	-7 240	-332
Prognos 2019	171 903	170 774	1 129	797
Budget 2020	179 728	180 472	-744	53

Källa: Statens maritima och transporthistoriska museer

Regeringens överväganden**Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:1 Centrala museer: Myndigheter**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 240 793	1 240 793	1 240 793
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	24 059	44 839	65 855
Beslut	82 184	76 022	77 265
Varav BP20 ³	101 000	101 000	101 000
Renovering Nationalmuseum	11 000	11 000	11 000
Fri entré vid vissa statliga museer	90 000	90 000	90 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 347 035	1 361 651	1 383 910

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 90 000 000 kronor för 2020–2022 för att bibehålla fri entré vid vissa statliga museer. Därutöver ökas anslaget med 11 000 000 kronor fr.o.m. 2020 för att kompensera för ytterligare kostnader till följd av renoveringen av Nationalmuseum.

Regeringen föreslår att 1 347 035 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 361 651 000 kronor respektive 1 383 910 000 kronor.

10.6.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 10.9 Anslagsutveckling 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

2018	Utfall	258 707	Anslags- sparande	
2019	Anslag	262 694 ¹	Utgifts- prognos	262 694
2020	Förslag	268 714		
2021	Beräknat	268 714		
2022	Beräknat	268 714		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till följande centrala museer som är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 10.10 Sammanställning över medelstillelning för Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2019	2020 ¹
Stiftelsen Nordiska museet	120 468	123 229
Stiftelsen Skansen	74 675	76 386
Stiftelsen Tekniska museet	49 068	50 192
Stiftelsen Arbetets museum	18 483	18 907
Summa	262 694	268 714

¹ Medelstillelningen för 2020 är preliminär

Avgiftsintäkterna för de centrala museerna som är stiftelser uppgick 2018 till ca 255 miljoner kronor.

Tabell 10.11 Sammanställning över avgiftsintäkterna till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2017	2018
Stiftelsen Nordiska museet	39 423	45 858
Stiftelsen Skansen	166 672	162 866
Stiftelsen Tekniska museet	41 162	42 460
Stiftelsen Arbetets museum	6 118	3 904
Summa	253 375	255 088

Anm.: I stiftelsernas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.12 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	262 694	262 694	262 694
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ²	6 020	6 020	6 020
Förslag/beräknat anslag	268 714	268 714	268 714

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 6 020 000 kronor fr.o.m. 2020 vilket motsvarar den omräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

Regeringen föreslår att 268 714 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 268 714 000 kronor respektive 268 714 000 kronor.

10.6.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 10.13 Anslagsutveckling 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

2018	Utfall	75 519	Anslags- sparande	
2019	Anslag	75 519 ¹	Utgifts- prognos	75 519
2020	Förslag	75 519		
2021	Beräknat	71 019		
2022	Beräknat	71 018		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till museer och liknande institutioner.

Tabell 10.14 Sammanställning över medelstillelning för Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2019	2020 ¹
Dansmuseet	10 454	10 454
Millesgården	4 189	4 189
Thielska galleriet	6 144	6 144
Föremålsvärden i Kiruna	15 025	15 025
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	4 713	4 713
Röhsska museet	502	502
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	3 102	3 102
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	204
Åtjte, Svenskt fjäll- och samemuseum	1 500	1 500
Riksförbundet Sveriges museer	1 500	1 500
Sveriges Fängelsemuseum	1 500	1 500
Prins Eugens Waldemarsudde	12 410	12 410
Form/Design Center	3 000	3 000
Rörelsernas museum	5 000	5 000
Summa	75 519	75 519

¹ Medelstillelningen för 2020 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 10.15 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	75 519	75 519	75 519
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-4 500	-4 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			-1
Förslag/beräknat anslag	75 519	71 019	71 018

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 75 519 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 71 019 000 kronor respektive 71 018 000 kronor.

10.6.4 8:4 Forum för levande historia

Tabell 10.16 Anslagsutveckling 8:4 Forum för levande historia

Tusental kronor

2018	Utfall	45 494	Anslags-sparande	216
2019	Anslag	46 459 ¹	Utgifts-prognos	46 137
2020	Förslag	49 301		
2021	Beräknat	50 094 ²		
2022	Beräknat	50 892 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 49 301 tkr i 2020 års prisnivå.³ Motsvarar 49 301 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Forum för levande historias förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för såväl prissumma som omkostnader för prisutdelning, avseende ett pris för humanitära och demokratifrämjande insatser. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till den fond som inrättats av Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance, fr.o.m. 2013 benämnt International Holocaust Remembrance Alliance.

Regeringens överväganden

Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:4 Forum för levande historia

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	46 459	46 459	46 459
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 842	3 635	4 433
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	49 301	50 094	50 892

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 49 301 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Forum för levande historia* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 50 094 000 kronor respektive 50 892 000 kronor.

10.6.5 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 10.18 Anslagsutveckling 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

2018	Utfall	925	Anslags-sparande	155
2019	Anslag	200 ¹	Utgifts-prognos	198
2020	Förslag	80		
2021	Beräknat	80		
2022	Beräknat	80		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utställningsgarantier. Anslaget får även användas för utgifter för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Regeringens överväganden

Tabell 10.19 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	200	200	200
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-120	-120	-120
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

11 Trossamfund

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar verksamheten vid Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) och stödet till trossamfunden. Därutöver omfattar avsnittet

även regeringens insatser för att stimulera trossamfundens arbete för demokrati, mänskliga rättigheter och för att motverka religiöst motiverad polarisering i samhället.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Trossamfund</i>						
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	13	13	12	13	13	13
9:2 Stöd till trossamfund	84	82	81	82	82	82
Summa Trossamfund	97	95	94	95	95	95

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund. Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45).

11.4 Resultatredovisning

11.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet av trossamfundspolitikerna baseras på uppgifter om:

- antalet församlingar eller medlemmar som får statligt stöd,
- övriga insatser för att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktig religiös verksamhet, och
- utvecklingen av trossamfundens samhällsnyttiga verksamhet.

11.4.2 Resultat

Stöd som främjar en religiös mångfald

Statens stöd till trossamfund utgår från lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Målet för stödet är att skapa förutsättningar för olika samfund att behålla och utveckla ett eget samfundsliv och därmed främja den religiösa mångfalden i Sverige.

Vid utgången av 2018 var totalt 22 trossamfund och samverkansorgan statsbidragsberättigade.

Enligt statistik från Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) var den 31 december 2017 totalt 845 146 personer betjänade i de trossamfund som får statligt stöd. Detta är en ökning med drygt 25 000 personer från året innan. De fem största statsbidragsberättigade trossamfunden är Romersk-katolska kyrkan, Equmeniakyrkan, Pingströrelsen, Evangeliska Frikyrkan och Sveriges muslimska förbund.

Från anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* utgick 2018 drygt 78 miljoner kronor som statligt stöd till trossamfunden, vilket är en minskning med 10

miljoner mot tidigare år. Detta förklaras av dels att myndighetens förvaltningsanslag ökade med drygt 2,5 miljoner kronor från anslaget, dels att ansvaret och finansieringen av säkerhetsmedlen flyttades från SST till Kammarkollegiet.

Huvuddelen av stödet, drygt 59 miljoner kronor, har betalats ut till trossamfunden i form av organisationsbidrag. Stödet motsvarar ett bidrag på drygt 70 kronor per betjänad.

Resterande del av stödet har fördelats i form av verksamhetsbidrag respektive projektbidrag till trossamfunden.

Utredning om framtidens stöd

Den 13 mars 2018 lämnade Utredningen om översyn av statens stöd till trossamfund (Ku2016:01) sitt slutbetänkande Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18). Betänkandet har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Insatser som stärker trossamfundens säkerhet

En grundläggande förutsättning för att trossamfund ska kunna bedriva en religiös verksamhet är att de som deltar i samfundens verksamhet känner sig trygga.

Under 2018 beslutade regeringen om förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhetskänsliga åtgärder till organisationer inom det civila samhället. Förordningen riktar sig både mot trossamfund och andra organisationer som uppfyller förordningens krav. Enligt förordningen prövar Kammarkollegiet frågor om statsbidrag. I enlighet med riksdagens beslut höjdes nivån på bidraget från 10 miljoner kronor till 22 miljoner kronor för 2018.

Totalt utbetalades 9 159 018 kronor i säkerhetsbidrag till tio olika trossamfund varav 5 257 256 kronor (57 procent) gick till Judiska Centralrådet.

I en redovisning till regeringen i april 2019 beskriver Kammarkollegiet sitt arbete under andra halvåret 2018 (Ku2019/00806/CSM). Myndigheten redovisade att de under andra halvåret beviljat ett bidrag på drygt 1,3 miljoner kronor.

Förbättra trossamfundens förutsättningar

Stärka trossamfundens kapacitet

Under 2018 fortsatte den relativt stora ökningen av medlemmar inom de ny- och återetablerade

trossamfunden som pågått de senaste åren. Mot den bakgrunden förlängde regeringen uppdraget till SST att även under 2018 genomföra en kompetensinsats för trossamfundsledare kring frågor kopplade till demokrati och föreningsjuridik.

Vidare har SST under året fortsatt att prioritera insatser för att stärka kvinnliga ledare inom trossamfunden.

Totalt under 2018 deltog 142 personer i någon av SST:s utbildningar varav 79 var kvinnor.

SST:s arbete leder till förbättrade förutsättningar för trossamfunden

Under de senaste åren har SST:s roll förändrats, dels genom att myndigheten sedan 2017 är regeringens expertmyndighet inom trossamfundsområdet, dels utifrån omvärldsförändringar som inneburit att frågor om religion har fått ökad aktualitet i det offentliga samtalet. Regeringen har därför förstärkt SST:s förvaltningsanslag med drygt 2,5 miljoner kronor från 2018.

Förstärkningen har inneburit att myndigheten kunnat lägga tid och resurser på att fungera som ett stöd till andra myndigheter och kommuner i frågor som rör religion och trossamfund.

Aktiva trossamfund ger samhällsnyttig verksamhet

Trossamfundens krisberedskapsarbete

Trossamfunden spelar en viktig roll vid kriser. I samband med skogsbränder och torka under sommaren 2018 involverades flera trossamfund i det lokala arbetet. Samfunden kunde bistå myndigheterna bl.a. genom sina exklusiva kommunikationskanaler och med sina språkkunskaper.

Trossamfundens arbete som en del av det civila samhället

Genom det statliga organisationsbidraget till trossamfunden kan de statsbidragsberättigade samfunden genomföra annan verksamhet än den rent religiösa. Många samfund bedriver, liksom andra organisationer inom det civila samhället, verksamhet som kompletterar det offentliga åtagandet. Det handlar bl.a. om biståndsverksamhet samt social och karitativ verksamhet. Trossamfunden är också viktiga i att ge personer utanför arbetsmarknaden arbetsträning, exempelvis inom samfundens sociala verksamheter.

11.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att politikområdet i stort har utvecklats positivt. Trossamfunden utvecklas positivt och allt fler församlingar får stöd. SST:s arbete har lett till att fler trossamfundsföreträdare fått höjd kunskap vilket ökar trossamfundens förutsättningar för att kunna bli stabila aktörer i samhällslivet. SST har arbetat som en expertmyndighet vilket skapat ökad kunskap hos många kommuner och myndigheter som i sin tur bidrar till en större förståelse kring frågor som rör religion och trossamfund.

Regeringen ser emellertid två utmaningar framgent. Den första handlar om det hat och hot som riktas mot troende och mot religiösa byggnader. Det är centralt att troende får en möjlighet att kunna utöva sin religion. I ljuset av detta är det arbete som bedrivs av de rättsvårdande myndigheterna av stor betydelse. Det är viktigt att även andra samhällsaktörer tar sitt ansvar för att motverka och förebygga hat och hot. De särskilda säkerhetsmedel som Kammarkollegiet ansvarar för är därtill ett viktigt komplement.

Den andra utmaningen ligger i att stödet ska anses som legitimt. Regeringen fortsätter arbetet med att säkerställa att statsbidragen till trossamfunden inte går till organisationer eller verksamheter som inte lever upp till grundläggande demokratiska värderingar. Inga offentliga medel ska utbetalas till religiösa samfund som genomför barnvigslar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet. Betänkandet Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18) har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tabell 11.2 Anslagsutveckling 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	12 671		-340
2019	Anslag	12 799 ¹	Utgifts-prognos	12 315
2020	Förslag	13 085		
2021	Beräknat	13 289 ²		
2022	Beräknat	13 492 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 13 085 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 13 085 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för stöd till trossamfunds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	12 799	12 799	12 799
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	286	490	693
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 085	13 289	13 492

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 13 085 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Myndigheten för stöd till trossamfund* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 13 289 000 kronor respektive 13 492 000 kronor.

11.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 11.4 Anslagsutveckling 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	84 248		327
2019	Anslag	81 919 ¹	Utgifts-prognos	81 298
2020	Förslag	81 919		
2021	Beräknat	81 919		
2022	Beräknat	81 919		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till trossamfund. Anslaget får användas för utgifter för Skatteverkets avgiftshjälp.

Kompletterande information

I förordningen (1997:974) finns bestämmelser om statsbidrag till trossamfund.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 23 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för lokalanpassningsbidrag som i vissa fall sträcker sig över flera år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 23 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 11.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	13 165	9 506	7 506		
Nya åtaganden	6 814	6 000	21 494		
Infriade åtaganden	-10 473	-8 000	-6 000	-11 500	-11 500
Utestående åtaganden	9 506	7 506	23 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	46 000	46 000	23 000		

Regeringens överväganden

Tabell 11.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	81 919	81 919	81 919
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	81 919	81 919	81 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 81 919 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 81 919 000 kronor respektive 81 919 000 kronor.

12 Film

12.1 Omfattning

Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) och genom Konstnärsnämndens filmstöd.

Avsnittet omfattar statens stöd till film-produktion och filmkulturella insatser som fördelas via

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film

<i>Miljoner kronor</i>						
	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Film</i>						
10:1 Filmstöd	567	562	562	553	553	553
Summa Film	567	562	562	553	553	553

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

12.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat. Riksdagen har även antagit följande mål för filmpolitiken (prop. 2015/16:132, bet. 2015/16:KrU11, rskr. 2015/16:289):

- utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet,
- allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet,
- filmarvet bevaras, används och utvecklas,
- svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet, barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjligheter till eget skapande,
- jämställdhet och mångfald präglar filmområdet, och
- filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

12.4 Resultatredovisning

12.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom film utgår från

- fördelning av statsbidrag för att bl.a. stödja utveckling och produktion av svensk film, samt spridning och visning av film i hela Sverige och internationellt,
- antalet filmer ur det svenska filmarvet som har digitaliserats och gjorts tillgängliga genom t.ex. visningar i Sverige och utomlands.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 2.5.1).

Som grund för bedömningen ligger redovisningar och publikationer från Filminstitutet, Konstnärskommittén, Statens kulturråd, Myndigheten för kulturanalys samt Statskontorets analys Från filmavtal till statlig filmpolitik (2019:9).

12.4.2 Resultat

Utveckling och produktion av ny svensk film

Tabell 12.2 Nyckeltal för stöd till svensk filmproduktion (lång spelfilm) 2014–2018

Avser förhandsstöd och marknadsstöd (kallat automatiskt stöd 2014–2016)

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal beviljade ansökningar (totala antalet ansökningar)	20 (327)	19 (285)	17 (325)	17 (385)	20 (370)
Andel, procent	6	7	5	4	5
Andel stöd från Filminstitutet, genomsnitt av projektets totala budget (procent) när?	37,0	40,6	31,8	28,7	32,9
Genomsnittlig total budget (miljoner kronor, avrundat)	21,2	18,7	30,1	25,7	27,6
Andel debuterande regissörer (procent)	40	47	35	35	20

Under 2018 införde Filminstitutet förändringar i stöden till utveckling och produktion efter samråd med filmbranschens aktörer. Utgångspunkten är att stöden ska ha den stabilitet och långsiktighet som behövs i filmproduktion, samtidigt som det ska finnas flexibilitet och öppenhet för anpassning efter förändringar i omvärlden. Exempelvis är stöden plattformsoberoende.

För att bedöma kvalitet utgår Filminstitutet sedan 2014 från tre ledord: angelägenhetsgrad, hantverksskicklighet och originalitet. Ledorden utgör grunden för ett kvalitetsindex över filmer som fått produktionsstöd, mätt utifrån festivalframgångar och kritikerbetyg. Under 2018 har Filminstitutet undersökt hur modellen ska kunna breddas, bl.a. genom att även räkna in besökssiffror och genomslag i medier. Fler biofilmer som fått stöd fick högt utslag på kritikerindex och på besökssiffror jämfört med föregående år.

Konstnärsnämnden fördelar stöd till personer verksamma inom filmområdet i form av bl.a. arbetsstipendier, resebidrag och projektbidrag. Under 2018 fördelades totalt cirka 13,3 miljoner kronor (att jämföra med 10,4 miljoner kronor under 2017) i stipendier och bidrag. Dokumentärfilmare och filmregissörer dominerade bland de sökande.

Spridning och visning av film i hela landet och internationellt

Film i hela landet

Totalt fördelades 41 miljoner kronor i stöd till enskilda biografägare under 2018 (drygt 27 miljoner kronor 2017). Mer än 75 procent gick till biografer på orter med maximalt 25 000 invånare. Ökningen av fördelade medel berodde på att den särskilda satsningen för att stärka spridning och visning i hela landet 2016–2019 under 2018 förstärktes med 15 miljoner kronor. Inom ramen för satsningen har hittills över 500 ansökningar om stöd till utveckling av biografverksamhet beviljats. Medlen går även till andra aktörer som bidrar till att sprida och visa film i hela landet, till exempel festivaler och visningsorganisationer.

Antalet svenska långfilmer som hade biografpremiär låg kvar på ungefär samma nivå som 2017. Den mest sedda svenska filmen var *Ted – För kärlekens skull* med över 400 000 besök. Antalet besök på svensk film ökade, men det totala antalet biobesök i Sverige minskade med tre procent. Marknadsandelen för besök på inhemsk film ökade något jämfört med 2017, men är fortsatt lägre jämfört med övriga Norden.

Tabell 12.3 Svensk film på biograf 2009–2018*Långfilm (lång spelfilm och lång dokumentärfilm)*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal premiärer svensk film	41	43	38	42	49	47	46	45	50	51
Antal premiärer totalt	268	238	240	219	249	248	273	307	286	284
Antal besök svensk film (miljoner)	5,7	3,3	3,2	3,9	4,1	4,1	3,4	2,7	2,9	3,1
Antal besök totalt (miljoner)	17,4	15,8	16,4	17,9	16,6	16,3	17,0	17,8	16,9	16,4
Svensk marknadsandel (procent)	32,7	20,8	19,8	21,9	24,8	25,1	20,0	15,1	17,2	18,7

Enligt 2018 års kulturvaneundersökning, som Myndigheten för kulturanalys genomfört i samarbete med SOM-institutet vid Göteborgs universitet, är den vanligaste kulturaktiviteten ”se på film”. Det är 92 procent som anger att de har sett på film någon gång under de senaste 12 månaderna och 74 procent uppger att de ser på film minst en gång i månaden. De stabila siffrorna för biografgående i tabell 12.3 bekräftas även i SOM-undersökningarnas tidsserier från 1989 och framåt.

Det stora utbudet av film i olika visningsfönster skapar en hård konkurrens om publiken. För att öka synligheten för svensk film har stödet till lansering utvecklats under senare år, bl.a. genom att filmprojekt ges stöd tidigare i produktionsprocessen och anpassas till den enskilda filmen. Av de filmer som fick stöd nådde dubbelt så många en publik på över 100 000 besökare jämfört med föregående år. De flesta ansökningarna avser dock fortfarande stöd till traditionell lansering inför premiär på biograf och betydligt färre rör målgruppsarbete i projektens inledande fas eller digital lansering.

Det finns brister i tillgången till korrekt statistik för de olika visningsfönstren, i synnerhet för de digitala tjänsterna. Detta försvårar både fördelningen av stöd och utvecklingen av stödformer.

Inom kultursamverkansmodellen (se även avsnitt 3.4.2 Kulturområdesövergripande verksamhet, Kultur i hela landet, Kultursamverkan) lämnades 2018 statligt stöd med totalt 17,4 miljoner kronor till filmkulturell verksamhet, t.ex. verksamhet för barn och unga, talangutveckling och fortbildning.

Spridning och visning av ny svensk film internationellt

Liksom föregående år har ny svensk film i olika genrer visats i stor omfattning på internationella

festivaler. Festivaldistributionen hanteras numera i större utsträckning än tidigare av internationella distributörer eller säljagenter, varför det har blivit svårare att få en fullständig bild. Ett nytt stöd för internationella distributörer inrättades hösten 2018. Flera av de filmer som haft stora internationella framgångar både på festivaler och i försäljning t.ex. Gräns och Flotten, har tilldelats stöd för lanseringsarbetet.

Exporten av svensk film fortsätter att vara framgångsrik med 26 långa spelfilmer och fem långa dokumentärer sålda för internationell distribution till 79 länder under 2018.

Ökad tillgänglighet genom syntolkning

Filminstitutets stöd till syntolkning och uppläst textremsa fördelades till 33 filmer under 2018, vilket är en ökning jämfört med 2017 (24 filmer). Ungefär hälften av filmerna var svenska, hälften utländska. Även antalet nedladdningar av ljudspår ökade, bl.a. eftersom tekniken har gjorts tillgänglig för fler sorters smarta telefoner. Trots ökningen är fortfarande en stor andel av det totala antalet premiärfilmer, i synnerhet av de utländska, inte tillgänglighetsanpassade.

Insatser för att stärka upphovsrätten

Svensk filmbransch har under en längre tid påtalat att det förekommer brottslighet i Sverige genom tjänster som gör det möjligt för internetanvändare att ta del av bl.a. film och kopiera sådana verk utan tillstånd.

Under året arbetade Patent- och registreringsverket (PRV) vidare med att bl.a. utreda insatser som kan underlätta laglig tillgång till digitalt tillgängligt material (N2017/04031/IFK).

För att motarbeta kommersiella och strategiskt planerade immaterialrättsintrång tillsatte regeringen under 2017 en utredning med uppdrag att överväga skärpta straff för de allvarligaste fallen av intrång. Utredningen lämnade sitt

betänkande Grovt upphovsrättsbrott och grovt varumärkesbrott (SOU 2018:6) i februari 2018. Betänkandet har därefter remitterats och bereds nu vidare inom regeringskansliet.

Ett filmarv som bevaras, används och utvecklas

Den särskilda statliga satsningen för att bevara filmarvet (inledd 2014) avslutades 2018 och har från och med 2019 en långsiktig finansiering. Under 2018 digitaliserades 94 filmer (se tabell 12.4) och totalt under perioden 2014–2018 har 429 filmer digitaliserats. Detta innebär att regeringens mål med satsningen att digitalisera 500 filmer under fem år inte riktigt uppnåddes, vilket framför allt beror på att arbetsinsatsen för vissa filmer var större än beräknat.

Tabell 12.4 Digitalisering och tillgängliggörande av filmarvet 2014–2018

	2014 ¹	2015	2016	2017	2018	Totalt
Antal digitaliserade filmer	62	79	106	88	94	429
Antal visningar på biograf av digitala filmer	51	681	1 094	691	2 842	5 359
varav utomlands	9	89	93	157	1 280	1 628

¹ Inklusive några filmer som påbörjades 2013.

Tillgängligheten till de digitaliserade filmerna ökar stadigt. Mer än två tredjedelar av de digitaliserade filmerna finns på dvd eller via strömningstjänst, jämfört med ungefär hälften 2017. Antalet visningar på biograf har mer än fyrdubblats jämfört med föregående år. En starkt bidragande orsak till ökningen var jubileumsåret Bergman 100 år (se vidare avsnitt 3.4.2 Kulturområdesövergripande verksamhet). Alla Bergmans långfilmer digitaliserades inför 2018 och de har visats över hela världen. I Sverige har 66 biografier över hela landet totalt haft över 1215 föreställningar. På Cinemateket sågs visningarna av Bergmans 40 filmer av över 6 000 personer.

Filmarvet tillgängliggörs även genom Filmarkivet.se (Filminstitutets och Kungl. Bibliotekets tjänst för bl.a. kort- och reklamfilm) och den nya strömningssajten Cineasterna, där filmer från Filminstitutets bibliotek strömmades avgiftsfritt över 6 000 gånger under året.

Film för barn och unga

Av de 20 långa spelfilmer som fick produktionsstöd under 2018 var tre barn-/ungdoms-/familjefilmer. Få projektansökningar gällde dock filmer riktade till ungdomspubliken. Det var fortsatt hög efterfrågan på de digitaliserade barn- och ungdomsfilmerna, t.ex. Bröderna Lejonhjärta och Fucking Åmål, både till skolbio- och festivalvisningar och till vanliga, öppna biografvisningar.

För att underlätta arbetet med filmkunnighet i skolan tog Filminstitutet under året fram 20 filmhandledningar om filmer från hela världen. En ny handläggare har anställts för att arbeta uppsökande och behovsbaserat med stödgivningen till filmkulturella projekt för barn och unga. Mer medel än tidigare fördelades och gick till 46 lokala projekt, främst skolbiosatsningar och uppstarter av filmkurser inom kulturskolan. Filminstitutets stöd utgör ett komplement till den regionala filmverksamheten inom ramen för kultursamverkansmodellen, där drygt hälften av arbetstiden ägnas åt verksamhet barn och unga enligt Statens kulturråds uppföljningsrapport för kultursamverkansmodellen 2016–2017.

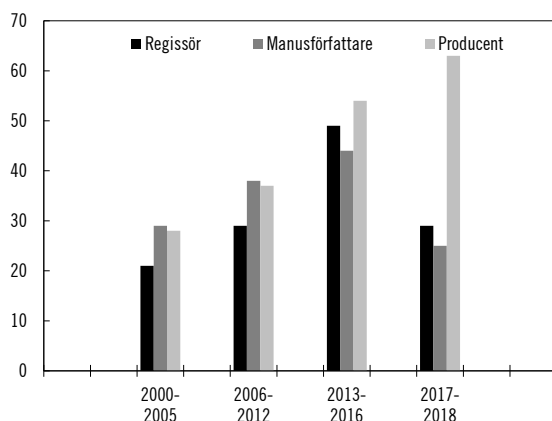
Jämställdhet och mångfald

Den nedgång i jämställdhetssiffrorna som noterades 2017 fortsatte även under 2018 när det gäller nyckelrollerna i filmprojekt som fått produktionsstöd, i synnerhet när det gäller långspelfilm (tabell 12.5). För dokumentär, kortfilm och film för barn råder, precis som tidigare år, större jämställdhet. För producentrollen gäller fortsatt en viss övervikt av kvinnor.

Tabell 12.5 Andel kvinnor respektive män på nyckelpositioner 2014–2018*I projekt som har fått produktionsstöd av konsulent till lång spelfilm*

	2014		2015		2016		2017		2018	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Regi	50	50	43	57	65	35	23	77	33	67
Manus	61	39	32	68	38	62	22	78	28	72
Producent	69	31	44	56	42	58	65	35	60	40
Antal filmer	14		14		13		13		15	

Då mängden filmer som får stöd per år är relativt begränsad är det mest relevant att se till trender över längre tid. I diagram 12.1 visas utvecklingen under tre filmavtalsperioderna 2000–2016 samt den ännu inte avslutade perioden från 2017 till 2020, då Filminstitutets handlingsplan för jämställdhet löper ut. Utvecklingen för andelen kvinnor på producentfunktionen fortsätter att öka, medan trenden för både regissör och manusförfattare går åt motsatt håll.

Diagram 12.1 Jämställdhet 2000–2018 (andel kvinnor på nyckelpositioner)*I projekt som har fått produktionsstöd av konsulent till lång spelfilm*Procent Stödår

Ytterligare ett mått på jämställdheten i Filminstitutets stödgivning är hur mycket stödmedel kvinnor respektive män tilldelas. Även under 2018 regisserades sju av tio högbudgetfilmer (från 27 miljoner kronor) av män.

Könsfördelningen av Konstnärnsrådets stöd till personer verksamma inom filmområdet har länge varit nästintill 50/50, både sett till sökande och beviljade.

Filminstitutet fick i regeringens riktlinjebeslut för 2018 tydligare återrapporteringskrav angående arbetet med att stärka jämställdheten i filmbranschen och motverka sexuella trakasserier. Filminstitutet genomförde, i samarbete med bl.a. Teaterförbundet och Film-

och tv-producenterna, flera gratisutbildningar för att öka producenternas kunskap om orsaker till trakasserier. Cirka 120 personer deltog vid de sex kurstillfällena. Olika offentliga seminarier genomfördes också, bl.a. under filmfestivalen i Cannes 2018.

En uppdatering av Filminstitutets handlingsplan för breddad representation kommer att redovisas under 2019, liksom arbetet med att ta fram en metod för att mäta mångfald bakom kameran.

Inom ramen för uppdraget att främja film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken fick fyra filmprojekt på samiska, meänkieli, romani chib och finska stöd. Tre festivaler med visning av film på finska, jiddisch och romani chib fick stöd. Antalet ansökningar är dock få och Filminstitutet arbetar med en strategi för film och de nationella minoritetsspråken, bl.a. för att öka kunskapen om stödet och på andra sätt främja ökad mångfald av produktioner och spridning av film till en mångfald av målgrupper.

Stärka yttrandefrihet och det offentliga samtalet

Sedan 2017 är ett nytt mål i filmpolitiken att ”filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet”. Genom seminarier och kurser har Filminstitutet lyft frågor om bl.a. filmkunnighet och rörliga bilders påverkan, samt filmens roll för synliggörande av olika grupper och olika delar av Sverige.

Totalt genomfördes under året 19 olika s.k. Filmrum med cirka 1 300 besökare för att skapa möten mellan olika aktörer i branschen. Flera ägde rum utanför Stockholm och ett antal finns även tillgängliga på Filminstitutets webbplats.

En konferens anordnades på temat ”Filmkunnighet – en demokratisk rättighet” med centrala aktörer inom utbildning och kultur, och filmkunnighet har blivit en del av Skolverkets satsning Läslyftet.

I samband med valåret 2018 genomförde Filminstitutet, i samarbete med Folkets Bio och SVT, satsningen Röst. Åtta stycken kortfilmer av såväl nya som etablerade filmskapare fick stöd i syfte att stärka filmens roll i det demokratiska samtalet och lyfta fram underrepresenterade röster. Filmerna visades i SVT i samband med partiledardebatterna, på över 200 biografer över hela landet som en del av en visnings- och samtalsturné samt i Almedalen och på festivalen Way Out West.

Filmpolitikens utveckling

Statskontoret fick 2018 i uppdrag av regeringen att genomföra en analys av hur Filminstitutet har anpassat sin verksamhet till den statliga finansierings- och styrningsmodell för svensk film som trädde i kraft den 1 januari 2017. Uppdraget redovisades till regeringen den 3 maj 2019 genom rapporten Från filmavtal till statlig filmpolitik (2019:19).

Statskontoret gör bedömningen att Filminstitutets förutsättningar att bedriva sin verksamhet har förbättrats genom t.ex. färre och mer enhetliga mål, mer flexibilitet i utformningen av stöd samt en mer stabil och långsiktig finansiering. Det finns samtidigt vissa utvecklingsområden, bl.a. att ytterligare utveckla samrådet med branschen och att hantera bristen på filmstatistik.

12.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är de statliga insatserna har bidragit till att uppfylla ett antal av de mål som har fastställts för filmpolitiken.

Den nya filmpolitiken som började gälla 2017 är under utveckling och det är fortfarande att svårt att göra en helhetsbedömning av effekterna för svensk film. Statskontorets analys av verksamheten vid Filminstitutet visar samtidigt att förutsättningarna för måluppfyllelse har förbättrats i linje med regeringens motiv för en ny filmpolitik.

Bristen på statistik både för biografer och för andra visningsfönster påverkar möjligheterna att följa upp och utvärdera effekterna av filmpolitiken negativt.

När det gäller jämställdhet kan det konstateras att den negativa utvecklingen under 2017

fortsatte under 2018. Fler män än kvinnor sökte stöd och fler män regisserar de filmer som fått stöd. Högbudgetfilmer regisseras oftare av män.

Resultaten av Filminstitutets kvalitetsindex visar en positiv trend för svensk film som fått stöd. Arbetet med kvalitetsbedömning är fortfarande i sin linda, men visar på en ambition att bredda diskussionen om vad värdefull svensk film är, och därmed följa upp de filmpolitiska målen.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 12.6 Anslagsutveckling 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

2018	Utfall	567 144	Anslags- sparande	
2019	Anslag	562 144 ¹	Utgifts- prognos	562 144
2020	Förslag	553 444		
2021	Beräknat	553 444		
2022	Beräknat	553 444		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till utveckling, produktion, visning och spridning av film samt till filmkulturell utveckling.

Regeringens överväganden

Tabell 12.7 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	562 144	562 144	562 144
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-8 700	-8 700	-8 700
Varav BP20	-1 200	-1 200	-1 200
Omprioriteringar	-1 200	-1 200	-1 200
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	553 444	553 444	553 444

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 1,2 miljoner kronor fr.o.m. 2020 för omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 553 444 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 553 444 000 kronor respektive 553 444 000 kronor.

13 Medier

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) och Statens medieråd, presstöd, sändningar av TV Finland, forskning och dokumentation om medieutvecklingen, avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet samt stöd till taltidningar. Avsnittet omfattar även Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). Budgetförslagen avseende mediestöd och MPRT redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Medier</i>						
11:1 Sändningar av TV Finland	10	10	10	10	10	10
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	4	3	3	3	3	4
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	0	0	0	0	0	0
11:4 Statens medieråd	21	23	23	23	23	23
11:5 Stöd till taltidningar	47	45	44	49	51	54
Summa Medier	83	81	81	86	88	91

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

13.3 Mål

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

13.4 Resultatredovisning

13.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom medier utgår från

- utbetalat presstöd samt utvecklingsstöd fördelat på antal tidningar,
- dagspressens ekonomiska resultat och övergripande utveckling,
- antalet taltidningar och abonnenter samt kostnadsutveckling,
- om programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt sina public service-uppdrag enligt bedömning av granskningsnämnden för radio och tv,
- utvecklingen avseende ärenden om tillstånd respektive registrering av icke tillståndspliktig sändningsverksamhet gällande radio och tv,
- antalet ärenden i granskningsnämnden samt andelen fällande beslut, och
- insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan.

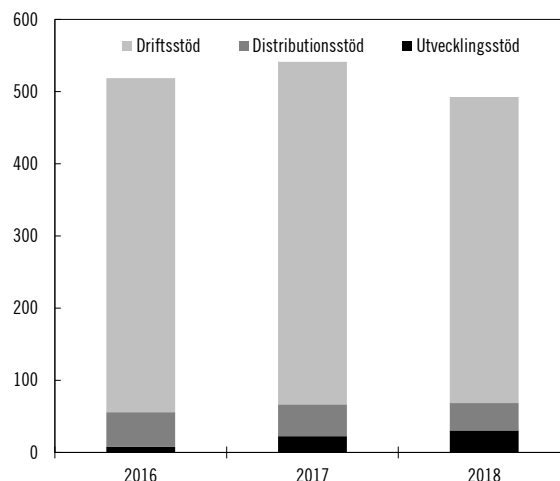
13.4.2 Resultat

Dagstidningar på en hårt ansatt marknad

Under 2018 betalades sammanlagt cirka 492 miljoner kronor ut i presstöd: driftsstödet uppgick till 423,9 miljoner kronor, distributionsstödet uppgick till 38,1 miljoner kronor och utvecklingsstödet uppgick till 30,4 miljoner kronor. Det är totalt sett en minskning med cirka 9 procent jämfört med 2017, vilket beror på tidningarnas sjunkande upplagor och på att en tidningskoncern lades ned.

Diagram 13.1 Totalt utbetalat stöd till tidningar 2016–2018

Miljoner kronor

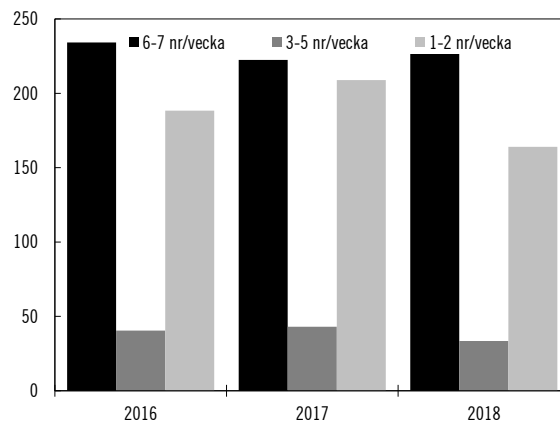

Källa: Myndigheten för press, radio och tv:s årsredovisning 2018.

Dagstidningar med driftsstöd delas in i kategorierna lågfrekventa tidningar (utgivning 1-2 nummer/vecka), medelfrekventa tidningar (3-5 nummer/vecka) och högfrekventa (6-7 nummer/vecka). Diagram nedan visar på att merparten av driftsstödet fördelas till högfrekventa samt lågfrekventa tidningar.

Diagram 13.2 Utbetalat driftsstöd per tidningskategori 2016–2018

Miljoner kronor

Källa: Myndigheten för press, radio och tv:s årsredovisning 2018

Tre tidningar har under året ökat sin utgivning med fler nummer per vecka samtidigt som 15 tidningar har lagt ner sin utgivning. Antalet tidningar som har fått olika stöd finns i tabellen nedan.

Tabell 13.2 Stöd fördelat på antal tidningar 2016–2018

Antal tidningar

	2016	2017	2018
Dagstidningar med driftstöd	86	89	73
Dagstidningar med distributionsstöd	133	134	129
Nyhetstidningar med utvecklingsstöd	24	51	51

Källa: Myndigheten för press, radio och tv:s årsredovisning 2018.

Dagspressen är som helhet den enskilda mediegren som drabbats hårdast av den nya konkurrenssituationen på mediemarknaden. Under 2018 gick intäkterna från digital reklamförsäljning i stor utsträckning till stora globala företag, och ägarkoncentrationen i Sverige ökade (Nordicom, Medieekonomi 2018). Tillväxten i tidningarnas digitala prenumerationer kompenseras inte för tidningarnas fallande intäkter. Under 2019 har flera stora tidningar beviljats driftsstöd för första gången mot bakgrund av dagspressens sjunkande upplagor.

Utmaningarna för kvalitetsjournalistik är tydligast när det gäller lokaljournalistiken. Den redaktionella närvaron i landets kommuner minskar. I 75 kommuner finns ingen redaktion och 35 kommuner saknar helt redaktionell närvaro (Institutet för mediestudiers årsbok 2017/2018).

Presstödet förlängdes och förstärktes den 1 januari 2019. Dessutom infördes från den 1 februari 2019 två nya former av mediestöd: det ena stödet är för stärkt lokal journalistik, det andra stödet är ett utvidgat innovations- och utvecklingsstöd. Sedan stödet för lokal journalistik infördes har 130 ansökningar om stöd för satsningar i områden som saknar eller har svag journalistisk bevakning kommit in.

Ökat antal taltidningar och fler prenumeranter

Taltidningar produceras med talsyntes och distribueras via internet. Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) ansvarar för produktion och distribution. Under 2018 utgavs totalt 129 dagstidningar som taltidningar, vilket är en ökning med fem taltidningar sedan 2017.

Sedan övergången till digital distribution av taltidningar har stora kostnadsbesparingar gjorts inom detta område. För 2018 ökade dock kostnaderna för taltidningsverksamheten med tre procent jämfört med 2017, vilket främst beror på inköp av nya mottagare.

Antalet prenumeranter ökade marginellt mellan 2017 och 2018 (se tabell 13.3).

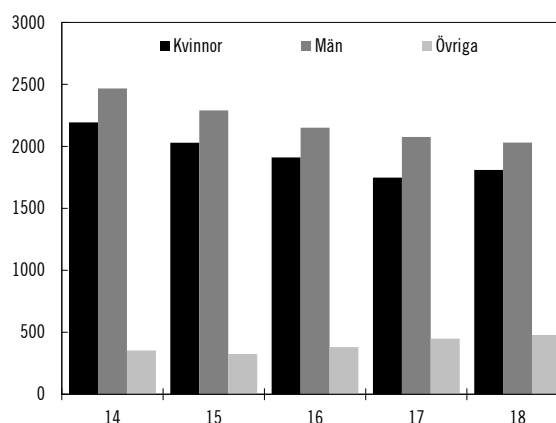
Tabell 13.3 Antal taltidningar och prenumeranter 2014–2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal taltidningar	109	113	122	124	129
Antal prenumeranter	5 067	4 644	4 440	4 273	4 309

Källa: Myndigheten för tillgängliga mediers årsredovisning 2018

¹ Med övriga avses institutioner, i huvudsak bibliotek och omsorgsverksamheter.

Nya prenumeranter tillkommer kontinuerligt, men då antalet avslutade prenumerationer är stort är nettoförändringen liten. Samtidigt ökade antalet prenumerationer som innehas av en institution med sex procent. I likhet med föregående år är det något högre andel män än kvinnor som prenumererar, 53 respektive 47 procent (se diagram 13.3).

Diagram 13.3 Antal kvinnor, män och övriga som prenumererar på taltidningar 2014–2018

Källa: Myndigheten för tillgängliga mediers årsredovisning 2018

¹ Med övriga avses institutioner, i huvudsak bibliotek och omsorgsverksamheter.

Public service

De nuvarande sändningstillstånden för programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) gäller fr.o.m. den 1 januari 2014 t.o.m. den 31 december 2019. Regeringen överlämnade i juni 2019 en proposition med villkoren för kommande tillståndsperiod 2020–2025.

Den 1 januari 2019 ersattes den tidigare radio- och tv-avgiften med en individuell public service-avgift. Syftet med den nya finansieringsmodellen är att skapa förutsättningar att utveckla en oberoende public service-verksamhet med hög

legitimitet, kvalitet och relevans i det moderna medielandskapet.

Tillgång till public service-företagens utbud

SR sänder FM-radio i fyra rikstäckande programtjänster och 25 lokala kanaler. Totalt sändes 151 083 timmar i marknätet 2018, vilket utgör en liten minskning jämfört med 2017. De webbexklusiva sändningarna (sändningar enbart över internet) låg 2018 kvar på 22 700 timmar. SVT sänder i fyra programtjänster som delas i fem kanaler: SVT1, SVT2, Barnkanalen, SVT24 och Kunskapskanalen som sänds i samarbete med UR. Kanalerna sänds via marknät, satellit och internet. Samtliga kanaler vidaresänds via kabel och ip-tv. SVT1 och SVT2 sänds även i högupplöst kvalitet (hd-tv).

Tabell 13.4 Sveriges Radios sändningar i marknätet per programkategori 2014–2018

Procent av total sändningstid

	2014	2015	2016	2017	2018
Nyheter	8	8	7,9	7,9	8
Samhälle	12	12,6	12,2	12,3	12
Livsstil	3	3,1	3,4	3,4	3
Kultur	8	7,6	7,5	7,4	8
Sport	2	1,7	1,9	1,9	2
Underhållning	5	4,7	4,8	4,8	5
Musik	61	60,8	60,9	61	61
Service	1	1,5	1,4	1,5	1
Total sändningstid i timmar	151 083	155 499	153 425	153 604	151 083

Källa: SR:s public service-redovisningar för 2014, 2015, 2016, 2017 och 2018.

Totalt sändes 22 082 timmar i SVT:s kanaler i marknätet 2018, vilket är en något lägre nivå än föregående år. Antalet webbexklusiva timmar uppgick till 2 197, vilket utgör en liten ökning jämfört med 1 948 timmar 2017. Sändningstiderna för UR:s utbildnings- och folkbildningsprogram i SR:s och SVT:s kanaler fastställs i överenskommelser mellan företagen. Antalet sändningstimmar av UR:s utbud i radio uppgick 2018, liksom föregående år, till 396 timmar och sändes primärt i P1 och P4 Riks. Sändningarna av UR:s utbud i tv ökade något från 3 216 timmar 2017 till 3 492 timmar 2018, varav cirka 80 procent sändes i Kunskapskanalen.

Tabell 13.5 Sveriges Televisions sändningar i marknätet per programkategori (exklusive barnprogram) 2014–2018

Procent av total sändningstid

	2014	2015	2016	2017	2018
Fiktion	14	15	14	15	16
Underhållning	11	12	10	9	10
Sport	8	8	9	9	10
Kultur och musik	9	8	9	8	9
Fakta	38	40	40	41	39
Nyheter	12	8	9	8	7
SVT forum	8	9	9	10	9
Total sändningstid i timmar	18 267	17 133	16 950	16 273	16 463

Källa: SVT:s public service-redovisningar för 2014, 2015, 2016, 2017 och 2018.

Räckvidd

I enlighet med sändningstillstånden ska SR, SVT och UR:s sändningar nå 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen via marknät. De traditionella tv- och radiosändningarna har god räckvidd och programföretagen når en stor andel av befolkningen med sitt utbud via marknätet. I programföretagens anslagsvillkor framgår det även att företagen ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributions-teknik, och att det är nödvändigt att programföretagens kärnverksamhet tillgängliggörs på olika plattformar.

Mot bakgrund av en ökande mediekonsumtion online har även public service-publikens efterfrågan och användning av programföretagens internetbaserade plattformar och applikationer vuxit. Detta innefattar direkt-sändningar på webben av hela radio- och tv-kanaler och internetbaserade beställtjänster där både tidigare sända och webbexklusiva program tillgängliggörs. Även konsumtionen av SR:s utbud via externa plattformar, som Spotify och Acast, har vuxit.

Under 2018 tog 82 procent av befolkningen del av SVT:s utbud en vanlig vecka, en minskning med 6 procentenheter från 2017 och 7 procentenheter sedan tillståndensperiodens start 2014. Andelen som endast tog del av utbudet via traditionella plattformar minskade från 41 till 38 procent 2018, samtidigt som den andel som enbart tar del av utbudet via internetbaserade plattformar ökat från 7 till 15 procent under innevarande tillståndensperiod. SR nådde en vanlig vecka under 2018 78 procent av befolkningen i åldrarna 12–79 år. Radiolyssnandet via marknätet är stabilt över tid, men minskade något 2018, samtidigt som vecko- och daglyssnandet på on

demand, poddar och nedladdade radioprogram ökade.

I åldersspannet 16–80 år lyssnar en fjärdedel på SR via on-demand någon gång i veckan, vilket utgör en ökning med 60 procent från 2015. I åldersgruppen 20–34 år uppgår on-demand lyssningen till hela 40 procent, vilket illustrerar det generella mönstret avseende mediekonsumtion hos yngre användare. Även för UR ökar betydelsen av de internetbaserade plattformarna. Mellan 2017 och 2018 ökade streamingen av tv-program från UR:s digitala plattformar med 17 procent. Sedan 2014 har även användningen av UR:s radioprogram ökat med drygt 30 procent sett till streamingstarter.

Särskilda uppdrag och målgrupper

Programföretagen ska särskilt tillgodose behov hos vissa målgrupper, som barn och unga, personer med funktionsnedsättning och minoritetsspråkgrupper.

I det särskilda tillgänglighetsbeslut som gäller perioden 2017–2019 ställs specifika krav på SVT och UR om tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning (Ku2016/02488/MF). Villkoren avser krav på textning, teckenspråkstolkning, uppläst text och syntolkning. Tillgänglighetsbeslutet fastställer bl.a. att SVT och UR ska texta samtliga förproducerade program samt 65 procent av de direktsända programmen, vilket företagen uppfyllt. SVT textade 67 procent av sina direktsända program, medan UR ej direktsänt under 2018. Kravet för 2018 var även att 3,5 procent av de svenska programmen ska syntolkas respektive teckenspråkstolkas, vilket SVT och UR uppfyllt.

De digitala plattformarna utgör viktiga verktyg avseende tillgänglighetstjänster och ger möjligheter att anpassa utbudet för målgrupper med specifika behov. På SVT finns bl.a. textning och uppläst text tillgänglig i de sända kanalerna på SVT Play. Ett kontinuerligt utvecklingsarbete av de digitala plattformarna har resulterat i att tillgänglighetstjänsternas sökbarhet förbättrats samt att tillgänglighetsperspektivet vägdes in i ombyggnaden av SVT:s valkompass avseende design, språk och interaktion.

Under 2018 har SVT lanserat en särskild nyhetssändning på lätt svenska med enklare nyhetsspråk och långsammare tempo. SR har sänt programserien Klartext, även detta på lätt

svenska, och UR har sänt serien Läsa med som bl.a. riktar sig till grundsärskolan.

I sändningstillståndet framgår att det totala utbudet för alla minoritetsspråk ska öka betydligt under tillståndsperioden. År 2018 sände SR 10 458 timmar på de nationella minoritetsspråken, SVT 854 timmar och UR 132 timmar.

Programföretagens sändningar har ökat på samtliga minoritetsspråk i jämförelse med 2017, frånsett teckenspråk där antalet sända timmar minskar marginellt 2018. Liksom tidigare år sänds flest timmar på finska.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och tv vid MPRT granskar årligen SR:s, SVT:s och UR:s public service-redovisningar. Utifrån dessa redovisningar bedömer nämnden om programföretagen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst enligt sändningstillstånd, anslagsvillkor och beslut om tillgängliggörande av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning. Innehållsvillkoren i sändningstillstånden omfattar enbart sändningar i marknätet. Som en följd av detta utgår granskningsnämndens uppföljning av innehållsvillkoren i princip uteslutande från den verksamhet som bedrivs i marknätet. Programföretagens verksamhet på andra plattformar, t.ex. via internet, beaktas inte vid bedömningen av uppfyllelsen av innehållsvillkoren.

Granskningsnämnden anser att UR har uppfyllt sitt public service-uppdrag under 2018. SR och SVT anses huvudsakligen ha uppfyllt sina uppdrag under 2018. Vidare bedömer nämnden att UR och SVT – utifrån bolagens egna tolkningar av vilka programtjänster som omfattas av kraven – har uppfyllt kraven avseende tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning (Ku2019/01317/MD).

SR och SVT har enligt granskningsnämnden endast delvis uppfyllt kravet att redovisa hur uppdraget har fullgjorts med avseende på nyckeltal som visar på produktivitet. Båda företagen anför att andelen resurser som går till programproduktion är en viktig indikator på produktivitet. Liksom föregående år anser nämnden att det inte tillräckligt tydligt framgår hur denna indikator visar på produktivitet.

När det gäller kravet att prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning anser granskningsnämnden att SR inte tillräckligt tydligt har redovisat hur de insatser som gjorts, bl.a. att personer med en

funktionsnedsättning medverkat i vissa program, bidragit till att uppfylla villkoret. Inte heller SVT har tillräcklig tydligt redovisat hur villkoret uppfyllts men anses ändå med viss tvekan ha uppfyllt kravet. Nämnden understryker att kravet avser en anpassning av innehållet i sändningarna till den aktuella målgruppen.

Granskningsnämnden konstaterar att SVT:s redovisning avseende kommersiella samarbeten förbättrats. Eftersom företaget för 2018 redovisat vilka kommersiella samarbeten som ingåtts och de totala intäkterna från dessa samarbeten anser nämnden, till skillnad från föregående år, att SVT huvudsakligen har uppfyllt kravet. Nämnden välkomnar även att de tre företagen tagit fram en gemensam definition av kommersiella samarbeten. Mot bakgrund av att SVT:s fastighetsuthyrning även under 2018 gick med viss förlust anser dock nämnden att SVT inte uppfyllt kravet på att sidoverksamheterna ska bära sina egna kostnader.

Övriga radio- och tv-sändningar och beställ-tv-tjänster

Vid sidan av SVT och UR har för närvarande 22 programföretag tillstånd att sända 50 programtjänster i marknätet, vilket är en liten minskning jämfört med 2017 då antalet programföretag med sändningstillstånd för marksänd tv uppgick till 23 och antalet programtjänster till 53.

Sedan den 1 augusti 2018 finns för första gången tre nationella och 35 nationella/regionala tillstånd för analog kommersiell radio. Vid samma tidpunkt upphörde samtliga tidigare 103 sändningstillstånd för analog kommersiell radio.

Vid utgången av 2018 sändes närradio i 139 områden i Sverige, vilket är lika många som 2017. Antalet tillståndshavare var vid årets slut 634, vilket är en minskning jämfört med utgången av 2017 då det fanns 663.

Satellitsändning, trådsändningar och beställ-tv-tjänster kräver inte sändningstillstånd men ska registreras hos MPRT. I trådsändningar ingår kabel-tv och webbsändningar av radio och tv. Utvecklingen av icke-tillståndspliktig sändningsverksamhet och beställ-tv-tjänster framgår av tabellen nedan.

Tabell 13.6 Icke-tillståndspliktig sändningsverksamhet och beställ-tv-tjänster 2015–2018

	2015	2016	2017	2018
Programtjänster, satellit	68	66	59	47
Trådsändningar	-	-	418	402
Kabel-tv	84	77	-	-
Lokala kabelsändar-organisationer	21	19	20	15
Beställ-tv	52	59	64	63

Fr.o.m. 2017 görs ingen uppdelning mellan kabel-tv och annan trådsändning, utan all trådsändning – både radio och tv – redovisas samlat.

Antalet inkomna ärenden om utgivningsbevis var totalt 644 under 2018, vilket är en ökning med 331 ärenden jämfört med 2017.

Tillsyn

Antalet anmälningar till granskningsnämnden för radio och tv var avsevärt fler än något tidigare år (6 506 anmälningar jämfört med 2 437 stycken 2017). Fler program och inslag har anmälts än tidigare och i ett par ärenden har det inkommit ett stort antal anmälningar.

Tabell 13.7 Antalet diarieförda granskningsärenden 2014–2018

Antal ärenden fördelade på ärendetyp

	2014	2015	2016	2017	2018
Granskningsärenden totalt (kan avse flera anmälningar)	1403	1446	1472	1560	1934
Varav anmälningar	1379	1413	1432	1543	1919
Varav egna initiativ	24	33	30	17	15
Ärenden avseende SR, SVT och UR	1163	1222	1214	1233	1515

Antalet granskningsärenden uppgick under 2018 till 1 934, vilket var betydligt högre än för 2017 (1 560). Av upprättade granskningsärenden avsåg 1 919 anmälningar (jämfört med 1 543 föregående år) medan 15 har skett på initiativ av MPRT.

Av det totala antalet granskningsärenden avsåg 78 procent public service-företagen, jämfört med 79 procent föregående år.

Tabell 13.8 Utgången i granskningsärenden 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Avgjorda ärenden totalt	1378	1328	1299	1568	1891
Varav ej prövade och övrigt		762	758	1009	1344
Varav friande	453	505	459	505	472
Varav friade med kritik	9	11	14	15	12
Varav fällande	53	50	68	39	63

Under 2018 avgjordes 1 891 granskningsärenden, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. I 25 procent av fallen friades programföretagen, vilket är en minskning jämfört med tidigare år (32 procent 2017). I 3,3 procent av ärendena fälldes programföretagen, att jämföra med cirka 2,5 procent 2017.

MPRT har följt upp hur skyldigheterna att göra tv-sändningar tillgängliga för personer med funktionsnedsättning uppfyllts under perioden 1 juli 2017 – 30 juni 2018. Av leverantörer av medietjänster med generella krav på tillgänglighet uppfyller 31 leverantörer kravet avseende 58 programtjänster medan 15 leverantörer inte har uppfyllt kraven för sammanlagt 41 programtjänster.

TV4 AB, som omfattas av särskilda skyldigheter, tillgängliggör allt fler av sina tv-program. Bolaget uppfyllde dock inte kravet på uppläst text i någon av sina programtjänster och inte heller kravet avseende teckenspråkstolkning för programtjänsten TV4 Fakta.

Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Det är viktigt för regeringen och allmänheten att ha tillgång till gedigen och uppdaterad information om medietvecklingen. Nordiskt informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) sammanställer statistik och forskning om medietvecklingen bl.a. i den årliga rapporten Mediebarometern. För att höja svarsfrekvensen och samtidigt minska kostnaderna för datasamlingen har Nordicom infört webbaserade intervjuer fr.o.m. 2019.

Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Inom ramen för uppdraget att informera om upphovsrättsliga rättigheter och skyldigheter i

myndighetens regleringsbrev för 2018 har Statens medieråd lanserat Publicistguiden och Upphovsrätt i MIK för mig.

Under 2018 publicerade myndigheten tillsammans med Nordicom antologin *Youth and news in a digital media environment: Nordic-Baltic perspectives*, i vilken forskare och praktiker analyserar ungas nyhetsanvändning. Statens medieråd publicerade även rapporten *Ungas anmälningar av hat och hot i sociala medier*, vilken bl.a. beskriver i vilken utsträckning 15–18 åringar anmält hot eller hat på internet.

Myndigheten har ett pågående uppdrag att genomföra kampanjen *No Hate Speech Movement* (Ku2017/00785/DISK), se vidare utg.omr.13, avsnitt 4. Under 2018 har Arbetets museum och Svenska institutet vidareutvecklat materialet *Propaganda och bilders makt* som utgörs av lärarhandledningar, övningar och elevmaterial. Arbetets museum har med stöd av Statens medieråd producerat vandringsutställningen *Det resande demokratilabbet*. Syftet är att höja ungdomars kompetens kring informationspåverkan och ett källkritiskt förhållningssätt. Under 2018 har åtta bibliotek visat utställningen och vid årsskiftet hade 78 bibliotek bokat utställningen. Under 2018 lanserades även materialet *Könsnormer i bildspråket* och ”*Digitala medier på föräldriska*” som innehåller elva snabbguider för vuxna om olika digitala medier.

Statskontoret fick i oktober 2017 i uppdrag av regeringen att analysera Statens medieråds verksamhet. Analysen ligger till grund för det omställningsarbete som Statens medieråd påbörjade under andra halvan av 2018. I augusti 2018 beslutade regeringen om ett uppdrag till Statens medieråd om att utveckla former för en förstärkt samverkan av insatser för medie- och informationskunnighet. Uppdraget redovisades i maj i form av en lägesrapport (Ku2019/01190/MD). I rapporten beskrivs det arbete som myndigheten har påbörjat med att bygga upp en varaktig struktur som kan stötta så många som möjligt av alla de aktörer som bidrar med MIK-insatser. I rapporten redovisas även hur arbetet kommer att tas vidare under 2019–2020.

I augusti 2018 beslutade regeringen om kommittédirektivet *Nationell satsning på medie- och informationskunnighet* och det demokratiska samtalet (dir. 2018:88). Uppdraget innebär att en särskild utredare i samverkan med

andra aktörer ska arbeta med utåtriktade insatser som ökar motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat hos barn, unga och vuxna.

I mars 2017 ändrades lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Avgiften för fastställande av åldersgräns avskaffades, kravet på tillståndskort togs bort och ledsagarregeln utvidgades till att även gälla åldersgränsen från 15 år. Ändringarna syftade till att öka utbudet av film för barn och unga. Under 2018 lämnades 295 långfilmer in för granskning till Statens medieråd, vilket innebär en ökning med 36 procent jämfört med det genomsnittliga antalet för åren närmast före lagändringen. En konsekvens av att ledsagarregeln utvidgades till att även gälla åldersgränsen från 15 år är att antalet överklaganden av myndighetens beslut har minskat. Endast ett ärende överklagades under 2018. Förvaltningsrätten i Stockholm biföll överklagandet. Statens medieråd överklagade till Kammarrätten som avlog överklagandet.

13.4.3 Analys och slutsatser

Dagstidningar

Flera områden i Sverige saknar redaktionell närvaro. Dagspressen präglas av fallande annonsintäkter och upplagor, vilket sätter den under starkt ekonomiskt tryck.

Förstärkningen av presstödet samt införandet av nya stöd 2019 har medfört ett stärkt stöd till journalistisk bevakning runt om landet, vilket visat sig genom att flera aktörer har sökt presstöd och stöd till lokal journalistik. De förstärkta insatserna tillsammans med en sänkt mervärdesskatt på elektroniska publikationer fr.o.m. den 1 juli 2019 (prop. 2018/19:73) väntas skapa bättre förutsättningar för kvalitativ journalistik och därmed yttrandefrihet och mångfald.

Taltidningar

Regeringen bedömer att stödet till taltidningar bidrar till att uppfylla det mediepolitiska målet om massmediers tillgänglighet eftersom taltidningstjänsten årligen täcker allt fler dagstidningar och läns- och kommuntidningar samt ökar antalet institutioner som prenumererar på taltidningar.

Public service

I sändningstillstånd, anslagsvillkor och beslut om tillgängliggörande av tv-sändningar för personer

med funktionsnedsättning ställs grundläggande krav på programföretagens utbud och distribution. Utifrån dessa public service-uppdrag bidrar programföretagen – SR, SVT och UR – till att uppfylla de mediepolitiska målen att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet.

Regeringen bedömer, utifrån granskningsnämndens beslut, att UR uppfyllt sitt uppdrag i allmänhetens tjänst 2018. Regeringen konstaterar att det är första gången som ett av programföretagen i alla delar bedöms ha uppfyllt sitt uppdrag. SR och SVT bedöms i huvudsak ha uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst 2018.

Den kritik som framförts av granskningsnämnden föregående år har på flera områden lett till åtgärder från programföretagens sida i syfte att förbättra och tydliggöra redovisningarna. Regeringen välkomnar bl.a. den mer utförliga redovisningen avseende kommersiella samarbeten.

Granskningsnämndens uppföljning av innehållsdelen av uppdragen utgår uteslutande från den verksamhet som programbolagen bedrivit i marknätet. Regeringen har i propositionen Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025 (prop. 2018/19:136) föreslagit att programföretagen ska ges möjlighet att tillgodoräkna sig en viss andel av programverksamheten på internet vid uppfyllandet av public service-uppdraget. Denna möjlighet föreslås gälla fr.o.m. kommande tillståndperiod som inleds 2020.

Kommersiell radio och tv m.m.

Granskningsnämndens efterhandsgranskning bidrar till att säkerställa att radio- och tv-lagen och bestämmelserna i sändningstillstånden följs. Antalet anmälningar till granskningsnämnden nådde den högsta nivån någonsin. Även om andelen fällande beslut under 2018 ökat är den fortsatt låg vilket tyder på god efterlevnad bland berörda programföretag. Granskningsnämndens möjlighet till prövning begränsas samtidigt av i vilken distributionsform inlaget sänts eftersom nämnden enligt yttrandefrihetsgrundlagen inte får granska program som sänts genom tråd.

Den analoga kommersiella radion har genom de nationella tillstånd som är i kraft sedan den 1 augusti 2018 fått förutsättningar att nå en större del av landet. Sändningsområdenas utformning bedöms i högre grad än tidigare bidra till uppfyllelse av medieområdets mål att stödja yttrandefrihet, mångfald och tillgänglighet.

Antalet föreningar som sänder närradio fortsätter att minska, men lokal icke-kommersiell radio och tv bedöms fortsatt betydelsefull för spridning av olika intressen och perspektiv med fokus på lokala frågor. Verksamheten bedöms bidra till målet att stödja yttrandefrihet, mångfald och tillgänglighet.

Nuvarande tillståndspäriod för marksänd tv för andra programföretag än public service-bolagen gäller fram till den 31 mars 2020. Under 2019 kommer Myndigheten för press, radio och tv därför att genomföra en ny tillståndspäriod för marksänd tv.

Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Regeringen bedömer att Statens medieråds arbete bidrar till att rusta barn och unga som medvetna medianvändare och att skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten har inlett ett viktigt utvecklingsarbete som behöver fortsätta.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 11:1 Sändningar av TV Finland

Tabell 13.9 Anslagsutveckling 11:1 Sändningar av TV Finland

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	9 721	
2019	Anslag	9 721 ¹	9 609
2020	Förslag	9 721	
2021	Beräknat	9 912 ²	
2022	Beräknat	10 109 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 721 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 721 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Sverigefinska Riksförbundet för sändningar av TV Finland.

Regeringens överväganden

Tabell 13.10 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:1 Sändningar av TV Finland

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	9 721	9 721	9 721
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²		191	388
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 721	9 912	10 109

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 9 721 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Sändningar av TV Finland* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 9 912 000 kronor respektive 10 109 000 kronor.

13.5.2 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 13.11 Anslagsutveckling 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	3 817	
2019	Anslag	3 342 ¹	3 342
2020	Förslag	3 392	
2021	Beräknat	3 446 ²	
2022	Beräknat	3 501 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 392 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 392 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förmedling av forskningsresultat om svensk och internationell medieutveckling, för sammanställning av mediestatistik och för dokumentation av ägar- och marknadsförhållanden på den svenska mediemarknaden av Nordiskt informations-

center för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom).

Regeringens överväganden

Tabell 13.12 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	3 842	3 842	3 842
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	61	123	186
Beslut	-511	-519	-527
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 392	3 446	3 501

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med ca 500 000 kronor fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår att 3 392 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 3 446 000 kronor respektive 3 501 000 kronor.

13.5.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 13.13 Anslagsutveckling 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

2018	Utfall	385	Anslags-sparande	98
2019	Anslag	483 ¹	Utgifts-prognos	477
2020	Förslag	483		
2021	Beräknat	483		
2022	Beräknat	483		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Europeiska audiovisuella observatoriet.

Regeringens överväganden

Tabell 13.14 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019	483	483	483
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	483	483	483

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 483 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 483 000 kronor respektive 483 000 kronor.

13.5.4 11:4 Statens medieråd

Tabell 13.15 Anslagsutveckling 11:4 Statens medieråd

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018		21 168		980
2019	Anslag	22 525 ¹	Utgifts- prognos	22 927
2020	Förslag	23 320		
2021	Beräknat	22 602 ²		
2022	Beräknat	22 946 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 22 258 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 258 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens medieråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 13.16 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:4 Statens medieråd

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	22 525	22 525	22 525
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	795	1 156	1 516
Beslut		-1 079	-1 095
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 320	22 602	22 946

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 23 320 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Statens medieråd* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 22 602 000 kronor respektive 22 946 000 kronor.

13.5.5 11:5 Stöd till taltidningar

Tabell 13.17 Anslagsutveckling för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018		47 411		3 145
2019	Anslag	44 956 ¹	Utgifts- prognos	44 438
2020	Förslag	48 856		
2021	Beräknat	51 356		
2022	Beräknat	53 856		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till taltidningar. Anslaget får även användas för vissa förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 13.18 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	44 956	44 956	44 956
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	3 900	6 400	8 900
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	48 856	51 356	53 856

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 3 900 000 kronor 2020, 6 400 000 kronor 2021 och 8 900 000 kronor 2022.

Regeringen föreslår att 48 856 000 kronor anvisas under anslaget 11:5 *Stöd till taltidningar* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 51 356 000 kronor respektive 53 856 000 kronor.

13.5.6 Public service

Medelsberäkningar 2020

Regeringens förslag: Medelstillelningen för 2020 från public service-kontot till Sveriges Radio AB med 3 077 100 000 kronor, till Sveriges Television AB med 5 041 200 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio med 445 100 000 kronor godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst ska riksdagens beslut om tilldelning av avgiftsmedel inför att ett sändningstillstånd meddelas avse hela den period som tillståndet gäller. Regeringen har i propositionen Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025 (prop. 2018/2019:136) lämnat förslag om medelstillelning till de tre public service-företagen för den kommande tillståndsperioden. I enlighet med förslaget om tilldelning av medel för tillståndsperioden 2020–2025 föreslår regeringen att Sveriges Radio AB tilldelas 3 077 100 000 kronor, Sveriges Television AB tilldelas 5 041 200 000 kronor och Sveriges Utbildningsradio tilldelas 445 100 000 kronor för 2020 från public service-kontot.

Tabell 13.19 Medelstillelning för SR, SVT och UR 2020

Kronor

Sveriges Radio	3 077 100 000
Sveriges Television	5 041 200 000
Sveriges Utbildningsradio	445 100 000
Summa	8 563 400 000

Förstärkning av Förvaltningsstiftelsens stiftelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 från public service-kontot tillföra 35 000 000 kronor i stiftelsekapital till Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

Skälen för regeringens förslag: Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB (Förvaltningsstiftelsen) ska genom att äga och förvalta aktierna i de tre programföretagen främja public service-företagens oberoende. Stiftelsens verksamhet finansieras genom avkastningen på stiftelsens kapital. Under flera år har avkastningen, bl.a. till följd av rådande ränteläge, varit otillräcklig för att täcka stiftelsens kostnader. Stiftelsen finansieras därför även med koncernbidrag, dvs. en överföring av avgiftsmedel från dotterbolagen Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

Regeringen har i propositionen Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025 (prop. 2018/19:136) uttalat att stiftelsens ekonomiska situation inte är tillfredsställande. De årliga koncernbidragen från dotterbolagen strider mot den finansieringsmodell som riksdagen har beslutat om. Förvaltningsstiftelsen bör därför tillskjutas 35 miljoner kronor i ytterligare stiftelsekapital i syfte att garantera en långsiktigt hållbar ekonomisk situation. Eftersom Förvaltningsstiftelsen är en verksamhet direkt knuten till public service bör detta finansieras från public service-kontot i enlighet med lag (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Mot denna bakgrund bör regeringen bemyndigas att under 2020 från public service-kontot föra över 35 miljoner kronor i ytterligare stiftelsekapital till Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

Kredit på public service-kontot

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2020 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att täcka ett underskott på public service-kontot som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av riksdagens beslut om proposition Långsiktig finansiering och stärkt oberoende för public service (prop. 2018/19:261, bet. 2018/19:KrU2, rskr. 2018/19:24) har ett nytt finansieringssystem för public service införts från och med 1 januari 2019. Radiotjänst i Kiruna AB avvecklas under 2019 och i juni 2019 avslutades rundradiokontot som t.o.m. 2018 användes för att förvalta radio- och tv-avgifter. I samband med att kontot avslutades fördes, i enlighet med riksdagens beslut, kontots underskott på ca 160 miljoner kronor över till det nya public service-kontot som förvaltas av Kammarkollegiet. För att hantera underskottet beviljades public service-kontot en kredit på 250 miljoner kronor 2019.

De preliminära avgiftsintäkterna från public service-avgifterna under 2019 har varit något högre än programföretagens medeltilldelning. Underskottet från rundradiokontot har därför hanterats utan att den tilldelade krediten utnyttjats. Mot bakgrund av att de slutgiltiga avgifterna för 2019 fastslås först under 2020 föreslår dock regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att även för 2020 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att täcka ett eventuellt underskott på public service-kontot som uppgår till högst 250 miljoner kronor.

Den nyttjade krediten ska återbetalas inom ramen för public service-kontot. Regeringen gör liksom föregående år bedömningen att ett eventuellt underskott kommer att täckas av de medel som kommer att komma in från obetalda radio- och tv-avgifter enligt det tidigare finansieringssystemet. Dessutom bedöms avgiftsintäkterna från public service-avgifterna de kommande åren bli något högre än vad som krävs för att täcka programföretagens medeltilldelning.

14 Ungdomspolitik

14.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens utgifter för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, statsbidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet samt särskilda insatser inom ungdomspolitik. Till politikområdet hör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) som är förvaltningsmyndighet för frågor som rör ungdomspolitik och politiken för det civila samhället.

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Ungdomspolitik</i>						
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	45	42	41	52	53	53
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	242	243	238	241	241	241
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitik	77	10	10	2	2	2
Summa Ungdomspolitik	363	296	288	294	295	296

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

14.3 Mål

Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9 rskr. 2013/14:345).

14.4 Resultatredovisning

Ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar flera utgiftsområden som t.ex. utgiftsområde 9, 14 och 16. Målet är övergripande och långsiktigt.

14.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Tre prioriteringar för ungdomspolitiken angavs i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 17 bet. 2015/16:KrU2, rskr 2015/16:83). Prioriteringarna var ungas etablering i arbets- och samhällslivet (främst arbete, utbildning och bostad), ungas fritid, organisering och välmående, samt ungas makt och delaktighet. Syftet med prioriteringarna var att fokusera insatserna inom ungdomspolitiken.

De indikatorer som redovisas här utgör ett mindre urval och ska belysa varje prioriterat område. De första tre indikatorerna belyser ungdomars etablering på arbetsmarknaden för de grupper som har det svårast. En indikator syftar till att belysa ungas etablering på bostadsmarknaden och de följande två indikatorerna ska belysa ungdomars hälsa och välmående. Två indikatorer belyser ungdomars fritid och de sista två indikatorerna belyser ungdomars delaktighet i demokratiska processer. För en mer omfattande och djupgående uppföljning av det ungdomspolitiska målet hänvisas till MUCF:s webbaserade uppföljningssystem www.ungidag.se som innehåller totalt 63 indikatorer över ungas levnadsvillkor i Sverige.

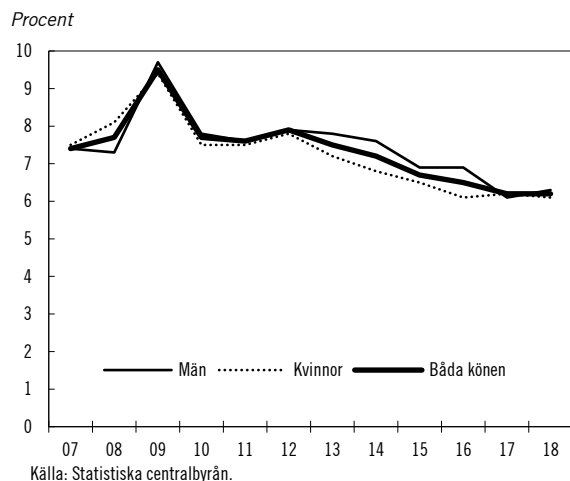
Följande indikatorer används för måluppföljning:

- unga som varken arbetar eller studerar i åldern 15–24 år, efter kön och inrikes- och utrikes född,

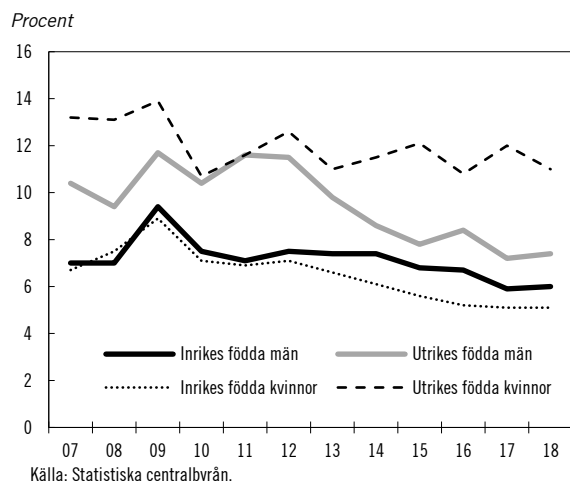
- unga som inte studerar och som inte slutfört en gymnasial utbildning i åldern 16–24 år,
- mediantid i arbetslöshet i åldern 18–24 år,
- andel som bor kvar i föräldrahemmet i åldern 20–24 år,
- andel som skattar sitt allmänna hälsotillstånd som bra i åldern 20–24 år,
- andel unga som anger att de har besvär av ångslan, oro eller ångest i åldern 16–24 år,
- andel unga som är medlemmar i en förening i åldern 16–25 år,
- andel unga som besöker fritidsgård eller ungdomens hus varje månad i åldern 16–25 år,
- andel som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti eller förbund och
- andel unga som anger mycket eller ganska stort förtroende för riksdag respektive regeringen.

14.4.2 Resultat

Indikator: Unga som varken arbetar eller studerar
Under de senaste tio åren har andelen unga som varken arbetar eller studerar minskat. 2018 var andelen 6,2 procent av befolkningen i åldern 15–24 år, vilket är den lägsta nivån sedan 2009. 2018 var andelen kvinnor 6,1 procent och andelen män 6,3 procent, vilket motsvarar 33 700 kvinnor och 37 600 män. På tio år har andelen unga som varken arbetar eller studerar minskat med 3,3 procentenheter. Det totala antalet sjönk från 117 000 till 71 000 individer, dvs med 46 000 individer mellan 2009 och 2018. Små skillnader mellan kvinnor och män kan konstateras.

Diagram 14.1 Andel som varken arbetar eller studerar i åldern 15–24 år, efter kön

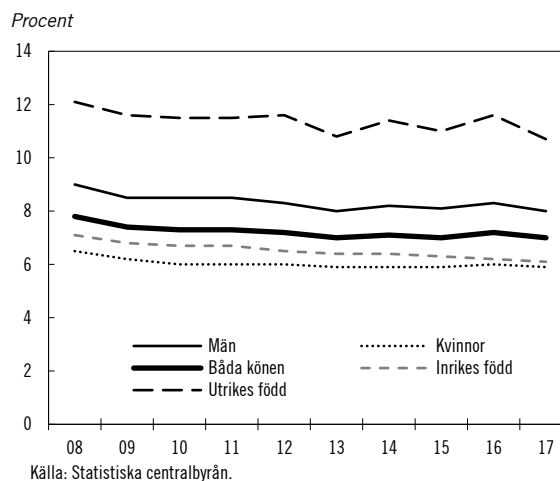
Samtidigt visar statistiken på stora skillnader mellan utrikes och inrikes födda. Det är mer än dubbelt så vanligt för utrikes födda kvinnor att varken arbeta eller studera. För utrikes födda kvinnor utgjorde andelen 11 procent medan den för inrikes födda kvinnor var 5,1 procent under 2018. Vad denna skillnad beror på är oklart i dagsläget och ytterligare kunskap behövs på området. För utrikes födda män var andelen 7,4 procent jämfört med inrikes födda män som var 6 procent under 2018. För utrikes födda män har andelen som varken arbetar eller studerar minskat sedan 2011 medan samma utveckling inte kan noteras bland utrikes födda kvinnor.

Diagram 14.2 Andel som varken arbetar eller studerar i åldern 15–24 år, efter kön och inrikes eller utrikes född

Indikator: Unga som inte studerar och som inte genomfört en gymnasial utbildning

Andelen unga som har lämnat utbildningsväsendet utan att ha uppnått en utbildning

motsvarande minst en tvåårig gymnasieutbildning har haft en svagt nedgående trend de senaste tio åren.

Diagram 14.3 Andel unga som inte studerar och som saknar gymnasieutbildning (minst 2-årig) i åldern 16–24 år, efter kön samt inrikes och utrikes född

Skillnaderna mellan kvinnor och män och inrikes och utrikes födda har varit relativt oförändrade de senaste tio åren. Totalt 7 procent av befolkningen i åldern 16–24 år hade inte fullföljt en utbildning motsvarande minst en 2-årig gymnasieutbildning och var inte heller studerande under 2017. För unga kvinnor var andelen 5,9 procent och för unga män 8 procent. Andelen är märkbart högre bland utrikes födda ungdomar. Bland dessa var 10,7 procent utan gymnasieutbildning (minst 2 år) och var inte heller studerande. Bland utrikes födda män var andelen 11,7 procent och för utrikes födda kvinnor var andelen 9,5 procent 2017.

Utrikes födda har oftare en längre och mer komplicerad väg genom sina studier. Tiden i gymnasieskolan förlängs eftersom de betydligt oftare än inrikes födda startar sina studier på ett introduktionsprogram och relativt få går vidare till ett nationellt program. En stor andel av eleverna går istället vidare till studier inom vuxenutbildningen (MUCF, Hitta vägen, 2019, Ku2019/00779/CSM).

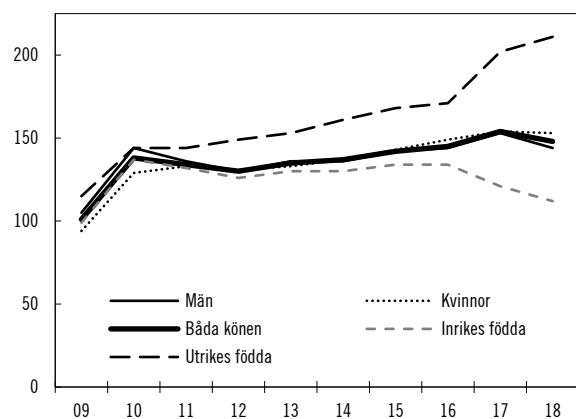
Indikator: Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa, 16–24 år

Arbetsmarknaden har under de senaste åren varit särskilt gynnsam bland ungdomar, 15–24 år, med tydligt minskad arbetslöshet som följd. Under 2018 var i genomsnitt 104 400 ungdomar i åldern 15–24 år arbetslösa, varav 54 400 var heltidsstuderande. Nedgången bland de unga bröts dock

under 2018 och istället ökade ungdomsarbetslösheten något för att därefter plana ut under 2019. Drygt hälften av alla arbetslösa unga är heltidsstuderande som samtidigt söker arbete. Av dessa betraktar sig omkring 90 procent i huvudsak som studerande. Den senaste tidens ökning i ungdomsarbetslösheten förklaras i hög grad av ett ökat antal heltidsstuderande ungdomar. Denna grupp arbetslösa utgör dock ett mindre arbetsmarknadsrelaterat problem än vissa andra grupper. Exkluderas heltidsstuderande från arbetslösa unga uppgick ungdomsarbetslösheten till 8,8 procent 2018. Arbetslösheten är något lägre bland unga kvinnor än bland unga män oavsett mått. Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa i åldern 16–24 år har emellertid utvecklats annorlunda för olika grupper av ungdomar.

Diagram 14.4 Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa, i åldern 16–24 år, antal dagar, efter kön samt inrikes och utrikes födda

Antal dagar

Källa: Arbetsförmedlingen.

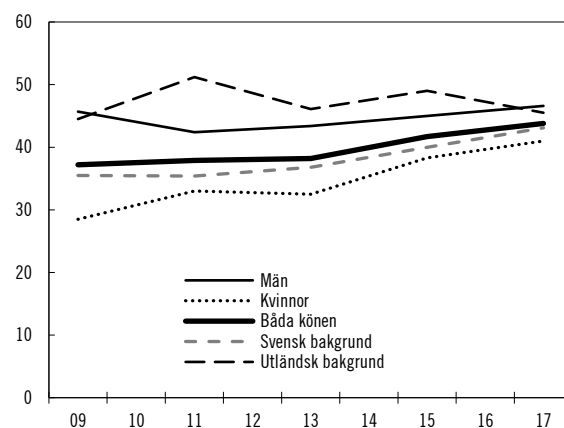
Skillnaderna mellan kvinnor och män är små, samtidigt som stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda kan konstateras. Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa i åldern 16–24 år har ökat för utrikes födda samtidigt som den har minskat för inrikes födda. Mediantiden för utrikes födda ungdomar påverkas sannolikt av att en del av dessa är inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag, vilket skulle kunna innebära längre inskrivningstider för denna grupp. Det är möjligt att ta del av insatser inom etableringsuppdraget i upp till 24 månader.

Indikator: Unga som bor kvar i föräldrahemmet

Andelen unga i åldern 20–24 som bor kvar i föräldrahemmet har ökat över tid, från 35,5 procent till 43,8 procent mellan 2009 och 2017.

Diagram 14.5 Andel som bor kvar i föräldrahemmet i åldern 20–24 år, efter kön samt svensk och utländsk bakgrund

Procent

Anm.: Varje redovisat år består av en sammanslagning av data från två årliga undersökningar.

Källa: Statistiska centralbyrån.

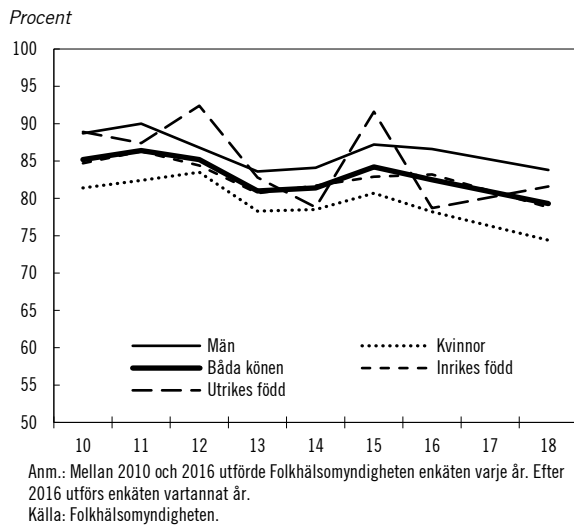
Det är vanligare att unga män bor kvar längre i föräldrahemmet än att unga kvinnor gör det (46,6 respektive 41 procent 2017). Ökningen över tid är dock större bland unga kvinnor. Det är vanligare att unga med utländsk bakgrund (individer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar) bor kvar längre i föräldrahemmet än att unga med svensk bakgrund gör det, men skillnaderna har minskat över tid. Åren 2016–2017 bodde 45,5 procent av unga 20–24 år med utländsk bakgrund kvar i föräldrahemmet jämfört med 43,1 procent av unga med svensk bakgrund.

För mer information om regeringens bostadspolitik, se utgiftsområde 18 avsnitt 3.

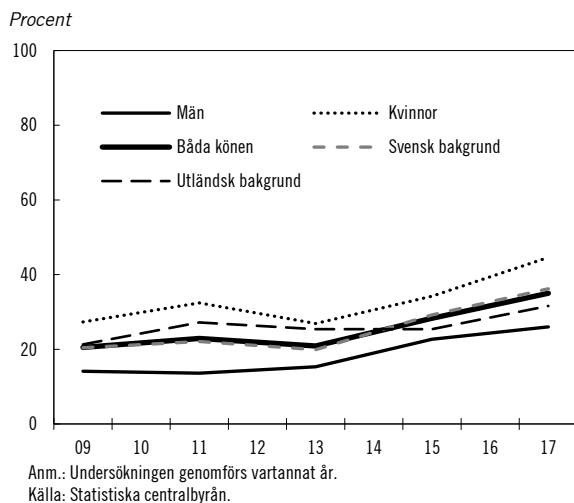
Indikator: Unga som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra

Hälsan är överlag bättre bland ungdomar än i övriga grupper, men det finns tydliga tecken på att den psykiska ohälsan ökar. Andelen unga 16–24 år som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra har minskat från 85 till 79 procent mellan 2010 och 2018. Andelen som mår bra är mindre bland unga kvinnor än bland unga män 2018, 74 respektive 84 procent. Skillnaden mellan könen har varit stabil över tid.

Diagram 14.6 Andel som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra i åldern 16–24 år, efter kön

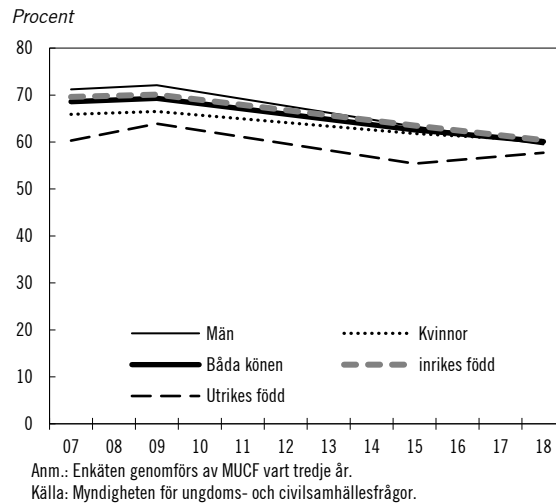
Andelen unga som anger att de har besvär med ångslan, oro eller ångest och med nedsatt psykiskt välbefinnande har ökat. Andelen unga män som uppger att de har besvär av psykiska symtom är lägre än andelen unga kvinnor, men en liknande uppgång har skett för båda grupperna de senaste åren. År 2017 angav 44,6 procent av kvinnorna att de hade psykiska symtom i form av ångslan, oro eller ångest. Det är en markant uppgång jämfört med 2009 då andelen var 27,3 procent.

Diagram 14.7 Andel unga som anger att de har besvär av ångslan, oro eller ångest, i åldern 16–24 år

Antalet unga 13–24 år som begår självmord har minskat något de senaste åren, från 12,6 per 100 000 individer 2013 till 9,4 per 100 000 individer 2017. Könsskillnaderna för åldersgruppen är stora. Andelen unga män som 2017 begick självmord var 12,2 per 100 000 medan

motsvarande siffra för unga kvinnor var 6,3 per 100 000.

Indikator: Andel som är medlemmar i en förening
Andelen unga i åldern 16–25 år som är medlemmar i en förening har sjunkit sedan 2009.

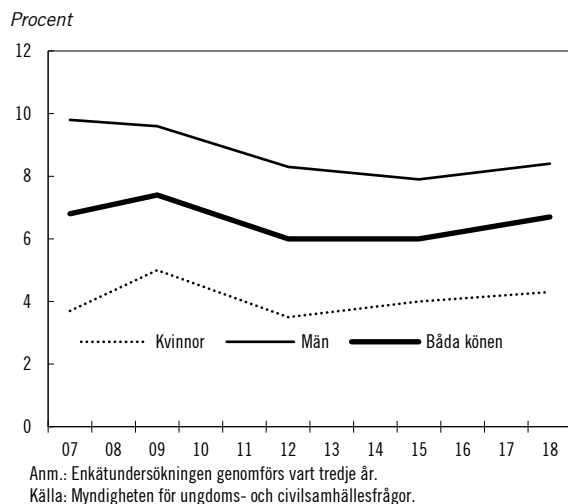
Diagram 14.8 Andel som är medlemmar i en förening i åldern 16–25 år, efter kön samt inrikes och utrikes född

Andelen unga som är medlemmar i en förening har minskat från 69 procent 2007 till 60 procent 2018. År 2018 var det ingen skillnad mellan unga kvinnor och unga män i andelen som var medlem i en förening. Tidigare år, 2007 och 2009, var det en större andel bland killar än bland tjejer som var medlemmar i en förening. År 2018 var det en något högre andel unga inrikes födda som var medlemmar i en förening jämfört med unga utrikes födda. Skillnaderna har dock minskat.

Föreningslivet, däribland idrottsrörelsen, når i störst utsträckning barn och ungdomar som bor med båda sina föräldrar, har hög socioekonomisk status och är, liksom sina föräldrar, födda i Sverige (Fokus 17:1 Ungas etablering i arbets- och samhällslivet, MUCF).

Indikator: Besöker fritidsgård/ungdomens hus

Ungefär 7 procent av unga i åldern 16–25 år besökte en fritidsgård varje månad år 2018. Andelen har endast varierat marginellt under perioden 2007–2018. Det är mycket vanligare att unga män besöker fritidsgårdar varje månad än att unga kvinnor gör det. År 2018 var andelen 8 procent bland unga män och 4 procent bland unga kvinnor.

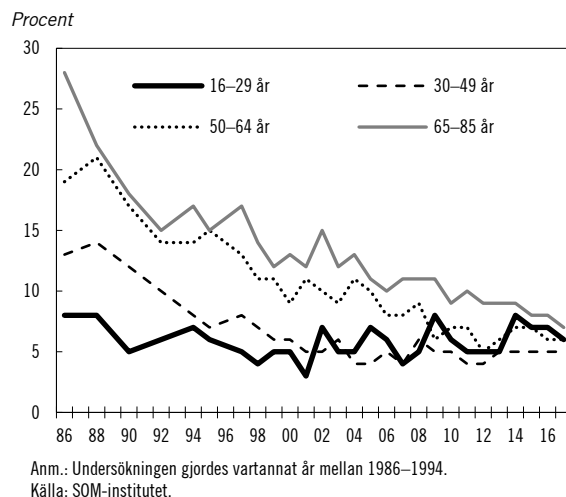
Diagram 14.9 Andel unga som besöker fritidsgård eller ungdomens hus varje månad, i åldern 16–25 år, efter kön

Öppen fritidsverksamhet används av grupper av unga som är underrepresenterade i andra typer av fritidsverksamheter, såsom unga i områden med socioekonomiska utmaningar och unga med utländsk bakgrund.

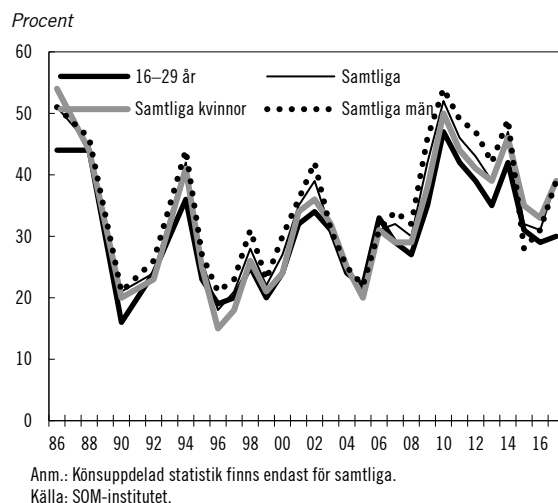
Det kan finnas flera förklaringar till skillnaden i deltagande mellan könen. Tidigare studier visar dock på att rädslan för att bli illa bemött på fritidsgården är större hos unga kvinnor och unga som inte identifierar sig som heterosexuella än hos unga män. (MUCF, Kartläggning av öppen fritidsverksamhet, 2016)

Indikator: Ungas politiska aktiviteter och förtroende för riksdag och regering

Ungdomars politiska aktiviteter i form av medlemskap i politiska partier eller förbund har varierat mellan 3 och 8 procent sedan början av 2000-talet. Unga i åldern 16–29 år som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti har i genomsnitt ökat de senaste åren och var 2017 högre än bland övriga åldersgrupper upp till 64 år.

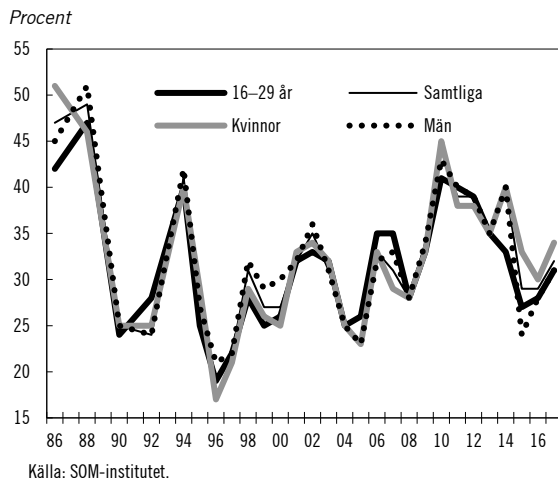
Diagram 14.10 Andel som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti eller förbund, efter ålder

Andelen ungdomar som anger att de har mycket eller ganska stort förtroende för regeringen varierar enligt samma mönster som för övriga åldersgrupper, men ungdomar har periodvis haft lägre förtroende för regeringen än äldre generationer. År 2017 var andelen med mycket eller ganska stort förtroende för regeringen bland unga i åldern 16–29 ungefär 30 procent, vilket är lägre än genomsnittet för samtliga åldersgrupper.

Diagram 14.11 Andel som anger mycket eller ganska stort förtroende för regeringen, i åldern 16–29 år och för samtliga

Gällande förtroendet för Riksdagen är andelen unga som anger mycket eller ganska stort förtroende jämförbar med den för regeringen. Statistiken visar på tydliga uppgångar inför och under valår, med undantag för unga i åldern 16–29 år kring valåret 2014.

Diagram 14.12 Andel som anger mycket eller ganska stort förtroende för riksdagen, i åldern 16–29 år och för samtliga

Som en del av uppföljningen av de ungdomspolitiska målen gör MUCF med några års mellanrum en attityd- och värderingsstudie i vilken myndigheten undersöker ungas inställningar till olika samhällsfrågor. I delrapporten *Unga med attityd 2019* fokuserar myndigheten på ungas attityder till det politiska systemet, demokratin och de samhällsfrågor som unga tycker är viktiga idag.

Bland unga i åldern 16–29 år uppger 42 procent att de tycker att människor i allmänhet kan föra fram sina åsikter till beslutsfattare. Det framkommer inga signifikanta skillnader mellan unga män och unga kvinnor. En något större andel av unga med utländsk bakgrund (46 procent) tycker att människor i allmänhet kan påverka beslutsfattare än vad unga med svensk bakgrund tycker (42 procent). En lägre andel (35 procent) unga uppger att de själva har möjligheter föra fram sina åsikter till beslutsfattare. Andelen unga män som uppger att de kan föra fram sina åsikter (37 procent) är något högre än andelen unga kvinnor (32 procent). De unga har alltså en lägre tilltro till sina egna möjligheter att påverka beslutsfattare än till människor i allmänhets möjligheter att påverka. Denna skillnad finns inte i den äldre jämförelsegruppen med personer i åldern 30–74 (Ku2019/01010/CSM).

14.4.3 Insatser inom politikområdet

MUCF är regeringens förvaltningsmyndighet för ungdomspolitiken och ska verka för att målen inom ungdomspolitiken uppnås. Det sker genom att ta fram, samla och sprida kunskap, bidra till

samordning av statliga insatser, samverka med myndigheter, kommuner, landsting och det civila samhällets organisationer och genom att fördela statsbidrag. Målen uppnås även genom insatser inom andra politikområden t.ex. inom utgiftsområde 14, 16 och 18. Nedan redovisas MUCF:s insatser för att uppnå målen.

Etablering i arbets- och samhällslivet

Lokalt stöd till organisations- och verksamhetsutveckling

Regeringen gav den 1 mars 2018 myndigheten i uppdrag att stödja aktörer som arbetar i verksamheter som bidrar till etableringen av unga som varken arbetar eller studerar. MUCF ska stödja lokal organisations- och verksamhetsutveckling så att förutsättningar skapas för att ge unga som varken arbetar eller studerar ett tidigt och samordnat stöd (U2018/00951/UF). En delredovisning av uppdraget lämnades till regeringen den 15 april 2019 (Ku2019/00894/CSM). Myndigheten har sammanställt såväl egna som andra aktörers erfarenheter från arbete med unga som varken arbetar eller studerar. MUCF har sedan uppdraget beslutades kartlagt riskfaktorer, hinder och utmaningar, men även framgångsfaktorer i arbetet med unga som varken arbetar eller studerar. Vidare har myndigheten, mot bakgrund av de erfarenheter som sammanställts, preciserat hur uppdraget ska genomföras i syfte att nå önskade resultat. En slutredovisning ska lämnas till Regeringskansliet senast den 15 december 2021.

Slutbetänkande om unga som varken arbetar eller studerar

Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar lämnade sitt slutbetänkande *Vårt gemensamma ansvar – för unga som varken arbetar eller studerar* (SOU 2018:11) den 28 februari 2018. Delar av slutbetänkandet remitterades under hösten 2018. Utifrån samordnarens förslag fattade regeringen i juni 2019 beslut om att uppdra åt Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) att under 2019 genomföra en samlad analys av kunskapsläget om vilka effekter insatser för unga som varken arbetar eller studerar har (Ku2019/01305/LS). I kartläggningen ska ingå redovisning av inriktningen på avslutad och pågående forskning,

samt en sammanfattning av resultat från avslutad forskning. En slutredovisning ska lämnas till Regeringskansliet senast den 31 mars 2020. Övriga delar från slutbetänkandet bereds vidare i Regeringskansliet.

Samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar och nyanlända

MUCF fick 2016 i uppdrag av regeringen att under tre år fördela projektbidrag till kommuner och samordningsförbund för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar (SFS 2016:82). I alla de tre ansökningsomgångarna (2016, 2017 och 2018) fördelades hela det tilldelade bidraget, ca 17 miljoner kronor per år, och de sista bidragen fördelades i maj 2018.

Den 1 mars 2019 lämnade MUCF en rapport om bidragens användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av projekt beviljade 2016 (Ku2019/00776/CSM). Myndigheten konstaterar att långsiktiga insatser krävs för att göra skillnad för målgruppen. Statsbidragets resultat bör vidare bedömas utifrån satsningens helhet, inklusive de strukturer och nätverk som byggts upp, och inte enbart från de enskilda individernas etablering på arbetsmarknad eller i studier. MUCF ska inkomma med ytterligare redovisning av bidragens användning under 2020.

Matchningsinsatser inom folkbildningen för unga som varken arbetar eller studerar

Som en del i regeringens strategi för unga som varken arbetar eller studerar fick Folkbildningsrådet i uppdrag att under 2016–2018 förmedla medel till matchningsinsatser inom folkbildningen med inriktning på kurser som är anpassade efter individens förutsättningar och kopplade till arbetsmarknadens behov av kompetens. För uppdraget fick Folkbildningsrådet 3 miljoner kronor årligen. Statskontoret visade i sin analys av regeringens strategi för unga som varken arbetar eller studerar att matchningsinsatserna på kort sikt haft positiva resultat på individnivå och i viss mån även på samhällsnivå. Insatserna har enligt Statskontoret varit präglade av en flexibilitet som i allmänhet gynnat deltagarna, men som varit en nackdel ur utvärderingssynpunkt. Långsiktiga effekter är svårbedömda eftersom flera projekt nyligen avslutats eller fortfarande pågår. Insatserna var enligt Statskontorets utvärdering därtill alltför begränsade för att ge upphov till mätbara långsiktiga effekter på samhällsnivå (Ku2019/00757/CSM).

Förebygga avhopp i gymnasieskolan

En gymnasieexamen är en av de viktigaste faktorerna för individers etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort. För att förebygga avhopp från gymnasieskolan har Statens skolverk haft i uppdrag att genomföra verksamhetsnära insatser riktade till huvudmän och gymnasieskolor (U2015/05478/UF). Uppdraget slutrapporterades till regeringen den 1 mars 2019 (Ku2019/00777/CSM). Myndigheten bedömer att det gått för kort tid sedan uppdragets slutförande för att långsiktiga effekter på avhopp ska vara synliga. Skolverkets utvärdering visar dock att en majoritet av huvudmännen som tagit del av insatserna i mycket hög eller ganska hög grad fått ökad kunskap om vad som krävs för att förebygga avhopp.

Ungas fritid, organisering och välmående

Arbetet med ungas fritid har stärkts

MUCF fick under 2018 i uppdrag att fördela ca 50 miljoner kronor till kommuner för att öka tillgängligheten och kvaliteten vid fritidsgårdar och motsvarande öppen fritidsverksamhet (U2018/02972/UF). Uppdragsredovisningen visar att stödet har varit uppskattat och att det har bidragit till att öka både tillgängligheten och kvaliteten i verksamheterna. Av landets 290 kommuner har 240 använt bidraget. Kommunerna har utökat sina öppettider, ökat personaltätheten, arbetat för att nå nya målgrupper (flickor och unga kvinnor, unga hbtq-personer och unga med funktionsnedsättning), kompetensutvecklat personal, erbjudit fler aktiviteter och en större bredd av aktiviteter, köpt in utrustning samt arbetat med att stärka ungas inflytande (Ku2019/00984/CSM).

MUCF:s uppdrag att fungera som stöd för den öppna fritidsverksamheten och erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser har fortsatt. Under 2018 har MUCF bl.a. ägnat sig åt kunskapsspridning och kartläggning av behovet av stöd inom öppen fritidsverksamhet. MUCF konstaterar att det som efterfrågas av sektorn är att myndigheten på lång sikt håller samman kunskapsförmedling och insatser på området (U2019/00691/UF).

Regeringen anser att MUCF är en viktig statlig aktör på fritidsområdet. MUCF fick en ny

instruktion under 2018, bl.a. i syfte att förtydliga myndighetens ansvar gällande ungas fritid. I instruktionen fastslår regeringen att MUCF har i uppgift att verka för att ungdomar har meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter.

För mer resultat för ungdomars fritidsaktiviteter på kultur- och idrottsområdet, se bl.a. utgiftsområde 17, avsnitt 3 Kulturområdesövergripande verksamhet samt avsnitt 15 Politiken för det civila samhället.

Ny kunskap om skillnader i ungas möjligheter att delta i olika typer av aktiviteter

I den nationella ungdomsenkäten som genomfördes av MUCF under 2018 uppger drygt åtta av tio unga, 83 procent, att de har ganska eller mycket stora möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter. Andelen är lägre i områden med socioekonomiska utmaningar och landsbygder än i städer. Åtta av tio unga anger i enkäten att de har ganska eller mycket stora möjligheter att delta i kulturella aktiviteter. Även där är andelen lägre i områden med socioekonomiska utmaningar och landsbygder än i städer. Skillnaderna kvarstår när resultaten delas upp på kön. Unga kvinnor och män i områden med socioekonomiska utmaningar och landsbygder uppger i lägre utsträckning att de har goda möjligheter att delta i fritidsaktiviteter, sociala och kulturella aktiviteter än unga av samma kön som de själva i städer. I landsbygd och glesbygd uppger unga som gillar att sporta att de har en aktiv fritid men de som vill göra annat än sport upplever att det saknas alternativ (U2018/04690/UF).

Fler organisationer och färre projekt

MUCF ansvarar för att fördela statsbidrag enligt förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Syftet med statsbidraget är att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Bidrag kan lämnas i form av organisations- och projektbidrag.

MUCF disponerade 212 miljoner kronor att fördela som organisationsbidrag samt drygt 21 miljoner kronor att fördela som projektbidrag under 2018.

Tabell 14.2 Antal organisationer som ansökt och beviljats organisationsbidrag samt antal bidragsgrundande medlemmar, efter kön

Antal respektive procent

	2015	2016	2017	2018
Ansökte	115	114	123	122
Beviljades	106	111	111	112
Medlemsantal	621 000	676 000	704 000	676 000
Kvinnor (%)		43	44	46
Män (%)		50	53	51
Uppgift saknas (%)		7	3	3

Tabell 14.3 Antal organisationer som ansökt och beviljats projektbidrag

Antal

	2015	2016	2017	2018
Ansökte	133	92	99	98
Beviljades	48	41	39	36

MUCF ser positiva effekter på såväl individ- som samhällsnivå

För många av organisationerna har organisationsbidraget en stor eller direkt avgörande betydelse för att de ska kunna bedriva sin verksamhet. MUCF konstaterar utifrån organisationernas rapportering att bidraget har gett positiva effekter på såväl individ- som samhällsnivå. Bidraget gör att fler barn och unga, oberoende av socioekonomisk status, kan delta i verksamheter. Med hjälp av bidraget kan organisationerna erbjuda mötesplatser och en gemenskap för barn och unga samt möjligheter för dem att växa i olika roller och uppdrag. Bidraget används bl.a. till att öka organisationsmedlemmarnas kunskaper om sakfrågor, samhällsfrågor, föreningslivet, demokrati, ledarskap och påverkansarbete. Bidraget stärker på så vis barn och ungas självförtroende, psykiska hälsa och möjligheter att påverka (Ku2019/01185/CSM).

MUCF:s uppföljning av projektbidragets användning och effekter visar att det har använts i enlighet med syftet och att en majoritet av projekten gett långsiktiga effekter. Bidraget har bl.a. använts till att skapa nya mötesplatser och nätverk samt att utveckla samarbete mellan olika föreningar, kommuner eller företag (Ku2019/01186/CSM).

Mötesplatser för unga asylsökande och nyanlända samt hbtq-personer

Många av de asylsökande och nyanlända som under de senaste åren kommit till Sverige är barn

och unga. Sveriges ungdomsorganisationer (LSU) har sedan 2016 på regeringens uppdrag arbetat med att samordna och utbilda ungdomsorganisationer för mottagande och inkludering av asylsökande och nyanlända i det unga civilsamhället. Under 2018 har LSU bl.a. arrangerat nätverksträffar för kunskapsspridning och nätverksbyggande samt släppt en rapport om ungdomsorganisationernas erfarenheter och arbete (U2018/00439/UF). I redovisningen framgår det att antalet ungdomsorganisationer som arbetar med målgruppen har ökat men att det även uppstått nya utmaningar som försvårat arbetet med målgruppen. LSU gör därför bedömningen att behovet av stöd till medlemsorganisationerna ökat (Ku2019/00772/CSM).

Undersökningar som genomförts av MUCF har visat att det kan finnas särskilda hinder för unga hbtq-personers deltagande, bl.a. i fritidsaktiviteter. MUCF har därför fått i uppdrag att stärka förutsättningarna att skapa mötesplatser för unga hbtq-personer (A2019/01404/MRB).

Stärkt arbete med sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter

MUCF har under 2018 genomfört informationsinsatser rörande hälsa, sexualitet och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga i enlighet med regeringsbeslut den 19 juli 2018 (S2016/02759/JÄM). Myndigheten har tidigare samverkat med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen UMO för att ta fram den digitala sajten www.youmo.se, som vänder sig till nyanlända och asylsökande barn och unga i åldern 13–20 år. Youmo.se har sedan lanseringen 2017 haft över 1,5 miljoner besök.

Fler insatser avseende ungas psykiska hälsa redovisas under utgiftsområde 9, avsnitt 4.

Förstärkta informationsinsatser gällande hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som medför stort lidande för utsatta unga kvinnor och män. Under 2018 fick MUCF ett tilläggsuppdrag att förstärka informationsinsatserna gällande hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive könsstämpning, sexuellt våld, sexuella trakasserier och lagstiftning på området. Myndigheten har med anledning av detta tagit fram en reviderad version av handledningen Youmo i praktiken där samtalsunderlaget rörande dessa områden har förstärkts. Myndigheten anordnade under 2018

åtta utbildningsdagar i samverkan med regionala aktörer med utgångspunkt i den reviderade vägledningen. Sammanlagt har de regionala utbildningarna nått 985 yrkesverksamma inom bland annat elevhälsa, lärare, hälso- och sjukvården, ungdomsmottagningar, socialtjänst, fritidssektorn, HVB-hem, gode män, familjehem och representanter från civilsamhället. Den uppdaterade vägledningen kommer att spridas under 2019.

Forskning om ungdom

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) hade under 2018 i uppdrag enligt regleringsbrevet för MUCF att särskilt prioritera insatser för spridning av forskning om ungas levnadsvillkor. Som en del i uppdraget publicerade Forte i november 2018 rapporten Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer – Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns? Rapporten ger en sammanfattande bild av den kunskap som finns om unga hbtq-personers hälsa och levnadsvillkor i Sverige. Rapporten visar vidare att huvuddelen av den forskning som genomförts kring ökad risk för ohälsa bland hbtq-personer har genomförts i Nordamerika och att det finns svårigheter med att dra slutsatser om situationen bland unga hbtq-personer i Sverige baserat på dessa studier. Forte bedömer att det är angeläget att stärka forskningen kring unga hbtq-personers situation i Sverige (U2017/01398/UF, U2017/02966/UF, U2017/03289/UF).

Unga hbtq-personer är en viktig målgrupp för MUCF:s insatser att förbättra ungas levnadsvillkor. Myndigheten redogör bl.a. särskilt för unga hbtq-personers levnadsvillkor i sina rapporter och har under 2018 tagit fram publikationerna Bredda normen - Unga personers röster om att varken arbeta eller studera och Bredda normen - En kunskaps-sammanställning om unga hbtq-personers etablering på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att rapporterna utgör en viktig del av arbetet på området och bidrar till att öka kunskapen om unga hbtq-personers levnadsvillkor.

Makt och delaktighet

Ungdomars villkor och förutsättningar

Som en del av MUCF:s uppgift att följa upp och analysera ungdomars levnadsvillkor presenterade myndigheten i december 2018 rapporten *Vilka ska med? Ungas sociala inkludering i Sverige*. Rapporten bygger på enkäter och fokusgruppsintervjuer med unga från olika delar av landet och ger ökad kunskap om hur unga upplever sina villkor och förutsättningar inom fem centrala områden, bl.a. inflytande och delaktighet. Av rapporten framgår att färre än hälften av de unga, oavsett bostadsort, anser att vanliga människor kan föra fram åsikter till beslutsfattare och sex av tio upplever att de som bestämmer varken lyssnar eller bryr sig om människors åsikter. Andelen som upplever att de har ganska eller mycket stora möjligheter att själva föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen är högre i landsbygder än i städer. I landsbygd, glesbygd och i områden med socioekonomiska utmaningar beskriver deltagarna i undersökningen däremot att de har låg tilltro till hur offentliga aktörer sköter sina uppdrag.

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Ungdomsenkäten Lupp (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) är en central del i MUCF:s stöd till kommuner, stadsdelar och regioner. Lupp är ett verktyg i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad ungdomspolitik. Frågorna i enkäten ger svar på hur unga ser på inflytande och demokrati, situationen i skolan, möjligheten till arbete, sin egen hälsa och trygghet, sin fritid, och hur de ser på sin egen framtid. Sammanlagt 50 aktörer genomförde Lupp under 2018. Det är högst antal hittills och nästan dubbelt så många jämfört med föregående år. Totalt svarade 26 935 ungdomar på enkäten. Av de 50 aktörer som genomförde Lupp deltog 39 i den utvärdering som gjordes av myndigheten. Av dem var alla utom en aktör mycket nöjda eller ganska nöjda med MUCF:s stöd i arbetet.

Internationellt samarbete på ungdomsområdet

Sverige deltar i internationellt ungdomspolitiskt samarbete inom EU, FN, Europarådet, Nordiska ministerrådet och Barentsrådet. Under 2018 deltog Sverige i förhandlingarna om de EU-

program som ska stödja ungdomspolitiskt samarbete efter 2020, Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Rådet antog en allmän inriktning om båda programmen på sitt möte i november 2018 och förhandlingar kommer att inledas med Europaparlamentet under 2019.

Erasmus+

Förslaget till nytt program för utbildning, ungdom och idrott från 2021 bygger på det nuvarande programmet Erasmus+ vars befintliga delar behålls. Förslaget syftar till att göra Erasmusprogrammet mer inkluderande så att det exempelvis ska nå fler i gruppen ungdomar med begränsade möjligheter. Det ska bl.a. uppnås genom förenklade rutiner som ska göra det enklare att ansöka till programmet.

Europeiska solidaritetskåren

Förslaget till nytt program för Europeiska solidaritetskåren bygger vidare på befintliga strukturer för programmet under perioden 2016–2020, med programområden för volontärbete samt en del för arbete och praktik. Förslagets övergripande mål är att ge unga i EU fler möjligheter till rörlighet, engagemang och lärande genom volontärtjänst, praktik eller arbete. Unga som får stöd från programmet ska ta itu med samhällsutmaningar och humanitära utmaningar i det egna eller andra länder, med ett särskilt fokus på att främja social inkludering.

Ny ungdomspolitisk strategi inom EU

Under 2018 antogs en ny ungdomspolitisk strategi för perioden 2019–2027. Strategin baserades på en utvärdering av de tidigare strategierna samt på omfattande konsultationer med berörda intressenter, vilka bl.a. resulterade i elva ungdomspolitiska mål. Målsättningarna med strategin för 2019–2027 är att ge unga kvinnor och unga män mer makt över sina egna liv, uppmuntra ett aktivt medborgarskap, motverka socialt utanförskap bland ungdomar och att politiska beslut ska ta större hänsyn till ungdomars situation.

Europarådet

Inom ramen för Europarådets ungdomspolitiska samarbete har Sverige under 2018 fortsatt att arbeta aktivt med frågor om ungas delaktighet och inflytande, ungas sociala inkludering samt ungas möjlighet att åtnjuta sina rättigheter och icke-diskriminering. Bland annat har Sverige

deltagit i arbetet med att ta fram en ny gemensam ungdomsstrategi för perioden 2020–2030.

Nordiska ministerrådet

Under 2018 fördelade Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) 4,3 miljoner danska kronor i projektmedel till barn- och ungdomsorganisationer i Norden. Målet med NORDBUK:s stödprogram är att stärka barns och ungas organisering, inflytande och deltagande i politiska, kulturella och sociala aktiviteter.

Projektet Nabo – ungas sociala inkludering i Norden – är ett av fyra svenska prioriteringsprojekt och löper över perioden 2018–2020. Projektet syftar till att skapa en samlad nordisk kunskapsbild om ungas sociala inkludering. Under projektets gång kommer en delstudie tas fram i respektive nordiskt land samt på Grönland, Färöarna och Åland. Under 2018 presenterades den svenska delstudien Vilka ska med? Ungas sociala inkludering i Sverige.

Studien visar att det finns skillnader i känslan av inkludering mellan olika grupper av unga i samhället. Knappt hälften av unga, 46 procent, känner sig inkluderade i Sverige som land, andelen som upplever social inkludering är lägre bland unga på landsbygden än i övriga områden, utan några statistiskt signifikanta skillnader mellan könen. Unga upplever liknande utmaningar i områden med socioekonomiska utmaningar och i landsbygder och i glesbygder. Unga i städer upplever genomgående bättre livsvillkor och förutsättningar för ett bra liv än unga på landsbygden och i områden med socioekonomiska utmaningar (Ku2019/00769/CSM).

14.4.4 Analys och slutsatser

Under avsnittet görs en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen inom politikområdet mot bakgrund av de indikatorer och insatser som har redovisats ovan.

Ungas etablering i arbets- och samhällslivet

Utvecklingen på arbetsmarknaden har varit gynnsam för ungdomar. Ungdomsarbetslösheten har sjunkit och sysselsättningen har ökat. Samtidigt har vissa grupper fortfarande svårt att

etablera sig. Unga som varken arbetar eller studerar är en särskilt utsatt grupp och regeringen har därför genomfört åtgärder för att underlätta gruppens etablering i arbets- och samhällslivet.

Det statsbidrag som MUCF under perioden 2016–2018 fördelat till kommuner och samordningsförbund för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar bedöms efter en första redovisning från myndigheten haft positiva effekter. MUCF:s utvärdering av bidragens användning för 2016 visar att stödet till samverkansinsatser för målgruppen har haft störst effekt på lokal nivå i de områden där verksamheten har bedrivits. Det går i dagsläget inte att dra några slutsatser kring projektens varaktiga resultat på samhällsnivå då det gått för kort tid sedan projekten initierades.

I slutrapporterna för 2016 års beviljade projekt kan MUCF konstatera att projekten sammanlagt har nått 1 703 unga. Ungefär en tredjedel av de unga har gått vidare till arbete eller studier efter projekten. På lokal nivå anser aktörerna att det statliga stödet har varit avgörande för att de ska kunna genomföra de olika insatserna. Regeringen bedömer att det statliga stödet har gjort skillnad och att insatserna har gjort nytta för de enskilda individerna.

De dialoger myndigheten fört med lokala och regionala aktörer under hösten 2018 i syfte att stödja aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar visar att efterfrågan från lokal nivå är stor. Regeringen bedömer att de insatser som planeras av myndigheten väl motsvarar uppdraget och kompletterar insatser från andra nationella och regionala aktörer.

Statskontorets utvärdering av regeringens strategi för unga som varken arbetar eller studerar, vilken presenterades den 14 juni 2019, visar att statsbidraget lett till nya och utvecklade stödinsatser till målgruppen. De lärdomar projekten bidragit med utgör en god grund för framtida insatser för målgruppen.

Ungas fritid, organisering och välmående

När unga själva får berätta vad som är viktigt i livet kommer fritid högt upp på listan. Samtidigt finns det skillnader i hur mycket olika unga deltar i olika typer av fritidsverksamheter beroende på deras socioekonomiska bakgrund och kön. Öppen fritidsverksamhet, t.ex. fritidsgårdar, används av grupper av unga som är

underrepresenterade i andra typer av fritidsverksamheter, såsom unga i områden med socioekonomiska utmaningar och unga med utländsk bakgrund. Regeringen har därför bl.a. gett stöd till kommunerna för ökad tillgänglighet och kvalitet i fritidsgårdar och motsvarande öppen fritidsverksamhet. Stödet har varit välkommet och ökat såväl tillgängligheten som kvaliteten i den öppna fritidsverksamheten.

Bidraget till barn- och ungdomsorganisationer utgör ett viktigt verktyg för att möjliggöra ungas organisering och för att bl.a. skapa nya mötesplatser och nätverk.

Vidare bedömer regeringen att insatserna inom ungdomspolitikerna bidragit positivt till ungas välmående, samtidigt som flera utmaningar kvarstår. Det finns enligt flera undersökningar och myndighetsrapporter en tydlig tendens att den psykiska ohälsan bland unga ökar. Ungdomar uppger i allt större utsträckning att de är nedstämda och oroliga, har svårt att sova och har andra psykosomatiska besvär. Unga konsumerar också mer psykiatrisk vård, både öppenvård och sjukhusvård, än tidigare. Åtgärder för att stärka ungas psykiska hälsa sker inom flera sektorer och politikområden samtidigt, något som gör samordning och långsiktighet särskilt viktigt. För mer information om regeringens arbete med psykisk hälsa se utgiftsområde 9.

Ungas delaktighet och inflytande

Under senare år har regeringen genomfört flera insatser för att ungas röster ska höras och för att öka ungas deltagande i den lokala demokratin. Resultaten av uppdragen bedöms som positiva om än begränsade.

Många av de insatser som görs för att stimulera ungas engagemang sker på lokal och regional nivå i kommuner, landsting, partier och föreningar. Från statligt håll främjas ungas inflytande och delaktighet främst genom ungas deltagande i beslutsprocesser på nationell och internationell nivå samt genom insatser för att öka valdeltagandet. Därför arbetar regeringen kontinuerligt med att se till att unga kommer till tals i olika beslutsprocesser och med att stödja genomförandet av skolval (se utg.omr. 1 avsnitt 3.4).

Ungas tillgång till makt och delaktighet präglas till stor del av socioekonomisk bakgrund, men även av var i landet man bor. De omfattande

satsningar som regeringen har genomfört för att stärka ungas etablering i arbets- och samhällslivet över hela landet förväntas därför även ha positiva effekter på ungas makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 12.1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Tabell 14.4 Anslagsutveckling 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Tusental kronor

2018	Utfall	44 611	Anslags-sparande	-729
2019	Anslag	42 061 ¹	Utgifts-prognos	40 856
2020	Förslag	51 656		
2021	Beräknat	52 530 ²		
2022	Beräknat	53 413 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 51 656 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 51 655 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 14.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	42 061	42 061	42 061
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	595	1 317	2 046
Beslut	9 000	9 152	9 306
Varav BP20 ³	9 000	9 000	9 000
Flytt från sakanslag till förvaltningsanslag	6 700	6 700	6 700
Förstärkt bidragshantering	2 300	2 300	2 300
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	51 656	52 530	53 413

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med totalt 9 000 000 kronor fr.o.m. 2020. För att stärka långsiktigheten i MUCF:s kärnverksamhet tillförs anslaget 6 700 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 12:3 *Särskilda insatser inom ungdomspolitik* minskas med 8 000 000 kronor. I syfte att stärka arbetet med bidragshantering tillförs anslaget 2 300 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* minskas med 2 760 000 kronor.

Regeringen föreslår att 51 656 000 kronor anvisas anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 52 530 000 kronor respektive 53 413 000 kronor.

14.5.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 14.6 Anslagsutveckling 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	242 026		1 414
2019	Anslag	243 440 ¹	Utgifts-prognos	237 596
2020	Förslag	240 680		
2021	Beräknat	240 680		
2022	Beräknat	240 680		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet för ungdomspolitikens genomförande. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 212 000 000 kronor 2021.

Skälen för regeringens förslag: För att nå en ökad förutsägbarhet i medelstildelningen som avser statsbidrag i form av organisationsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer bör MUCF under 2020 kunna fatta beslut om stödets fördelning 2021.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 212 000 000 kronor 2021.

Tabell 14.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	212 000	212 000	212 000	
Nya åtaganden	212 000	212 000	212 000	
Infriade åtaganden	-212 000	-212 000	-212 000	-212 000
Utestående åtaganden	212 000	212 000	212 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	212 000	212 000	212 000	

Regeringens överväganden

Tabell 14.8 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	243 440	243 440	243 440
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-27 760	-27 760	-27 760
Varav BP20	-2 760	-2 760	-2 760
Förstärkt bidragshantering	-2 760	-2 760	-2 760
Överföring till/från andra anslag	25 000	25 000	25 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	240 680	240 680	240 680

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 2 760 000 kronor fr.o.m. 2020 för att finansiera en ökning av anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor*.

Regeringen föreslår att 240 680 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 240 680 000 kronor respektive 240 680 000 kronor.

14.5.3 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken

Tabell 14.9 Anslagsutveckling 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken

Tusental kronor

	Utfall		Anslags- sparande	
2018		76 650		8 350
2019	Anslag	10 000 ¹	Utgifts- prognos	9 885
2020	Förslag	2 000		
2021	Beräknat	2 000		
2022	Beräknat	2 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom ungdomspolitiken. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Tabell 14.10 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	35 000	35 000	35 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-8 000	-8 000	-8 000
Varav BP20	-8 000	-8 000	-8 000
Flytt från sakanslag till förvaltningsanslag	-8 000	-8 000	-8 000
Överföring till/från andra anslag	-25 000	-25 000	-25 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 000	2 000	2 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2020 för att finansiera ökning av anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor*.

Regeringen föreslår att 2 000 000 kronor anvisas under anslaget 12:3 *Särskilda insatser inom ungdomspolitiken* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 2 000 000 kronor respektive 2 000 000 kronor.

15 Politik för det civila samhället

15.1 Omfattning

Politiken på området omfattar generella frågor om det civila samhället och dess villkor, bl.a. möjligheter att bilda organisationer, att få statligt stöd, att bedriva ideell verksamhet och att göra människor delaktiga. Vidare omfattas organisationernas samverkan med den offentliga sektorn genom dialog och samråd. Området omfattar också forskning samt annan kunskapsutveckling om det civila samhällets omfattning, roll, sammansättning, verksamhet och utveckling samt bidrag till allmänna samlingslokaler och till friluftorganisationer samt bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Idrottspolitiken omfattar statliga insatser som syftar till att främja idrott och motion och samtidigt bidra till förbättrad folkhälsa.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Politik för det civila samhället</i>						
13:1 Stöd till idrotten	1 964	1 954	1 954	1 974	1 967	1 967
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	50	52	52	52	32	32
13:3 Stöd till friluftorganisationer	48	48	48	51	48	48
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15
13:5 Insatser för den ideella sektorn	151	172	170	172	47	24
Summa Politik för det civila samhället	2 227	2 241	2 238	2 264	2 109	2 086

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

15.3 Mål för politiken för det civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald av verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet fastställdes av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

15.4 Resultatredovisning

I det civila samhället ingår allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser till ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser och kooperativ m.m. En rad faktorer påverkar villkoren för det civila samhällets organisationer. De effekter som insatser inom politiken för det civila samhället har på dessa villkor är svåra att avgränsa från effekterna av insatser som görs inom andra verksamhetsområden. Redovisning av resultat sker mot denna bakgrund.

15.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målet för politiken för det civila samhället samt de sex principer som är centrala inom politiken för det civila samhället och som fastställdes i riksdagen i och med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr.

2009/10:195): självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn, samt mångfald.

I propositionen En politik för det civila samhället finns angivet hur politiken kan följas upp utifrån de sex principerna. Följande resultatindikatorer och bedömningsgrunder används för uppföljningen:

- Självständighet och oberoende – insatser för att värna det civila samhällets självständighet och oberoende.
- Dialog – insatser för att besluts- och beredningsprocesser inom olika områden ska omfatta dialog med det civila samhället.
- Kvalitet – förutsättningar för det civila samhället att verka i rollen som utförare och ingå partnerskap med det offentliga, samt insatser för att öka kunskap om det civila samhället.
- Långsiktighet – insatser för att stärka stabilitet, enhetlighet och förutsebarhet i villkor och bidrag.
- Öppenhet och insyn – i vilken utsträckning regeringen visar öppenhet och tar tillvara det civila samhällets kunskaper i frågor som rör dem.
- Mångfald – möjligheten för det civila samhällets aktörer att verka inom olika samhällsområden, samt hur det civila samhället speglar och omfattar den mångfald som finns i befolkningen.

Resultatindikatorer och bedömningsgrunder bygger framför allt på en årlig uppföljning som görs av den interdepartementala arbetsgrupp inom Regeringskansliet som har till uppgift att följa utvecklingen och bereda generella frågor om det civila samhällets villkor. Även Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Statistiska centralbyrån (SCB) och Vetenskapsrådet lämnar viktiga underlag för bedömningen av politikområdets måluppfyllelse.

Vägledande är även genomförandet av Agenda 2030.

15.4.2 Resultat

Resultat utifrån principen om självständighet och oberoende

Principen om självständighet och oberoende speglar det civila samhällets centrala betydelse för demokratin och innebär att organisationerna självständigt ska kunna formulera sitt uppdrag i samhället och bedriva sin verksamhet utifrån sin egen värdegrund.

Statsbidrag om sammanlagt cirka 21,3 miljarder kronor fördelades till det civila samhällets organisationer under 2018 vilket är 7 miljarder kronor mer än vad som redovisades 2017. Den största andelen av denna ökning svarar Utrikesdepartementet för. Tidigare rapporterades endast Sidas stöd till svenska civilsamhällesorganisationer medan årets rapportering i tillägg inkluderar Sidas stöd till internationella civilsamhällesorganisationer och lokala civilsamhällesorganisationer utanför Sverige. Ökningen handlar således inte om en ändrad politisk prioritering på området utan om att rapporteringen nu inkluderar alla delar av statens stöd till civilsamhället. År 2018 uppgick andelen generella bidrag till 92 procent, vilket kan jämföras med 88 procent år 2017. Att andelen generella bidrag är hög ligger i linje med regeringens ambition om att ge civilsamhällets organisationer stort utrymme för egna initiativ och därmed stärka deras självständighet.

Av statsbidragen till det civila samhället ligger inom politikområdet stöd till idrotten, bidrag till allmänna samlingslokaler, stöd till friluftsföreningar och bidrag till riksdagspartierna kvinnooorganisationer. I avsnitt 15.5 respektive 15.7 redogörs närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftsföreningarna.

Boverket handlägger statsbidraget för allmänna samlingslokaler. Intresset för investeringsbidraget är fortfarande stort och av 246 inkomna ansökningar beviljades 88 samlingslokaler statsbidrag 2018. Av sammanlagt 44 ansökningar om verksamhetsutvecklingsbidraget till allmänna samlingslokaler beviljades 28 bidrag. Antalet ansökningar minskade under 2018 jämfört med 2017. Regeringen stärkte i budgetpropositionerna för 2017 och 2018 bidraget med fokus på bl.a. områden med socioekonomiska utmaningar. Andelen ansökningar om bidrag för lokaler i eller vid områden med socioekonomiska utmaningar har ökat

jämfört med tidigare år enligt Boverket (Ku2019/00884/CSM). Med socioekonomiskt utsatta områden menas områden med låg förvärvsfrekvens, hög andel mottagare av försörjningsstöd och hög andel elever som avslutat årskurs 9 utan behörighet till något av gymnasieskolans nationella program, Det kan vara både i stora och mindre städer och på landsbygden. Beviljandegraden var också hög för ansökningar från dessa områden. Förordningsändringen kan således betraktas uppnå avsedda effekter. Myndigheten genomförde särskilda informationsinsatser i syfte att få in fler ansökningar från områden med socioekonomiska utmaningar.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) hanterar i egenskap av regeringens expertmyndighet på civilsamhällesområdet ett antal organisationsbidrag som kan sökas av organisationer på nationell nivå. Sammanlagt 329 organisationer lämnade in ansökningar och 286 av dem beviljades organisationsbidrag 2018, vilket är en något lägre andel jämfört med 2017.

På uppdrag av regeringen tar MUCF årligen fram en rapport om det civila samhällets villkor. I 2019 års rapport fördjupar sig MUCF kring villkoren för ideella föreningar i allmänhet samt idrottsföreningar, kulturföreningar och intresseorganisationer i synnerhet (Ku2019/01121/CSM). Resultaten bekräftar den tidigare bilden om att vid sidan av medlemsavgifter är intäkter från det offentliga viktiga för många föreningar. Särskilt idrotts- och kulturföreningar uppger att offentliga bidrag tillhör de viktigaste finansieringskällorna. Ungefär var tredje förening uppgav att offentlig finansiering begränsat deras oberoende i någon mån, även om de flesta svarade att detta skett i relativt liten utsträckning.

Resultat utifrån principen om dialog

Principen om dialog kännetecknar förhållandet mellan regering och det civila samhället.

Dialogerna mellan regeringen och organisationer i det civila samhället ska bl.a. bidra till att bredda och fördjupa underlag för offentligt beslutsfattande. Ett formellt remissförfarande kan kompletteras med att information och synpunkter från det civila samhällets organisationer hämtas in på andra sätt.

Under 2018 fanns i Regeringskansliet ett 50-tal fasta forum för samråd med det civila samhällets organisationer. Utöver dessa fasta forum för samråd anordnade Regeringskansliet också under 2018 drygt 90 tjänstemannamöten för samråd med det civila samhällets organisationer i specifika frågor. Av dessa möten var 15 sakråd varav tio EU-sakråd.

Av 2019 års rapport från MUCF om det civila samhällets villkor framgår att den fortsatt vanligaste kontakten mellan ideella föreningar och företrädare för den offentliga sektorn är den som uppstår i samband med bidragsansökningar. De flesta föreningar är vidare nöjda med det bemötande de får av offentliga företrädare, men två av fem föreningar som haft sådana kontakter upplever också att deras synpunkter inte har betydelse för de beslut som fattas.

Nationellt organ för dialog mellan regeringen och det civila samhället

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) bildades 2018 genom en överenskommelse mellan regeringen och organisationer som samlar riksorganisationer inom det civila samhället (Ku2018/00245/D). Överenskommelsen är tecknad med:

- Civos – Civilsamhällets organisationer i samverkan,
- Famna – Riksorganisationen för idéburen vård och social omsorg,
- Forum – Idéburna organisationer med social inriktning,
- LSU – Sveriges ungdomsorganisationer.

Sedan bildandet har även organisationerna Concord, Giva Sverige, SIOS – Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SKOOPI – De arbetsintegrerande sociala företagens organisation och Sveriges Kvinnolobby, anslutit sig till överenskommelsen. Bildandet av NOD sker i linje med Agenda 2030 delmål 16.7 och regeringens handlingsplan för Agenda 2030 2018–2020.

Under 2018 har NOD utarbetat en arbetsmetod kallad lärnätverk samt i samarbete med Upphandlingsmyndigheten startat ett lärnätverk för statliga myndigheter och civilsamhällesorganisationer inom upphandlingsfrågor. NOD har också förberett för start av ett lärnätverk om Agenda 2030 samt gett

civilsamhällets organisationer stöd i att ta fram en avsiktsförklaring gällande arbetet med Agenda 2030 som svar på motsvarande avsiktsförklaring från generaldirektörer i statliga myndigheter. Namnet NOD togs fram och etablerades under året för att tydliggöra överenskommelsens syfte. NOD har under 2018 även tagit över administrationen av Partsgemensamt forum (PGF) från MUCF.

Partsgemensamt forum

Partsgemensamt forum (PGF) är en plattform för dialog på nationell nivå mellan regeringen och det civila samhällets organisationer och ska bl.a. följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. Det civila samhället representerades 2018 av 16 organisationer och fem möten genomfördes, varav fyra temamöten. Teman under 2018 var:

- civilsamhället och arbetet för jämställdhet,
- civilsamhället och insatser för ökad jämlikhet,
- civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet,
- civilsamhällets särart och konkurrens- och konsumenträtten m.m.

För att dialogerna som initieras i PGF ska kunna föras i en ännu bredare krets av organisationer och sammanslutningar inom det civila samhället arrangerar MUCF vartannat år den s.k. Forumkonferensen.

Resultat utifrån principen om kvalitet

Principen om kvalitet handlar framför allt om civilsamhällets organisationer i rollen som utförare och när de ingår i partnerskap med det offentliga. Principen om kvalitet förutsätter också en god kunskap om det civila samhället hos bl.a. det offentliga. Ökad kunskap bidrar till att målet om att förbättra villkoren för det civila samhället kan nås.

Idéburna aktörer i välfärden

Regeringen beslutade i juni 2018 att tillsätta utredningen En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden (dir. 2018:46). En särskild utredare ska ta fram ett förslag på en tydlig definition av idéburna aktörer som kan användas för att identifiera och avgränsa dessa från andra

aktörer i välfärdsverksamheter och andra närallgiggande offentligt finansierade eller subventionerade verksamheter. Definitionen ska främja ett ökat idéburet deltagande i välfärden. Utredaren ska också ta fram tänkbara tillämpningsområden samt bl.a. föreslå riktlinjer för ingående av idéburet offentligt partnerskap (IOP). Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 14 december 2019.

MUCF:s senaste uppföljning om villkoren för det civila samhället visar att endast en av tio ideella föreningar bedömer sina möjligheter att konkurrera i upphandling av tjänster som goda, medan över hälften svarade att de inte känner till hur deras möjligheter ser ut. Detta bör dock sättas i relation till att en mycket liten andel ideella föreningar utför primärt välfärdstjänster.

Civila samhällets roll i samhällsekonomin

Det civila samhället bidrog under 2016 med verksamheter till ett värde av 136 miljarder kronor (förädlingsvärde), vilket utgör 3,1 procent av Sveriges totala BNP. Den totala produktionen för det civila samhället 2016 var 235 miljarder kronor, vilket utgjorde 3,1 procent av Sveriges totala produktion. Av detta utgjorde 33 miljarder kronor betalningar från offentlig förvaltning och de fasta bruttoinvesteringarna uppgick till 70 miljarder kronor. År 2016 fanns 251 000 organisationer i det civila samhället varav 95 000 var ekonomiskt aktiva. Totalt sett förvärvsarbetade knappt 190 000 personer inom det civila samhället 2016, med fördelningen 60 procent kvinnor och 40 procent män (Det civila samhället 2016, Statistiska Centralbyrån 2018).

Kunskap om organisationer i offentlig sektor

MUCF arbetar för att öka kunskapen om det civila samhället hos myndigheter. Genom myndighetsnätverkets möten har myndigheterna fortsatt kontakten med MUCF, till exempel i fråga om idéburet offentligt partnerskap (IOP), dialog och samråd.

För att öka kunskapen erbjuder MUCF också en uppdragsutbildning på högskolenivå i samarbete med Ersta Sköndal Bräcke högskola om villkoren för det civila samhället och den offentliga sektorns relation till det civila samhället.

MUCF har även genomfört andra kunskapshöjande åtgärder som riktar sig till offentliga aktörer under 2018. Bland dessa kan nämnas början av en webbsida med övergripande information kring att starta och driva en ideell

förening. MUCF har även initierat ett referensgruppsarbete med ideella föreningar för att få kunskap om vilka frågor som ideella föreningar har kring offentliga regelverk inför framtagningen av ett målgruppsanpassat material och underlätta kunskapsspridningen.

Forskningsprogram för kunskap på lång sikt

Vetenskapsrådet ansvarar för ett flervetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället. Senaste utlysningen inom programmet gjordes under 2017 och avsåg fleråriga projektbidrag. Totalt inkom 74 ansökningar inom utlysningen, där sju projekt beviljades bidrag på tre år vardera. I 40 ansökningar var det en kvinnlig huvudsökande, varav tre beviljades bidrag, och i 34 ansökningar var huvudsökande en man, varav fyra beviljades bidrag.

MUCF förmedlade under 2018 medel till studier inom identifierade behovsområden avseende det civila samhället. Antalet inkomna ansökningar med manliga huvudsökanden var sju varav två beviljades projektmedel. Antalet ansökningar med kvinnor som huvudsökande var fem varav två beviljades projektmedel. Söktrycket har minskat med hälften sedan 2017.

Kunskap om Idéburet offentligt partnerskap

MUCF har initierat ett långsiktigt arbete att hämta in och sprida relevant kunskap om samverkansformen Idéburet offentligt partnerskap (IOP). Frågor om IOP och upphandling av idéburen verksamhet har t.ex. diskuterats i myndighetsnätverket för civilsamhällesfrågor. MUCF har under året tagit fram en kunskapsöversikt, Idéburet offentligt partnerskap, som ger en enkel översikt över området för både offentliga och idéburna aktörer i Sverige.

Ökad kunskap bland offentliga aktörer

Riksdagen har tillkännagett att det civila samhället måste värnas, stärkas och dess självständighet bevaras. Detta bör ske bl.a. genom att man tar bort onödiga regler som utgör hinder eller begränsningar. (bet. 2014/15:KrU11 punkt 2, rskr. 2014/15:241).

Följande åtgärder har vidtagits på området. Regeringen har förstärkt arbetet med kunskapsutveckling och kunskapsspridning till gagn för det civila samhället med sju miljoner kronor 2018 och 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 17). Förstärkningen 2019 syftar till kompetenshöjande insatser och ökad myndighetssamverkan samt utvecklat kunskapsstöd för det civila

samhället. Tillskottet gavs huvudsakligen till MUCF. Ett exempel på andra åtgärder för att ta bort onödiga hinder eller begränsningar för det civila samhällets organisationer är regeringens förslag till riksdagen om att förenkla för det civila samhällets organisationer vid upphandling av välfärdstjänster (prop. 2017/18:158, bet. 2017/18:FiU43, rskr 2017/18:356). Regeringen bedömer mot bakgrund av ovanstående att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

Resultat utifrån principen om långsiktighet

Principen om långsiktighet handlar om att det civila samhällets organisationer ska ha goda och stabila förutsättningar för sin verksamhet. I det ingår att civilsamhällets villkor ska vara långsiktiga och förutsebara.

Cirka en femtedel av de statsbidrag som delas ut till det civila samhällets organisationer beviljas för två år eller mer.

MUCF:s rapport om villkoren för det civila samhället från 2019 visar att nio av tio ideella föreningar ser goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet och bedömer att de även kommer att kunna göra det de närmaste åren.

Skrivelse till riksdagen med fokus på långsiktiga villkor för det civila samhället

Den 8 maj 2018 lämnades skrivelsen En politik för engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället till riksdagen (skr. 2017/18:246). Skrivelsen utgår delvis från Utredningen för ett stärkt civilsamhälles betänkande Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13).

Resultat utifrån principen om öppenhet och insyn

Principen om öppenhet och insyn handlar om processer som rör beslutsfattande. Det civila samhället har viktiga funktioner i demokratin som intressebevakare, opinionsbildare och ifrågasättare. En del i uppföljningen av principen om öppenhet och insyn handlar därför om att redogöra för i vilken utsträckning regeringen visar öppenhet och tar tillvara det civila samhällets organisationers kunskaper i frågor som rör det civila samhället.

Synpunkter inhämtas från det civila samhällets organisationer

Samrådsformen remissförfarande används för att uppfylla regeringsformens krav på beredning av regeringsärenden. I remissförfarandet ingår ofta att inhämta synpunkter från det civila samhällets organisationer. Regeringskansliets interna uppföljning visar att totalt 172 remisser har skickats ut till nästan 3 000 organisationer inom det civila samhället under 2018. Drygt hälften av organisationerna svarade på remisserna.

Som komplement till remissförfarandet har synpunkter och perspektiv från det civila samhällets organisationer även inhämtats genom t.ex. sakråd. Då sakråd rör frågor som beslutas på EU-nivå kallas de EU-sakråd.

Kod som främjar medverkan i beslutsprocesser

Europarådet utvecklade 2009 tillsammans med de idéburna organisationerna en kod för främjande av idéburna organisationers medverkan i offentliga beslutsprocesser, Code of Good Practice on Civil Participation in the Decision-making Process. MUCF har spridit kunskap om den europeiska koden vid ett antal tillfällen under året. Den huvudsakliga målgruppen i myndighetens arbete med att sprida koden har varit offentliga aktörer, med särskilt fokus på statliga myndigheter. Skrifterna som innehåller koden har också spridits på andra möten och konferenser där offentliga och civilsamhällets aktörer deltagit, samt via MUCF:s webbplats. Myndighetens erfarenhet i mötet med målgrupper är att koden börjar bli mer välkänd, men att det ännu är få personer som har praktisk erfarenhet av den.

Resultat utifrån principen om mångfald

Principen om mångfald handlar bl.a. om att det civila samhället bör spegla och omfatta kvinnor och män, flickor och pojkar, samt deltagande från olika delar av befolkningen och med olika åldrar. Uppföljningen av principen handlar bl.a. om att redogöra för befolkningens deltagande i det civila samhället, insatser för att underlätta mångfaldsarbete samt förutsättningar för det civila samhällets aktörer att verka inom olika samhällsområden.

Medlemskap i förening och ideella insatser

Befolkningens engagemang i det civila samhället kan redovisas på olika sätt. Enligt en

undersökning av SOM-institutet vid Göteborgs universitet (Ku2019/01364-1) var 69 procent av Sveriges befolkning i åldern 16–85 medlemmar i en förening år 2018. Andelen som är medlemmar har minskat med 9 procentenheter sedan mätningarna inleddes 1998. För män var andelen som är medlemmar i en förening 70 procent och för kvinnor 68 procent. För personer med hög utbildning var andelen 80 procent och bland personer med låg utbildning 47 procent. Med hög utbildning avses personer som studerat på högskolenivå och med låg utbildning personer som inte avslutat grundskolestudier eller motsvarande. Personer som bor i ren landsbygd är i samma grad medlemmar i föreningar som personer som bor i storstäderna, 71 respektive 70 procent.

I den rapportering MUCF enligt uppdrag lämnat (U2017/01398/UF, U2017/02966/UF, U2017/03289/UF m.fl.) redogör myndigheten för vanliga hinder för underrepresenterade grupper att delta i det civila samhället där brister i individers resurser, motivation och rekryterande nätverk pekas ut.

SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF/SILC) genomförs med ett roterande system som innebär att alla tematiska avsnitt inte är med vid varje tillfälle. År 2014–2015 hade 36 procent av Sveriges befolkning över 16 år ägnat sig åt ideellt arbete under de senaste 12 månaderna. Cirka 30 procent var medlemmar i en idrotts- eller friluftsförening, 11 procent i en kulturförening och 5 procent i ett politiskt parti. Bland personer över 65 år var 38 procent medlemmar i en pensionärsförening. År 2016–2017 var 70 procent mellan 16 och 64 år medlemmar i en fackförening eller företagarorganisation, vilket är på samma nivå som 2014–2015. Den senaste undersökningen om befolkningens ideella engagemang som Ersta Sköndal Bräcke högskola genomfört visar däremot att drygt 53 procent av befolkningen hade gjort ideella insatser under 2014 i och utanför föreningslivet. Engagemangsnivån är stabil och ligger på liknande nivåer som tidigare studier. Att nivåerna skiljer sig mellan de olika undersökningarna kan förklaras med olika mätmetoder där Ersta Sköndal Bräcke högskolas upplägg kan betraktas som det mest heltäckande utifrån det stora antal organisationskategorier som tas upp i enkäten.

Deltagande i det civila samhället

MUCF:s rapport från 2019 om villkoren för det civila samhället visar att nio av tio ideella föreningar anser att främjandet av sociala relationer mellan människor respektive att fungera som mötesplats för umgänge och aktiviteter tillhör deras viktigaste syften.

MUCF har 2018 tagit fram en kunskapsöversikt om vilka faktorer som bidrar till att en person deltar, respektive inte deltar, i det civila samhällets organisationer. I den pekas människors resurser, motivation och rekryterande nätverk ut som avgörande faktorer.

Delegationen mot segregation (Delmos) har bl.a. i uppgift att fördela statsbidrag enligt förordningen (2018:119) om statsbidrag till ideella föreningar och stiftelser för att minska och motverka segregation. Delmos har betalat ut 26,6 miljoner kronor till det civila samhällets organisationer 2018 och beslutat om bidrag om 1,9 miljoner kronor för 2019. (Se även utg.omr. 13 avsnitt 6.)

Utsatthet av olika slag begränsar deltagandet i det civila samhället. Regeringen har därför beslutat förordningen (2018:32) om statsbidrag för insatser som motverkar hot och hat i det offentliga samtalet. Förordningen riktas till det civila samhällets organisationer och MUCF har fördelat 6 miljoner kronor under 2018. Därtill har förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället beslutats av regeringen. Enligt förordningen prövar Kammarkollegiet frågor om statsbidrag, Samtidigt som regeringen beslutade förordningen höjdes nivån på bidraget från 10 miljoner kronor till 22 miljoner kronor.

Eftersom förordningen först trädde i kraft den 1 september, fick Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) ett uppdrag att betala ut säkerhetsmedel under första delen av 2018. Totalt utbetalades 9,2 miljoner kronor. Kammarkollegiet beviljade under andra halvåret ett bidrag på drygt 1,3 miljoner kronor (Ku2019/00806/CSM).

Stöd till organisationer som arbetar mot hemlöshet bland unga

Regeringen har under 2018 fördelat 120 miljoner kronor till ideella organisationer i deras arbete mot hemlöshet bland unga vuxna, där psykisk ohälsa kan vara en bidragande orsak till hemlösheten. Bidraget har hanterats av Kammarkollegiet och gått till Rädda barnen,

Röda korset, Stadsmissionen i Göteborg, Stadsmissionen i Malmö, Stadsmissionen i Stockholm och Svenska kyrkan. Med hjälp av bidraget har organisationerna gjort insatser för boende, psykisk hälsa, rådgivning, praktik, frivilligstöd, fadderverksamhet mm. (Kammarkollegiets rapport Statsbidrag till ideella organisationers insatser mot hemlöshet, Ku2019/01201/CSM). Stödet har haft stor betydelse för målgruppen och gjort konkret skillnad, inte minst genom att det byggt på befintlig erfarenhet och kontaktnät inom organisationerna. Medlen har även möjliggjort framtagandet av utbildningar och handböcker som kommer att kunna vara relevanta att öka förutsättningarna för en ökad delaktighet och etablering i samhället över lång tid. De bidragsmottagande organisationerna har även samverkat med andra organisationer i det civila samhället, offentliga aktörer och näringslivet. Behovet av stöd bedöms vara fortsatt stort.

Civila samhället och kultur i hela landet

Det civila samhällets aktörer är viktiga för ett levande och vitalt kulturliv i hela landet. Därför ingår det civila samhället som en del i kultursamverkansmodellen. Många ideella kulturverksamheter återfinns i städer, landsbygd och glesbygd. Ideell kulturallians har tilldelats statligt stöd för att arbeta med frågor om det civila samhällets perspektiv i modellen. Se även avsnitt 3 Kulturområdesövergripande verksamhet/Kultursamverkan resp. Samverkan med civila samhället.

15.4.3 Analys och slutsatser

Utifrån principen om självständighet och oberoende samt långsiktighet är inriktningen att andelen generella bidrag i förhållande till riktade bidrag ska öka. Regeringen konstaterar att andelen generella bidrag ligger på en hög nivå och har så gjort under de senaste åren. Regeringen bedömer att det för den stora majoriteten föreningar bör finnas goda möjligheter att agera självständigt och oberoende. Likväl tycks delar av föreningslivet vara sårbara för förändringar avseende det finansiella stödet från offentlig sektor eller lagar och regler, vilket är viktigt att beakta. Utifrån MUCF:s rapportering noteras också att det alljämt finns behov av vissa fortsatta insatser för att stärka långsiktighet och underlätta

administrationen för det civila samhällets organisationer.

Principen om dialog har under perioden manifesterats bl.a. i etablerandet av Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD).

Regeringen anser att ökad kunskap om civilsamhället ökar förutsättningarna för offentliga aktörer att involvera och samverka med civilsamhället. Utifrån principen om kvalitet konstaterar regeringen att en betydande andel av de ideella föreningar som ingick i 2019 års rapport från MUCF om villkoren för det civila samhället anser sig ha otillräcklig kunskap om bidragssystemen och om sina möjligheter att delta i offentliga upphandlingar. Regeringen anser att arbetet med att öka kunskapen om det civila samhället hos relevanta myndigheter är angeläget och bör fortsätta.

Regeringen anser vidare att forskningsprogrammet för det civila samhället som bedrivs av Vetenskapsrådet samt SCB:s statistikuppdrag om det civila samhället fortsatt ger regeringen viktig kunskap om det civila samhällets villkor och perspektiv.

Utifrån principen om öppenhet och insyn bedömer regeringen att organisationerna i det civila samhället ger värdefulla bidrag till fördjupning och breddning av underlag för offentligt beslutsfattande.

Utifrån principen om mångfald konstateras att en stor majoritet av Sveriges befolkning, både kvinnor och män, är medlemmar i olika föreningar och organisationer. Frivilliga insatser genomförs av mer än hälften av befolkningen, i genomsnitt cirka 15 timmar per vecka. Andelen i befolkningen som är medlemmar i en förening ligger på en relativt stabil nivå. Regeringen noterar dock att andelen minskat sett över en längre period och att det finns stora skillnader i engagemang mellan personer med låg och hög utbildning. I svenska sammanhang är bl.a. personer med utländsk bakgrund och personer som står långt från arbetsmarknaden underrepresenterade i det svenska civilsamhället (MUCF 2018). Regeringen kommer att följa MUCF:s arbete med att bidra till att överbygga hinder för att delta i det civila samhället.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att de insatser som har genomförts under året har bidragit till uppfyllelse av målet för politiken för det civila samhället.

15.5 Mål för idrottspolitiken

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitiken (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning. Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

15.6 Resultatredovisning för idrottspolitiken

15.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår främst från rapporten Statens stöd till idrotten, uppföljning 2018, från Centrum för idrottsforskning (CIF) vid Gymnastik- och idrottshögskolan samt statistikuppgifter från Riksidrottsförbundet (RF). CIF har i uppdrag att årligen följa upp statens stöd till idrotten. I sin rapport för 2018 redovisar CIF 19 indikatorer, fördelade över målen för statens idrottspolitik. Det innebär att tre indikatorer inte redovisas då statistik för dessa inte längre finns tillgängliga. CIF:s rapport för 2018 baseras på statistik från 2017. Bedömningen baseras bl.a. på uppgifter om

- medlemskap och det ideella engagemanget i idrottsrörelsen,
- aktivitetsnivån och könsfördelningen bland barn och unga inom idrottsrörelsen,
- barns och ungas förutsättningar för deltagande inom idrottsrörelsen,
- svenska folkets relation till motion och idrott,
- könsfördelningen i idrottsförbundens styrelser,
- ideella ledares utbildning,
- insatser mot dopning,
- RF:s strategiska arbete, och

- etiken inom idrottsrörelsen.

Underlaget för indikatorer består bl.a. av uppgifterna i det elektroniska verksamhets-systemet IdrottOnline. Ordningen innebär att alla uppgifter om idrottsrörelsens medlemmar inhämtas direkt från de lokala idrottsföreningarna. I takt med att allt fler lokala idrottsföreningar använder IdrottOnline förbättras statistikunderlaget. Andra underlag för indikatorer består av RF:s årliga enkätstudie, Svenska folkets relation till motion och idrott (källa: Riksidrottsförbundet) och Nationella folkhälsoenkäten (källa: Folkhälsomyndigheten). Därutöver inhämtas ytterligare information för att kunna beräkna indikatorerna.

15.6.2 Resultat

Statens stöd till idrotten uppgick 2018 till 1 954 miljoner kronor. Anslaget omfattar främst bidrag till idrottens organisering, idrottens barn- och ungdomsverksamhet, insatser mot dopning, specialidrott inom gymnasieskolan, förberedelse och deltagande i olympiska och paralympiska spel, idrottsforskning m.m. Nedan återges inledningsvis en översikt av vissa bidrag som regeringen beslutat om inom anslaget stöd till idrotten.

Tabell 15.2 Vissa bidrag 2015–2019

Miljoner kronor					
Verksamhetsbidrag	2015	2016	2017	2018	2019
Gemensam verksamhet	1 120	1 196	1 204	1 222	1 222
Idrottslyftet	500	550	550	569	569
Antidopning	26,3	30	32	35	35
Idrottsforskning	16	18	19	20	20
Riksidrottsgymnasier	41,9	41,9	43	43	43
Nyanlända etablering	32	64	64	64	64

Idrotten som folkrörelse

Medlemmar i idrottsrörelsen

Riksidrottsförbundet (RF) har 71 specialidrottsförbund som medlemmar, med över 20 000 föreningar spridda över hela landet och 3,2 miljoner anger i enkätstudie att de är medlemmar. Antalet aktiva medlemmar har varit förhållandevis konstant sedan 2002.

Könsfördelningen bland medlemmar 2017 var 47 procent flickor och kvinnor och 53 procent pojkar och män. Skillnaderna i könsfördelningen är oförändrad över tid.

Idrottslyftet en resurs för utveckling och förnyelse

Idrottslyftet har mellan 2007 och 2015 uppgått till 500 miljoner kronor årligen. Under 2016 och 2017 uppgick idrottslyftet till 550 miljoner kronor för att 2018 öka till 569 miljoner kronor. Det främsta syftet är att få fler barn och ungdomar att idrotta och att idrotta högre upp i åldrarna. Inom ramen för Idrottslyftet erbjuder RF stöd till sina förbund och föreningar så att de kan utveckla sin barn- och ungdomsverksamhet för att uppnå målen. Inom ramen för Idrottslyftet ryms även stöd till det lokala föreningslivet för att bygga och renovera mindre idrottsanläggningar.

Är idrotten till för alla barn och unga?

Statistiken för lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd) är en tydlig indikator på aktivitetsnivån i svensk barn- och ungdomsidrott. Detta då den inkluderar samtliga beviljade bidrag, vilket eliminerar den risk för felkällor och bristande precision som kan uppstå vid skattningar och urvalsstudier. LOK-stödet utgår för idrottslig verksamhet för barn och ungdomar i åldern 7–25 år och ledare i åldern 13–25 år. För deltagare och ledare inom idrott för personer med funktionsnedsättning finns ingen övre åldersgräns. LOK-stödet uppgick 2017 till 585 miljoner kronor och idrottsföreningar beviljades aktivitetsbidrag för 58,7 miljoner deltagartillfällen. Dessa uppgifter är jämförbara med 2016. En granskning av antalet deltagartillfällen 2017, uppdelat efter kön, visar att flickor svarade för 39 procent och pojkar för 61 procent, samma fördelning som 2016. Andelen pojkar ökar något i takt med stigande ålder. Pojkar är således redan i unga år något mer aktiva inom föreningsidrotten än flickor, och skillnaderna tilltar under ungdomsperioden. Den samlade fördelningen mellan flickor och pojkar när det gäller deltagartillfällen, som mäts genom LOK-stödet, har varit förhållandevis konstant sedan 2002. Detta innebär således att pojkars idrottande får väsentligt större stöd från LOK-stödet än flickors idrottande.

Ett övergripande mönster är att under en femårsperiod 2012–2017 har barns idrottande i åldern 7–12 år minskat i antalet deltagartillfällen i förhållande till populationen, med 12 procent för pojkar och 5 procent för flickor. Av statistiken

framgår även att LOK-stödet i större utsträckning fördelas till föreningar i socioekonomiskt starka områden än till föreningar i områden med socioekonomiska utmaningar. De tre idrotter som har flest deltagartillfällen vid beräkning av LOK-stöd är samtliga lagidrotter. I de tio idrotter med flest antal deltagartillfällen skiljer sig könsfördelningen åt. Skillnaderna mellan 2017 och 2016 är små.

Tabell 15.3 Idrotter med flest deltagartillfällen, fördelat på pojkar och flickor, 2017

Procent idrotter	pojkar	flickor
Fotbollförbundet	73	27
Innebandyförbundet	68	32
Ishockeyförbundet	95	5
Gymnastikförbundet	19	81
Handbollförbundet	47	53
Ridsportförbundet	4	96
Basketförbundet	51	49
Simförbundet	43	57
Tennisförbundet	62	38
Friidrottsförbundet	37	63

Källa: Statligt lokalt aktivitetsstöd, CIF:s rapport Statens stöd till idrotten, uppföljning 2018.

Ideellt ledarskap

Ett av flera kännetecken på en folkrörelse är förekomsten av frivilligt och oavlönat föreningsarbete. Män dominerar i många avseenden inom idrotten, så även bland de medlemmar som var aktiva som tränare, ledare eller funktionärer 2017. Av beräknade 822 000 personer i åldern 6–80 år 2017 som innehade ett sådant uppdrag uppgavs 43 procent vara kvinnor och 57 procent vara män. Motsvarande siffra 2016 var 841 000 personer och den könsmässiga fördelningen var 42 procent kvinnor och 58 procent män.

Kvinnor och män på ledande positioner

År 2017 var det 56 procent av Riksidrottsförbundets (RF) 71 specialidrottsförbund (SF) som hade en jämställd förbundsstyrelse, dvs. att både kvinnor och män uppgår till minst 40 procent bland ledamöterna. Detta kan jämföras med 2016, 2015 och 2014 då det var 56, 46, respektive 40 procent som hade en jämställd styrelse. Två SF var kvinnodominerade såtillvida att andelen män understeg 40 procent. I 29

förbund var situationen den motsatta, det vill säga att andelen kvinnor understeg 40 procent.

Sammantaget var förbundsstyrelserna mer jämställda i sin sammansättning 2017 än tidigare år. Detta är en positiv utveckling. År 2017 var fördelningen i SF:s styrelser 39 procent kvinnor och 61 procent män och 2016 var motsvarande andel kvinnor 37 procent och män 63 procent. Det bör påpekas att styrelserna i RF och i distriktsidrottsförbunden har jämställd representation vilket är en förutsättning i enlighet med RF:s stadgar samt att beslut har tagits att även styrelser i SF ska vara jämställda så att minst 40 procent av ledamöterna ska vara kvinnor respektive män senast 2021.

Det finns en tydlig dominans av män både som ordförande och generalsekreterare i idrottsrörelsens specialidrottsförbund. Bland förbundens 71 förbund 2017 innehades posten som ordföranden av 16 kvinnor och 55 män. På positionen som förbundens högsta tjänsteman återfanns 21 kvinnor och 50 män.

Tabell 15.4 Kvinnor och män som ordförande respektive generalsekreterare i specialidrottsförbunden (SF) 2017

	Antal	Procent
SF med kvinna som ordförande	16	23
SF med man som ordförande	55	77
SF med kvinna som generalsekreterare eller motsvarande	21	30
SF med man som generalsekreterare eller motsvarande	50	70

Källa: Specialidrottsförbunden inom RF

Ökad rekrytering till idrotten av personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning har i jämförelse med övrig befolkning en mer stillasittande fritid och deltar i mindre omfattning i idrottsföreningars verksamhet. Den fysiska inaktiviteten riskerar även att leda till psykisk ohälsa. Svenska Paraspportförbundet organiserar huvuddelen av de personer med funktionsnedsättning som idrottar. Dock växer antalet SF som tar ansvar för att inkludera kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning i sin ordinarie verksamhet, vilket Svenska Paraspportförbundet ser positivt på. Riksidrottsförbundet har på stämman 2017 beslutat om en handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning. RF har under 2018 arbetat med att genomföra handlingsplanen. Det är av

vikt att det arbetet påskyndas så att planen genomförs för att öka rekryteringen till idrotten.

Idrottens betydelse för folkhälsan

Rekommenderad nivå av fysisk aktivitet för positiv effekt för hälsan

Genom regelbunden fysisk aktivitet kan olika sjukdomstillstånd motverkas. Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar därför alla vuxna (18 år och äldre) att vara fysiskt aktiva minst 150 minuter i veckan med måttlig intensitet och/eller 75 minuter med hög intensitet. För barn och ungdomar (5–17 år) rekommenderas fysisk aktivitet minst 60 minuter om dagen i måttlig till hög intensitet. Centrum för idrottsforskning utgår ifrån detta i sin redovisning till regeringen.

Personer som motionerar regelbundet

Av Riksidrottsförbundets (RF) enkätstudie, Svenska folkets relation till motion och idrott 2017, där personers deltagande i organiserade motionsaktiviteter undersöks, framgår att 47 procent av de tillfrågade mellan 6 och 80 år deltog i minst tre motionsaktiviteter i veckan och ytterligare 30 procent deltog i minst en till två motionsaktiviteter i veckan. Nivån har varit konstant sedan 2002. Kvinnor, barn och unga motionerar i högre utsträckning än män och äldre.

Fysisk aktivitet hos kvinnor och män på fritiden

Folkhälsomyndigheten genomför regelbundet en rikstäckande undersökning om folkhälsa, Nationella folkhälsoenkäten. Sedan 2016 sker den vartannat år varför tillgänglig statistik är från 2016 och redovisades i budgetpropositionen för 2019. Undersökningen visade hur befolkningen i åldrarna 16–84 år mår och följer upp förändringar i hälsa över tid. Det är liten skillnad mellan kvinnor och män, 65 respektive 64 procent, som ägnar sig åt regelbunden motion och idrott i enlighet med WHO:s rekommendation. Vidare framgick att särskilt unga män, men även unga kvinnor (16–29 år) i störst utsträckning tränar på denna nivå och att andelen därefter minskar successivt i takt med ökad ålder och att könsskillnaden är obetydlig.

Dopning är ett samhällsproblem

Att minska bruket av dopningspreparat är en del av statens folkhälsomål. Bruket finns både inom idrotten och i samhället i stort. Bruket är olagligt,

det strider mot medicinsk etik och är förenat med stora hälsorisker för individen. RF ansvarar för antidopningsarbetet inom idrottsrörelsen. Dopning utanför idrotten förekommer framför allt bland unga män i gymmiljöer. För att nå dessa miljöer fördelar Folkhälsomyndigheten medel till verksamhet vid PRODIS (Prevention av dopning i Sverige) och antidopningsprojektet 100 procent ren hårdträning, som bl.a. omfattar gym- och träningsanläggningar över hela Sverige.

RF bedriver sitt antidopningsarbete inom idrotten i enlighet med Världsansidopningsbyråns (WADA) bestämmelser. Detta medför ett kvalitativt arbete som bidrar till att skydda idrottarens hälsa och stärka etiken i idrottstävlingar nationellt och internationellt. En särskild utredare har i juni 2019 lämnat förslag till hur personuppgiftsbehandling inom idrottens antidopningsarbete kan bedrivas enligt data-skyddsförordningens bestämmelser. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Idrottsverksamhet för nyanlända och asylsökande

Riksidrottsförbundet (RF) får sedan 2015 ett särskilt statligt stöd för att arbeta med etablering av nyanlända. Statligt stöd har i motsvarande syfte även tilldelats andra organisationer i civilsamhället. Flera av dem bedriver verksamheter som sker i samverkan med idrottsrörelsens verksamhet för asylsökande och nyanlända. RF strävar efter att verksamhet riktad till nyanlända ska vara en naturlig del av idrottens generella verksamhet, i enlighet med värdegrunden som betonar allas rätt att vara med. Merparten av de medel som RF förfogar över för ändamålet har fördelats till de olika distriktsidrottsförbunden (DF), som samordnat insatserna på regional och lokal nivå. DF har i sin tur fördelat en del av medlen i form av projektbidrag till idrottsföreningar.

Allt fler större satsningar görs i samverkan mellan idrottsföreningar och andra aktörer, vilket gör att man kan dra nytta av varandra och höja insatsernas kvalitet. Ett prioriterat område inom verksamheten är att nå nyanlända flickor och kvinnor i samma utsträckning som pojkar och män.

Centrum för idrottsforsknings fördjupade analys

Centrum för idrottsforskning (CIF) har på regeringens uppdrag gjort en fördjupad analys av det statliga och kommunala stödets betydelse och effektivitet för människors idrottande och motionerande samt utgått ifrån socioekonomiska, personliga och kulturella förutsättningar. I rapporten Statens stöd till idrotten – uppföljning 2018 redovisar CIF uppdraget vilket kompletteras av en antologi i form av skriften *Idrotten och (o)jämligheten – I medlemmarnas eller samhällets intresse?*

I sin analys utgår CIF från begreppet den sociala gradienten som används i analyser av sambandet mellan folkhälsa och social position. CIF pekar på att forskning visar att Sverige, trots allmänt hög levnadsstandard, har påtagliga skillnader i hälsa och dödlighet mellan grupper med olika social position samt att hälsogapet snarare ökat än minskat under de senaste 30 åren.

Jämförelser av aktivitetsnivåer i barn- och ungdomsidrotten i landets kommuner visar att verksamheten är störst i medelstora och socioekonomiskt välmående städer och förortskommuner. Lägst aktivitetsnivåer återfinns på motsvarande sätt i små kommuner huvudsakligen belägna i landsbygd eller glesbygd. Ett liknande scenario framträder när statistik om ungas utsatthet ställs mot deras deltagande i föreningsidrotten.

Den sociala gradienten inom barn- och ungdomsidrotten ingår i ett större samband av aktuella utvecklingsprocesser i svensk idrott och i det svenska samhället. CIF pekar på att den sammanhänger med professionaliserings- och kommersialiseringsprocesser bland landets idrottsföreningar och de ökade avgifter för deltagande som detta medför för hushåll med idrottsaktiva barn. En utveckling där kostnaden ökar för ungas idrottande får oundvikligen effekt på vilka som kan fortsätta – och vilka som inte har råd. Vidare påverkas den av demografiska faktorer och de mycket olika förutsättningar för idrottande som präglar skilda samhälls- och boendekontexter. Medan anläggningsbrist, köer och konkurrens ofta är utmaningar i storstädernas idrottsliv handlar landsbygdens problem snarare om utflyttning, långa avstånd och svårigheten att få ihop tillräckligt stora träningsgrupper eller lag. I områden med socioekonomiska utmaningar tillkommer att

föreningslivet ofta är svagt, vilket sätter tydliga spår i minskade idrottsmöjligheter för unga.

CIF pekar på vikten av att kartlägga och förstå hur social position påverkar människors möjligheter att idrotta och vara fysiskt aktiva. Ur ett idrottspolitiskt perspektiv bryter det med idealet om "idrotten för alla", det vill säga att föreningsidrotten ska vara lika öppen, tillgänglig och välkomnande för alla oavsett ekonomiska eller andra förutsättningar. Det är också ett samhällsproblem eftersom ojämlikhet inom idrotten indikerar att människors möjligheter och förutsättningar är orättvist fördelade.

Idrottens internationella konkurrenskraft

Medaljer i internationella mästerskap

År 2017 deltog 180 av landets 235 landslagstrupper i ett världsmästerskap (VM) eller motsvarande. Totalt vanns 222 medaljer varav 81 guld, 78 silver och 63 brons. Det är svårt att jämföra idrottsliga prestationer såväl mellan nationer som mellan idrotter. Många idrotter anordnar inte VM eller andra mästerskap varje år. Möjligheten att tävla och utmärka sig varierar därmed över tid.

Internationellt samarbete

Inom EU har programmet för utbildning, ungdom och idrott, Erasmus+, fortsatt. Under den sjuåriga programperioden 2014–2020 är 265 miljoner euro budgeterade för insatser inom idrottsområdet med en särskild inriktning mot idrott på gräsrotsnivå. Stödberättigad verksamhet är bl.a. gränsöverskridande samarbetspartnerskap och ideella europeiska idrottsevenemang. RF bedriver ett arbete med att stödja svenska idrottsorganisationer i att söka medel från Erasmus+.

15.6.3 Analys och slutsatser

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och engagerar många barn, ungdomar och vuxna, både som aktiva och som ledare. Det ideella arbetet är omfattande och bidrar till att skapa goda förutsättningar för ett aktivt idrottande runt om i hela landet. Folkhälsan är i sig är en viktig del av det svenska välfärdssamhället. Det ligger i hela samhällets intresse att främja människors möjlighet att utöva idrott och motion utifrån sina

egna intressen och förutsättningar. Det är särskilt angeläget att tidigt ge barn och ungdomar goda motionsvanor för framtiden. Det angavs särskilt i den idrottsproposition som riksdagen biföll 2009 och gäller alltså jämt.

Centrum för idrottsforskning (CIF) har redovisat en fördjupad analys av ojämlikhet inom föreningsidrotten. Regeringen noterar att antalet deltagartillfällen som redovisas för det lokala aktivitetsstödet till barn- och ungdomsverksamheten (LOK-stöd) sjunker i förhållande till populationens storlek, särskilt bland pojkar i åldern 7-12 år. Regeringen noterar vidare att LOK-stödets fördelning baserat på deltagartillfällen inte är jämställt genom att större andel av bidraget ges för pojkars idrottande framför flickors idrottande. Därtill noterar regeringen att många barn i områden med socioekonomiska utmaningar redan i unga år faller utanför idrottsrörelsens verksamhet. CIF kan inte längre redovisa samtliga indikatorer vilket pekar på att det kan finnas anledning att se över dem.

Offentliga styrmedel bör enligt regeringens bedömning användas för att främja förutsättningarna för ett hälsosamt förhållningssätt till regelbunden fysisk aktivitet. Ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet bör då vara utgångspunkten. En av utgångspunkterna för statens stöd till idrotten är att idrotten, såväl i verksamheten som i beslutande församlingar, ska vara öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, trosuppfattning, funktionsnedsättning eller social, etnisk och kulturell bakgrund. Trots detta är det många grupper som i liten utsträckning deltar i verksamheten inom föreningsidrotten. Regeringen förväntar sig att idrottsrörelsen arbetar aktivt för att nå fler i underrepresenterade grupper på alla de grunder som nämns ovan.

Regeringen verkar i hela sin politik för en jämn fördelning av makt och inflytande mellan könen och förväntar sig att idrottsrörelsen på olika nivåer ökar sina ansträngningar att nå en jämställd idrott. Regeringen noterar den kvotering som Riksidrottsförbundet (RF) infört i sina stadgar vilket framöver kommer att medföra jämnare könsfördelning i specialidrottsförbundens styrelser och valberedningar. Det kan i sig bidra till att påverka verksamhetsformerna positivt så att kvinnor och flickor i större utsträckning kommer att attraheras av olika idrotter i framtiden. Det är viktigt i hela samhället att olika beslutande organ är representativa för den

verksamhet som bedrivs. Regeringen bedömer att det är angeläget att synliggöra goda exempel på verksamheter som utvecklat ett bra normkritiskt arbete. Det är av intresse att belysa bl.a. idrottsverksamheter som utvecklat metoder som bryter de socioekonomiska mönstren och könsstereotypa normer, inkluderar personer med funktionsnedsättning och skapar bättre förutsättning för barn, unga och vuxna att utveckla sin fulla potential och delta oberoende av kön, socioekonomisk och utbildningsmässig tillhörighet i hela landet. Regeringen kommer att nära följa den av RF påbörjade förändringen av kriterier i fördelning av statens stöd till idrotten så att statens stöd blir mer rättvist fördelat och därigenom motverkar den nuvarande påvisade ojämlika fördelningen av stödet

De insatser som med statens stöd gjorts inom idrotten och i samhället i övrigt inom antidopning är av betydelse för en god folkhälsa. Därtill är insatser angelägna för att säkerställa att idrottens antidopningsarbete även framöver är förenligt med Sveriges åtaganden i internationella antidopningskonventioner och Världsantidopningskoden.

15.7 Mål för friluftslivspolitik

Riksdagen har fastställt det övergripande målet för friluftslivspolitik. Målet är att stödja kvinnors och mäns, flickors och pojkers möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

Tio mätbara mål har beslutats av regeringen och redovisats till riksdagen (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278). Målen är följande:

- Tillgänglig natur för alla
- Starkt engagemang och samverkan
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet.

De tio målen har preciseringar som förtydligar innebörden av målen. Preciseringarna är ett stöd i genomförandet av åtgärder. De är också underlag för att kunna mäta och följa upp målen samt för att kunna fortsätta utveckla friluftslivspolitik.

Varje friluftslivsmål berör flera olika myndigheter och organisationer. En till två myndigheter utpekade som ansvariga för att följa upp och utveckla respektive mål. Naturvårdsverket ska utveckla förutsättningarna för friluftslivet och samordnar arbetet på nationell nivå och länsstyrelserna samordnar och leder det regionala arbetet.

Friluftslivsmålen och preciseringarna ska vara vägledande för arbetet med friluftslivsfrågor på alla nivåer i samhället.

Friluftsliv är ett allmänt intresse och som spänner över flera politikområden, bl.a. miljö- och naturvårdspolitik, folkhälsopolitiken, funktionshinderspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken, skogs-, fiskeri-, och jordbrukspolitik, jakt- och viltförvaltning, kulturmiljö, turismpolitik, landsbygdspolitik samt utbildnings- och forskningspolitik.

Flera av miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377) har även preciseringar och etappmål som rör friluftslivet och redovisas i utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård.

15.8 Resultatredovisning för friluftslivspolitik

15.8.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Inom friluftslivspolitik sker uppföljning i förhållande till regeringens tio beslutade friluftslivsmål och dess preciseringar. Nästa uppföljning rapporterar Naturvårdsverket till regeringen i december 2019.

Resultatredovisningen baseras i huvudsak på Naturvårdsverkets redovisning av statsbidrag till

friluftorganisationer. Även Naturvårdsverkets åiterrapportering av åtgärder för biologisk mångfald under perioden 2016–2018 (rapport 6876) innehåller värdefull information om insatser för friluftslivet. Naturvårdsverkets rapport Friluftsliv 2018 bidrar till viktig kunskap om svenska folkets friluftsvanor (rapport 6887).

I resultatredovisningen används även Naturvårdsverkets årliga redovisning för hur arbetet med samordningen av berörda myndigheters friluftslivsarbete utvecklas, liksom samverkan med andra aktörer.

15.8.2 Resultat

Redovisningen av verksamheten utgår från riksdagens övergripande mål för friluftslivspolitik.

Paraplyorganisationen Svenskt Friluftsliv fördelar och betalar ut statsbidrag till friluftorganisationer från anslaget 13:3 *Stöd till friluftorganisationer*. Organisationsbidrag ges i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå. Verksamhetsbidrag är stöd till organisationer för en specifik verksamhet efter särskild prövning. Svenskt Friluftsliv företräder 26 ideella friluftorganisationer med 9 000 lokala och regionala föreningar, som tillsammans har 1,6 miljoner medlemmar, varav 300 000 är barn och ungdomar.

Svenskt Friluftsliv fördelade under 2018 nära 47,8 miljoner kronor i bidrag till 23 friluftorganisationer, varav 24,2 miljoner kronor var organisationsbidrag till 14 organisationer och 23,6 miljoner kronor var verksamhetsbidrag till 20 organisationer. Både organisations- och verksamhetsbidrag delades ut till 11 organisationer. Under 2018 användes en ny fördelningsmodell för organisationsbidraget där större antal medlemmar och ökad aktivitetsnivå leder till höjda organisationsbidrag.

Könsfördelningen bland organisationernas medlemmar är 46 procent kvinnor och 54 procent män. I organisationernas styrelser är det 34 procent kvinnor och 66 procent män. Frågan har uppmärksammats. Exempelvis har Svenska Turistföreningen (STF) strävat mot en jämnare könsfördelning genom en ny valprocess för nya medlemsombud, vilket har resulterat i att nästan 70 procent av dem som senast valdes är kvinnor.

Könsuppdelad statistik redovisas för de verksamheter där sådan information finns hos

organisationerna. Sådan statistik finns inte ännu att tillgå för alla verksamheter efterfrågas fortlopande inför kommande redovisningar.

Medlemstalen 2018 ökade bl.a. inom Friluftsförbundet, Scouterna, Sportfiskarna, Naturskyddsföreningen och Svenska klätterförbundet. Friluftsförbundets medlemsantal ökade markant med 7,1 procent.

Flera organisationer och verksamheter har även fått ytterligare finansiering genom samarbeten med näringsliv, kommuner och från andra myndigheter och organisationer som exempelvis Arvsfonden och Svenska Postkodstiftelsen.

Tabell 15.5 Friluftorganisationer som fått bidrag 2018 av Svenskt Friluftsliv

Organisationsbidrag och verksamhetsbidrag
Friluftsförbundet
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna)
Svenska Turistföreningen
Svenska Livräddningssällskapet
Cykelförbundet
Svenska Båtunionen
Svenska Kryssarklubben
Riksförbundet Hälsöförbundet
Sveriges Ornitologiska Förening
Svenska Fjällklubben
Svenska Islandshästförbundet
Organisationsbidrag
Kennelklubben
Svenska Frisksportförbundet
Verksamhetsbidrag
Scouterna
Svenska Orienteringsförbundet
Naturskyddsföreningen (tillsammans med Naturskoleföreningen och Sportfiskarna)
Svenska Klätterförbundet
Svenska Kanotförbundet
Svenska Jägareförbundet
Förbundet Skog och Ungdom
Riksförbundet Sveriges 4H
Svenska Brukshundsklubben

Bidragsverksamheten når stora grupper av människor som får möjlighet till ett upplevelserikt friluftsliv. Organisationsbidragen till friluftorganisationerna möjliggör en stor verksamhet med många deltagare i olika

aktiviteter. Resultatet för 2018 visar en stor bredd av verksamheter som genomförts av friluftsförbund och organisationerna.

Friluftsförbundet är den största bidragsmottagaren. Organisationens 7 000 ideella ledare möter nära 2 miljoner individer årligen. Genom 316 lokalavdelningar och sex regioner erbjuder Friluftsförbundet landets bredaste utbud av friluftsförbund. Genom verksamhet i mer än 500 förskolor och skolor kommer organisationen i kontakt med ca 1,2 miljoner barn och ungdomar.

I likhet med tidigare år prioriterades under 2018 särskilt satsningar på verksamheter för barn och ungdomar, varav många fokuserade på integration och mångfald. Verksamhetsbidragens fördelning är 43 procent till projekt som prioriterar barn och ungdomar, 33 procent till satsningar särskilt för nyanlända och 24 procent till projekt med de tio friluftslivspolitiska målen i fokus.

Bland de större satsningar som främjar både unga och integration finns STF:s Unga Guidar Unga, Naturskyddsföreningens projekt Schysst, Sportfiskarnas Åtgärds paket främjande och integration, och Scouternas projekt Tillgänglig scoutverksamhet för fler. Cykelförbundets Frihet på cykel vänder sig till vuxna av båda könen men en majoritet, 90 procent, av deltagarna har varit kvinnor.

I skolan är Friluftsförbundets Skogshjältarna en framgångsrik utbildningsmodell där pedagoger tillsammans med eleverna upplever naturen, med allemansrätten som grund. Målgruppen för Naturskyddsföreningens projekt Mer friluftsliv i skolan är pedagoger i grundskolan samt fritidspedagoger som vill inkludera mer friluftsliv i undervisningen. Även Svenska Orienteringsförbundet har genomfört lärarfortbildningar.

Ledarutbildningar arrangeras internt inom olika organisationer, bl.a. i Friluftsförbundets Friluftsakademin. Svenska Fjällklubben har utbildningar i fjälledarskap och Svenska Islandshästförbundet kurser för fritidsturledare. Svenska Kanotförbundet och Svenska Livräddningssällskapet har ledarutbildningar som fokuserar på säkerhet i vatten och på is.

Många av de beviljade verksamhetsbidragen bidrar till att uppfylla friluftslivsmål om allemansrätten. Riksförbundet Hälsoförbundet och Svenska Jägareförbundet distribuerar material om allemansrätten till skolan.

Friluftslivets betydelse för folkhälsan lyfts fram i Svenskt Friluftslivs informations satsning Friluftsliv ger folkhälsa. Totalt har ca 3 miljoner människor nåtts av kampanjen.

Utmaningen att nå barn och ungdomar har även uppmärksammats genom försök med ny teknik. Med projektet Skogsmulle 2020 vill Friluftsförbundet främja ett mer hälsosamt liv. Under första året har minst 420 000 personer berörts av appen Skogsmulle och Naturboken.

15.8.3 Åtgärder för friluftsliv

Med anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* (utg.omr.20 Allmän miljö- och naturvård) finansieras åtgärder som framför allt genomförs av länsstyrelser för bl.a. naturvårdande skötsel och tillgängliggörande av skyddade områden, informationsinsatser och underhåll av det statliga ledsystemet i fjällen. Anslaget skapar förutsättningar för ett rikt friluftsliv bl.a. i de skyddade områdena, i tätortsnära natur och i fjällen. Förvaltningen av de skyddade områdena är av central betydelse för både biologiska värden och värden för friluftsliv och kulturmiljö.

Genom de lokala LONA-bidragen (statsbidrag till lokala naturvårdsåtgärder) skapas möjligheter för kommunerna att driva ett långsiktigt arbete med bl.a. friluftsliv, ökad tillgänglighet, och informationsspridning. Ett av målen är att utöka allmänhetens tillgång till närnatur och rekreativsmöjligheterna i vardagen. Under 2018 omfattade friluftslivprojektet i LONA ca 25 miljoner kronor.

Skyddade områden – betydelsefulla för friluftsliv och naturturism

Skyddade områden som nationalparker, natur- och kulturresevat och Natura 2000-områden är attraktiva besöksområden. Nya nationalparker skapar både nya och bättre möjligheter att ta emot besökare och erbjuda goda naturupplevelser som gynnar friluftslivet och natur- och kulturbaserad turism. Detta bidrar samtidigt till friluftslivsmålet om hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling.

Sveriges 30 nationalparker hade under 2018 ca 2,7 miljoner besökare, en ökning från ca 2,5 miljoner året innan. Högst antal besök har Kosterhavet, Stenshuvud, Söderåsen och Tyresta

nationalparker som har mellan 320 000 och 500 000 besökare per park och år (se utg. omr. 20 Allmän miljö- och naturvård).

Åsnens nationalpark inrättades 2018 och stort fokus har lagts på informativ och fysisk tillgänglighet. Den nya nationalparken hade under första året ca 150 000 besökare.

Sveriges natur är en av de främsta reseanledningar för både nationella och internationella besökare. Naturturismen växer i Sverige och nationalparkerna är turistattraktioner av internationellt intresse. Experter på naturturism (Naturturismföretagen) uppskattar att drygt 60 miljarder kronor av turismens exportvärde kan hänföras till naturen som avgörande reseanledning (se utg. omr. 24 Näringsliv).

Regeringen har gjort en särskild satsning på natur- och kulturbaserad turism som omfattar 40 miljoner kronor och lika mycket i medfinansiering under perioden 2016–2019. Satsningen syftar till att erbjuda ett ökat utbud av upplevelser för besökare från andra länder.

Information och vandringsleder ökar tillgängligheten och upplevelsevärden

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag utvecklat användarvänlig information för olika digitala plattformar vilket bidrar till att göra dem tillgängliga för allmänheten och främjar friluftsliv och turism.

Besöksantalet till Sveriges naturum är fortsatt höga. Under 2018 gjordes 1,8 miljoner besök på naturum och 35 000 skolelever deltog i aktiviteter. Ungefär 250 000 besökare har deltagit i någon programlagd aktivitet, guidad tur eller bokat en visning.

För att stärka det förebyggande fjällsäkerhetsarbetet har arbetet med att etablera en nationell lavinprognostjänst fortsatt 2018.

Upprustningen av det statliga ledsystemet i fjällen fortsatte under 2018 då drygt 28 miljoner kronor investerades. Bland annat har 36 broar bytts ut mot nya, 16 broar har renoverats och 12 km spång har anlagts. Totalt 321 km led har fått förnyad markering och 1 310 nya skyltar har köpts in vilka har eller ska sättas ut.

Länsstyrelsernas arbete med friluftsliv

Länsstyrelserna har under året fortsatt att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens friluftspolitik. Länsstyrelserna har bildat nätverk och samverkat med kommuner och andra organisationer som arbetar med friluftslivsfrågor.

Naturvårdsverket har fortsatt utveckla metodik och vägledning för att kartlägga naturområden med värden för friluftsliv, rekreation och turism på lokal och regional nivå. 2018 har metoden testats i samarbete med fem pilotkommuner och en länsstyrelse.

Under perioden 2016–2018 beviljade länsstyrelserna 782 LONA-projekt innefattande 2 362 åtgärder i 221 kommuner. Nära hälften av åtgärderna syftar till att stärka kommunernas friluftslivsarbete t.ex. har 90 mil vandrings-, rid- och cykelled och 10 mil natur- och kulturstig anlagts eller restaurerats.

Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län har fortsatt regeringsuppdraget att skydda tätortsnära natur. Under året har 6 nya naturreservat bildats och sedan 2002 har totalt 45 naturreservat bildats av kommuner och länsstyrelser med en areal om drygt 31 000 hektar.

Under 2018 har Naturvårdsverket slutfört arbetet med nya och reviderade områden av riksintresse för friluftsliv som föreslogs av länsstyrelserna i översynen 2012–2014.

Samverkan och dialog

Den årliga Tankesmedjan för friluftsliv är en mötesplats för dialog om friluftslivsfrågor med sikte på att utveckla friluftslivet. I maj 2019 arrangerade Naturvårdsverket tillsammans med ett 15-tal andra aktörer 2019 års tankesmedja, Det hållbara friluftslivet. Cirka 300 deltagare diskuterade friluftslivets bidrag till ett hållbart samhälle, exempelvis hur ekonomi, hälsa, resor, konsumtion, jämlikhet, jämställdhet och hållbart nyttjande av naturen är en del av det hållbara friluftslivet. Tankesmedjan tog avstamp i Agenda 2030-målen som knyter ihop de miljömässiga hållbarhetsaspekterna med social, ekonomisk och regional utveckling.

15.8.4 Analys och slutsatser

Under förra mandatperioden gjorde regeringen omfattande satsningar på friluftslivet. Regeringen bedömer att de genomförda åtgärderna bidrar till att uppfylla målen för friluftslivspolitikerna.

Regeringen bedömer att friluftslivsorganisationerna skapar intresse och möjligheter för barn, unga och vuxna att utöva friluftaktiviteter, motionera och uppleva naturen. Organisationerna skapar också mötesplatser i naturen för människor med olika bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen. De höjda statsbidragen från och med 2016 har särskilt resulterat i stora satsningar på verksamheter med fokus på barn och unga, hälsoaspekter, mångfald och integration. Regeringen konstaterar att det statliga bidraget till friluftslivsorganisationer under 2018 väl uppfyller bidragets syfte och att anslaget ger goda samhällseffekter.

Friluftslivspolitik kan också vara av betydelse för den sociala sammanhållningen lokalt. Friluftslivspolitikerna har positiv effekt på jämställdhet eftersom många verksamheter aktivt främjar ett jämställt deltagande och engagemang i friluftslivsaktiviteterna.

Friluftslivspolitikerna har även en del i det nationella genomförandet av FN:s Agenda 2030-mål för hållbar utveckling. Framför allt berör friluftslivspolitikerna målet om främjandet av psykisk hälsa och välbefinnande. Tillgång till naturen gynnar fysisk aktivitet, ökar sociala kontakter, minskar psykosocial stress och depression. Friluftslivspolitikerna har därför betydelse för folkhälsopolitikens målområden, inte minst målområde 1 om delaktighet och inflytande i samhället och målområde 9 om fysisk aktivitet (se vidare utg.omr. 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg) samt i genomförandet av målet för den nationella funktionshinderspolitiken.

Regeringen vill stärka allmänhetens delaktighet i naturvårdsarbetet, bl.a. genom tillgång till miljöinformation, deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning.

Det är av stor betydelse för måluppfyllelsen att det finns attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i alla delar av landet. Det återstår dock arbete för att bevara den biologiska mångfalden och kulturmiljön samt förbättra förutsättningarna för friluftsliv, bl.a. i tätortsnära natur och i det mångbrukade landskapet.

Allemansrätten ger tillgänglighet till stora delar av landskapet och den ska nyttjas med respekt för äganderätten. Regeringen anser att kunskap om allemansrätten behöver upprätthållas kontinuerligt av Naturvårdsverket och andra myndigheter och organisationer.

Kunskap om naturförhållanden är viktigt för att underlätta tillgängligheten i skog och mark. Digital information om statliga leder, leder i skyddade områden och anordningar i skyddad natur görs därför alltmer tillgänglig som öppna data. Det är centralt med vägledning och kompetensutveckling om friluftslivets värden i samhällsplanering och i planeringsunderlag för de areella näringarna.

Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur och de lokala naturvårds-satsningarna (LONA) ger bra förutsättningar för utveckling av det lokala friluftslivet.

Sveriges natur- och kulturlandskap och de naturupplevelser dessa erbjuder är förutsättningar för den starkt växande besöksnäringen och skapar attraktionskraft i hela landet. Turismen växer både nationellt och internationellt och har potential för fortsatt tillväxt i hela landet. Regeringen har de senaste åren satsat stort på att främja natur- och kulturbaserad turism, se vidare utg. omr. 24 Näringsliv.

15.9 Budgetförslag

15.9.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 15.6 Anslagsutveckling 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor				
2018	Utfall	1 963 721	Anslags-sparande	590
2019	Anslag	1 954 311 ¹	Utgifts-prognos	1 954 311
2020	Förslag	1 974 311		
2021	Beräknat	1 966 811		
2022	Beräknat	1 966 811		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till idrotten. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till specialidrott inom

gymnasieskolan, idrottsforskning och insatser mot dopning.

Regeringens överväganden

Tabell 15.7 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 974 311	1 974 311	1 974 311
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-7 500	-7 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 974 311	1 966 811	1 966 811

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 974 311 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 966 811 000 kronor respektive 1 966 811 000 kronor.

15.9.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 15.8 Anslagsutveckling 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	49 757		2 407
2019	Anslag	52 164 ¹	Utgifts-prognos	51 563
2020	Förslag	52 164		
2021	Beräknat	32 164		
2022	Beräknat	32 164		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmänna samlingslokaler. Anslaget får även

användas för utgifter för statsbidrag till Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus och Parker och Riksföreningen Våra Gårdar för organisationernas information, rådgivning utvecklingsarbete och arbete gällande ansökningar om statligt stöd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2021–2023.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt. Detta innebär att bidragen betalas ut ett eller flera år efter det år då projektbidrag beslutats. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2021–2023.

Tabell 15.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	34 213	41 936	44 000			
Nya åtaganden	28 973	36 655	26 844			
Infriade åtaganden	-21 250	-34 591	-30 844	-19 000	-11 000	-10 000
Utestående åtaganden	41 936	44 000	40 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	44 000	44 000	40 000			

Regeringens överväganden

Tabell 15.10 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	52 164	52 164	52 164
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-20 000	-20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 164	32 164	32 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 52 164 000 kronor anvisas under anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 32 164 000 kronor respektive 32 164 000 kronor.

15.9.3 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 15.11 Anslagsutveckling 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

År	Utfall	47 785	Anslags- sparande	
2018	Utfall	47 785		
2019	Anslag	47 785 ¹	Utgifts- prognos	47 785
2020	Förslag	50 785		
2021	Beräknat	47 785		
2022	Beräknat	47 785		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till friluftorganisationer.

Kompletterande information

I förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer finns bestämmelser om hantering av statsbidragen.

Tabell 15.12 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	47 785	47 785	47 785
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	3 000		
Varav BP20	3 000		
Särskild satsning friluftorganisationer	3 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	50 785	47 785	47 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att det behövs en särskild satsning på friluftorganisationer för förberedelser inför genomförande av friluftslivets år. Regeringen anser därför att anslaget 13:3 Stöd till friluftorganisationer bör ökas med 3 000 000 kronor under 2020. Föreslagen anslagsnivå 2020 och beräkningar för 2021–2022 anges i det följande.

Regeringen föreslår att 50 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:3 *Stöd till friluftorganisationer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 47 785 000 kronor respektive 47 785 000 kronor.

anslaget 13:4 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2021.

15.9.4 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 15.13 Anslagsutveckling 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

År	Utfall	15 000	Anslags-sparande	
2018	Utfall	15 000		
2019	Anslag	15 000 ¹	Utgifts-prognos	15 000
2020	Förslag	15 000		
2021	Beräknat	15 000		
2022	Beräknat	15 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 13:4 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2021.

Skälen för regeringens förslag: För att Parti-bidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiers kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiers kvinnoorganisationer beslutas under hösten för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för

Tabell 15.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	15 000	15 000	15 000	
Nya åtaganden	15 000	15 000	15 000	
Infriade åtaganden	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Utestående åtaganden	15 000	15 000	15 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000	

Regeringens överväganden

Tabell 15.15 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor respektive 15 000 000 kronor.

15.9.5 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 15.16 Anslagsutveckling 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2018	Utfall	150 901		858
2019	Anslag	171 758 ¹	Utgifts- prognos	169 779
2020	Förslag	171 758		
2021	Beräknat	46 758		
2022	Beräknat	23 758		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till forskning samt annan kunskapsutveckling som avser det civila samhället. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället samt för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 13:5 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor 2021–2025.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för bidrag till fleråriga forskningsprojekt inom forskningsprojektet för det civila samhället. Under 2020 kommer Vetenskapsrådet att göra en ny utlysning av forskningsmedel som kommer att innebära åtaganden t.o.m. 2025. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 13:5 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor 2021–2025.

Tabell 15.17 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2025
Ingående åtaganden				
Nya åtaganden	65 000			
Infriade åtaganden		-13 000	-13 000	-39 000
Utestående åtaganden	65 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	65 000			

Regeringens överväganden

Tabell 15.18 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	171 758	171 758	171 758
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-125 000	-148 000
Varav BP20			-20 000
Tillfällig satsning ofrivillig ensamhet bland äldre			-20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	171 758	46 758	23 758

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2022 då en tillfällig satsning på ofrivillig ensamhet bland äldre upphör 2021.

Regeringen föreslår att 171 758 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Insatser för den ideella sektorn* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 46 758 000 kronor respektive 23 758 000 kronor.

16 Folkbildning

16.1 Omfattning

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Inom folkbildningen finns även särskilda statsbidrag för tolkutbildning, särskilt utbildningsstöd samt ett särskilt bidrag för verksamheter för asylsökande och vissa nyanlända.

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Folkbildning</i>						
14:1 Bidrag till folkbildningen	4 358	4 298	4 298	4 320	4 306	4 338
14:2 Bidrag till tolkutbildning	51	59	59	59	59	59
14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	190	162	162	150	140	100
14:4 Särskilt utbildningsstöd	182	190	188	193	193	193
Summa Folkbildning	4 781	4 710	4 707	4 722	4 698	4 690

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

16.3 Mål

Målet för folkbildningspolitiken fastställdes genom riksdagens beslut i fråga om regeringens proposition Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Målet är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Målet avspeglar folkbildningens idémässiga grund, särskilda pedagogik och självständighet.

16.4 Resultatredovisning för folkbildningspolitiken

16.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Folkbildningens verksamhet följs i första hand upp i förhållande till de fyra syften som gäller för statsbidraget för folkbildningen. Dessa fyra syften ligger till grund för resultatindikatorerna och presenteras i tabell 16.2. De resultatindikatorer som används för folkbildningens område är i huvudsak kvantitativa och beskriver främst den verksamhet som genomförts, t.ex. antal deltagare vid folkhögskolor och studieförbund.

Underlag för uppföljning gentemot dessa indikatorer samt för övriga bedömningar av folkbildningens verksamhet har hämtats i redovisningar från Folkbildningsrådet, SISU Idrottsutbildarna, Myndigheten för yrkes-högskolan och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Tabell 16.2 Syften och indikatorer

Syfte	Indikator
1. Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.	Antalet folkhögskolor och studieförbund i landet. Fördelning av folkhögskolor och studieförbund i landet.
2. Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.	Deltagare i folkhögskolekurs efter ålder och kön. Unika studiecirkeldeltagare efter ålder och kön. Andel utlandsfödda deltagare i folkhögskolans långa kurser och i studiecirkel. Andel deltagare med funktionsnedsättning i långa kurser resp. studiecirkel.
3. Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.	Andel deltagare utan gymnasieutbildning. Antal utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolans långa kurser. Antal utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs.
4. Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.	Antal deltagare i folkhögskolors och studieförbunds kulturprogram. Andel kvinnor respektive män i kulturprogram.

16.4.2 Resultat

Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Indikator: Antalet folkhögskolor och studieförbund i landet.

Det finns 155 folkhögskolor och 11 studieförbund (inklusive SISU Idrottsutbildarna) som får statsbidrag i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Folkbildningsrådet beviljade under 2018 en ny folkhögskola statsbidrag och godkände en ansökan om statsbidrag till försöksverksamhet som folkhögskola. Därtill bedömer Folkbildningsrådet att det finns 182 folkhögskolefilialer, vilket är en ökning med 19 filialer sedan 2018.

Indikator: Fördelning av folkhögskolor och studieförbund i hela landet

Landets folkhögskolor och studieförbund har stor geografisk spridning. Folkhögskolorna erbjöd under 2018 långa folkhögskolekurser i 152 kommuner, en ökning med 12 kommuner sedan föregående år. Studieförbunden har sedan flera år tillbaka varit verksamma i alla landets kommuner.

Av folkhögskolans deltagare i allmän och särskild kurs återfanns 63 procent i storstäder, större städer eller pendlingskommuner under 2018, vilket är en ökning med sex procentenheter jämfört med föregående år. I relation till antalet kommuninvånare var antalet deltagare i allmän

kurs störst i storstäder och landsbygds-kommuner, vilket är i linje med föregående år. Av studieförbundens deltagare fanns 70 procent i storstäder eller större städer med tillhörande pendlingskommuner under 2018. Studieförbundens nyrekrytering skedde till 50 procent i storstäder och de större städerna. I relation till kommunernas invånarantal samlade studieförbunden flest deltagare på landsbygden och i pendlingskommuner nära små städer/tätorter. Andelen utrikes födda deltagare var under 2018 störst i storstäder (34 procent).

Folkbildning om mänskliga rättigheter

Folkbildningsrådet har under 2018 fördelat bidrag till tio projekt från folkhögskolor och studieförbund som syftat till att stärka kunskaperna om mänskliga rättigheter i samhället. Projekten har huvudsakligen riktats till deltagare som särskilt kan behöva kunskaper för att hävda sina rättigheter eller till deltagare inom yrkesutbildningar på folkhögskolor eller som är föreningsaktiva och som i sina respektive roller kan skydda eller värna mänskliga rättigheter. (Se även utgiftsområde 1.)

Demokratiarbete

Folkbildningsrådet har under 2018 tilldelats extra medel för verksamhet som stärker demokratin. Sex demokratiprojekt har beviljats medel.

SISU Idrottsutbildarna

Under 2018 har SISU Idrottsutbildarna samverkat med ca 7 900 föreningar i landet. Det är en ökning med ca 1 060 föreningar sedan 2017. Antalet deltagare (ej unika) i distriktens verksamheter (lärgrupp, kurs, processarbete och lärande för barn) uppgick till knappt 812 200, vilket är en minskning med ca 18 procentenheter jämfört med föregående år.

Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Indikator: Deltagare i folkhögskolekurs efter ålder och kön

Under 2018 deltog sammantaget nästan 56 700 deltagare i folkhögskolans långa kurser, vilket är en ökning med ca 7 700 deltagare jämfört med föregående år. År 2018 var 61 procent av deltagarna i folkhögskolornas långa kurser kvinnor och 39 procent män, i likhet med föregående år. Under 2018 var medelåldern bland deltagarna i allmän kurs 29 år, i likhet med föregående år, och 38 år bland deltagarna i särskild kurs. I särskild kurs har deltagarnas medelålder minskat med ett år i jämförelse med 2017.

Indikator: Unika studiecirkeldeltagare efter ålder och kön

Under 2018 deltog ungefär 617 900 unika deltagare i studiecirkel, vilket är en minskning från föregående år med ca 19 200 deltagare (637 100). Totalt hölls 260 900 studiecirkel, vilket är färre än 2017 då antalet studiecirkel uppgick till 271 600. Av deltagarna var 62 procent kvinnor och 38 procent män, vilket är oförändrat jämfört med 2017.

Av studieförbundens deltagare 2018 hade 38 procent fyllt 65 år, vilket är en ökning med en procentenhet sedan 2017. Av deltagarna var 48 procent i åldern 25–64 år, vilket är en minskning med en procentenhet sedan 2017. Av deltagarna var 14 procent under 25 år, samma andel som 2017.

Av SISU Idrottsutbildarnas deltagare i lärgrupp, kurs, processarbete och lärande för barn var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Av deltagarna var 48 procent yngre än 25 år, 45 procent var 25–65 år och 7 procent äldre än 65 år.

Indikator: Andel utrikes födda deltagare i folkhögskolans långa kurser och i studiecirkel

Andelen deltagare som är utrikes födda har ökat inom folkhögskolans långa kurser, medan andelen i studieförbundens studiecirkel ligger på en fortsatt jämn nivå. Under 2018 var 46 procent av deltagarna i allmän kurs utrikes födda och 54 procent var kvinnor. Andelen kvinnor är oförändrat jämfört med föregående år och andelen utrikes födda har ökat med fem procentenheter. I de särskilda kurserna var 66 procent kvinnor och 17 procent utrikes födda vilket innebär en ökning med 1 respektive 2 procentenheter.

Av studiecirkeldeltagarna var andelen utrikes födda deltagare 21 procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2017. Andelen kvinnor uppgick till 62 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Utbildning i Svenska från dag ett ingår inte i denna redovisning.

SISU Idrottsutbildarna redovisar att 7 procent av deltagarna var utrikes födda, vilket är en ökning med 1 procentenhet sedan 2017.

Indikator: Andel deltagare med funktionsnedsättning i folkhögskolornas långa kurser respektive i studieförbundens studiecirkel

Metoden för insamling av uppgifter om funktionsnedsättning för deltagare på folkhögskola har förändrats från och med 2018. Detta har lett till att de redovisade utfallen är lägre än tidigare år även om det inte skett någon faktisk förändring i deltagarsammansättningen. Under 2017 hade 28 procent av deltagarna i allmän kurs en funktionsnedsättning. Särskilt andelen deltagare med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har ökat i förhållande till andelen deltagare med andra typer av funktionsnedsättning. Inom både särskild kurs och studiecirkel ligger andelen personer med funktionsnedsättning på en fortsatt jämn nivå. Under 2017 hade 9 procent av deltagarna i särskild kurs någon form av funktionsnedsättning. Av deltagarna i studiecirkelverksamhet hade 7 procent av deltagarna någon form av funktionsnedsättning, vilket är oförändrat sedan 2017.

SISU Idrottsutbildarna redovisar inte uppgifter om deltagare med funktionsnedsättning. Under 2018 har SISU tillsammans med Svenska parSPORTförbundet genomfört 843

arrangemang, vilket är en ökning med 138 arrangemang sedan 2017.

Indikator: Antal asylsökande och nyanlända som bor i anläggningsboende som deltagit i särskilda folkbildningsinsatser

Regeringens satsning på Svenska från dag ett utgörs av verksamhet för asylsökande och nyanlända, som fått uppehållstillstånd men som bor i anläggningsboende.

Sammantaget beräknas 23 100 unika deltagare ha tagit del av verksamheten 2018, vilket är en minskning med 11 300 deltagare jämfört med 2017. Deltagarna beräknas utgöra 38 procent av den totala målgruppen, vilket är 5 procentenheter mer än föregående år. Verksamheten har under 2018 bedrivits i 203 kommuner, vilket är 43 färre än under föregående år.

Av de som deltagit i studieförbundens och folkhögskolornas verksamheter uppgick andelen kvinnor till ca 35 procent. Det är en större andel än i målgruppen som helhet, där den uppskattas till 28 procent. Från verksamhetens start 2015 till slutet av 2017 ökade andelen kvinnor från ca 22 till 35 procent. Sedan hösten 2015 t.o.m. 2018 beräknas totalt ca 171 000 unika personer ha deltagit i insatsen.

SISU Idrottsutbildarna genomförde 344 arrangemang i 46 kommuner 2018. Den vanligaste verksamhetsformen var lärgrupp, 149 stycken.

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Indikator: Andel deltagare utan gymnasieutbildning

Folkbildningsrådet använder från och med 2017 SCB:s utbildningsregister som underlag vid rapportering av folkhögskoledeltagarnas utbildningsbakgrund. Tidigare år har folkhögskolornas rapportering av utbildningsbakgrund använts som underlag. Detta innebär att siffrorna inte är jämförbara över tid.

Deltagarna i folkhögskolornas allmänna kurs har kortare utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt. Andelen deltagare i allmän kurs som hade förgymnasial utbildning var 71 procent under 2018. I befolkningen som helhet var andelen 21 procent. På de särskilda kurserna var andelen som hade förgymnasial utbildning 13 procent. Av studieförbundens deltagare hade 20

procent förgymnasial utbildning, vilket är en ökning med två procentenheter från 2016. Av studieförbundens deltagare hade 42 procent eftergymnasial utbildning, vilket är ungefär på samma nivå som föregående år. För befolkningen som helhet är andelen 35 procent.

Indikator: Antal utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolornas långa kurser

Under 2018 utfärdades 1 900 intyg om grundläggande behörighet från folkhögskolornas allmänna kurs. Jämfört med 2017 utfärdade folkhögskolorna 104 fler intyg.

Hösten 2018 sökte ca 5 500 personer som deltagit på folkhögskola till utbildning vid universitet och högskolor, varav ca 3 300 personer antogs till studier. Uppgifterna är oförändrade jämfört med 2017.

Indikator: Antal utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs
Folkhögskolorna utfärdade under 2018 totalt ca 950 intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs. Jämfört med 2017 utfärdades ca 150 färre intyg under 2018.

Uppsökande och motiverande studieförbundsinsatser

Sedan 2018 fördelar Folkbildningsrådet särskilda medel till studieförbunden för Uppsökande och motiverande studieförbundsinsatser. Målgruppen är utrikes födda kvinnor. Insatsen ska stärka deltagarnas självförtroende, erbjuda möjligheter att komplettera baskunskaper och genom vägledande samtal visa på möjliga vägar till studier inom t.ex. folkbildning, kommunal vuxenutbildning och yrkesutbildning. Detta har skett genom bland annat studiebesök och kontakt med utbildningsanordnare. Insatsen har haft ca 5 600 deltagare i över 160 kommuner.

Föräldrars delaktighet i lärande

Under 2018 har Folkbildningsrådet även fördelat särskilda medel till studieförbunden för att öka föräldrars och andra vårdnadshavars delaktighet i sina barns lärande. Studieförbunden har genomfört ca 1 200 studiecirkel, 300 arrangemang i annan folkbildningsverksamhet och cirka 470 kulturprogram under året.

Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Indikator: Antal deltagare i folkhögskolors och studieförbunds kulturprogram

Folkbildningsrådet redovisar att studieförbunden anordnade ca 379 000 kulturprogram 2018, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Kulturprogrammen samlade totalt nästan 20 miljoner (ej unika) deltagare.

Vidare anordnade folkhögskolorna ca 2 500 kulturprogram för allmänheten 2018, vilket är 200 fler jämfört med föregående år. Dessa samlade ca 177 000 (ej unika) deltagare, vilket innebär en minskning med 57 000 deltagare jämfört med 2017.

SISU:s distrikt arrangerade sammanlagt ca 4 200 kulturprogram med ca 321 000 deltagare (ej unika). Det är 1 400 färre kulturprogram samt 49 000 färre deltagare än föregående år.

Indikator: Andel kvinnor respektive män i kulturprogram

Av de nästan 20 miljoner (ej unika) deltagarna i studieförbundens kulturprogram var 55 procent kvinnor och 45 procent män, vilket är oförändrat från föregående år. Folkhögskolorna redovisar en likartad procentuell fördelning som studieförbunden för kvinnor och män med 54 respektive 46 procent. Av deltagarna i SISU Idrottsutbildarnas kulturprogram var 59 procent kvinnor och 41 procent män, vilket är en ökning av andelen kvinnor i jämförelse med föregående år med elva procentenheter.

Övriga insatser

Förstärkningsbidrag och särskilt utbildningsstöd

Folkbildningsrådet avsatte under 2018 333 miljoner kronor i förstärkningsbidrag till deltagare med funktionsnedsättning samt med behov av extra stöd i svenska språket. Det innebär en ökning med 23 miljoner kronor jämfört med föregående år. I de avsatta medlen för förstärkningsbidrag ryms även medel för stöd till personer som behöver stärka sina kunskaper i det svenska språket.

Under 2018 avsatte regeringen 188 miljoner kronor i särskilt utbildningsstöd, vilket innebär en ökning med ca 30 miljoner kronor jämfört med föregående år. Bidraget fördelas av Specialpedagogiska skolmyndigheten och syftar

till att underlätta studier på folkhögskola för personer med funktionsnedsättning. En mindre del av stödet får lämnas till universitet och högskolor respektive Synskadades Riksförbund.

Av det beviljade bidraget till folkhögskolor avsåg merparten bidrag till stödpersoner. I genomsnitt kunde ca 5 700 deltagare per termin studera på folkhögskola under 2018 med hjälp av stödpersoner, vilket är en ökning med ca 200 personer jämfört med föregående år.

Studiemotiverande kurs på folkhögskola

Studiemotiverande kurs på folkhögskola är en arbetsmarknadspolitisk insats för arbetssökande som varken har grundläggande behörighet till högskoleutbildning eller gymnasieexamen. Kursen genomfördes under 2018 av 111 folkhögskolor, vilket är en ökning med 15 folkhögskolor jämfört med 2017. Under 2018 har ca 3 900 personer deltagit i en studiemotiverande folkhögskolekurs. Det är drygt 1 000 fler personer än föregående år.

Personer äldre än 25 år utgjorde 62 procent av deltagarna, vilket är en ökning med 3 procentenheter på ett år. Av deltagarna äldre än 25 år var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Bland deltagarna som var 24 år och yngre var 40 procent kvinnor och 60 procent män.

Av de ungdomar mellan 16 och 24 år som påbörjat en studiemotiverande kurs 2016 har 36 procent studerat vidare på allmän kurs fram till och med december 2018. Motsvarande siffror för de som fyllt 25 år är 22 procent.

Andelen utrikes födda uppgick till 66 procent, vilket är en ökning med 13 procentenheter jämfört med föregående år.

Bland deltagarna hade 89 procent förgymnasial utbildningsbakgrund och 8 procent en gymnasial utbildning utan högskolebehörighet.

Etableringskurs på folkhögskola

Etableringskurs på folkhögskola är en arbetsmarknadspolitisk insats som riktar sig till personer som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag och som har kort utbildning. Antalet folkhögskolor som erbjuder etableringskurs uppgick under 2018 till 112, i likhet med tidigare år. Under 2018 har totalt ca 5 900 personer deltagit i en etableringskurs, vilket är en ökning med ca 500 personer sedan 2017. Det är lika många män som kvinnor som deltagit.

Bristyrkesutbildning på folkhögskola

Bristyrkesutbildning på folkhögskola är en arbetsmarknadspolitisk insats som startade 2016. Målgruppen för insatsen är deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Från februari 2018 kan även personer som är inskrivna i etableringsprogrammet delta. Under 2018 har 28 folkhögskolor genomfört 33 olika utbildningar. Det är 13 folkhögskolor fler än 2017 och 15 kurser utöver de som erbjöds 2017. Bland utbildningarna är lärarassistent och förberedande utbildning till behandlingsassistent och socialpedagog vanligt förekommande. Totalt samlade utbildningarna 666 deltagare 2018, vilket är en ökning med 202 deltagare jämfört med 2017. Av deltagarna 2018 var 64 procent kvinnor.

Jämställdhet inom folkbildningen

Regeringen har beslutat att Folkbildningsrådet från och med 2016 ska ingå i nätverket för jämställdhetsintegrering för myndigheter (JiM) i syfte att utveckla jämställdhetsarbetet inom folkbildningen. Folkbildningsrådet har utarbetat en handlingsplan för arbetet med jämställdhetsintegrering för åren 2017 och 2018, med utgångspunkt i regeringens jämställdhetspolitiska och folkbildningspolitiska mål. Tre utvecklingsområden som identifierats är brist på systematiskt och integrerat jämställdhetsarbete, könsstereotypa ämnesval och kvinnor i asyl- och etableringsverksamhet. Till respektive utvecklingsområde har Folkbildningsrådet tagit fram effektmål och aktiviteter.

Tolkutbildning inom folkbildningen

Utbildning till tolk för personer med dövhet, hörselnedsättning och personer med dövblindhet samt till skrivtolk bedrivs vid folkhögskolor. Samhällets behov av teckenspråks- och dövblindtolkutbildning har bedömts minska framöver och antalet ansökningar och deltagare som påbörjat en utbildning har fortsatt att minska under 2018. Antalet deltagare uppgick under 2018 till 127 personer. Könsfördelningen är ojämn med 93 procent kvinnliga deltagare. Andelen deltagare som slutfört utbildningen var 27 procent 2018, jämfört med 30 procent föregående år. Med anledning av att det är få deltagare bedöms resultatet vara i stort sett oförändrat jämfört med föregående år. På grund av för få kvalificerade sökande startade ingen skrivtolkutbildning under 2017. Detta har medfört en fördubbling av antalet platser 2018 jämfört med tidigare då utbildningen

gavs en gång per år. Utbildningen gavs vid en folkhögskola med 31 deltagare.

Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk bedrivs av fyra folkhögskolor och sju studieförbund. Regeringen har från 2016 förstärkt bidraget till kontakttolkutbildning, vilket resulterade i en tredubbling av antalet beviljade platser 2016 jämfört med föregående år. Antalet deltagare som påbörjat en utbildning mer än fördubblades mellan 2015 och 2016, från knappt 300 till strax över 600, för att stabiliseras på en nivå omkring ca 430 deltagare per år under 2017 och 2018. Under 2018 slutförde 227 deltagare en utbildning med godkänt resultat vilket kan jämföras med 2017 då 301 deltagare slutförde utbildningen. Antalet som slutfört utbildningen med godkänt resultat i relation till samtliga som avslutat en kontakttolkutbildning samma år, uppgick under 2018 till 36 procent vilket är en försämring jämfört med 2017 då andelen uppgick till 52 procent. Validering har genomförts sedan 2015 och antalet personer som fått utbildningsbevis på detta sätt har ökat varje år; 2015 fick 30 personer ett sådant bevis, 2016 59 personer, 2017 82 personer och 2018 103 personer. Det innebär sammantaget att 330 personer fått utbildningsbevis som kontakttolk under 2018 jämfört med 383 personer 2017. Könsfördelningen för kontakttolkutbildningen är jämn både ifråga om deltagare och deltagare med godkänt resultat.

Samhällets behov av kontakttolkar

I december 2018 lämnade tolkutredningen sitt slutbetänkande Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83). Betänkandet har remitterats.

16.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen anser att syftena med statsbidraget till folkbildningen uppfylls. Det bekräftas även av Statskontorets utvärdering av folkbildningen som presenterades i april 2018.

Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Folkbildningen har spelat och fortsätter att spela en viktig roll i att bidra till demokratin framväxt och utveckling. Folkbildningen bidrar till att ge

fler människor förutsättningar att aktivt delta i demokratin och i det demokratiska samtalet. Folkbildningen finns i hela landet och engagerar en stor bredd av deltagare. Studieförbunden och folkhögskolorna har tillsammans över en miljon unika deltagare.

Centralt för folkbildningens bidrag till att stärka och utveckla demokratin är att erbjuda mötesplatser för människor med olika erfarenheter och intressen. En framtida utmaning för folkbildningen är att såväl studieförbund som folkhögskolor har många homogena utbildningsgrupper och miljöer där möten inte skapas naturligt. Inom folkbildningen handlar det till exempel om de mer heterogena miljöerna på folkhögskolornas filialer och studieförbundens studiecirkelar inom musik och hantverk.

Även under 2018 är andelen utrikes födda deltagare i SISU Idrottsutbildarnas verksamhet fortsatt lågt.

Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildningen är en mötesplats för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Statens stöd syftar till att stärka folkbildningens arbete med att nå ut och engagera nya grupper som vanligtvis inte deltar i folkbildningens verksamhet. Folkbildningen är en växande aktör för utbildning av utrikes födda personer, personer med någon form av funktionsnedsättning och personer med kort tidigare utbildningsbakgrund. Folkhögskolans särskilda miljö och arbetssätt bidrar till att stärka deltagarnas självförtroende och ger personer nya perspektiv samt bättre studieresultat än de har uppnått tidigare. Bland folkhögskolepedagogikens styrkor utmärks bl.a. nära kontakt med lärare, en trygg och accepterande miljö på skolan och att pedagogiken bidrar till självreflektion. Detta har Statskontoret visat i sin utvärdering av folkbildningen.

Det särskilda statsbidraget för folkbildningens verksamhet för asylsökande och nyanlända har gett goda resultat. Folkbildningen har på kort tid organiserat verksamhet som har nått mer än halva målgruppen för satsningen. Verksamheten har bidragit till att öka kunskaperna i svenska, ge deltagarna en meningsfull sysselsättning under asyltiden och sannolikt påskyndat etableringen

för de som beviljats uppehållstillstånd. Enligt en studie från Linköpings universitet har insatsen även bidragit till ett omfattande socialt arbete i form av kontakter med myndigheter.

Regeringen bedömer att Svenska från dag ett har möjliggjort för asylsökande som fått uppehållstillstånd att börja sfi-undervisning mer förberedda än vad som annars varit fallet.

SISU Idrottsutbildarna har sedan 2017 ökat sin verksamhet för asylsökande. Av SISU Idrottsutbildarnas distrikt har 15 av 19 genomfört sådan verksamhet under 2018.

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkbildningen har sedan sin framväxt genomfört verksamhet för personer som av olika skäl har kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt och som står långt ifrån arbetsmarknaden. Folkbildningen, och särskilt folkhögskolorna, spelar därigenom en viktig roll för att utjämna de utbildningsklyftor som finns i samhället. Folkbildningen bidrar också i arbetet med att ge stöd och vägledning till unga som varken arbetar eller studerar och kan fungera som ett komplement till myndigheters insatser (se vidare avsnitt 14 Ungdomspolitik). Även Statskontoret bekräftar i sin utvärdering av folkbildningen som publicerades under 2018 att folkbildningen bidrar till att nå syftet. Under en följd av år har andelen utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och lågutbildade ökat bland folkhögskolans deltagare.

Antalet utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolans allmänna kurs och utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs har minskat sedan 2017. Folkbildningsrådet bedömer att en anledning till minskningen är att ett stort antal nya deltagare behöver längre tid på sig för att uppnå kraven för grundläggande behörighet.

Uppföljningar av studiemotiverande folkhögskolekurs och etableringskurs på folkhögskola har visat goda resultat. Användningen av dessa insatser samt bristyrkesutbildning ser dock väldigt olika ut över landet och den fortsatta utvecklingen behöver följas.

Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att bredda kulturintresset i samhället och till att öka delaktigheten i kulturlivet. Folkhögskolor och studieförbund kan fungera som lokala och regionala arenor där deltagare får möjlighet att delta i kulturlivet både som konsumenter och som skapare av kultur. Inom de flesta studieförbund var kulturen den största verksamheten under 2018. Studieförbund och folkhögskolor erbjuder även en arbetsmarknad för kulturarbetare och professionella konstnärer.

Folkbildningen är en betydande kulturarena både när det gäller att erbjuda kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande i hela landet. Antalet kulturprogram har ökat under de senaste decennierna. Antalet kulturprogram var 2018 större än antalet studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet. Sedan 1990-talet har antalet kulturprogram fördubblats jämfört med 2018, från 154 000 1990 till 379 000 2018. Särskilt studieförbundens verksamhet skapar möjligheter till kultur i hela landet. Studieförbundens studiecirkel bidrar till att kultursyftet uppnås genom att bl.a. deltagarnas intresse för kulturlivet breddas, att deltagarna genom cirkelarna får information om lokala kulturevenemang och att deltagande i studiecirkel kan öka förståelsen för både den egna kulturen och andras kultur. Detta visar Statskontoret i sin utvärdering av folkbildningen. Enligt Folkbildningsrådet ger också kulturprogrammen kunskap och nya perspektiv, skapar engagemang och påverkansmöjligheter samt stärker deltagarnas självkänsla. Studieförbunden och folkhögskolornas verksamheter inom kulturområdet återfinns i de regionala kulturplanerna.

Folkbildningen står inför en utmaning när det gäller att göra verksamheten inom kulturområdet tillgänglig för nya deltagare, såsom utrikes födda personer men även för deltagare med kort utbildningsbakgrund. En annan utmaning handlar om att bredda kulturverksamheten till att i ökad utsträckning omfatta kultur från andra delar av världen. Det finns också behov av att underlätta för inrikes och utrikes födda deltagare att mötas.

Samhällets tolkförsörjning

Skrivtolk- samt teckenspråks- och dövblindtolk- utbildningarna har ett begränsat deltagarantal. Andelen deltagare som slutför dessa utbildningar är fortsatt låg och könsfördelningen är ojämn.

Behovet av kontakttolkar i offentlig sektor bedöms även fortsatt vara omfattande. Tolkutredningens förslag (SOU 2018:83) bereds inom Regeringskansliet.

16.5 Budgetförslag

16.5.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 16.3 Anslagsutveckling 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	Utfall	4 357 931		
2019	Anslag	4 298 183 ¹		4 298 183
2020	Förslag	4 319 683		
2021	Beräknat	4 305 683		
2022	Beräknat	4 337 783		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget får även användas för statsbidrag till Föreningen Nordiska Folkhögskolan i Genève samt för utgifter för statsbidrag i form av det särskilda verksamhetsstödet till SISU Idrottsutbildarna. Vidare får anslaget användas för utgifter för utvärdering av folkbildningen samt för utgifter avseende bidrag till teckenspråkstolkutbildning.

Kompletterande information

I förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen finns bestämmelser om statsbidrag till folkbildningen.

Regeringens överväganden

Tabell 16.4 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	4 298 183	4 298 183	4 298 183
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	21 500	7 500	39 600
Varav BP20	21 500	37 500	69 600
Statistik för studieförbunden	-500	-500	-400
Ökad kvalitet i folkhögskolan	22 000	38 000	70 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 319 683	4 305 683	4 337 783

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 21 500 000 kronor för 2020 och beräknas öka med 7 500 000 kronor 2021 och 39 600 000 kronor 2022.

Platsutbyggnaden på folkhögskola bör åtföljas av medel för ökad kvalitet i undervisningen. Anslaget ökas därför med 22 000 000 kronor 2020. För 2021 beräknas anslaget öka med 38 000 000 kronor och från 2022 med 70 000 000 kronor årligen.

Ansvar för officiell statistik inom folkbildningen är i dag delat mellan Statistiska centralbyrån och Myndigheten för kulturanalys. Regeringen bedömer att ansvaret för statistik om folkbildningen bör samlas hos Statistiska centralbyrån och föreslår finansiering genom att anslaget 14:1 Bidrag till folkbildningen minskas med 500 000 kronor 2020. För 2021 beräknar regeringen att anslaget minskas med 500 000 kronor och fr.o.m. 2022 med 400 000 kronor årligen.

Regeringen föreslår att 4 319 683 000 kronor anvisas under anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 4 305 683 000 kronor respektive 4 337 783 000 kronor.

16.5.2 14:2 Bidrag till tolkutbildning

Tabell 16.5 Anslagsutveckling 14:2 Bidrag till tolkutbildning

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	Utfall	51 025	8 306	
2019	Anslag	59 331 ¹		58 647
2020	Förslag	59 331		
2021	Beräknat	59 331		
2022	Beräknat	59 331		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till tolkutbildning. Anslaget får i begränsad omfattning även användas för utgifter för administration, utveckling, utvärdering och rekryteringsfrämjande insatser.

Kompletterande information

I förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk finns bestämmelser om bidrag till kontakttolkutbildning och om bidrag till teckenspråkstolkutbildning.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor 2021–2025.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar bidrag till tolkutbildningar som genomförs vid folkhögskolor och studieförbund. Kontakttolkutbildningarna är ettåriga och tvååriga medan teckenspråkstolkutbildningarna är treåriga och fyraåriga. Detta innebär att Myndigheten för yrkeshögskolan behöver fatta beslut om bidrag för flera kommande år.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2020 för anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor 2021–2025.

Tabell 16.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 14:2 Bidrag till tolkutbildning

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2025
Ingående åtaganden	59 792	91 180	140 000			
Nya åtaganden	83 834	102 820	93 400			
Infriade åtaganden	-52 446	-54 000	-93 400	-51 000	-30 000	-59 000
Utestående åtaganden	91 180	140 000	140 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	160 000	140 000	140 000			

Regeringens överväganden

Tabell 16.7 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:2 Bidrag till tolkutbildning

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	59 331	59 331	59 331
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	59 331	59 331	59 331

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 59 331 000 kronor anvisas under anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 59 331 000 kronor respektive 59 331 000 kronor.

16.5.3 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen

Tabell 16.8 Anslagsutveckling 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	190 000		
2019	Anslag	162 000 ¹	162 000
2020	Förslag	150 000	
2021	Beräknat	140 000	
2022	Beräknat	100 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att genomföra insatser för att stärka kunskaper i svenska, om samhället och främja deltagande i samhällslivet för asylsökande och personer som fått uppehållstillstånd men bor kvar i anläggningsboende.

Kompletterande information

I förordningen (2015:521) om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare finns bestämmelser om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare.

Tabell 16.9 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	170 000	170 000	170 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-20 000	-30 000	-70 000
Varav BP20	10 000	140 000	100 000
Svenska från dag ett		100 000	60 000
Svenska för föräldralediga	10 000	40 000	40 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	150 000	140 000	100 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 20 000 000 kronor 2020 och beräknas minska med 30 000 000 kronor 2021 och 70 000 000 kronor 2022.

För studieförbundsinsatsen svenska för föräldralediga bör anslaget öka med 10 000 000 kronor 2020. För 2021 och 2022 ökas anslaget med 40 000 000 årligen. Vidare anser regeringen anslaget bör ökas med 100 000 000 2021 och 60 000 000 kronor 2022 för insatsen svenska från dag ett. Regeringen föreslår att 150 000 000 kronor anvisas under anslaget 14:3 *Särskilda insatser inom folkbildningen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 140 000 000 kronor respektive 100 000 000 kronor.

16.5.4 14:4 Särskilt utbildningsstöd

Tabell 16.10 Anslagsutveckling 14:4 Särskilt utbildningsstöd

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2018	Utfall	182 010		5 669
2019	Anslag	190 338 ¹	Utgifts- prognos	188 144
2020	Förslag	193 158		
2021	Beräknat	193 158		
2022	Beräknat	193 158		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilt utbildningsstöd som ges till folkhögskolor och universitet och högskolor samt för analyser av och utveckling av folkhögskolornas och lärosätenas lärmiljöer. Anslaget får även användas för statsbidrag för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

Kompletterande information

I förordningen (2011:1163) om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd finns bestämmelser om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd och särskilda utbildningsinsatser.

Tabell 16.11 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 14:4 Särskilt utbildningsstöd

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	190 338	190 338	190 338
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	2 820	2 820	2 820
Förslag/beräknat anslag	193 158	193 158	193 158

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 193 158 000 kronor anvisas under anslaget 14:4 *Särskilt utbildningsstöd* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 193 158 000 kronor respektive 193 158 000 kronor.

17 Spelmarknaden

17.1 Omfattning

Området omfattar frågor om reglering, licensgivning och tillsyn för spelmarknaden.

Spelinspektionen (fram t.o.m. den 31 december 2018 Lotteriinspektionen) är förvaltningsmyndighet för frågor om spel om pengar. Myndigheten har bl.a. i uppgift att verka för en sund och säker utveckling inom tillsynsområdet.

17.2 Mål

Målet för området är en sund och säker spelmarknad under offentlig kontroll, som värnar intäkterna till det allmänna och som ger goda förutsättningar för allmännyttig ideell verksamhet att erhålla finansiering genom intäkter från spel. De negativa konsekvenserna av spelande ska minskas och det ska råda hög säkerhet i spelen. Spel om pengar ska omfattas av ett starkt konsumentskydd och inte kunna missbrukas för kriminell verksamhet (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:94).

17.3 Resultatredovisning

17.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer och bedömningsgrunder används för att bedöma resultatet för området:

- i vilken utsträckning som spel tillhandahålls i Sverige utan behörighet,

- konsumenters möjlighet att lita på att behörigt spel är säkert och erbjuder ett starkt konsumentskydd,
- konsumenters och andra aktörers tillgång till information om spelregleringen, och
- intäkter från spel till det allmänna och till allmännyttiga ändamål.

17.3.2 Resultat

Spelmarknadens utveckling

Tabell 17.1 redovisar den reglerade spelmarknadens omsättning efter utbetalda vinster uppdelad på olika spelordnare.

Omsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden minskade marginellt 2018. Marknaden omsatte 16,7 miljarder kronor efter utbetalda vinster.

Tabell 17.1 Den reglerade spelmarknadens omsättning efter utbetalda vinster

Miljoner kronor					
	2014	2015	2016	2017	2018
Svenska spel ¹	8 941	8 959	8 993	8 980	8 784
ATG	3 660	3 750	4 021	4 145	4 084
Folkrörelsernas spel och lotter	3 650	3 693	3 914	3 899	3 622
Restaurang-kasino	195	210	197	197	197
Totalt	16 446	16 611	17 125	17 221	16 687

¹ Inklusivt poker och kasino
Källa: Spelinspektionen.

Även det av staten helägda bolaget AB Svenska Spels (Svenska Spel) omsättning efter utbetalda vinster minskade marginellt 2018 jämfört med

föregående år. För dotterbolaget Casino Cosmopol AB uppgick omsättningen efter utbetalda vinster till ca 1,1 miljarder kronor, vilket i princip var samma omsättning som föregående år.

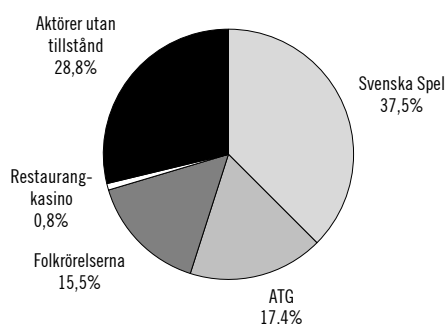
Aktiebolaget Trav och Galopps (ATG) omsättning efter utbetalda vinster minskade 2018 med 1,5 procent jämfört med föregående år. Bolagets omsättning på spel på internet ökade med 5,2 procent, medan omsättningen på ombudspel och banspel minskade med 10,5 respektive 16 procent.

Folkrörelsernas spel och lotterier omsatte efter utbetalda vinster 3,6 miljarder kronor 2018, vilket var en minskning med 0,3 miljarder kronor jämfört med föregående år. Rikslotterierna stod för drygt 3,3 miljarder kronor av denna omsättning.

Den svenska spelmarknaden fortsätter att utvecklas från traditionella lotterier och vadhållning till spel som tillhandahålls online. År 2018 omsatte onlinespelen 5,3 miljarder kronor efter utbetalda vinster, vilket var en ökning med 10 procent jämfört med föregående år.

Spel förekom även på utländska webbplatser, utan svenskt tillstånd. I diagram 18.1 redovisas uppdelningen av den svenska spelmarknaden 2018, inklusive spel som tillhandahölls utan tillstånd i Sverige.

Diagram 17.1 Spelmarknaden 2018, inkl. aktörer utan svenskt tillstånd

Källa: Spelinspektionen.

Marknadsandelen för aktörer utan tillstånd i Sverige fortsatte att öka och uppskattades 2018 ha uppgått till ca 29 procent av den totala omsättningen efter utbetalda vinster. Dessa aktörers omsättning efter utbetalda vinster uppskattas ha uppgått till ca 6,7 miljarder kronor 2018, vilket innebär en ökning med 12,4 procent jämfört med föregående år.

I genomsnitt spenderar svenska folket 1 procent av sin disponibla inkomst på spel, räknat på

omsättningen efter utbetalda vinster. Det motsvarar ca 2 900 kronor per år och person över 18 år. Trenden är fortsatt att andelen som spelar minskar, samtidigt som de som spelar spenderar mer pengar. De sociala skadeverkningarna av spel behandlas vidare under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Investeringarna i spelreklam på hela den svenska spelmarknaden, dvs. inklusive investeringar av aktörer utan tillstånd, uppgick till 7,4 miljarder kronor 2018, vilket var en ökning med 35 procent jämfört med föregående år.

Tillstånd, tillsyn och information

Spelinspektionen hade 2018 i uppdrag att i sin tillsynsverksamhet verka för en hög säkerhet i spelen och särskilt fokusera på åtgärder som minimerar risken för sociala skadeverkningar. Myndigheten utförde under året färre kontroller än 2017. Andelen kontroller av tillståndsgiven verksamhet som föranledde anmärkning 2018 var 3,2 procent, vilket ska jämföras med 3 procent föregående år. När det gäller tillsyn av misstänkt illegalt spel, dvs. spel som sker utan nödvändigt tillstånd, eller främjande av sådant spel, föranledde 81 procent av de gjorda kontrollerna 2018 anmärkning, vilket ska jämföras med 73 procent föregående år. Både Spelinspektionen och Konsumentverket hade 2018 ansvar för tillsynen över efterlevnaden av marknadsföringsbestämmelserna i lotterilagen (1994:1000). Konsumentverkets tillsyn behandlas under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Spelinspektionens tillståndsverksamhet ska ge förutsättningar för en väl fungerande spelmarknad. Myndigheten prövade 2 334 ansökningar 2018, vilket kan jämföras med 935 föregående år. Ökningen berodde i huvudsak på införandet av spellagen (2018:1138), som trädde i kraft den 1 januari 2019 (se vidare nedan). Under 2018 avslogs 1 ansökan, vilket kan jämföras med 9 avslag föregående år.

Spelinspektionens informationsverksamhet ska främja allmän kännedom om spellagstiftningen. Informationsinsatserna består huvudsakligen av publicering av nyheter, statistik och undersökningar, främst via myndighetens webbplats, men även via sociala medier och nyhetsbrev. Arbetet under 2018 bestod framför allt av information om den omreglering av

spelmarknaden som genomfördes den 1 januari 2019. Antal omnämmanden av myndigheten i media uppgick till 2 776 år 2018, vilket nästan var en fördubbling jämfört med föregående år. Även antalet besök på myndighetens webbplats ökade, från 90 000 besökare 2017 till 135 000 besökare 2018.

Inkomster från spelverksamhet till det allmänna

De statliga inkomsterna från spelverksamhet bestod 2018 huvudsakligen av överskott från Svenska Spel och intäkter i form av lotteriskatt från ATG. Sammantaget uppgick statens inkomster från spelverksamhet till ca 6 miljarder kronor 2018, varav överskottet från Svenska Spel uppgick till ca 4,5 miljarder kronor. Intäkterna i form av lotteriskatt från ATG uppgick till ca 1,5 miljarder kronor. Utöver detta tillkom mindre inkomster från lotteriavgifter och skatt på spel. Jämfört med 2017 innebar detta en minskning av statens inkomster från spelverksamhet med 0,4 miljarder kronor, vilket i huvudsak kan förklaras av en motsvarande minskning av överskottet från Svenska Spel.

Inkomster från spelverksamhet till allmännyttiga ändamål

Folkrorelsernas andel av den reglerade spelmarknaden minskade med knappt 1 procentenhet under 2018 och motsvarade 21,7 procent. Folkrorelsernas spel och lotterier omsatte efter avdrag för utbetalda vinster 3,6 miljarder kronor 2018, vilket utgjorde 16 procent av omsättningen efter utbetalda vinster på den svenska spelmarknaden. All avkastning från dessa lotterier ska gå till allmännyttiga ändamål. År 2018 hade dessa spel ett sammanlagt överskott på drygt 1,4 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 1,6 miljarder kronor 2017.

Överskottet från ATG:s verksamhet går till trav- och galoppsporten, som 2018 tilldelades ca 2,1 miljarder kronor, vilket kan jämföras med ca 1,8 miljarder kronor föregående år. Vidare erhöll Hästnäringens nationella stiftelse 50 miljoner kronor från bolaget.

Spelreglering

Efter förslag från regeringen beslutade riksdagen om en ny spelreglering, som trädde ikraft den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:220, bet. 2017/18:KrU8, rskr. 2017/18:363). Den nya regleringen innebär att stora delar av spelmarknaden har konkurrensutsatts genom införandet av ett licenssystem med ett starkt spelarskydd. Målet med omregleringen är att skapa en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan tillgodoses under kontrollerade former. I samband med att lagen trädde i kraft bytte Lotteriinspektionen namn till Spelinspektionen. Licensprövningar påbörjades inför ikraftträdandet av den nya regleringen, och samtliga större aktörer som innan omregleringen hade tillhandahållit spel i Sverige utan tillstånd bedöms under våren 2019 ha antingen ansökt om licens eller lämnat den svenska spelmarknaden. Totalt hade 131 licenser beviljats till 90 licenshavare t.o.m. juli 2019. Av licenshavarna har 3 på egen begäran återkallat sina licenser och 1 fått sina licenser återkallade av Spelinspektionen.

Det nationella systemet för självavstängning, Spelpaus, lanserades den 1 januari 2019. Antalet personer som stängt av sig från spelande har sedan dess ökat stadigt. I slutet av juli omfattade systemet drygt 38 000 personer.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att fram t.o.m. 2022 följa upp och utvärdera omregleringen av spelmarknaden. Myndigheten har överlämnat två delrapporter, dels om de indikatorer som ska användas vid uppföljningen och utvärderingen (Statskontoret 2018:22), dels en s.k. nollmätning, dvs. en redovisning av läget på spelmarknaden före omregleringen (Statskontoret 2019:6).

Avtalet mellan staten och ägarna till ATG om viss finansiering av hästsektorn som löpte ut den 31 december 2018 har ersatts med ett nytt avtal. Regeringen har också godkänt vissa ändringar i ATG:s bolagsordning.

Regeringen har gett en utredare i uppdrag att bl.a. utreda om fristående finansieringsmodeller för spel på häst- respektive idrottstävlingar bör införas och i så fall hur de bör utformas, samt överväga behovet av ytterligare åtgärder för att minska skadeverkningarna av de spel som sker online och på värdeautomater (dir. 2018:47). Utredaren har därefter även getts i uppdrag att överväga och föreslå ytterligare begränsningar i marknadsföringen av spel (dir. 2019:18).

För närvarande pågår även en översyn av automatspelslagen (1982:636), vilket bl.a. riksdagen har efterfrågat i ett tillkännagivande (bet. 2014/15:KrU4, punkt 4, rskr. 2014/15:143). Regeringen avser att återkomma i frågan.

17.3.3 Analys och slutsatser

Även om intäkterna från spelverksamhet till det allmänna och allmännyttiga ändamål fortsatt var goda präglades spelmarknaden 2018, liksom åren dessförinnan, av att allt fler bolag verkade i Sverige utan tillstånd, och av att oreglerade aktörer tog marknadsandelar från de reglerade bolagen. En ökning av marknadsföringen särskilt via tv och internet kunde noteras.

De statliga insatser som genomförts på spelområdet har gett positiva effekter på ett flertal områden. Regeringen bedömer att Spelinspektionens informationsverksamhet utvecklas i en positiv riktning. I jämförelse med tidigare år har spelmarknaden och myndigheten uppmärksammats i större utsträckning i media, vilket sannolikt har medfört att allmänhetens kunskap om spelmarknaden och spelregleringen har ökat. Myndigheten har vidare utövat en systematisk och kontinuerlig tillsyn av att den reglerade marknaden agerar i enlighet med föreskrivna krav och att illegalt spel, särskilt på illegala spelautomater, motverkas. Den ökande andelen oreglerat spel som tillhandahållits svenska konsumenter, framför allt online, visar dock att omregleringen av spelmarknaden var nödvändig.

Regeringen bedömer att omregleringen hittills varit lyckad genom att i princip alla aktörer som tidigare tillhandahållit spel i Sverige utan tillstånd antingen har ansökt om licens eller lämnat den svenska spelmarknaden, vilket t.ex. ökar möjligheten att skydda barn och unga från spel, samtidigt som skyddsåtgärder i form av bl.a. självavstängningssystemet har gett önskvärd effekt.

17.4 Budgetförslag

17.4.1 15:1 Spelinspektionen

Tabell 17.2 Anslagsutveckling 15:1 Spelinspektionen

Tusental kronor

År	Utfall	59 576	Anslags-sparande	14 206
2019	Anslag	74 262 ¹	Utgifts-prognos	71 347
2020	Förslag	76 247		
2021	Beräknat	77 446 ²		
2022	Beräknat	78 641 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 76 247 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 76 247 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Spelinspektionens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 17.3 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	73 902	6	39 683	34 219	16 174
Prognos 2019	70 000	20	55 000	15 020	56 520
Budget 2020	70 000	20	60 000	10 020	66 540

Avgifterna som redovisas mot inkomsttitel 9455 *Lotteriavgifter* motsvarar endast delvis den aktuella verksamhetens kostnader. De åtgärder som är att betrakta som rättsvårdande är sedan 2007 anslagsfinansierade. I samband med att den nya spellagen trädde i kraft 2019 justerades även redovisningen av det ackumulerade avgiftsuttaget för att inte bli missvisande.

Regeringens överväganden

Tabell 17.4 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 15:1 Spelinspektionen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	74 262	74 262	74 262
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 985	3 184	4 379
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	76 247	77 446	78 641

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 76 247 000 kronor anvisas under anslaget 15:1 *Spelinspektionen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 77 446 000 kronor respektive 78 641 000 kronor.